KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI: UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sena Karaduman İşlek
17 11 24 111

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Kamu Hukuku Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi H. Alphan Dinçkol

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temmuz, 2020

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI: UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sena Karaduman İşlek
17 11 24 111
ORCID: 0000-0002-3059-9099

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Kamu Hukuku Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi H. Alphan Dinçkol

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temmuz, 2020

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

maltepe üniversitesi	LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	Doküman No	FR-178
		İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
		Revizyon Tarihi	23.01.2020
		Revizyon No	01
		Sayfa	1

17/07/2020

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bulguların sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmanın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Sena KARADUMAN İŞLEK

Hazırlayan: Enstitü Sekreterliği	Onaylayan: Kalite Yönetim Koordinatörlüğü

TEŞEKKÜR

Bu güzel serüvende öğrendiğim en büyük ders, kendine güvendiğin zaman her şeyin mümkün olabileceğiydi. En zor zamanlarda bile derin bir nefes aldıktan sonra başarılacağına inanarak başlanan işlerin güzel bir şekilde sonuçlanabileceğini tecrübe ettim. Tabii bu süreçte etrafınızda size destek olan kişiler olduğunda, süreç biraz daha kolay ilerliyor. Dolayısıyla sağladıkları destekler ile bu süreci benim açımdan kolaylaştıran kişilerin isimlerinin bu eser ile bütünleşmesini istiyorum.

Üniversitedeki her süreçte bana her zaman yardımcı olan Prof. Dr. Şahin Karasar'a; her zaman gururla öğrencisi olduğunu söylediğim Prof. Dr. Yusuf Aksar'a; bitmeyen sabrı ile tezin her aşamasında bana yardım eden, akademisyenliği ile örnek aldığım tez danışmanım Dr. Öğr. Üy. H. Alphan Dinçkol'a; değerli yorumları ile tezimi geliştirmemi sağlayan Doç. Dr. Ahmet Yayla'ya; kendime olan inancımı asla kaybetmememi sağlayan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Karaer Güçlü'ye; bu süreçte tecrübeleri ile yol gösteren Av. Haluk Arı, Av. Benan Arı ve Av. Cenk Konukpay başta olmak üzere bütün ARI Avukatlık Bürosu ailesine; nerede olursa olsun her zaman yanımda olduğunu hissettiren canım abim Oğuz Karaduman'a; zorluklar karşısında her zaman dik durmayı öğreten, ilk öğretmenim, canım annem Nimet Karaduman'a; bana olan güvenini hiç kaybetmeyen, her zaman kendime güvenmemi sağlayan canım babam Hasan Karaduman'a; hiçbir zaman beni yalnız bırakmayan, benimle birlikte bütün zorluklara göğüs geren en büyük destekçim, sevgili eşim Av. Enes Can İşlek'e ve hayat tecrübeleriyle bana her daim ışık tutan dedem Orhan Erkan ile anneannem Saadet Erkan'a teşekkürü borç bilirim.

Sena Karaduman İşlek

Temmuz, 2020

ÖZ

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI: UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Sena Karaduman İşlek
Yüksek Lisans Tezi
Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Kamu Hukuku Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi H. Alphan Dinçkol
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2020

Kişisel verilerin korunması hakkı bağımsız bir temel hak niteliğini taşımaktadır. Temel hak olarak değerlendirilmeden önce özel hayatın gizliliği hakkı kapsamı altında yorumlanmaktadır. Teknolojinin gelişmesi, internetin sınırının olmaması gibi sebepler ile kişisel veriler ulusal ve uluslararası alanda birçok farklı şekilde işlenmektedir. Dolayısıyla kişisel verilerin korunması hakkının ihlal edilmemesi için ulusal ve uluslararası mevzuatlarda koruma yollarını düzenleme ihtiyacı duyulmuştur. Kişisel verilerin korunması hakkı uluslararası mevzuatta çok uzun yıllardan beri yer almasına rağmen Türkiye'de 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun birtakım ihtiyaçları karşılamaması sebebiyle uygulamada bu hakkın korunmasına ilişkin bazı sorunlarla karşılaşılmaktadır. Çalışmada bu sorunlardan başlıcalarına 6698 sayılı Kanun ve Avrupa Birliği uygulamaları karşılaştırmalı olarak yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kişisel veri, kişisel verilerin korunması hakkı, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, Kişisel Verileri Koruma Kurumu.

ABSTRACT

THE RIGHT OF PROTECTION OF PERSONAL DATA: THE PROBLEMS IN APPLICATION AND PROPOSED SOLUTIONS

Sena Karaduman İşlek
Master Thesis
Public Law Department
Public Law Programme
Thesis Advisor: Asst. Prof. H. Alphan Dinçkol
Maltepe University Graduate School, 2020

The right of protection of personal data, which constitutes an independent fundamental right, shall be interpreted under the scope of the right to privacy in private life. Due to the developments of technology and the limitless possibilities of such, personal data has been processing through various national and international fields. Therefore, in order not to violate the right of protection of personal data, the need to regulate the ways of protection in both national and international legislation has become compulsory. Although the right of protection of personal data has been taken its place in the international legislation for many years, the Law on the Protection of Personal Data No. 6698 entered into force and Turkish Data Protection Authority was established a little while ago. There, hereby, have been some problems regarding the practice of the right of protection of personal data. In this study, the main problems will be indicated in comparison with the Law on the Protection of Personal Data No. 6698 and the practices of European Union.

Keywords: Personal data, the right of protection of personal data, the Law on the Protection of Personal Data No. 6698, European Union General Data Protection Regulation, Turkish Data Protection Authority.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER vii
KISALTMALAR xi
ÖZGEÇMİŞ xiv
BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
BÖLÜM 2. "KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI" KAVRAMI 4
2.1. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI 4
2.1.1. Kişisel Veri Kavramının Unsurları 4
2.1.1.1. Verinin Kaynağı Olan Bilgi 5
2.1.1.2. Kimliği Belirli veya Belirlenebilir Kişi 6
2.1.2. Özel Nitelikli Kişisel Veri 7
2.2. BİR "HAK" OLARAK KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI 8
2.2.1. Kişisel Verilerin Korunması Hakkının Hukuki Niteliği 10
2.2.1.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü 10
2.2.1.2. Fikri Mülkiyet Hakkı Görüşü 12
2.2.1.3. Kişilik Hakkı Görüşü 13
2.2.2.Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ile Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Arasındaki İlişki 14
2.2.3. Kişisel Verilerin Korunması Hakkının Bağımsız Bir Temel Hak Olarak Değerlendirilmesi 17
2.2.4. Kişisel Verilerin Korunması Hakkının Sınırlandırılması 20
2.3.KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKININ MEVZUATTAKİ YERİ 26
2.3.1. Uluslararası Mevzuat 27
2.3.1.1. Avrupa Konseyi Düzenlemeleri 27
2.3.1.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri 32
2.3.1.3. Diğer Uluslararası Düzenlemeler 40
2.3.2. Ulusal Mevzuat 45
2.3.2.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 45
2.3.2.2. Kanunlar 46
2.3.2.3. Yönetmelikler 51
BÖLÜM 3. 6698 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKININ UYGULANMASI 54
3.1. 6698 SAYILI KANUN'UN AMACI VE KAPSAMI 54
3.2. 6698 SAYILI KANUN'DAKİ SUJELER 57
3.2.1. İlgili Kişi 57
3.2.2. Veri Sorumlusu 57
3.2.3. Veri Sorumlusu Temsilcisi 58
3.2.4. Veri İşleyen 59

3.2.5. İrtibat Kişisi 59
3.3. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU 60
3.3.1. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Hukuki Statüsü 60
3.3.2. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Teşkilatı ve Görevi 63
3.3.3. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Karar Organı 63
3.4. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ 64
3.5. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNDE UYULACAK GENEL İLKELER 65
3.5.1. Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma 66
3.5.2. Doğru ve Gerektiğinde Güncel Olma 68
3.5.3. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşlenme 69
3.5.4. İşlendikleri Amaçla Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olma 70
3.5.5. İlgili Mevzuatta Öngörülen veya İşlendikleri Amaç İçin Gerekli Olan Süre Kadar Muhafaza Edilme 73
3.5.6. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde Yer Alan Diğer İlkeler 76
3.6. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENME ŞARTLARI 77
3.6.1. İlgili Kişinin Açık Rızası 78
3.6.2. Kişisel Verilerin İşlenmesinin Kanunlarda Açıkça Öngörülmesi 85
3.6.3. Fiili İmkânsızlık Nedeniyle Rızasını Açıklayamayacak Durumda Bulunan veya Rızasına Hukuki Geçerlilik Tanınmayan Kişinin Kendisinin ya da Bir Başkasının Hayatı veya Beden Bütünlüğünün Korunması İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması 85
3.6.4. Bir Sözleşmenin Kurulması veya İfasıyla Doğrudan Doğruya İlgili Olması Kaydıyla, Sözleşmenin Taraflarına Ait Kişisel Verilerin İşlenmesinin Gerekli Olması 86
3.6.5. Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması 86
3.6.6. Kişisel Verilerin İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması 87
3.6.7. Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması 88
3.6.8.İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydıyla, Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması 88
3.6.9. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları 91
3.7.KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ, YOK EDİLMESİ, ANONİM HALE GETİRİLMESİ 95
3.7.1. Kişisel Verilerin Silinmesi 95
3.7.2. Kişisel Verilerin Yok Edilmesi 96
3.7.3. Kişisel Verilerin Anonim Hale Getirilmesi 97
3.7.4. Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası 98
3.7.5. Aykırılık Halinde Uygulanacak Cezai Yaptırım 100
3.8. KİŞİSEL VERİLERİN AKTARILMASI 102
3.8.1. Genel Kapsamda Kişisel Verilerin Aktarılması 102
3.8.2. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması 104
3.9.6698 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER 106
3.9.1. İlgili Kişinin Hakları 106
3.9.1.1. Kişisel Verilerinin İşlenip İşlenmediğini Öğrenme 107
3.9.1.2. Kişisel Verileri İşlenmişse Buna İlişkin Bilgi Talep Etme 108

3.9.1.3. Kişisel Verilerinin İşlenme Amacını ve Bunların Amacına Uygun Kullanılıp Kullanılmadığını Öğrenme 108
3.9.1.4. Yurt İçinde veya Yurt Dışında Kişisel Verilerinin Aktarıldığı Üçüncü Kişileri Bilme 109
3.9.1.5. Kişisel Verilerinin Eksik veya Yanlış İşlenmiş Olması Hâlinde Bunların Düzeltilmesini İsteme ve Bu İşlemin Kişisel Verilerinin Aktarıldığı Üçüncü Kişilere Bildirilmesini İsteme 110
3.9.1.6. Kişisel Verilerinin İşlenmesini Gerektiren Sebeplerin Ortadan Kalkması Halinde Kişisel Verilerinin Silinmesini veya Yok Edilmesini İsteme ve Bu İşlemin Kişisel Verilerinin Aktarıldığı Üçüncü Kişilere Bildirilmesini İsteme 111
3.9.1.7. İşlenen Kişisel Verilerinin Münhasıran Otomatik Sistemler Vasıtasıyla Analiz Edilmesi Suretiyle Kişinin Kendisi Aleyhine Bir Sonucun Ortaya Çıkmasına İtiraz Etme 112
3.9.1.8. Kişisel Verilerinin Kanuna Aykırı Olarak İşlenmesi Sebebiyle Zarara Uğraması Hâlinde Zararın Giderilmesini Talep Etme 113
3.9.2. İlgili Kişinin Hak Arama Yöntemleri 114
3.9.2.1. Veri Sorumlusuna Başvuru Hakkı 115
3.9.2.2. Kişisel Verileri Koruma Kuruluna Şikâyet Hakkı 117
3.9.2.3. İlgili Kişilerin Adli Yargıya Başvurma Hakkı 121
3.9.2.4. İlgili Kişilerin Ceza Yargılamasına Başvurma Hakkı 122
3.9.2.5. İlgili Kişilerin İdari Yargıya Başvurma Hakkı 132
3.9.3. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri 141
3.9.3.1. Aydınlatma Yükümlülüğü 141
3.9.3.2. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler 145
3.9.3.3. Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğü 150
3.9.3.4. İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü 154
3.9.3.5. Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü 155
3.9.4. Veri İşleyenin Yükümlülükleri 156
BÖLÜM 4. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN UYGULAMADA KARŞILAŞILAN BAŞLICA SORUNLAR 158
4.1. VERİ KONUSU KİŞİ GRUPLARINA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR 158
4.1.1. Tüzel Kişilere Ait Verilerin Kişisel Veri Kapsamında Değerlendirilmemesi 158
4.1.2. Ölen Kişilere Ait Kişisel Verilerin Değerlendirilmesi 162
4.1.3. Çocuklara Ait Kişisel Verilere İlişkin Koruma Yollarının Bulunmaması 164
4.1.3.1. Çocukların Kişisel Verilerinin Üçüncü Kişiler Tarafından İhlal Edilmesi167
4.1.3.2. Çocukların Kişisel Verilerinin Velileri Tarafından İhlal Edilmesi 169
4.1.3.3. COVID-19 Döneminde Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Korunması 170
4.2.İLGİLİ KİŞİNİN AÇIK RIZASINA İLİŞKİN UYGULAMADAKİ BAŞLICA SORUNLAR 171
4.2.1. Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlı Olması 171
4.2.2. Açık Rızanın Diğer İşleme Şartları ile Birlikte Mevcut Olamaması 175
4.2.3. Pazarlama/Reklam Amaçlı Kişisel Verilerin İşlenmesi 176
4.3.KİŞİSEL VERİLERİN AKTARILMASINA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR 185

4.3.1. Kişisel Verilerin Grup Şirketler Arasında Aktarılmasına İlişkin Başlıca Sorunlar..... 185
4.3.2. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılmasına İlişkin Başlıca Sorunlar 187
4.4. VERİ SORUMLUSUNA BAŞVURUYA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR..... 189
4.5.KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULUNUN KARARLARINA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR..... 190
4.5.1. Kurul Kararlarının Yayımlanmasına İlişkin Sorunlar 191
4.5.2. Kurul'un Uyguladığı Cezalarda Esas Alınan Kriterlerin Belirli Olmaması... 194
4.5.3. Kurul Kararlarında Veri Sorumlusunun Belirtilmemesi 196
BÖLÜM 5. SONUÇ 198
KAYNAKÇA..... 202

KISALTMALAR

ABAD : Avrupa Birliği Adalet Divanı

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AİHM : Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AYM : Anayasa Mahkemesi

bkz. : Bakınız

BM : Birleşmiş Milletler

C.D. : Ceza Dairesi

CGK : Ceza Genel Kurulu

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

E. : Esas Numarası

HGK : Hukuk Genel Kurulu

Ibid. : *Ibidem.* Aynı eserde

İBK : İçtihadı Birleştirme Kararı

İYS : Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi

İYUK : İdari Yargılama Usul Kanunu

K. : Karar Numarası

KEP : Kayıtlı Elektronik Posta

Kurum : Kişisel Verileri Koruma Kurumu

Kurul : Kişisel Verileri Koruma Kurulu

loc.cit. : *Loco citato.* Evvelce adı geçen eser

OECD : Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (*The Organisation for Economic Co-operation and Development*

op.cit. : *Opus citatum.* Adı geçen eser

para. : Paragraf

R.G. : Resmî Gazete

s. : Sayfa Sayısı

ss. : Sayfa Sayıları Arasında

T. : Tarih

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

TCK : Türk Ceza Kanunu

TMK : Türk Medeni Kanunu

Tüzük-GVKT : Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü

VERBİS : Veri Sorumluları Sicili Bilgi Sistemi

108 No'lu Sözleşme : 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi

108+ No'lu Sözleşme : 108+ No'lu Kişisel Verilerin İşlenmesinde Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşme

181 No'lu Protokol	: 181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol
2002/58/EC Sayılı Direktif – E-Gizlilik Direktifi	: 2002/58/EC Sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına İlişkin Direktif
6698 sayılı Kanun	: 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
95/46/EC Sayılı Direktif	: 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktif

ÖZGEÇMİŞ

Sena KARADUMAN İŞLEK

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Eğitim

Derece	*Yıl*	*Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı*
Y.Ls.	2019	Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı GANO: 3,86
Ls.	2017	Maltepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Hukuk (%30 İngilizce) GANO: 3,57

İş/İstihdam

Yıl	*Görev*
2018-devam ediyor	Avukat - Arı Avukatlık Bürosu

Mesleki Birlik/Dernek Üyelikleri

Yıl	*Kurum*
2019-devam ediyor	İstanbul Barosu Kişisel Verilerin Korunması Komisyonu üyesi
2018-devam ediyor	İstanbul Barosu
2015-2016	Uluslararası Barolar Birliği (*International Bar Association)* üyesi

Alınan Burs ve Ödüller

Yıl	*Burs/Ödül*
2017	Birleşmiş Milletler Gençliği Romanya Ortaklığı Farazi Dava Yarışması *(United Nations Youth Association of Romania Moot Court Competition 2017)* Uluslararası Ceza Mahkemesi Hâkimi olarak en iyi hâkim ödülü

2013-2016 Maltepe Üniversitesi Akademik Başarı Bursu

Yayınlar ve Diğer Bilimsel/Sanatsal Faaliyetler

- İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Karar Çevirisi, "*Kalogeropoulou ve Diğerleri v. Almanya ve Yunanistan* Kararı", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2017/1-2 (20. Yıl Özel Sayısı), Seçkin Yayıncılık, İstanbul (Doç. Dr. Yıldıray SAK ile birlikte)
- 2016 Telders Uluslararası Hukuk Farazi Dava Yarışması Dava Dilekçesi, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016/1, Seçkin Yayıncılık, İstanbul
- 2015 Uluslararası Ceza Mahkemesi Farazi Dava Yarışması Dava Dilekçesi, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2014/2, Seçkin Yayıncılık, İstanbul
- Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi 4. Uluslararası Öğrenci Kongresi'nde sunulan "İnsan Hakları Açısından Küresel Vatandaşlığın Anlamı" başlıklı bildiri özeti
- Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi 3. Uluslararası Öğrenci Kongresi'nde sunulan "Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Uyuşmazlık Çözümündeki Rolü" başlıklı bildiri özeti
- Maltepe Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası Öğrenci Kongresi'nde sunulan "Küresel Sorun: Nükleer Silah Kullanımı" başlıklı bildiri özeti

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesi ile paralel olarak bireylerin kendilerine ait bilgilerin açığa çıkması da kolaylaşmıştır. Birçok teknoloji bazlı sistem, kişisel bilgiler ile çalışmakta ve bu bilgilerle birlikte insanlar ile iletişim halinde olmaktadır. Özellikle internet kullanımının yaygınlaşması ile beraber bireylere ait bu bilgiler, Dünya'nın her yerine saliseler içinde ulaştırılabilmektedir. İnternetin sınırsız olduğu, teknolojinin günlük hayatla bütünleştiği bir dünyada bireylerin kimlik, iletişim, sağlık gibi birtakım bilgilerinin güvenliğini korumak çok önem arz etmektedir. Dolayısıyla bu bilgiler, veriler ulusal ve uluslararası korumaya ihtiyaç duymaktadır.

Ulusal ve uluslararası birçok düzenlemeye göre kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir kişiye ait her türlü bilgidir. Kişisel veriler gerek kamu gerekse özel sektördeki birçok alanda toplanmakta, kullanılmakta, çeşitli kurum veya kuruluşlara aktarılmakta ve süresiz bir şekilde muhafaza edilmektedir. Devletler, kendi çatıları altındaki bireylere sundukları hizmetleri daha iyi yürütebilmek adına, bireylerin kişisel verilerine ihtiyaç duymaktadır. Aynı şekilde bazı şirketler açısından kişilerin verilerinin kullanılması çok büyük bir ekonomik avantaj sağlamaktadır. Bu gibi durumlarda kişisel verilerin işlenmesinin olumlu tarafları olabileceği gibi, kişisel verilerin istismar edilmesi gibi olumsuz tarafları da bulunmaktadır. Dolayısıyla gerek kamu kuruluşlarının gerekse özel kuruluşların kişisel verileri toplarken bazı şartlara dayanması ve mevcut verilere ilişkin sınırlandırmalar getirmesi gerekmektedir. Kişisel verilere duyulan ihtiyacın sınırları iyi belirlenmeli ve kişisel veriler keyfi bir biçimde kullanılmamalıdır.

Ülkemizde kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuata dair çalışmalara 12 Eylül 2010 tarihindeki Anayasa değişikliği öncülük etmiştir. Anayasa değişikliği ile birlikte kişisel verilerin korunması hakkı anayasal bir hak olarak güvence altına alınmıştır. 2014 yılında Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişikliklerle kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kaydedilmesi, verilmesi, ele geçirilmesi ve kişisel verilerin yok edilmesi gerektiği halde yok edilmemesi olarak düzenlenen suçların yaptırımında ceza artırımı düzenlenmiştir. 2016 yılında ise bu alana özgü bir kanuni düzenleme olarak 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu yürürlüğe girmiştir. Kanun ile kişilerin

temel hak ve özgürlüklerini korumak amaçlanmış ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri belirlemiştir.

Çalışmanın İkinci Bölümünde kişisel veri kavramı ve kişisel verilerin korunması hakkının bir hak olarak taşıdığı nitelikler açıklanmıştır. Kişisel veri tanımının içerisinde özel önem atfedilmesi gereken ve öğrenilmesi halinde kişilerin ayrımcılığa maruz kalabileceği birtakım veriler açıklanmıştır. Çalışmanın devamında, kişisel verilerin korunması hakkının hukuki niteliğine dair doktrinde yer alan görüşlere, bu hakkın ilk çıkış noktasının özel hayatın gizliliğine saygı hakkı oluşuna ve bu hakkın bir temel bir hak olarak değerlendirildiğine ve sınırlandırmalarının da buna uygun bir şekilde yapılması gerektiğine dair açıklamalara yer verilmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkının uluslararası ve ulusal mevzuatta ne şekilde yer aldığına değinilirken, bazı düzenlemelerde açıkça bu hakkın düzenlendiğine ancak bazılarında özel hayatın gizliliğine saygı veya mahremiyet hakkı gibi haklar kategorisinde değerlendirildiği görülmektedir. Ulusal mevzuatta ise bu hakkın düzenlendiği Anayasa maddesine, bu hakkın düzenlendiği ve bu hak ile ilgili olan kanunlara ve yönetmeliklere yer verilmiştir. Söz konusu hakkın yer aldığı ve çalışmanın kapsamına uygun düşebilecek nitelikte olan mevzuata, Üçüncü ve Dördüncü Bölümlerde yapılan açıklamalara kaynak teşkil etmesi amacıyla yer verilmiştir.

Çalışmanın Üçüncü Bölümünde, İkinci Bölümde hukuki niteliği ve mevzuattaki yeri değerlendirilen kişisel verilerin korunması hakkı, Türkiye'de bu alanda yürürlüğe giren bağımsız kanuni düzenleme olan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamı ve uygulaması altında değerlendirilmiştir. Bu bölümde kanun sistematiğine uyumlu olarak 6698 sayılı Kanun'un amacına, kapsamına ve Kanun kapsamındaki istisnalara, 6698 sayılı Kanun'da yer alan kişilerin görev ve sorumluluklarına, kişisel verilerin işlenmesine ve işlenmesinde uyulacak genel ilkelere Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ile karşılaştırılmalı olarak değinilmiştir. Ardından ilgili kişinin hakları ve hak arama yöntemleri açıklanmış olup, 6698 sayılı Kanun'daki diğer süjelerin yükümlülüklerine kapsamlı bir şekilde değinilmiştir.

Dördüncü Bölümde ise kişisel verilerin korunması konusunda uygulamada karşılaşılan başlıca sorunlar ve bu sorunların nasıl çözüleceğine ilişkin bazı öneriler sunulmuştur. Bu bölüm, uygulamada problemli olan bazı alanlarda ilgili kişilerin hangi yollara ne şekilde başvuracağına ilişkin yol gösterme niteliği taşımaktadır. Bu bölümde

değinilen sorunların kaynağının kişisel verilerin korunması hakkının ülkemizde henüz uygulamasının çok yeni olması ve mevzuatta birtakım eksikliklerin bulunması sebebiyle olduğu ve kişilerin, kurumların konu hakkında bilinç düzeylerinin artmasına paralel olarak, uygulamadaki soru işaretlerinin de zamanla azalacağı kanaatindeyim.

BÖLÜM 2. "KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI" KAVRAMI

2.1. KİŞİSEL VERİ KAVRAMI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (6698 sayılı Kanun) 3. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde kişisel veri "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım, birçok ulusal ve uluslararası düzenlemelerde aynı unsurları içermektedir. Örneğin 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nin 2. maddesinde, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün (*European Union General Data Protection Regulation, GDPR, "GVKT", "Tüzük")* 4. maddesinin birinci fıkrasında da "*kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiye ait her türlü bilgi*" olarak tanımlanmış ve devamında belirlenebilir gerçek kişinin niteliğini tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere kişisel verinin iki şekilde ifade edildiği görülmektedir: kimliği belirli bir kişiye ait her türlü veri kişisel veri olabileceği gibi, kimliği belirlenebilir nitelikte bir kişiye ait her türlü veriler de kişisel veridir. Örneğin bir işyerinde tutulan kayıtlarda Ahmet ismi tek başına bir kişisel veri olmamakla birlikte (A) derneğine üye, 24 yaşında, avukat Ahmet dediğimizde o kişiyi belirlenebilir kıldığımız için, belirlenebilir kişiye ait verilerin her biri kişisel veri olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla tek başına veya bir araya geldiğinde tek bir kişiyi işaret eden verilere kişisel veri tanımı yapılabilecektir.[1]

2.1.1. Kişisel Veri Kavramının Unsurları

Kişisel veri kavramı iki unsuru içermektedir: verinin kaynağı olan bilgi ve kimliği belirli veya belirlenebilir kişi. Birinci kısımda bilginin tanımı yapılırken veri ile bağlantısı kurulacaktır. İkinci kısımda ise kimliği belirli veya belirlenebilir kişinin

[1] Kerem AYDIN / Gökçe ÜSTÜNDAĞ, Açıklamalı Anlatımıyla Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve İşletmeler, Karahan Kitabevi, Adana, Aralık 2019, s. 1

tanımı yapılırken de gerçek ve tüzel kişilerin verilerine, ölen kişilerin verilerine ve çocuklara ait kişisel verilere değinilecektir.

2.1.1.1. Verinin Kaynağı Olan Bilgi

Türk Dil Kurumuna göre bilişim anlamında bilgi, "*kurallardan yararlanarak kişinin veriye yönelttiği anlam*"[2] olarak tanımlanmakta iken; veri, "*olgu, kavram veya komutların, iletişim yorum ve işlem için elverişli biçimli gösterimi"*[3] olarak tanımlanmaktadır. Veri *"herhangi bir anlam ifade etmeyen ham bilgi yığını"* olarak, bilgi ise *"verilerin analiz edilmesi sonucunda anlamlaştırılmış hali"* olarak da ifade edilmektedir.[4] Dolayısıyla bilginin hammaddesinin veri olduğu söylenebilecektir.[5] Bir kişi hakkındaki bütün objektif ve sübjektif bilgilerin kişisel veri olarak nitelendirilebileceği sonucuna varmak mümkünüdür.[6]

Tanımdaki *her türlü bilgi* ifadesi son derece geniştir. Bir gerçek kişinin adı, soyadı, T.C. kimlik ve pasaport numarası, doğum tarihi gibi kimlik bilgilerinin yanı sıra 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler de kişisel verilerdir. Başka bir deyişle verinin kişisel veri olarak kabul edilmesi için gerçek kişi ile ilişkilendirilebilmesi gerekmektedir ve yeterlidir. Ancak bu tür verinin bir sınırı yoktur. Kimlik, iletişim bilgileri gibi bilgilerin yanı sıra alışveriş alışkanlıkları, arabayı sürme alışkanlıkları gibi kişiler hakkında yapılan görüş ve değerlendirmeler de kişisel veri olarak ifade edilebilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) *P.G. ve J.H. v. Birleşik*

---

[2] Türk Dil Kurumuna göre bilginin tanımı için bkz. https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 4.1.2020)
[3] Türk Dil Kurumuna göre verinin tanımı için bkz. https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 4.1.2020)
[4] Sevgi ERARSLAN TÜRKMEN, Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2019, s.18; Uğur ERSOY, Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2009, s. 86
[5] Çiğdem AYÖZGER ÖNGÜN, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil, Beta Yayıncılık, Ankara, Ocak 2019, s. 8
[6] ERARSLAN TÜRKMEN, *loc.cit*; AYÖZGER ÖNGÜN, *loc.cit.*; İbrahim KORKMAZ, Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Nisan 2019, s. 30-31

Krallık kararında kişilerin seslerinin de onları belirlenebilir kıldığı için kişisel veri olarak kabul etmiştir.[7]

2.2.1.1. Kimliği Belirli veya Belirlenebilir Kişi

Kişi hak ehliyetine sahip varlıklara denilmektedir.[8] 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na (TMK) göre, kişiler gerçek kişi ve tüzel kişi olarak ikiye ayrılmaktadır. İnsanlar çağdaş hukuk sistemlerinde gerçek kişi olarak kabul edilmektedir.[9] Tüzel kişiler ise *"kendilerine başlı başına kişilik tanınmış, belli bir amaca yönelmiş kişi ya da mal topluluklarına (değerlerine)"* şeklinde tanımlanmaktadır.[10] 6698 sayılı Kanun'da yer alan tanımdan da anlaşılacağı üzere kişisel veri yalnızca gerçek kişiye ait olan verilerdir. 6698 sayılı Kanun metninden tüzel kişilere ait veriler kişisel veri olarak nitelendirilemediği anlaşılmaktadır. Tüzel kişilere ait veri ancak bir gerçek kişi ile ilişkilendirilebildiği takdirde kişisel veri niteliğini taşımaktadır.[11] Her ne kadar 6698 sayılı Kanun metni çok açık bir şekilde düzenlese de doktrinde tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri kabul edilip edilemeyeceği yönünde görüş ayrılıkları bulunmakta olup, söz konusu görüşlere dair detaylı açıklamaya Dördüncü Bölüm'de yer verilmiştir.[12]

Kişisel verinin kişi unsurunu açıklarken belirtilmesi gerek bir diğer önemli husus ise ölen kişilere ait verilerin statüsüdür. 6698 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatta ölen kişilere ait verilerin kişisel veri olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği konusunda

---

[7] AİHM, *P.G. ve J.H. v. Birleşik Krallık,* Başvuru No.: 44787/98, 25 Eylül 2001, para. 59
[8] ERARSLAN TÜRKMEN, *loc.cit*; Mustafa DURAL / Tufan ÖĞÜZ, Türk Özel Hukuku: Kişiler Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul, Eylül 2019, s. 5
[9] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.*, s. 7
[10] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.*, s. 8
[11] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, KVKK Yayınları, Mart 2018, Ankara, s. 37, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/0517c528-a43d-49f5-b1eb-33dc666cb938.pdf (Erişim Tarihi: 21.1.2020)
[12] Tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri kapsamında değerlendirilmemesi hakkında detaylı açıklama için bkz. 4.1.1. numaralı başlık

henüz bir açıklık bulunmamaktadır. Ölen kişilere ait kişisel verilerin statüsüne ilişkin detaylı açıklamaya Dördüncü Bölüm'de yer verilmiştir.[13]

Belirtilmesi gereken diğer husus ise çocuklara ait kişisel verilere ilişkin yeterli koruma yollarının bulunmamasıdır. 6698 sayılı Kanun'un en büyük eksikliklerinden biri de çocuklara ait verilerin korunması konusunda herhangi bir düzenleme bulunmamasıdır. Çocuklara ait verilere ilişkin özel koruma yollarının bulunmamasına ilişkin detaylı açıklamaya Dördüncü Bölüm'de yer verilmiştir.[14]

2.1.2. Özel Nitelikli Kişisel Veri

Özel nitelikli veriler diğer nitelikteki kişisel verilerden daha farklı bir önem arz etmektedir. Bu tür veriler başkaları tarafından öğrenildiğinde kişinin ayrımcılığa maruz kalabileceği veya mağdur olabileceği nitelikte veriler olduğundan 6698 sayılı Kanun'da ve uluslararası mevzuatta farklı bir başlık altında düzenlenmiş, farklı koruma atfedilmiştir.

6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinin birinci fıkrasında özel nitelikli kişisel verilerin tanımı şu şekilde yapılmaktadır: "*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir*."

GVKT'de ise bireylerin ırkı veya etnik kökeni, siyasal görüşü, dini veya felsefi inançları veya ticaret birliklerine üyeliğini ortaya koyan kişisel verileri, genetik verileri, biyometrik verileri, sağlık verileri veya cinsel hayatı veya cinsel tercihine yönelik verileri ortaya koyan kişisel veriler, özel nitelikli veri kategorisinde anılmıştır.

GVKT'de ulusal düzenlemelerimizden farklı olarak "*kılık ve kıyafet*" ve "*ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili veriler*" düzenlenmiştir. Sayılan özel nitelikli kişisel verilerin kişileri ayrımcılığa maruz bırakılabileceğinden hareketle özel

---

[13] Ölen kişilere ait kişisel verilerin değerlendirilmesi hakkında detaylı açıklama için bkz. 4.1.2. numaralı başlık

[14] Çocuklara ait kişisel verilere ilişkin koruma yollarının bulunmaması hakkında detaylı açıklama için bkz. 4.1.3. numaralı başlık

olarak düzenlenmiştir. Zira Tüzük'ün 9. maddesinde ve 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi'nin 6. maddesinde "dini veya diğer/felsefi inanışları ortaya koyan kişisel veriler" özel nitelikli olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla dini inancıyla ilgili bilgileri ortaya koyması açısından kişilerin kılık kıyafetine ilişkin veriler ayrı tutulmuştur.[15] Örneğin AİHM'in kararlarında hac işaretinin takılması[16], baş örtüsü takılması[17], dini kıyafetlerin giyilmesi[18] gibi somut olayları dini sembol olarak, başka bir deyişle dini görüşünün ortaya konulması olarak değerlendirmiştir. Dolayısıyla kılık kıyafet verisinin özel nitelikli bir veri olarak düzenlenmesi ve ek korumalara tabi tutulması yerindedir.

2.2. BİR "HAK" OLARAK KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

İnsan hakları veya temel haklar[19] olarak adlandırılan haklar, kişilerin insan olmalarından ötürü sahip olduğu düşünülen haklardır.[20] İnsan hakları, çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmuştur ancak henüz bu hususta bir görüş birliği bulunmamaktadır. [21] Ortaya çıkışlarına göre göre haklar: birinci kuşak, ikinci kuşak ve üçüncü kuşak olarak ayrılmaktadır.[22] Birinci kuşak haklar, tarihsel olarak ortaya çıkan

---

[15] Bahri ÖZTÜRK / Elif ALTINOK ÇALIŞKAN, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu, Fasikül Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 100, Mart 2018, ss. 277-336, s. 309, https://www.jurix.com.tr/article/12127 (Erişim Tarihi: 28.05.2020)

[16] AİHM, *Eweida ve Diğerleri v. Birleşik Krallık*, Başvuru No.: 48420/10, 59842/10, 51671/10 ve 36516/10, 27 Mayıs 2013, para. 89

[17] AİHM, *Leyla Şahin v. Türkiye*, Başvuru No.: 44774/98, 10 Kasım 2005, para. 111

[18] AİHM, *Ahmet Arslan v. Türkiye* Kararının Özet Çevirisi, Başvuru No.: 41135/98, 23 Şubat 2010, s. 5-6 "*AİHM, bu açıdan baktığında, başvuranların söz konusu kıyafetleri giydikleri için mahkûm edilmeleri hususunun AİHS'nin dini inancı açığa vurma özgürlüğünü koruma altına alan 9. maddesinin uygulama alanına girdiğini kabul etmektedir. Bu nedenle, mevcut davadaki mahkeme kararları başvuranların din ve vicdan özgürlüğüne bir müdahale olarak değerlendirilmektedir*.", http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-120454 (Erişim Tarihi: 28.05.2020)

[19] Temel haklar, Anayasa tarafından pozitif hukukta tanınmış olan haklardır. İnsan hakları ise pozitif hukukta tanınmamış olsa da insanın insan olmasından kaynaklanan haklardır. Doktrinde Anayasa tarafından tanınan haklara temel hak denilmekle birlikte, bu tür haklara insan hakkı denilmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Kemal GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, Ekin Yayınevi, Bursa, Temmuz 2017, s. 97-98

[20] İoanna KUÇURADİ, İnsan Hakları: Kavramları ve Sorunları, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, 2011, s. 13; GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 97

[21] Halil KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Eylül 2017, s. 53

[22] Bu ayrım Fransız hukukçu Karel Vasak tarafından önerilmiştir. KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 61; GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 156-157

ilk haklardır.[23] Bu hakların düzenlendiği belgelere 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi örnek verilebilecektir.[24] Bunlar, bireysel (*kişi güvenliği, konut dokunulmazlığı, düşünce hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti*) ve siyasal (*seçme ve seçilme, siyasal faaliyette bulunma*) haklardan oluşmaktadır.[25] Bileşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nin 2-21. maddeleri arasında düzenlenen haklar bu kuşaktadır. İkinci kuşak haklar, sosyal ve ekonomik (*çalışma, dinlenme, emeklilik, sağlık hakkı)* haklardır. Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nin 22-27. maddeleri arasında düzenlenen haklar örnek olarak verilebilecektir. Tarihsel sıralamada Birinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan haklar olduğu söylenebilecektir.[26] Üçüncü kuşak haklar, 1960'tan sonra ortaya çıkan *barış hakkı, silahsızlandırılmış bir dünyada yaşama hakkı, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı, ekonomik ve sosyal açıdan gelişme hakkı, halkların kendi durumlarını serbestçe belirleme hakkı, herkesin insanlığın ortak malvarlığından yararlanma hakkı* gibi haklardan oluşmaktadır.[27] Üçüncü kuşak haklar uluslararası antlaşmalarla tanınan haklardır.[28] Üçüncü kuşak haklar, devletle birey arasında değil, uluslararası ilişkiler alanında faaliyet gösteren *erga omnes* kurallardır.[29] Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile insan onurunun korunması amacıyla dördüncü kuşak hakların var olduğuna ilişkin yeni görüşler ortaya çıkmıştır.[30] Özellikle dördüncü kuşak haklardan olarak görülen kişisel verilerin korunması hakkı,

---

[23] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 157
[24] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *loc.cit.*; GÖZLER, *loc.cit.*
[25] GÖZLER, *loc.cit.*
[26] *Ibid.*
[27] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 64
[28] Üçüncü kuşak haklar, pozitif iç hukuk belgeleri ile tanınmadığı için normatifliği tartışmalıdır. GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 158
[29] Spasimir DOMARADZKI / Margaryta KHVOSTOVA / David PUPOVAC, Karel Vasak's Generations of Rights and the Contemporary Human Rights Discourse, Human Rights Review, Eylül 2019, ss. 423-443, s. 426, https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12142-019-00565-x.pdf (Erişim Tarihi: 31.05.2020). *Erga Omnes* kuralları bütün uluslararası topluluğa karşı olan yükümlülükleri ifade eder. Kemal BAŞLAR, Uluslararası Hukukta "Erga Omnes" Kavramı, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 2002, s. 81, http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/1019002898/1019002492.pdf? (Erişim Tarihi: 31.05.2020)
[30] Oya BOYAR / Sezen KAMA IŞIK, Dördüncü Kuşak Haklar ve Bilişim Teknolojilerinin Doğuşunda Mahremiyet Kavramına Karşılaştırmalı Bir Bakış, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 2, Prof. Dr. Hakan Baykal Armağanı, Aralık 2019, ss. 602-623, s. 605, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/909496 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

özel hayatın gizliliğine saygı hakkına ilişkin düzenlemeler yetersiz kaldığından ortaya çıkmış olup, birçok ülkede ayrı bir hak olarak düzenlenmektedir.[31]

Kişisel verinin korunması hakkının uluslararası ve ulusal mevzuatta nasıl düzenlendiğinden bahsetmeden önce hukuki niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir.

2.2.1. Kişisel Verilerin Korunması Hakkının Hukuki Niteliği

Kişisel verinin korunmasında en önemli husus hukuki niteliğinin belirlenmesidir. Kişisel verilerin korunması hakkının hukuki nitelendirilmesi tartışılan bir konu olmuştur. Bir hakkın hukuki niteliğinin belirlenmesi, o hakkın korunmasına ilişkin en önemli yoldur.[32] Doktrinde kişisel verilerin korunması hakkının hukuki niteliğini açıklayan görüşlerden biri, bu hakkın temelinin üç farklı görüş ile açıklanmasıdır.[33] Bunlar: mülkiyet hakkı, fikri mülkiyet hakkı ve kişilik hakkı görüşleridir.

2.2.1.1. Mülkiyet Hakkı Görüşü

TMK'nın 683. maddesine göre, mülkiyet hakkı, bu hakka sahip olan kişilere hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisi vermektedir.[34] Mülkiyet hakkı yalnız TMK ile korunmamakta olup, bireylerin anayasal hakkı olarak düzenlenmiştir.[35] Kişisel verilerin korunması hakkının mülkiyet hakkına dayandığı görüşü Amerika Birleşik Devletleri (ABD) hukukunda kabul görmektedir.[36] Anglo-Amerikan hukuk sisteminde kişisel

---

[31] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.,* s. 161; BOYAR / KAMA IŞIK, *op.cit.,* s. 607

[32] Furkan Güven TAŞTAN, Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2017, s.54

[33] Elif KÜZECİ, Kişisel Verilerin Korunması, Turhan Kitabevi, Ankara, Şubat 2019, s. 58; Murat Volkan DÜLGER, Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, Hukuk Akademisi, İstanbul, Kasım 2019, s.16-17; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 54, ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 21; Sinem GÖÇMEN UYARER, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ağustos 2019, s. 23; Hüseyin Can AKSOY, Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması, Çakmak Yayınevi, Ankara, Mart 2010, s. 61-67

[34] Lale SİRMEN, Eşya Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 243

[35] Anayasa'nın 35. maddesi şu şekildedir: *"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."*

[36] KORKMAZ, *op.cit.,* s. 85; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 25; DÜLGER, *op.cit.,* s. 18; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 55; Corien PRINS, Property and Privacy: European Perspectives and the Commodification of Our Identity, Information Law Series, Volume 16, 2006, ss. 223-257, s. 234, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=929668 (Erişim Tarihi: 9.7.2020); Sinan Sami

verilerin korunması ekonomik bir yaklaşım ile değerlendirilmiş, temelinin mülkiyet hakkına dayalı olduğu belirtilmiştir. Bu görüşe göre kişisel veriler kişiliğin bir parçası iken aynı zamanda kişiliğin bir ürünüdür.[37] Kişisel verilerin mülkiyet hakkı kapsamında olduğu olgusunu savunanlar kişisel verilerin mülkleştirilip, makul bir bedel karşılığında satılabileceği fikrini benimsemektedir.[38] Böylelikle bireyler ticari pazarda daha fazla rol alacağı gerekçesiyle verilerinin ihlal edilmesi azalacaktır.[39] Ayrıca ilgili kişilerden her bir kişisel veri işlemesi için onay alınacağı gerekçesiyle, veri sorumlularının daha az veri işlemek zorunda kalacaklardır.[40] Mülkiyet hakkı teorisinin dayanağı aslında kişisel verilerin yeni bir para birimi olarak görülmesi ve kişisel veriler üzerinden kar elde edilmesidir.[41] Önemle belirtilmelidir ki özellikle teknolojinin gelişmesi ve sosyal medya kullanımın artması ile bazı şirketler kişisel veriler üzerinden sermaye kazanmaktadır. Özellikle son 30 yılda kişisel verinin artık petrol ile kıyaslanmaya başlandığı[42] ve ekonominin hammaddesi olduğu[43] söylenebilecektir.

Mülkiyet hakkı teorisine karşı çıkanlar ise ticari pazarda bireylerin şirketler karşısında eşit güce sahip olmayacağını savunmaktadır.[44] Ayrıca bireyler kendi verileri üzerindeki denetimi kaybetmektedir ve mülkileştirilip, devredilebilen verilerden fayda sağlayan şirketler karşısında bireylerin hakları daha fazla ihlal edilebilecektir.[45] Nitekim kişisel verilerin niteliğinin mülkiyet hakkı teorisine dayanması, verilerin mülkiyetinin

---

AKKURT, Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, Haziran 2020, ss. 20-32, s. 22, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1187007 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[37] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.*, s.22; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 16; AKKURT, *loc.cit.*

[38] TAŞTAN, *op.cit.,* s. 55-56; Sedat Erdem AYDIN, AİHM İçtihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2015, s. 15

[39] AYDIN, *op.cit.,* s. 16

[40] AKKURT, *loc.cit.*

[41] Paul M. SCHWARTZ, Property, Privacy, and Personal Data, Harvard Law Review, Volume 117, 2004, ss. 2056-2128, s. 2056, https://berkeleylawir.tind.io/record/1119442?ln=en (Erişim Tarihi: 20.1.2020); GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 24-25; DÜLGER, *op.cit.,* s.17

[42] The Economist, "The World's Most Valuable Resource is No Longer Oil, But Data", https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data (Erişim Tarihi: 5.1.2020); ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s.8

[43] World Economic Forum, Personal Data: The Emergence of New Asset Class, s. 7, http://www3.weforum.org/docs/WEF_ITTC_PersonalDataNewAsset_Report_2011.pdf (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

[44] AYDIN, *loc.cit.;* AKKURT, *op.cit.,* s. 23

[45] KÜZECİ, *op.cit.,* s. 61; AYDIN, *loc.cit.*

başkasına devredildiğinde malikin yetkilerini veriler üzerinde kullanamayacak olması anlamına da gelebilecektir.[46] Kişisel verilerin korunmasının temelinde bireylerin kendi verileri üzerinde söz sahibi olabilmeleri ve kişisel verilerinin devlet tarafından koruma altında olması gerektiği göz ardı edilmemelidir.[47]

2.2.1.2. Fikri Mülkiyet Hakkı Görüşü

Fikri mülkiyet, buluş, edebiyat ve sanat eserleri ile ticarette kullanılan sembol, isim ve resimleri gibi aklın yarattıklarını ifade eder. [48] Dolayısıyla fikri mülkiyet, insan aklının oluşturduğu orijinal yaratımlarla ilgilidir. Fikri mülkiyet hakları, buluşu veya yaratılan ürünü belirli bir süre korumak için kişilere verilen yasal hakları ifade eder.[49] Fikri mülkiyet hakları, telif hakkı (ilim-edebiyat eserleri, musiki eserleri, güzel sanat eserleri, sinema eserleri alt kategorilerinden oluşur) ve sınai mülkiyet hakları (patent, marka, tasarım gibi hakları kapsar) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.[50]

Kişisel verilerin korunması hakkının hukuki niteliğinin fikri mülkiyet hakkına ilişkin olduğu görüşü de ABD doktrini tarafından ileri sürülmüştür.[51] Bu görüşü savunanlar kişisel verilerin telif hakkı benzeri bir şekilde korunması gerektiğini ileri sürmektedir.[52] Zira her iki hakkın temelinde hakkın konusunun (kişisel verilerin korunması hakkı için kişisel verinin, telif hakkı için eserin) korunması, dağılımının kontrol edilmesi ve kişilerin manevi hakların bulunması savunulmaktadır.[53] Ancak fikri mülkiyet hukukunun koruduğu kavram eser sahiplerinin eserleri üzerinde sahip

---

[46] AKKURT, *loc.cit.*
[47] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 26-27
[48] World Intellectual Property Organization, What is Intellectual Property?, https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/450/wipo_pub_450.pdf (Erişim Tarihi: 19.1.2020)
[49] Chandra Nath SAHA / Sanjib BHATTACHARYA, Intellectual property rights: An overwiew and implivations in pharmaceutical industry, Journal of Advanced Pharmaceutical Technology&Research, Volume 2, Issue 2, 2011, ss. 88-92, s. 88, https://www.researchgate.net/publication/51881407_Intellectual_property_rights_An_overview_and_implications_in_pharmaceutical_industry (Erişim Tarihi: 19.1.2020)
[50] Rauf KARASU / Cahit SULUK / Temel NAL, Fikri Mülkiyet Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Eylül 2019, s. 1; Ünal TEKİNALP, Fikri Mülkiyet Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2012, s. 3-7
[51] KÜZECİ, *op.cit.*, s. 62; KORKMAZ, *op.cit.*, s. 87; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 28; DÜLGER, *op.cit.*, s. 18; TAŞTAN, *op.cit.*, s. 58
[52] GÖÇMEN UYARER, *loc.cit.*; ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.*, s. 22; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 17; DÜLGER, *op.cit.*, s.18
[53] AKKURT, *op.cit.*, s. 24

oldukları hak iken, kişisel verilerin korunması hukukunun koruduğu kavram ise bireylerin kişisel verileri üzerinde sahip oldukları haklardır.[54] Zira fikri mülkiyet hukukunda eserlerin korunması ile ekonomik kaygılar ön planda olup, kişisel verilerin korunması hukukunda bireylerin kişisel verilerine ilişkin "*değerin güvence altına alınması"* ön plandadır.[55] Nitekim fikri haklar ile kişisel veriler aynı kapsamda değerlendirilmemelidir.[56] Kişisel verilerin korunması hakkı bağımsız bir anayasal hak olarak nitelendirilmektedir. Fikri mülkiyet hukukunun kişisel verilerin korunması hukukuna genişletilmesi halilnde fikri mülkiyet hukukun bütünlüğüne zarar verecektir.[57] Bu görüşü savunanlara getirilen bir başka savunma ise fikri mülkiyet hukukunda kişinin ürettiği fikirlerin korunması ve kişinin üretim yapması amaçlanmakta iken kişisel verilerin korunmasında üretim yapılması saiki bulunmamaktadır.[58]

2.2.1.3. Kişilik Hakkı Görüşü

Kişisel verilerinin korunması hakkının ekonomik bir değeri olduğu ve bireylerin ekonomik çıkarlarının korunması gerektiği tartışmasızdır ancak kişisel verilerin mülkiyet hakkı veya fikri mülkiyet hakkı görüşü ile korunması yukarıda belirtildiği üzere birçok açıdan yetersiz kalmaktadır.[59]

Kişisel veriler niteliği itibariyle kişiliğe ilişkindir. Kişilik hakkı, "*kişinin toplum içerisindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini temin eden varlıkların tümü üzerindeki hakkı"* ifade etmektedir.[60] Kişisel verilerin korunması hakkının hukuki niteliğinin kişilik hakkı görüşü ile açıklanması Kıta Avrupası hukuk sisteminde kabul edilen bir yaklaşımdır.[61] Kişisel verilerin korunması hakkı özel hayat ve mahremiyet

---

[54] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 28-29
[55] AKKURT, *op.cit.,* s. 25
[56] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 22
[57] Pamela SAMUELSON, Privacy As Intellectual Property?, Berkeley Law Review, Volume 52, Mayıs 2000, ss. 1125-1173, s. 1141, https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3137&context=facpubs (Erişim Tarihi: 5.1.2020)
[58] TAŞTAN, *op.cit.,* s .58; AKKURT, *loc.cit.*
[59] KÜZECİ, *op.cit.,* s. 64-65
[60] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 100
[61] KÜZECİ, *op.cit.,* s. 65; AKKURT, *op.cit.,* s. 25; PRINS, *loc.cit.*

kavramlarına dayanmaktadır.[62] Kişisel verilerin korunması, bir insan hakkının korunmasıdır.[63] Bir sonraki bölümde detaylıca belirtildiği üzere hem ulusal mevzuatta hem uluslararası mevzuatta uzun bir süredir kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliğine saygı hakkı altında yorumlanmıştır. Türkiye'nin hukuk sisteminde Kıta Avrupası hukuku görüşü benimsenmiş olup, 2010 yılından sonra Anayasa'da yapılan değişiklikten önce özel hayatın gizliliği hakkının yansıması olarak yorumlanmıştır. Anayasa'daki değişiklik sonrasında kişisel verilerin korunması hakkı ayrı bir hak olarak düzenlenmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkı, özellikle 2. Dünya Savaşı ile beraber önem verilen insan onuru ile birlikte değerlendirilmektedir.[64] Kişisel verilerin korunması hakkının hukuki niteliğinin kişilik hakkı görüşüne dayandırılması, diğer görüşlere kıyasla en kapsamlı korumayı sağlayacaktır.[65]

2.2.2. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ile Özel Hayatın Gizliliği Hakkı Arasındaki İlişki

Kıta Avrupası hukuk sisteminde ise özel hayatın gizliliğine saygı hakkı bir insan hakkı olarak değerlendirilmekte olup, bir sosyal değer olarak belirtilmektedir.[66] Özel hayatın gizliliğine saygı hakkı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi vb. birçok uluslararası kaynakta bir insan hakkı olarak düzenlenmektedir.

AİHS'in "Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı" başlıklı 8. maddesi şu şekildedir:

"Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya

---

[62] AKSOY, *op.cit.*, s. 61
[63] Douwe KORFF, European Commission Study on Implementation of Data Protection Directive, Report on the Findings of the Study, 2002, s. 12, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1287667 (Erişim Tarihi: 5.1.2020)
[64] DÜLGER, *op.cit.*, s. 19
[65] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 16
[66] Roger CLARKE, Beyond the OECD Guidelines: Privacy Protection for the 21st Century, Ocak 2000, http://www.rogerclarke.com/DV/PP21C.html (Erişim Tarihi: 30.1.2020)

ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

Bireyin hayatı üç ana bölüme ayrılır[67]:

- Giz (mahremiyet) alanı
- Özel alanı
- Ortak (açık) alan.

Giz alanı, kişinin herkesle paylaşmadığı, herkes tarafından bilinmeyen alandır.[68] Kişinin özel alanı, mahrem alanı dışında olan ama ailesi ve arkadaşları, yani yakın çevresi ile paylaştığı alandır.[69] Ortak alan ise başkalarının bilmesinden rahatsız olmadığı bilgileri içeren alandır.[70] Özel hayat, kişinin gizli tuttuğu bilgileri barındıran alan (giz alanı) ile sadece kendisinin seçeceği kişilerle paylaştığı bilgileri barındıran (özel alan) alandır.[71] Geldiğimiz nokta itibariyle bu ayırım yetersiz kalmıştır çünkü insanlar yalnızca giz alanlarında ya da özel alanlarında değil, ortak alanlarında da yalnız kalma hakkını talep etmektedirler. Nitekim AİHM'in *Niemietz v. Almanya* kararında[72] özel hayat kavramının iç alanla kısıtlanması ve iç alanın dışında kalan alanı özel hayat kavramından tamamen hariç tutulmasının aşırı sınırlayıcı olduğunu ve özel hayata saygı hakkının diğer insanlarla ilişki kurma ve geliştirme hakkını da bir dereceye kadar içermesinin zorunlu olduğu görüşüne varmıştır. [73] Aynı şekilde *Von Hannover v.*

---

[67] Oğuz ŞİMŞEK, Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Beta Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2008, s. 140; KORKMAZ, *op.cit.*, s. 96; Mine KAYA, Telekomünikasyon Alanında Kişilik Hakların Korunması, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 68, Sayı 2010/4, 2010, ss. 281-334, s. 286, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397786 (Erişim Tarihi: 7.7.2020)

[68] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 454; AKSOY, *op.cit.*, s. 52; KORKMAZ, *op.cit.*, s. 98; Haluk TANDOĞAN, Şahsiyetin Akit Dışı İhlallere Karşı Korunmasının İşleyiş Tarzı ve Basın Yoluyla Olan İhlallere Karşı Özel Hayatın Korunması, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 20, Sayı 1, 1963, ss. 1-36, s. 26, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/632430 (Erişim Tarihi: 7.7.2020); KAYA, *loc.cit.*

[69] AKSOY, *op.cit.*, s. 51; KORKMAZ, *op.cit.*, s. 97; TANDOĞAN, *loc.cit.*; KAYA, *loc.cit.*

[70] AKSOY, *op.cit.*, s. 50; KORKMAZ, *op.cit.*, s. 96; TANDOĞAN, *loc.cit.*; KAYA, *op.cit.*, s. 285

[71] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 42; Yaşar SALİHPAŞAOĞLU, Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 3, 2013, ss. 227-266, s. 233, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/17_3_8.pdf (Erişim Tarihi: 7.7.2020)

[72] AİHM, *Niemietz v. Almanya* kararı, Başvuru No.:13710/88, 16 Aralık 1992, para. 29

[73] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 42; Doğan KILINÇ, Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 61, Sayı 3, 2012, ss. 1089-1169, s. 1100, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/623968 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

Almanya kararında da kamuya açık alanlardaki ilişkilerinde de özel hayat kavramının uygulanabileceğine karar verilmiştir. [74]

Kişisel verilerin korunmasında *verinin korunması* değil, *bireyin korunması* amaçlanmaktadır. Bireyin kişisel verileri, özel hayatı için korunmaktadır. Bu kapsamda birçok düzenlemede kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliği hakkının altında yorumlanmıştır ve bireyin kişisel verilerinin korunması hakkının da özel hayatın gizliliği hakkının bir görünümü olarak düzenlendiği görülmektedir. Avrupa Konseyi'nin görüşüne göre, AİHS'in 8. maddesi uyarınca, bir kişinin kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin korunma hakkı, özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterme hakkı ile aynı yönde koruma oluşturmaktadır.[75] Nitekim AİHM'in çoğu kararında kişisel verilerin korunması, 8. madde kapsamında yorumlanmıştır.[76] Kişisel verilerin korunmasına ilişkin ilk AİHM kararı *Klass ve diğerleri v. Almanya*[77] kararıdır.[78] İlgili kararda telefon görüşmelerinin açıkça AİHS'in 8. maddesinde belirtilmese de Mahkeme tarafından özel hayat kapsamında değerlendirildiği belirtilmiştir. Mahkeme, *Z. v. Finlandiya*[79] kararında, *M.S. v. İsveç*[80] kararında, *Y.Y. v. Rusya*[81] kararında ve *A.T. v. Estonya*[82] kararında hastalara ilişkin kişisel bilgilerin kişilerin özel hayatına ait olduğu ve kişisel verilerin korunmasının AİHS'in 8. maddesinde düzenlenen özel ve aile hayatına saygı hakkından yararlandırılma konusunda temel öneme sahip olduğunu belirterek kişisel verilerin, somut olayda sağlık verilerinin, korunmasının 8. madde altında yorumlandığı görülmektedir. Benzer olarak *I. v. Finlandiya* kararında[83], bir bireyin özel hayatına ilişkin bir bilginin işlenmesinin AİHS'in 8. maddesinin 1. fıkrası

---

[74] AİHM, *Von Hannover v. Almanya* kararı, Başvuru No: 59320/00, 24 Eylül 2004, para. 50; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 31
[75] Avrupa Konseyi, Handbook on European Data Protection Law, 2018, s. 17, https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-data-protection-law (Erişim Tarihi: 1.2.2019)
[76] ŞİMŞEK, *op.cit.*, s. 70
[77] AİHM, *Klass ve diğerleri v. Almanya* kararı, Başvuru No.: 5029/71, 6 Eylül 1978, para. 41
[78] KÜZECİ, *op.cit.*, s. 138
[79] AİHM, *Z. v. Finlandiya* kararı, Başvuru No.: 22009/93, 25 Şubat 1997, para. 95
[80] AİHM, *M.S. v. İsveç* kararı, Başvuru No.: 20837/92, 27 Ağustos 1997, para. 41
[81] AİHM, *Y.Y.. v. Rusya* kararı, Başvuru No.: 40378/06, 23 Şubat 2016, para. 38
[82] AİHM, *A.T. v. Estonya* kararı, Başvuru No.: 23183/15, 13 Kasım 2018, para. 57
[83] AİHM, *I. v. Finlandiya* kararı, Başvuru No.: 20511/03, 17 Ekim 2008, para. 35

kapsamına gireceği belirtilmiştir. *Rotaru v. Romanya* kararında[84] ise Mahkeme, bir bireyin özel hayatına ilişkin bilgilerin gizli olarak saklandığını ve bu bilgilerin açığa çıkarılmasının AİHS'in 8. maddesinin 1. fıkrası kapsamında olduğunu yinelemektedir.

2.2.3. Kişisel Verilerin Korunması Hakkının Bağımsız Bir Temel Hak Olarak Değerlendirilmesi

Kişisel verilerin korunması hakkı, bireyin bilgisel *self determinasyon* (kendi kaderini tayin etme) hakkını teslim eden ve bilişsel kişilik hakkının gelişmesine katkı sağlayan bir kavramdır. Örneğin 1785 yılında Jeremy Benhtam tarafından oluşturulan ve *bütünü gözetlemek* anlamına gelen Panoptikon isimli yapı olan bir cezaevinde hücrelerin ortasında bir gözetleyici kule yer almaktadır.[85] Kulenin içerisinde, mahkumların pencerelerden içeri baktıklarında gözetleyenin orada olup olmadığının veya gözetleme yapılıp yapılmadığının anlaşılmaması için özel tasarımlı camlar kullanılmıştır ve mahkumlar sürekli izlendiğini hissetmekte ve çok ciddi psikolojik problemlerle karşı karşıya gelmektedir.[86] Kişisel verilerin korunması, bireylerin hayatlarının bu denli işgaline engel olmaktadır. Ayrıca bireyin hak ve özgürlükleri güvence altına alınmazsa, bazı hak ve özgürlüklerini kullanmaktan imtina edilmesi gerekebilecektir.[87] Zira kişilerin verilerine sahip olan kişi veya kurum ile onun karşısındaki zayıf bireyin güç dengesinin sağlanması ve bireyin korunması gerekmektedir.

Bir önceki bölümde belirtildiği üzere, kişisel verilerin korunması hakkı AİHS'te doğrudan ayrı bir hüküm ile düzenlenmemekle birlikte, esasen özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında koruma altına alınmış ve 8. maddenin bir yansıması olarak görülmüştür. Kişisel verilere ilişkin henüz ayrı bir düzenleme öngörülmeyen mevzuatlarda veya ayrı bir düzenleme öngören mevzuatların öncesinde kişisel verilerin

---

[84] AİHM, *Rotaru v. Romanya* kararı, Başvuru No: 28341/95, 4 Mayıs 2000, para. 43
[85] Gizem ÖZDEL, Foucault Bağlamında İktidarın Görünmezliği ve ''Panoptikon'' ile ''İktidarın Gözü'' Göstergeleri, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, Volume: 2, Issue: 1, Ocak 2012, ss. 22-29, s. 24, http://dergipark.gov.tr/download/article-file/138301 (Erişim Tarihi: 12.12.2019)
[86] *Ibid.*
[87] *Ibid.*

korunması hakkı özel hayatın gizliliği hakkı altında koruma altına alınmaktaydı.[88] AİHS'in yürürlük tarihinden itibaren 8. maddesine bakış açısı *kişinin özel alanını devlet müdahalesinden koruyan bir düzenleme* iken, Alman Federal Anayasa Mahkemesi'nin Nüfus Sayım Kararı'ndan sonra bu görüş değişmiştir. Nitekim söz konusu karar birçok ülkede kişisel verilerin korunması alanında mevzuat çalışmalarında dikkate alınmıştır.[89] Zira kişinin, kendini geliştirme hakkı ve insan onuru kapsamında kişisel verilerinin korunabileceği ortaya konulmuştur.[90] Söz konusu kararda nüfus sayımı sırasında Nüfus Sayımı Kanunu doğrultusunda zorunlu olarak alınan bilgiler bulunduğu için Kanun kısmen Anayasa'ya aykırı kabul edilmiştir ve kişinin kendisi hakkında alınan bilgileri ve bu bilgilerin nereye aktarıldığını bilmemesinin kişinin karar almasında özgür olmadığı sonucuna varılmıştır.[91]

Kişisel verilerin korunması sadece özel hayatın gizliliğine saygı hakkı çerçevesinde korunabilecek bir hak değildir. Avrupa Komisyonu'nun yayımladığı rehberde de belirtildiği üzere, özel hayatın gizliliğine saygı hakkını düzenleyen AİHS ve Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, bilgisayarların ve internetin gelişmesinden ve bilgi toplumunun yükselişinden çok daha önce yürürlüğe girmiştir.[92] Bu gelişmeler, bireylere ve topluma önemli avantajlar getirmiş ve yaşam kalitesini, verimliliği ve üretkenliği de artırmış, özel hayata saygı hakkına karşı yeni riskler oluşturmuştur.[93] Kişisel verilerin toplanması ve kullanılması ile özel kurallara duyulan gereksinime cevap olarak bazı ülkelerde *veri gizliliği* olarak bilinilen gizlilik kavramı ortaya çıkmış olup, bu kavram kişisel verilerin korunmasını sağlayan özel yasal düzenlemelerin geliştirilmesine yol açmıştır.[94] Kişisel verilere ulaşımın teknoloji ile beraber artması, kişisel verilerin ekonomik değer olduğu görüşü, bireyin kişisel

---

[88] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 13-14
[89] Mesut Serdar ÇEKİN, Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayınları, İstanbul, Ekim 2019, s. 6
[90] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.*, s. 22; ÇEKİN, *loc.cit.* ŞİMŞEK, *op.cit.,* s. 132; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 13; KORKMAZ, *op.cit.,* s. 81
[91] KORKMAZ, *loc.cit.*
[92] Handbook on European Data Protection Law, *op.cit.,* s. 18
[93] *Ibid.*
[94] *Ibid.*

verilerinin koruma ihtiyacını doğurmuştur.[95] Nitekim gelişen teknoloji kişilerin verilerinin korunmasına ilişkin bir tehdit oluşturmaktadır.[96] Kişisel verilerin korunması hakkı da, tıpkı özel hayatın gizliliği hakkı gibi bağımsız, temel bir hak olarak nitelendirilmelidir. Bireyin kişisel verilerinin temel hak olarak korunması ve yeterli korumanın sağlanması açısından yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur.

Kişisel verilerin korunma hakkının temel hak olarak nitelendirilmesinin ilk adımları Avrupa Birliği mevzuatında görülmüş olup, ilk olarak Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda (*Charter of the Fundamental Rights of the European Union*) düzenlenmiştir. Temel Haklar Şartı'nın 7. maddesinde[97] özel hayata saygı hakkı düzenlenirken, 8. maddesinde[98] kişisel verilerin korunması hakkı ayrı olarak bir temel hak olarak düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın (ABAD) kararlarında da 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktifi (95/46/EC Sayılı Direktif) ile Temel Haklar Şartı'ndaki hükümler beraber yorumlanarak temel hak olduğu konusunda içtihatlar bulunmaktadır. Örneğin *Coty* kararında[99] bankanın parfüm üreticisi şirketin fikri mülkiyet haklarını ihlal ettiğinden şüphelendiği müşterisinin kimliklerinin açığa çıkarılmasının yasal bir zorunluluk olup olmadığı tartışılmıştır. *Coty* kararında sadece 95/46/EC Sayılı Direktifi'nin değil, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 8. maddesinin de dikkate alınarak yorumlanması gerektiği önemli bir husustur. Bu kararda da belirtildiği gibi, ABAD'ın kararlarında kişisel verilerin korunması hakkı bir temek hak olarak nitelendirilmektedir. Bir başka örnekte ise İsviçre Federal Mahkemesi'nin verdiği bir kararda bireylerin kişisel nitelikli verilerine ilişkin haklarının hukuksal

---

[95] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 30
[96] SCHWARTZ, *op.cit.*, s. 2072
[97] Temel Haklar Şartı'nın 7. maddesi şu şekildedir: "*Herkes, özel hayatına, aile hayatına, konutuna ve haberleşme özgürlüğüne saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.*", Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Avrupa_Birligi_Temel_Haklar_Sarti%E2%80%8B.pdf (Erişim Tarihi: 29.05.2020)
[98] Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 8. maddesi için bkz. 2.3.1.2. numaralı başlık
[99] ABAD, *Coty Almanya GmbH v. Stadsparkasse Magdeburg*, C-580/13, 16 Temmuz 2015, para. 30-31

açıdan korunması gerektiği sonucuna varılmıştır.[100] Benzer şekilde Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın (*The Treaty on the Functioning of the European Union*) 16. maddesinde kişisel verilerin korunması hakkı, bağımsız bir hak olarak düzenlenmektedir.[101] Bu düzenlemeler ile beraber Avrupa Birliği hukukunda kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliği hakkından ayrılmıştır.

Türkiye'de kişisel verilerin korunması ile ilgili mevzuat açısından geç kalındığı düşünülse de bu konu üzerine tartışmalar çok geç olmamıştır. 1980'lerin sonunda sıkça parlamentoya kişisel verilerin korunması alanında yasa tasarıları sunulmaktaydı. Ancak Türkiye'nin 6698 sayılı Kanun ile 2016'da buluşması, 2010 Anayasa değişikliğine dayanmaktadır. Avrupa Birliği mevzuatına benzer şekilde ülkemizde de 2010 yılında yapılan değişiklik ile Anayasa'nın 20. maddesine üçüncü fıkra eklenerek, kişisel verilerin korunması, ayrı bir temel hak olarak karşımıza çıkmakta olup, kişisel verilerin korunması bir anayasal temelde hak statüsüne kavuşmuştur.

Kişisel verilerin korunması hakkı ülkemizde ve birçok Avrupa ülkesinde bu hakka özgü düzenlemeler çerçevesinde korunmaktadır.[102] Böylelikle kişisel verilerin korunması hakkının, özel hayatın gizliliği hakkından bağımsız bir temel hak olarak kabul edilmesinin adımlarının atıldığı anlaşılmaktadır.

2.2.4. Kişisel Verilerin Korunması Hakkının Sınırlandırılması

Temel hak ve özgürlükler, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması, kamu yararı vb. sebeplerle sınırlandırılabilecektir. Temel hak ve özgürlüklerin korunması asıl iken, sınırlandırılması istisnadır.[103] Önemle belirtmek gerekir ki, bu sınırlandırmanın yalnızca belirli koşullarda ve keyfiliğe yer verilmeyecek şekilde yapılması gerekmektedir. Bu sınırlamalar olağan dönemde ve savaş, seferberlik, salgın hastalık vb. olağanüstü dönemde uygulanacak şekilde ikiye ayrılmıştır.

Anayasa'nın 119. maddesi uyarınca olağanüstü hallerde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında uyulması gereken ilkeler Anayasa'nın 15.

[100] KILINÇ, *op.cit.,* s. 1099; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 41
[101] Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 16. maddesi için bkz. 2.3.1.2. numaralı başlık
[102] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 32
[103] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.,* s. 171; GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.,* s. 220

maddesinde belirtilmiştir.[104] Nitekim bu hallerde Anayasa'nın 13. maddesi değil, Anayasa'nın 15. maddesindeki koşullar doğrultusunda hak ve özgürlükler sınırlandırılabilecektir.[105] İlgili madde uyarınca olağanüstü dönemin resmen ilan edilmesi halinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması keyfiliğin sonucu olmamalı ve uluslararası hukuk kurallarının ihlal edilmeyeceği unutulmamalıdır. Ayrıca söz konusu durumda ancak *durumun gerektirdiği ölçüde* sınırlamalar yapılmalı ve sınırlamada aşırıya kaçılmamalıdır.[106] Tezde yer alan açıklamalar olağan dönem uygulamaları gözetilerek yapılmış olup, tezin kapsamı itibariyle olağanüstü hâl uygulamalarına yer verilmemiştir.

Kişisel verilerin korunması hakkı bağımsız bir temel hak olarak incelendiğinde temel hak ve özgürlüklerin tabi olduğu kriterlere tabi olacaktır. Temel haklar, Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlendiği üzere, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmayacak şekilde ve özlerine dokunulmadan kanunla sınırlandırılabilir.[107] Dolayısıyla temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasındaki koşullar şu şekilde sıralanabilecektir:

- **Sınırlama yalnızca kanunla yapılmalıdır**: Özgürlüğün sınırının yalnızca kanun ile yapılabileceği ilkesi ilk defa 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin 4. maddesinde düzenlenmiştir. Temel hak ve özgürlükler yalnızca kanun ile sınırlandırılmalıdır.[108] Buna göre, idarenin düzenleyici işlemleri ile sınırlama

---

[104] Anayasa'nın 119. maddesinin beşinci fıkrası şu şekildedir: "*Olağanüstü hallerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15 inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlanacağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir*."

[105] Kemal GÖZLER, Türk Anayasa Hukuku Dersleri, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, Şubat 2014, s. 382

[106] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.,* s. 245

[107] Anayasa'nın 13. maddesi şu şekildedir: "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."*

[108] AİHM içtihatları uyarınca "kanun" deyiminden Anglo-Sakson hukukunda hukukun kaynakları arasında sayılan örf-adet niteliğindeki yasalar da anlaşılmaktadır. Bkz. AİHM, *Sunday Times v. Birleşik Krallık,* Başvuru No.: 6538/74, 26.4.1979, para. 47

yapılmamaktadır. Ancak temel hak ve özgürlüklerin sınırları kanunda öngörüldükten sonra, tüzük, yönetmelik gibi yürütmenin işlemleri ile sınırlamanın uygulaması sağlanabilmekte olup, her halükârda kanun ile öngörülen sınırlamanın kapsamı genişletilememektedir.[109] Bir hürriyetin kanunla sınırlandırılmasının sebebi, parlamentoda açık bir tartışma ortamında müzakere edilmesidir. Bu nedenle temel hak ve özgürlükler daha güvenceli bir ortamda sınırlandırılmaktadır. İlgili sınırlama kanunlarda geniş bir yapılmamalı, her yönüyle açıkça belirtilmelidir.

- **Sınırlama belirli sebeplere dayanmalıdır:** Sınırlamanın kanunla yapılmasının yanı sıra sınırlama haklı bir sebebe dayanmalıdır.[110] Bu sınırlama sebepleri bazı anayasalarda genel olarak sayılmış iken bazı anayasalarda her hak tanımında özel sınırlama sebepleri sayılmıştır. Örneğin 1961 Anayasa'sında "*milli güvenlik, kamu düzeni, kamu yararı, genel ahlak ve genel sağlığın korunması*" gibi genel sınırlama sebeplerine yer verilmiştir.[111] Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nin 29. maddesinde de genel sınırlama sebeplerine yer verilmiştir.[112] Bazı anayasalarda ise özel sınırlama sebepleri belirlenmiştir. 1982 Anayasası'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin "*yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak*" sınırlandırılabileceği hüküm altına alınmıştır. Örneğin Anayasa'nın 23. maddesinde düzenlenen yerleşme ve seyahat hürriyetinin[113], 26.

---

[109] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 227

[110] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 229; KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 178

[111] 1961 Anayasası'nın 11. maddesi şu şekildedir: "*Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, millî güvenliğin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlâkın ve genel sağlığın korunması amacı ile veya Anayasanın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle, Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak, ancak kanunla sınırlanabilir. Kanun, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz. Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz. Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.* , https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/ (Erişim Tarihi: 10.5.2020)

[112] BM Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nin 29. maddesinin ikinci fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir: "*Herkes, haklarının ve hürriyetlerinin kullanılmasında, sadece, başkalarının haklarının ve hürriyetlerinin gereğince tanınması ve bunlara saygı gösterilmesi amacıyla ve ancak demokratik bir cemiyette ahlâkın, kamu düzeninin ve genel refahın haklı icaplarını yerine getirmek maksadıyla kanunla belirlenmiş sınırlamalara tabi tutulabilir."*

[113] 1982 Anayasası'nın 23. maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir: "*Yerleşme hürriyeti, suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu*

maddesinde düzenlenen düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin[114] sınırlama sebeplerini açıkça belirtilmiştir.

- **Sınırlama, Anayasa'ya aykırı olmamalıdır:** Temel hak ve özgürlüklerin sınırları çizildiğinde, ilgili sınırlama her ne şekilde olursa olsun Anayasa'ya aykırı olmamalıdır. Bu durum normlar hiyerarşisinde Anayasa'nın üstünlüğü ile açıklanabilecektir. Nitekim hiçbir kanun, Anayasa'ya aykırı olmayacağı gibi, evleviyetle kanunla yapılan sınırlamalar da Anayasa'ya aykırı olamayacaktır.

- **Sınırlama ölçülülük ilkesine uygun olarak yapılmalıdır:** Temel hak ve özgürlüklere kanunla yapılan ve haklı bir sebebe dayanan sınırlamanın, ölçülü bir sınırlama olması gerekmektedir. Ölçülülük ilkesi uyarınca sınırlama için başvurulan araç ile sınırlama ile varılmak istenen amaç arasında denge kurulmalıdır.[115] Şöyle ki, temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasını düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin gerekçesinde de ölçülülük ilkesine uyum vurgulanmıştır: "*Maddenin ikinci fıkrası, son satırı, hak ve hürriyetlerin, sınırlanmasında öngörülen genel ve özel nedenlerin belli amaçlara yönelik bulunduğu; binnetice ancak bu amaçları gerçekleştirmek için bu nedenlerin öngörüldüğünü vurgulamaktadır. Şu halde öngörülen amaçlar yahut nedenler bahane edilerek, başka bir amaca ulaşmak için hak ve hürriyetler sınırlanmayacak; yahut meşru amaç güdülerek sınırlanmış olsalar bile, getirilen sınırlama bu amacın zorunlu yahut gerekli kıldığından fazla olmayacaktır. Diğer bir deyimle, amaç ve sınırlama orantısı herhalde korunacaktır.*"[116] Ölçülülük ilkesinin alt ilkeleri: elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olarak üçe ayrılmaktadır. **Elverişlilik ilkesi**, *sınırlamada başvurulan aracın, sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç için elverişli*

---

mallarını korumak; Seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir."

[114] 1982 Anayasası'nın 26. maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir: "*Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.*"

[115] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit*, s. 235; KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 189

[116] Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), Anayasa Mahkemesi Yayınları, Mart 2019, https://www.anayasa.gov.tr/media/6382/gerekceli_anayasa.pdf (Erişim Tarihi: 10.5.2020)

olmasını; **gereklilik ilkesi,** *sınırlama amacını gerçekleştirmek için hakkı en az sınırlayan aracın seçilmesi gerektiğini*; **orantılılık ilkesi** ise *sınırlandırma ile ulaşılmak istenen amaç ile sınırlamada başvurulan araç arasında bir oranın bulunması gerektiğini* belirtmektedir.[117]

- Sınırlama demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine uygun olmalıdır: Anayasa'nın 13. maddesinin gerekçesinde bu hüküm, "*hak ve hürriyetlere getirilecek sınırlamalar yahut bunlar konusunda öngörülecek sınırlayıcı tedbirler demokratik rejim anlayışına aykırı olmamalı; genellikle kabul gören demokratik rejim anlayışı ile uzlaşabilir olmalıdır*." şeklinde açıklanmaktadır.[118] Nitekim temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamaların sınırı çizilirken demokratik rejim anlayışı da dikkate alınmalı ve buna göre hareket edilmelidir. Anayasa Mahkemesi'nin verdiği kararlarda demokratik toplum düzeninin gerekliliklerine uygunluk ilkesi ile ölçülülük ilkesi bağdaştırılmıştır. Bu durumu Mahkeme, "*Demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük ilkeleri, iki ayrı ölçüt olarak düzenlenmiş olmakla birlikte ikisi arasında sıkı bir ilişki vardır. Temel hak ve özgürlüklere yönelik herhangi bir sınırlamanın demokratik toplum düzeni için gerekli nitelikte, başka bir ifadeyle öngörülen kamu düzeni amacını gerçekleştirmekle birlikte temel haklara en az müdahaleye olanak veren ölçülü bir sınırlama niteliğinde olup olmadığının incelenmesi gerekir."* şeklinde belirtmiştir.[119]

- Sınırlama Anayasa'nın sözüne ve ruhuna aykırı olmamalıdır: Anayasa'nın sözü denildiğinde Anayasa'da düzenlenen kurallar anlaşılmaktadır.[120] Hak ve özgürlüklerin sınırlandırmasında Anayasa'da belirtilen kurallara bütünüyle uyulması gerekmektedir. Örneğin sınırlamanın sınırı çizilirken temel hakların öznesi olarak Anayasa'da belirtilen kişiler aynı şekilde haktan yararlanmaya devam etmelidir.[121]

---

[117] GÖZLER, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit*, s. 237-239
[118] Bkz. *supra note* 116, (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası)
[119] AYM, E. 2015/79, K. 2017/164, 29 Kasım 2017, para. 21, http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/
[120] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 188
[121] *Ibid.*

- **Sınırlama yapılırken temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunulmamalıdır:** Anayasa'nın özüne uygun olma ilkesi 1961 Anayasa'sında düzenlenmekteyken, 1982 Anayasa'sında yer almamakta olup, 2001 yılında Anayasa'da yapılan değişiklik ile eklenmiştir. Hakkın özü Anayasa Mahkemesi kararlarında şu şekilde tanımlanmıştır: "*Hakkın özü, dokunulduğunda söz konusu temel hak ve özgürlüğü anlamsız kılan çekirdek alanı ifade etmekte olup bu yönüyle her temel hak açısından kişiye dokunulmaz asgari bir alan güvencesi sağlamaktadır. Bu çerçevede hakkın kullanılmasını önemli ölçüde güçleştiren, hakkı kullanılamaz hâle getiren veya ortadan kaldıran sınırlamalar hakkın özüne dokunmaktadır."*[122] Dolayısıyla temel haklar sınırlandırılması, hakkın kullanılmasını engellemeyecek şekilde yapılmalıdır.

Kişisel verilerin korunması hakkının sınırlandırılmasında genel itibariyle Anayasa'nın 13. maddesi dikkate alınmalıdır. Kişisel verilerin işlenmesi, bireylerin kişisel verilerini korunmasını isteme hakkına bir müdahale olarak değerlendirilmektedir ancak 6698 sayılı Kanun ile bu müdahalenin sınırları çizilmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkının düzenlendiği maddede, bu hakka ilişkin özel bir sınırlama sebebi sayılmamıştır. Anayasa'nın özel hayatın gizliliğine saygı hakkını düzenleyen 20. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sınırlama sebepleri ise, birinci fıkrada belirtilen özel hayatın gizliliğine saygı hakkı kapsamında değerlendirilecek olup, kişisel verilerin korunması hakkının sınırlandırılması olarak değerlendirilmeyecektir.[123] Kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını düzenleyen Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir*." hükmü bulunmaktadır. Böylelikle kişisel verilerin korunması hakkının yalnızca Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen açık rıza veya Anayasa'ya uygun bir kanuni düzenleme ile sınırlandırılabileceği söylenebilecektir. Bu hüküm ile kişisel verilerin ya kanunla ya da kişinin açık rızası ile sınırlandırılabileceği düzenlenmektedir. "Açık rıza" kavramı da 6698 sayılı Kanun'da yer alan bir kavram olduğu gerekçesiyle bu hükümden "açık rıza" ifadesinin kaldırılması gerektiği

[122] AYM, E. 2017/178, K. 2018/82, 11 Temmuz 2018, para. 13, http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/
[123] Şeyma SERT, Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Şubat 2019, s. 72

kanaatindeyim. Kaldı ki bu haliyle hüküm, 6698 sayılı Kanun'a aykırı bir işlemenin kişinin açık rızası olması halinde meşru kılınabileceğini düzenlemektedir. Ancak Avrupa Veri Koruma Kurulu'nun (*European Data Protection Board*) yayımladığı rehberde de açıkça ifade edildiği üzere kişinin açık rızasının alınması, veri işleme için belirtlen amaçlar için gerekli olmayan verilerin elde edilmesini meşrulaştırmayacaktır.[124] Benzer şekilde Kişisel Verileri Koruma Kurulunun (Kurul) spor salonlarının giriş-çıkışlarında biyometrik veri kullanılmasına ilişkin kararda " *kişisel verilerin işlenmesinin ilgili kişinin iznine bağlı olarak gerçekleştirilse ve belirli bir amaca bağlı olsa bile açık rızanın, aşırı miktarda veri toplanmasını meşrulaştırmayacağı*"nı ifade etmiştir.[125] Sonuç olarak, kişisel verilerin korunması hakkına yapılan müdahale olarak işleme faaliyeti (hakkın sınırlandırılması) kanuna uygun bir şekilde yapılmalı ve bu sınırlandırma yapılırken genel itibariyle Anayasa'nın 13. maddesinin kurallarına uyulması gerekmektedir.

2.3. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKININ MEVZUATTAKİ YERİ

Teknolojinin günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olması ve internetin gelişimi ile insanlar herhangi bir bilgiye anında ulaşabilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu istatistiklerine göre 2019'un Eylül ayı itibariyle ülkemizde internet abonesi

[124] European Data Protection Board, Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679, Version 1.1., 13 Mayıs 2020, s. 5 para. 5 https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf (Erişim Tarihi: 28.06.2020)

[125] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun spor salonu hizmeti sunan veri sorumlusunun, üyelerinin giriş-çıkış kontrolünü biyometrik veri işleyerek yapması ile ilgili 27/02/2020 Tarihli ve 2020/167 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6738/2020-167; Bu duruma bir başka örnek olarak Finlandiya Veri Koruma Otoritesi'nin bir şirkete iş başvuru formlarında çalışan adaylarına hamilelik durumu, dini inancı, aile ilişkileri gibi sorular sorduğu gerekçesiyle para cezası vermesi gösterilebilir. Şirket savunmasında çalışan adaylarının rızaları doğrultusunda cevap verebileceği yapılsa da Otorite, çalışanların rızası olsa dahi gerekli olmayan verilerin toplanması gerekçesiyle şirkete para cezası vermiştir. Finlandiya Veri Koruma Otoritesi'nin ilgili kararı için bkz. https://tietosuoja.fi/-/tietosuojavaltuutetun-toimiston-seuraamuskollegio-maarasi-kolme-seuraamusmaksua-tietosuojarikkomuksista (Erişim Tarihi: 28.6.2020); https://blogs.dla piper.com/privacymatters/finland-data-protection-authority-sends-gdpr-anniversary-greetings-issuing-its-first-fines/ (Erişim Tarihi: 28.6.2020)

sayısı 77 milyonu geçmektedir.[126] Özellikle son dönemlerde yaygınlaşan sosyal medya kullanımı sayesinde birçok teknoloji temelli şirketin gelir kaynağı bireylerin kişisel verileri olmuştur. Bu nedenle veri güvenliğinin öneminin artmasıyla hukuki korumaya duyulan ihtiyaç da giderek artmaktadır.

2.3.1. Uluslararası Mevzuat

2.3.1.1. Avrupa Konseyi Düzenlemeleri

Avrupa Konseyi gizlilik ve kişisel verilerin korunması haklarını uluslararası sözleşmelerle, uluslararası iş birliği ve tamamlayıcı kurallarla korumakta ve desteklemektedir.[127]

- **108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi (108 No'lu Sözleşme)**

28 Ocak 1981 tarihinde imzaya açılan 108 No'lu Sözleşme 1 Ekim 1985 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu sözleşmeyi imzalayan ilk Avrupa Konseyi üyesi ülkelerden olmasına rağmen, onaylayan son ülkelerden olmuştur. 108 No'lu Sözleşme, 17 Mart 2016 tarih ve 29656 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak iç hukuka dahil edilmiştir.

108 No'lu Sözleşme bireyin kişisel verilerinin toplanmasında ve işlenmesinde oluşabilecek ihlallere karşı bireyi koruyan ve aynı zamanda kişisel verilerin sınır ötesi akışını düzenlemeyi amaçlayan ilk bağlayıcı uluslararası sözleşmedir. Başka hiçbir sözleşme kişisel verilerin korunması alanında ülkelerin küresel boyutta yasal olarak

---

[126] Türkiye İstatistik Kurumu, Sabit Telefon, Cep Telefonu ve İnternet Abone Sayısı, http://tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1062 (Erişim Tarihi: 29.05.2020)

[127] Avrupa Konseyi, Data Protection, https://rm.coe.int/leaflet-data-protection-final-26-april-2019/1680943556 , s. 2 (Erişim Tarihi: 1.12.2019)

bağlayıcı bir taahhütte bulunmalarını sağlamamaktadır.[128] İlgili maddede Sözleşme'nin amacının Sözleşme'ye taraf devletlerin ülkesindeki milletine veya yerleşim yerine bakılmaksızın her bir bireyin otomatik işlenen kişisel verilerine ilişkin özel hayatın gizliliği hakkı başta olmak üzere temek hak ve özgürlüklerine saygının korunması olduğu belirtilmiştir.

108 No'lu Sözleşme'nin 4. maddesinin birinci fıkrası ülkelere bu konuda bir düzenleme yapma yükümlülüğü getirilmiştir.[129] 108 No'lu Sözleşme'ye Avrupa Konseyi dışındaki ülkelerin de taraf olma imkânı bulunmaktadır. Çok uzun bir süredir Avrupa Birliği veri koruma kuralları dahil olmak üzere birçok yasal düzenlemeye örnek teşkil etmiştir.

Bu Sözleşme'nin amacı her üye ülkede gerçek kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ve özellikle kişisel verilerinin otomatik işleme tabi tutulmasında haklarını güvence altına almaktadır. Bugün itibariyle 55 ülke 108 No'lu Sözleşme'ye taraftır.

- **181 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesine Ek Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol (181 No'lu Protokol)**

181 No'lu Protokol Strazburg'da 8 Kasım 2001 yılında düzenlenmiş ve 1 Temmuz 2004 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye 181 No'lu Protokol'ü 8 Kasım 2001'de imzalamıştır. Bu Protokol, 5 Mayıs 2016 tarih ve 29703 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak iç hukuka dahil edilmiştir.

181 No'lu Protokol, 180 No'lu Sözleşme'yi iki alanda geliştirerek kişisel verilerin ve özel hayatın korunmasını artırmaktadır. İlk gelişme, kişisel verilerin korunması ve sınır ötesi veri akışları ile ilgili olarak 180 No'lu Sözleşme'nin ardından kabul edilen kanun ve yönetmeliklere uyulmasının sağlanmasından sorumlu ulusal denetim otoritelerinin kurulmasını öngörmektedir. İkinci gelişme ise üçüncü ülkelere sınır ötesi veri akışları ile ilgili olarak., verilerin yalnızca devlet veya uluslararası kuruluş yeterli bir koruma seviyesi sağlanabiliyorsa aktarılabilmesidir.

---

[128] *Ibid.*
[129] DÜLGER, *loc.cit.*

- **108+ No'lu Kişisel Verilerin İşlenmesinde Bireylerin Korunmasına Dair Sözleşme (108+ No'lu Sözleşme)**

Dijital çağdaki zorluklara cevap vermek, gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımından kaynaklanan zorluklarla başa çıkmak, uluslararası düzeyde kişisel veri aktarımını daha güvenli hale getirmek ve 108 No'lu Sözleşme'nin daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için 108 No'lu Sözleşme modernize edilerek 108+ No'lu Sözleşme hazırlanmıştır.

108+ No'lu Sözleşme'nin, 108 No'lu Sözleşme'den başlıca farklılıkları şu şekildedir:

- Tanımlar başlığı genişletilmiş, veri sorumlusunun tanımı genişletilip, veri işleyen ve alıcı kavramları eklenmiştir.
- 108+ No'lu Sözleşme'nin 5. maddesi ile veri işlemenin meşruluğu açıklanmış ve veri işlemenin meşru amaca dayandırılması ve orantılı olması düzenlenmiştir.
- Sözleşmeye taraf devletlerin veri işleme faaliyetlerini ilgili kişinin özgür, belirli, bilgilendirmeye dayalı ve açık rızasına veya başka meşru bir temele dayandırması gerektiği düzenlenmiştir.
- 108+ No'lu Sözleşme'nin 7. maddesinde veri ihlallerinin yetkili denetim makamlarına gecikmeksizin bildirilmesine ilişkin yükümlülükler tanımlanmıştır.
- 108+ No'lu Sözleşme'nin 8. maddesi ile kişisel verilerin işlenmesinde şeffaflık ilkesi benimsenmiştir.
- 108+ No'lu Sözleşme'nin 9. maddesinde ilgili kişilere ilişkin haklar tanımlanmıştır. Ayrıca, 108+ No'lu Sözleşme'de özel nitelikli kişisel verilerin kapsamı genişletilmiş ve suçlar ve cezai kovuşturmalara ilişkin kişisel veriler, genetik veri, kişiyi birebir tanımlayan biyometrik veriler, etnik kökene ilişkin kişisel veriler ve ticari birlik üyeliklerine ilişkin kişisel veriler özel nitelikli kişisel veri olarak tanımlanmıştır.

- 108+ No'lu Sözleşme'nin 10. maddesinde tasarımdan itibaren kişisel verilerin korunması (*data protection by design*) ilkesine yer verilmiştir.[130]
- 108+ No'lu Sözleşme'nin 15. maddesinin birinci fıkrasında taraf devletlerin işbu Sözleşme'nin hükümlerine uyumun sağlanmasından sorumlu olmak üzere bir veya birden çok denetleyici kurumun kurulması gerekmekte olduğu belirtilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasının (e) bendinde çocukların ve diğer savunmasız kişilerin verilerinin korunmasına ilişkin haklarına özel dikkat gösterilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Böylelikle GVKT'de olduğu gibi, çocuklara ait verilere ilişkin birtakım özel koruma yollarının olması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Söz konusu düzenlemelerin GVKT ile paralel olmasının amaçlandığı ve Avrupa Birliği hukukunda kişisel verilerin korunmasına ilişkin bir bütünlüğün ve uyumun sağlandığı görülmektedir.[131]

Türkiye, 108+ No'lu Sözleşme'yi henüz imzalamamıştır. 108 No'lu Sözleşme'nin imza ve onay sürecindeki süreç düşünüldüğünde ve Türkiye mevzuatındaki eksiklikler göz önünde bulundurulduğunda, aynı durumun 108+ No'lu Sözleşme için de geçerli olma ihtimali bulunsa da, imza ve onay sürecine ilişkin çalışmaların bir an önce başlanması gerektiği düşünülmektedir.[132] Zira 108+ No'lu Sözleşme'nin onaylandıktan sonra, Anayasa'nın 90. maddesinin 5.fıkrası uyarınca kişisel verilerin korunmasına ilişkin önemli hususlar iç hukuka yansıyacak olup, bireylerin hakkı daha iyi bir korumaya tabi tutulacaktır.

- **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)**

AİHS, 4 Kasım 1950'de imzalanarak 3 Eylül 1953'te yürürlüğe girmiştir. Türkiye, AİHS'i 4 Kasım 1950'de imzalamıştır. AİHS, 10 Mart 1954 tarih ve 6366 sayılı Kanun ile onaylanarak iç hukuka dahil edilmiştir.

AİHS'in "Özel ve Aile Hayatına Saygı" başlıklı 8. maddesi şu şekildedir:

---

[130] Tasarımdan itibaren kişisel verilerin korunması (*data protection by design*) ilkesine ilişkin açıklamalara, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü kapsamında verilen açıklamalar içerisinde yer verilmiştir.
[131] DÜLGER, *op.cit,* s. 30
[132] *Ibid.*

"*Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

AİHS'in kişisel verilerin korunması hakkını düzenleyen ayrı bir hükmü bulunmamaktadır. AİHM içtihatları incelendiğinde kişisel verilerin korunması hakkının AİHS'in 8. maddesi kapsamında değerlendirildiği görülmektedir.

AİHS'in 8. maddesinin ikinci fıkrası, hak sınırlandırılmasının ne şekilde olacağını düzenlemektedir. Buna göre, kişisel verilerin korunması hakkının sınırlandırılması AİHM içtihatları uyarınca üç şart incelenerek yapılmaktadır: (1) sınırlandırma kanunla yapılmalıdır, (2) AİHS'in 8. maddesinin ikinci fıkrasında sıralanan meşru sebeplerden birine dayanmalıdır ve (3) demokratik toplumda gerekli olmalıdır. AİHM içtihatlarına bakıldığında sınırlamanın demokratik toplumda gerekli olması ilkesinin altında meşru amaç ile orantılılık ilkesi incelenmektedir.[133] Hakka yapılan bir müdahalenin hukuka uygun olup olmadığı bu üç şart incelenerek değerlendirilmektedir.

Anayasa'nın 90. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca "*Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır."*. Buna göre, kişisel verilerin korunması

[133] AİHM, *Maslov v. Avusturya* kararı, Başvuru No.: 1638/03, 23 Haziran 2008, para. 68; AİHM, *Üner v. Hollanda* kararı, Başvuru No.: 46410/99, 18 Ekim 2006, para. 54; AİHM, *Mehemi v. Fransa* kararı, Başvuru No.: 85/1996/704/896, 26 Eylül 1997, para. 34; AİHM, *Slivenko v. Letonya* kararı, Başvuru No.: 48321/99, 9 Ekim 2003, para. 113

hakkına ilişkin verilen mahkeme kararlarında veya uygulamada AİHS hükümleri ve dolayısıyla AİHM içtihatları, önem arz etmektedir. [134]

2.3.1.2. Avrupa Birliği Düzenlemeleri

- 95/46/EC Sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Direktif (95/46/EC Sayılı Direktif)

95/46/EC Sayılı Direktif'in temel amacı Avrupa Birliği üye ülkelerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin yeknesak bir düzenlemenin bulunması ihtiyacıdır.[135] Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 288. maddesi uyarınca, Avrupa Birliği hukukunda direktifin (*directive*) tüzükten (*regulation*) farkı, direktiflerin doğrudan uygulanamaması ancak tüzüğün doğrudan uygulanabilmesidir. Dolayısıyla üye devletler kişisel verilerin korunmasına ilişkin 95/46/EC Sayılı Direktif'i esas alarak düzenleme yapma ihtiyacı duymuşlardır.

Direktif, diğer düzenlemeler gibi temel kavramlar ve kişisel verilerin korunmasında ilkeler belirlenirken, bazı önemli hususlarda da ilk düzenleme olma özelliğini haizdir. Örneğin ilk defa Direktif'in 28. maddesinde üye devletler tarafından Direktif'in uygulamasını izlemek üzere kamusal niteliği haiz bağımsız denetim makamları oluşturulması düzenlenmiştir.[136] Ayrıca Direktif'in 29. maddesi uyarınca kişisel verilerin işlenmesi ve Direktif'in uygulama alanları hakkında çalışmalar yapan ve tavsiye kararları veren "Madde 29 Çalışma Grubu" kurulmuştur.[137] Direktif'in bir diğer önemli noktası ise Direktif'in Başlangıç hükümlerinin 9. maddesi uyarınca serbest dolaşım ilkesinin benimsenerek, üye devletlerin kendi aralarında veri transferini

---

[134] Elif KÜZECİ, Anayasal Bir Hak: Kişisel Verilerin Korunması, Bilişim Dergisi, Sayı: 128, Ocak 2011, ss. 142-149, s. 147, http://www.bilisimdergisi.org.tr/s128/pdf/142-149.pdf (Erişim Tarihi: 30.06.2020)
[135] Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, KVKK Yayınları, s. 6, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararasi-ve-Ulusal-Duzenlemeler; ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 31
[136] Hüseyin Murat DEVELİOĞLU, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2017, s. 11; Metin TURAN, Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ocak 2020, s. 159-160
[137] DEVELİOĞLU, *loc.cit.*; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 83

engelleyememesidir. Ayrıca Direktif'in 25. maddesi uyarınca kişisel verilerin korunması alanında yeterli korumanın bulunmadığı ülkelere veri aktarımı yasaklanmıştır.[138]

Direktif'in Türkiye açısından en önemli özelliği ise 6698 sayılı Kanun'un yürürlüğe konulduğu tarih itibariyle 95/46/EC Sayılı Direktif'in yürürlükte bulunması sebebiyle, 95/46/EC Sayılı Direktif'in örnek alındığı söylenebilecektir.[139] Nitekim 6698 sayılı Kanun'un bazı maddelerinin iptali sebebiyle başvurulan Anayasa Mahkemesi kararında da birçok husus açıklanırken 95/46/EC Sayılı Direktif'e ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.[140]

- **2000/C Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı**

Kişisel verilerin korunma hakkının temel hak olarak nitelendirilmesinin ilk adımları 18 Aralık 2000 yılında Avrupa Birliği Resmî Gazetesi'nde yayımlanan ve 2009 yılında yürürlüğe giren Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nda (*Charter of the Fundamental Rights of the European Union*) düzenlenmiştir. Temel Haklar Şartı'nda kişisel verilerin korunması hakkı ve özel hayatın gizliliğine saygı hakkından ayrı olarak düzenlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır.[141] 1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Anlaşması ile Temel Haklar Şartı hukuken bağlayıcı duruma gelmiştir.[142] Şart'ın 8. maddesinde kişisel verilerin korunması hakkı şu şekilde düzenlenmiştir:

"*Herkes, kendisini ilgilendiren kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir.*

Bu veriler, adil bir şekilde, belirli amaçlar için ve ilgili kişinin rızasına veya yasa ile öngörülmüş diğer meşru bir temele dayanarak tutulur. Herkes, kendisi hakkında toplanmış verilere erişme ve bunları düzelttirme hakkına sahiptir.

---

[138] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 59
[139] DÜLGER, *op.cit.,* s. 33-34
[140] AYM, E. 2016/125, K. 2017/143, 28 Eylül 2017, http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/; DÜLGER, *op.cit.,* s. 34
[141] KORKMAZ, *op.cit.,* s. 208; AYDIN, *op.cit.,* s. 43
[142] KORKMAZ, *loc.cit.*; AYDIN, *loc.cit.*

Bu kurallara uyulması, bağımsız bir makam tarafından denetlenir."[143]

İlgili madde uyarınca kişisel verilerin korunması hakkının süjesi "herkes" olarak tanımlanmıştır. Şart'ın temelini oluşturan 95/46/EC Sayılı Direktif'te gerçek kişilerin bu hakka sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda Şart'ın ilgili maddesinde de bu hakkın gerçek kişilere tanımlandığı varsayılmaktadır.[144] İlgili maddenin ikinci fıkrasında kişisel verilerin korunması hakkının sınırlandırılmasına ilişkin ölçütler belirlenmiştir. Buna göre, kişisel veriler ancak *ilgili kişinin rızası* veya *yasa ile öngörülmüş diğer meşru bir temel* ile işlenebilmektedir. Her halükârda, Şart'ın 52. maddesinde yer alan genel sınırlama koşulları da dikkate alınmalıdır.[145] Buna göre sınırlama yasa ile yapılmalı, sınırlama yapılırken hakkın özüne dokunulmamalı, ölçülülük ilkesi dikkate alınarak yapılmalı ve kamu yararına hizmet eden amaçları veya başkalarının hak ve özgürlüklerini koruması gerekmektedir.[146]

- **2002/58/EC Sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına İlişkin Direktif (2002/58/EC Sayılı Direktif – E-Gizlilik Direktifi)**

Avrupa Birliği'nde 95/46/EC Sayılı Direktif'in yanı sıra bazı sektörel bazlı düzenlemeler de yapılmıştır. 2002/58/EC sayılı Direktif aynı zamanda E-Gizlilik Direktifi (*E-privacy Directive*) olarak ifade edilmektedir. 2002/58/EC sayılı Direktif internet servis sağlayıcılarının gizliliğin korunmasına ilişkin yükümlülükleri açıklanmaktadır.[147] 2002/58/EC sayılı Direktif'te dikkat çeken en önemli hususlardan biri, 1. maddesinin ikinci fıkrasında tüzel kişilere ait verilerin de koruma altına

---

[143] Çeviri: Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, *op.cit.*
[144] ŞİMŞEK, *op.cit.*, s. 73; KORKMAZ, *op.cit.*, s. 208
[145] Temel Haklar Şartı'nın 52. maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "*Bu Şartla tanınan hak ve özgürlüklerin kullanılmasının kısıtlanması yasa ile olmalı ve söz konusu hak ve özgürlüklerin özü korunmalıdır. Kısıtlamalar, oransallık ilkesi de dikkate alınarak, ancak gerekli olduğu ve Birlik tarafından tanınan genel fayda amaçlarını veya başkalarının hak ve özgürlüklerini koruma ihtiyacını gerçekten karşıladığı takdirde getirilebilir*.", bkz. *supra note* 97 (Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı)
[146] ŞİMŞEK, *op.cit.*, s. 74
[147] Kemal ATASOY, Kişilik Hakkı Kapsamında Sosyal Medyada Kişisel Verilerin Korunması ve Veri Sahibinin Rızası, Cevdet Yavuz'a Armağan, 2016, ss. 269-301, s. 281, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/333494 (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

alınmasıdır.[148] Ayrıca Direktif'in Başlangıç hükümlerinde de belirtildiği üzere 2002/58/EC sayılı Direktif, gerçek kişilerin temel haklarını korumakla birlikte *tüzel kişiliği haiz abonelerin yasal çıkarlarını* korumayı amaçlamaktadır.[149] Tüzel kişilerin verilerinin kişisel veri olarak koruma altına alınıp alınmaması ile ilgili değerlendirmelere Dördüncü Bölüm'de yer verildiği için bu kısımda tekrar edilmeyecektir.[150] 2002/58/EC sayılı Direktif, 2009/136/E sayılı Direktif[151] ile 2009 yılında değiştirilmiştir. Bu değişikliğin amacı ise 2002/58/EC sayılı Direktif'teki hükümlerin teknolojinin gelişmesi ile beraber tüketici haklarını koruyamamasıdır.[152]

GVKT ile 2002/58/EC sayılı Direktif birbirini tamamlayıcı niteliktedir.[153] Zira Avrupa Veri Koruma Kurulu'nun E-Gizlilik Direktifi ile GVKT arasındaki ilişkiye ilişkin hazırladığı görüşte E-Gizlilik Direktifi'nin GVKT'yi tamamladığını ve güçlendirdiğini belirtmiştir.[154] Örneğin E-Gizlilik Direktifi'nin 15. maddesinin ikinci fıkrasında yargı yolları, sorumluluk kuralları ve yaptırımların 95/46/EC sayılı Direktif uyarınca uygulanacağını belirtmiştir. GVKT'nin 94. maddesinde yürürlükten kaldırılan 95/46/EC sayılı Direktif'ine yapılan atıfların, GVKT'ye yapılan atıflar olarak yorumlanacağı düzenlendiğinden, E-Gizlilik Direktifi'nde düzenlenen hükümde GVKT'ye atıf yapıldığı söylenebilecektir.[155] Nitekim GVKT'nin Dibace'sinin 173. maddesi, GVKT'nin E-Gizlilik Direktifi'nde belirtilen belirli yükümlüklere tabi

---

[148] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.*, s. 32; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 84; ŞİMŞEK, *op.cit.,* s. 58
[149] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 317
[150] Bkz. 4.1.1. numaralı başlık
[151] Direktifin orijinal adı şu şekildedir: "*Directive 2009/136/EC of The European Parliament and of the Council of 25 November 2009 amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services, Directive 2002/58/EC concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector and Regulation (EC) No 2006/2004 on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws"*
[152] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 87
[153] Leyla KESER BERBER / Ayça ATABEY / Melis MERT, E-Gizlilik Tüzük Taslağının Son Versiyonu Üzerine Düşünceler, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, 2019, ss. 66-74, s. 67, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/904846 (Erişim Tarihi: 3.7.2020)
[154] *Ibid.*; European Data Protection Board, Opinion 5/2019 on the interplay between the ePrivacy Directive and the GDPR, in particular regarding the competence, tasks and powers of data protection authorities, 12 Mart 2019, s. 19, para. 62, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/201905_edpb_opinion_eprivacydir_gdpr_interplay_en_0.pdf (Erişim Tarihi: 3.7.2020)
[155] *Ibid.* (Opinion 5/2019)

olmayan kişisel verilerin korunmasına ilişkin temel hak ve özgürlüklerin korunması ile ilgili tüm hususlara uygulanması gerektiğini düzenlemektedir. Maddenin devamında bu iki mevzuat arasındaki ilişkinin ancak E-Gizlilik Direktifi'nin GVKT'ye uygun olarak uyarlanması ile daha açık hale getirileceği belirtilmiştir. Son olarak, GVKT kabul edildikten sonra, E-Gizlilik Direktifi'nin GVKT ile uygunluğunun sağlanması için gözden geçirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Avrupa Komisyonu, 10 Ocak 2017'de elektronik haberleşme sektöründeki özel hayatın gizliliğine saygı ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin, 2002/58/EC sayılı Direktif'i yürürlükten kaldıracak olan Tüzük taslağı hazırlanmıştır ancak henüz ilgili Tüzük yürürlüğe girmemiştir.[156]

- **Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Anlaşma (*Treaty on the Functioning of the European Union*)**

Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 16. maddesinde kişisel verilerin korunması hakkı, bağımsız bir hak olarak düzenlenmektedir.

"*1. Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunması hakkına sahiptir.*

2 Avrupa Parlamentosu ve Konsey, Birlik hukuku kapsamına giren faaliyetlerin yürütülmesinde, Birlik kurum, organ, ofis veya ajansları ile üye devletler tarafından kişisel verilerin işlenmesi sırasında bireylerin korunmasına ve bu bilgilerin serbest dolaşımına ilişkin kuralları olağan yasama usulü uyarınca belirler. Bu kurallara uyulması, bağımsız otoritelerin denetimine tabidir.

Bu maddeye dayanarak kabul edilen kurallar, Avrupa Birliği Antlaşması'nın 39. maddesinde yer alan spesifik kurallara halel getirmez."[157]

- **2016/679 Sayılı Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (*European Union General Data Protection Regulation – GDPR* – GVKT – Tüzük)**

---

[156] *Ibid.;* Avrupa Birliği Elektronik Haberleşme Sektöründe Özel Hayatın Gizliliğine Saygı ve Kişisel Verilerin Korunmasına ve 2002/58/EC Sayılı Yönergenin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tüzüğü Taslak metni için bkz. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017PC0010&from=EN (Erişim Tarihi: 3.7.2020)

[157] Çeviri: https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf (Erişim Tarihi: 1.7.2020)

Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü, 14 Nisan 2016 tarihinde kabul edilmiştir. 95/46/EC Sayılı Direktif'i ilga eden bu düzenleme ile kişisel verilerin korunması alanında diğer düzenlemelerde olduğu gibi yeknesaklık sağlanmak amaçlanmıştır. Daha önce de belirtildiği üzere Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 288. maddesi uyarınca tüzüğün (*regulation*) doğrudan uygulanabilirliği bulunmaktadır. Başka bir deyişle bu tüzük hükümleri Avrupa Birliği üye devletlerinde ayrı bir düzenleme gerektirmeksizin doğrudan hüküm doğurmaktadır. 25 Mayıs 2018 tarihi Avrupa Birliği'nde kişisel verilerin korunması alanında bir dönüm noktası olmuş ve tüm üye devletlere bu Tüzük'ü uygulama zorunluluğu getirilmiştir ve Tüzük tüm üye ülkeler açısından bağlayıcıdır.[158]

Tüzük, kişisel verilerin korunmasına ilişkin birçok alanda yenilikler getirmiştir. 95/46/ÊC sayılı Direktif'te bulunmayan ve Tüzük ile uygulamaya getirilen başlıca yenilikler şu şekilde özetlenebilecektir:

Öncelikle Tüzük ile kişisel verilerin korunmasına ilişkin kuralların uygulama alanı, Tüzük'ün yürürlükten kaldırdığı 95/46/EC sayılı Direktif'e göre genişletilmiştir. Tüzük'ün yer bakımından uygulanmasını düzenleyen 3. maddesinde;

- İşleme faaliyetinin nerede gerçekleştiğine bakılmaksızın veri sorumlusu veya veri işleyenin Avrupa Birliği'ndeki işletmesinin faaliyetlerine,

- Eğer işleme faaliyeti Avrupa Birliği'ndeki ilgili kişilere sunulan mal veya hizmete ilişkin ise veya Avrupa Birliği'nde gerçekleşen davranışların gözlemlenmesine ilişkin ise Avrupa Birliği'nde kurulu bir işletmesi olmayan veri sorumlusu veya veri işleyenin Avrupa Birliği'ndeki ilgili kişilerin kişisel verilerini işlemesinde,

- Avrupa Birliği'nde kurulu bir işletmesi olmayan ancak üye devletlerin uluslararası kamu hukuku kuralları gereğince uygulandığı yerlerde bulunan veri sorumlusu tarafından kişisel verilerin işlenmesinde

[158] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.*, s. 34; TAŞTAN, *op.cit.*, s. 17

Tüzük hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Böylelikle Tüzük, Avrupa Birliği dışındaki ülkelere de uygulanabilir hale getirilmiştir.

İkinci olarak, Tüzük'ün 3. maddesinde düzenlenen rızanın şartları kısmında da birtakım değişiklikler yapılmıştır. Rıza için öngörülen şartlar, ilgili kişilerin rızayı geri alabilmeleri[159], her bir işleme faaliyeti için ayrı ayrı rıza alınması gerekmesi[160], veri sorumlularının ilgili kişilerden aldıkları rızayı ispat edebilmeleri[161] gibi hükümlerle kuvvetlendirilmiştir.[162]

Üçüncü olarak, Tüzük hükümlerinin ihlal edilmesi halinde veri ihlalini gerçekleştiren kuruluşlar hakkında ciddi para cezaları öngörülmüştür. Tüzük'ün 83. maddesi uyarınca ihlali gerçekleştiren şirkete 20 milyon avroya kadar veya bir önceki finansal yılda dünya çapında toplam yıllık cirosunun %4'üne kadar idari para cezası verebilmektedir.

Dördüncü olarak, Tüzük ile getirilen bir başka yenilik ise verilerin ihlal edilmesi halinde ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren en fazla 72 saat içerisinde yetkili kuruma; ihlal sonucunda ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerine ilişkin ciddi bir risk oluşması halinde gecikmeksizin ilgili kişiye bildirim yapılması zorunluluğudur.[163]

---

[159] GVKT'nin 7. maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir: "*The data subject shall have the right to withdraw his or her consent at any time."*

[160] GVKT'nin Dibacesi'nin 43. maddesi şu şekildedir: "*Consent is presumed not to be freely given if it does not allow separate consent to be given to different personal data processing operations despite it being appropriate in the individual case, or if the performance of a contract, including the provision of a service, is dependent on the consent despite such consent not being necessary for such performance."*

[161] GVKT'nin 7. maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "*Where processing is based on consent, the controller shall be able to demonstrate that the data subject has consented to processing of his or her personal data."*

[162] TAŞTAN, *op.cit.,* s. 19; DÜLGER, *op.cit.,* s. 243

[163] GVKT'nin 33. maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "*In the case of a personal data breach, the controller shall without undue delay and, where feasible, not later than 72 hours after having become aware of it, notify the personal data breach to the supervisory authority competent in accordance with Article 55, unless the personal data breach is unlikely to result in a risk to the rights and freedoms of natural persons. 2Where the notification to the supervisory authority is not made within 72 hours, it shall be accompanied by reasons for the delay.",* GVKT'nin 34. maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "*When the personal data breach is likely to result in a high risk to the rights and freedoms of natural persons, the controller shall communicate the personal data breach to the data subject without undue delay.*"

Beşinci olarak, Tüzük ile çocuklara ait kişisel verilerin korunmasına ilişkin kapsamlı bir şekilde getirilen hükümler getirilmiştir. Çocuklara ilişkin bu hükümler Dördüncü Bölüm'de daha detaylı açıklandığı için, ilgili konuya bu kısımda tekrar değinilmeyecektir.[164]

Altıncı olarak, ilgili kişilerin bazı hakları Tüzük kapsamında genişletilmiştir. İlgili kişilerin kişisel verilerine erişim hakkı (*right to access by the data subject*) ve silme/unutulma hakkı (*right to erasure/right to be forgotten*) bulunmaktadır.[165]

Yedinci olarak, Tüzük ile beraber literatüre Veri Koruma Görevlisi (*Data Protection Officer*) kavramı getirilmiştir. Veri koruma görevlisi Tüzük'ün 37. maddesi ve Tüzük'ün Dibace'sinin 97. maddesinde belirtilen bazı durumlarda atandığı kuruluşlarda verilerin güvenliğine ilişkin denetimi sağlamakla görevlidir.

Sekizinci olarak Tüzük'ün 25. maddesinde iki ilke kabul edilmiştir: (1) tasarımdan itibaren kişisel verilerin korunması (*data protection by design*), (2) varsayılan ayarlarla kişisel verilerin korunması (*data protection by default*)[166]. Tasarımdan itibaren kişisel verilerin korunması ilkesi aynı zamanda Avrupa Birliği kuralları arasında yeknesaklığın oluşması amacıyla 108+ No'lu Sözleşme'nin 10. maddesinde de düzenlenmiştir. Bu ilke ile bir sistemin, hizmetin, ürünün veya yazılımın dizayn edilmesi aşamasından (yapım aşamasından) itibaren kişisel verilerin korunması kurallarının ve gizliliğin korunması amaçlanmaktadır.[167] Sistemin varsayılan ayarlarının veri korumaya uygun yapılması, diğer adıyla varsayılan ayarlarla kişisel verilerin korunması ilkesi ile uygulamanın veya yazılımın kişisel verilerin korunmasını

---

[164] Çocuklara ait kişisel verilere ilişkin GVKT hükümleri hakkında detaylı açıklama için bkz. 4.1.3. numaralı başlık

[165] İlgili kişinin haklarına ilişkin GVKT hükümleri hakkında detaylı açıklama için bkz. 3.9.1. numaralı başlık

[166] İkinci ilke "başlangıçtan itibaren veri koruması" olarak da anılmaktadır: Ayşe Nur AKINCI, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Çalışma Raporu-6, T.C. Kalkınma Bakanlığı İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Yayın No: 2968, Haziran 2017, s. 18, http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2017/07/AB_Veri_Koruma_Tuzugu.pdf (Erişim Tarihi: 8.1.2020)

[167] Information Commissioner's Office, Data Protection by Design and Default, https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/accountability-and-governance/data-protection-by-design-and-default/ (Erişim Tarihi: 8.1.2020)

sağlayacak şekilde ayarlanmış olması ifade edilmektedir. [168] Ayrıca bu ilke ile kişisel verilerin işlenmesinde sadece gerekli kişisel verilerin işlenmesi amaçlanmıştır.[169] Başka bir deyişle, uygulama kullanıcılarının gerekli olmayan kişisel verilerinin işlenmesini engellemek için ek bir işlem yapma zorunlulukları bulunmamaktadır. 6698 sayılı Kanun veya ilgili mevzuatta bu iki ilke düzenlenmemiştir. Ancak Kurul'un Marriot International Inc. hakkında verdiği bir kararında "*Sistemde şifrelenmiş ödeme kartı bilgilerinin yanında çok sayıda şifrelenmemiş ödeme kartı numaralarının da bulunmasının sistemin tasarım aşamasından itibaren doğru bir şekilde planlanmadığı ve gerekli kontrollerin yapılmadığının göstergesi olduğu, bu durumun ilgili kişiler açısından olumsuz etki oluşturabilecek bir güvenlik açığı olduğu"* tespit edilmiştir.[170]

2.3.1.3. Diğer Uluslararası Düzenlemeler

- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün "Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri"

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (*The Organisation for Economic Co-operation and Development* – OECD) küreselleşmenin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutta oluşturduğu zorlukları ele almak için ülkelerin birlikte çalıştığı bir örgüttür. OECD, ülkelere yönetimde, ekonomide ve yeni gelişmelerde yardımcı olmaktadır.[171]

OECD, 1970'lerin ortasından itibaren gizlilik kurallarına uymayı temel bir değer olarak kabul etmekte ve gizlilik kurallarına uymanın kişisel verilerin sınır ötesi serbest akışının şartı olarak düzenlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. OECD tarafından rehber ilkeler yayımlanarak kişisel verilerin korunması kavramının ele alınması, kişisel verilerin korunmasındaki ekonomik anlamı pekişmiştir.[172] 23 Eylül 1980 yılında

---

[168] European Digital Rights, An Introduction to Data Protection, s. 13, https://edri.org/files/paper06_datap.pdf (Erişim Tarihi: 8.1.2020)
[169] Information Commissioner's Office, Data Protection by Design and Default, *op.cit.* (Erişim Tarihi: 8.1.2020)
[170] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Marriott International Inc. hakkında 16.05.2019 tarih ve 2019/143 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5479/2019-143
[171] http://www.oecd.org/about/ (Erişim Tarihi: 26.06.2020)
[172] Şehriban İpek AŞIKOĞLU, Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2018, s. 36

yayımlanan bu ilkeler ilk defa 11 Temmuz 2013 yılında gözden geçirilerek düzeltilmiştir. Böylelikle yeni metin OECD yaklaşımını birçok önemli açıdan modernize etmesinin yanı sıra, gizlilik yasaları uygulamalarında iş birliği ile yakın tarihli çalışmalarla entegrasyonu pekiştirmiştir.[173]

OECD'nin rehber ilkeleri[174] şunlardır:

1. Veri toplamanın sınırlı olması ilkesi (*Collection limitation principle)*: Kişisel verilerin toplanmasıyla ilgili sınırlamalar olmalı ve bu veriler hukuka uygun ve dürüst bir şekilde ve uygun olduğu derecede ilgili kişinin bilgisi dahilinde ve rızası ile elde edilmelidir.

2. Veri kalitesi ilkesi (*Data quality principle)*: Kişisel veriler toplanma amaçları ile ilgili olmalı ve bu amaçlar için gereken ölçüde, doğru, eksiksiz ve güncel tutulmalıdır.

3. Amacın belirliliği ilkesi (*Purpose specification principle*): Kişisel verilerin toplanma amaçları, verilerin elde edildiği zamandan önce belirtilmelidir. Kişisel verilerin kullanımı, bu amaçların yerine getirilmesiyle sınırlandırılmalıdır. İlgili amaçlar, bu amaçlarla uyumlu olmayan ve değişen amaçlarla da sınırlandırılmalıdır. Toplanma amacından farklı bir amacın ortaya çıkması halinde bu amaç mutlaka bildirilmelidir.[175]

4. Kullanımın sınırlı olması ilkesi (*Use limitation principle*): Kişisel veriler amacın belirliliği ilkesine uygun olarak belirtilen amaçlar dışında, (ilgili kişinin rızası ve kanunlarda yetki verilmesi hariç olmak üzere) açıklanmamalı, erişilebilir hale getirilmemeli ve kullanılmamalıdır.

5. Veri güvenliği ilkesi (*Security safeguards principle*): Kişisel veriler, kaybolma veya yetkisiz erişim, imha edilme, kullanım, değişiklik yapılma, ifşa edilme gibi risklere karşı makul güvenlik önlemleriyle korunmalıdır.

---

[173] http://www.oecd.org/sti/ieconomy/privacy.htm (Erişim Tarihi: 19.11.2019)
[174] The OECD Privacy Framework, http://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecd_privacy_framework.pdf (Erişim Tarihi: 15.12.2019)
[175] AYDIN, *op.cit.*, s. 29

6. Açıklık ilkesi (*Openness principle*): Kişisel verilere ilişkin gelişmeler, uygulamalar ve politikalar hakkında genel bir açıklık ilkesi olmalıdır. Kişisel verinin varlığını ve doğasını, kullanımlarının temel amaçlarını, veri sorumlusunun kimliğini ve ikametini tespit etmenin yolları kolayca bulunabilmelidir.

7. Bireyin katılımı ilkesi (*Individual participation principle*): Bireyler aşağıda sayılan haklara sahip olması gerekir:

a) Kendileriyle ilgili verinin veri sorumlusunda olup olmadığının teyidi ve bu veriyi öğrenme,

b) Kendileriyle ilgili veriler hakkında makul bir sürede, aşırı olmayan bir ücret karşılığında, makul sebeplerle, kendilerince kolayca anlaşılabilir bir biçimde olacak şekilde iletişim kurma,

c) (a) ve (b) maddelerindeki istekleri reddedildiğinde gerekçesini öğrenebilme ve ilgili redde itiraz edebilme,

d) Kendileriyle ilgili verilere itiraz edebilme ve itirazları kabul edildiğinde bu veriyi sildirme, düzelttirme, tamamlattırma ve değiştirtme.

8. Hesap verilebilirlik ilkesi (*Accountability principle*): Bir veri sorumlusu yukarıda belirtilen ilkelerin gerçekleşmesini sağlayan tedbirlere uyum bakımından hesap verebilir olmalıdır.

Rehber ilkelere dair Açıklayıcı Rapor'da bazı ülkelerin tüzel kişilerin verilerini de kişisel veri olarak kabul ederek korumadan yararlandırdığına değinilmiştir. Ancak Rapor'da söz konusu ilkelerin kişilerin onuruna ve gizliliğine ilişkin olduğu belirtilerek, ilkelerin kapsamındaki verilerin tüzel kişilere ait veriler ile aynı koşullarda değerlendirilemeyeceği açıklanmıştır.[176] Böylelikle tüzel kişilerin kapsama dahil edilmesi konusunda görüş birliği sağlanamadığı gerekçesiyle ilkelerin kapsamının gerçek kişilerin verilerine ait olduğu belirtilmiştir.[177]

---

[176] Explanatory Memorandum, para. 31-33, https://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprotectionofprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm (Erişim Tarihi: 8.7.2020)

[177] *Ibid.*

Rehber İlkeler, tavsiye niteliğinde dahi olsa, kişisel verilerin korunması alanında birçok uluslararası düzenlemenin hazırlanmasında yol gösterici nitelikte olmuştur.[178]

- **Birleşmiş Milletler'in "Bilgisayarla İşlenen Kişisel Veri Dosyalarına İlişkin Rehber İlkeleri"**

14 Aralık 1990 tarihinde Birleşmiş Miletler 45/95 sayılı Genel Kurul Kararı ile bilgisayarla işlenen kişisel veri dosyalarına ilişkin bazı rehber ilkeler yayımlanmıştır. [179] İlgili Genel Kurul Kararı ile üye devletlerin ulusal mevzuatlarına kişisel verilerin korunmasına yönelik güvencelerin dahil edilmesi tavsiye edilmiştir.[180] İlgili 10 ilke ile kişisel verilerin korunmasında garanti sağlanması amaçlanmıştır.

1. Hukuka uygunluk ve dürüstlük ilkesi (*Principle of lawfulness and fairness*): Kişisel verilerin dürüst olmayan ve hukuka aykırı yöntemlerle toplanmaması, işlenmemesi ve Birleşmiş Milletler Şartı'nın ilkelerine ve amaçlarına aykırı olarak kullanılmaması gerekir.

2. Doğruluk ilkesi (*Principle of accuracy)*: Kişisel verilerin toplanmasından ve muhafazasından sorumlu olan kimselerin, kaydedilen verilerin doğruluğunu ve ilgisini düzenli olarak kontrol etme, ihmal hatalarını önlemek için mümkün olduğunca eksiksiz tutulmalarını sağlama ve işlendiği süre boyunca güncel tutma sorumluluğu vardır.

3. Amacın belirliliği ilkesi (*Principle of the purpose-specification)*: Kişisel verilerin işlenmesinin başında amaç belirli olmalıdır. Toplanan veya kaydedilen kişisel veriler belirlenen amaçlara göre tutulmalı, ilgili kişilerin rızası olmaksızın kullanılmamalı, gerektiğinden fazla süre bulundurulmamalıdır.

4. İlgili kişinin erişimi ilkesi (*Principle of interested-person access)*: Kimliğini ispat eden herkesin kendileri hakkında bilginin işlenip işlenmediğini öğrenme, işlenmesi halinde anlaşılır bir şekilde, gereğinden fazla gecikmeksizin ve masrafsız bir şekilde

---

[178] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 46
[179] Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files Adopted by General Assembly Resolution 45/95 of 14 December 1990, https://www.refworld.org/pdfid/3ddcafaac.pdf (Erişim Tarihi: 01.12.2019)
[180] AYDIN, *op.cit.,* s. 30

elde etme ve hukuka aykırı veya yanlış bir şekilde işlendiğinde gerekli düzeltmelerin yapılmasını veya silinmesini talep etme hakkı vardır.

5. Ayrımcılık yapmama ilkesi (*Principle of non-discrimination)*: Altıncı ilkede öngörülen istisnalar dışında ırk veya etnik köken, renk, cinsel hayat, siyasi düşünce, din, felsefi ve diğer inançları ile dernek veya sendika üyeliği dahil olmak üzere yasadışı veya keyfi ayrımcılığa neden olabilecek veriler toplanmamalıdır.

6. İstisnalar (*Power to make exceptions)*: Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü ilkenin istisnası ancak ulusal güvenliğin, kamu düzeninin, kamu sağlığının veya ahlakının yanı sıra kişilerin özellikle de zulüm gören kişilerin hakları ve özgürlüklerinin korunmasının gerekli olduğu durumlarda uygulanabilir. İlgili istisnaların sınırları ve uygun güvenlik önlemleri kanunlarda veya iç hukuka uygun olarak dercedilmiş düzenlemelerde açıkça belirtilmiştir. Ayrımcılık yasağının istisnası ise ilk dört ilke için bahsedilen sınırlara ve uygun güvenlik önlemlerine ek olarak, Uluslararası İnsan Hakları Bildirgeleri'nde (*International Bill of Rights)* ve insan haklarının korunması ve ayrımcılığın önlenmesine ilişkin diğer düzenlemelerde belirtilen sınırlar çerçevesinde uygulanabilir.

7. Güvenlik ilkesi (*Principle of security)*: Kişisel verileri yıkım gibi doğal tehlikeye ve yetkisiz erişim, sahte kullanım, bilgisayar virüsü bulaşması gibi insani tehlikeye karşı korumak için yeterli önlemler alınmalıdır.

8. Denetim ve yaptırım (*Supervision and sanctions)*: Her ülkenin kanununda, iç hukuk sistemine göre yukarıda belirtilen ilkelere uyulmasının denetlenmesinden sorumlu olacak bir otorite belirlemelidir. Bu otorite tarafsızlık, *vis-a-vis* kişilere veya verilerin işlenmesinden sorumlu kurumlara karşı bağımsızlık ve teknik yeterlilik garantisi vermelidir. Yukarıda belirtilen ilkeleri uygulayan yasa hükümlerinin ihlal edilmesi durumunda, cezai veya başka yaptırımlar uygun kanun yolları ile birlikte öngörülmelidir.

9. Sınır ötesi veri akışı (*Transborder data flows)*: Sınırötesi veri akışıyla ilgili iki veya daha fazla ülkenin mevzuatı gizliliğin korunması için karşılaştırılabilir korumalar sunduğunda, bilgi ilgili ülkelerin her birindeki kadar serbestçe dolaşabilmelidir. Karşılıklı bir güvencenin bulunmaması durumunda, bu tür dolaşımdaki sınırlamalar gereğinden fazla ve sadece gizlilik taleplerinin korunması kadarıyla uygulanamamaktadır.

10. Uygulama alanı (*Field of application)*: Söz konusu ilkeler ilk olarak bilgisayarla işlenen kamusal veya özel bütün kişisel veri dosyalarına ve isteğe bağlı manuel dosyalara da uygulanabilir olmalıdır. Ayrıca ilkelerin tamamını veya bir kısmını gerçek kişiler hakkında bilgi içeren tüzel kişi dosyalarına uygulatabilmek için özel hükümler verilebilmektedir.

2.3.2. Ulusal Mevzuat

Avrupa'da kişisel verilerin korunmasına dair bilinen ilk ulusal nitelikteki hukuki düzenleme Federal Almanya Cumhuriyeti'nin Hessen Eyaletine ait 7 Ekim 1970 tarihli Kişisel Verilerin Korunması Kanunudur.[181] Ülkemizde ise kişisel verilerin korunması alanında mevzuat çalışmaları yaklaşık 40 senedir yapılmaktadır. Bu çalışmaların ana sebepleri ise insan haklarının etkin bir şekilde korunmak istenmesi ve Avrupa Birliği ile yürütülen müzakere çalışmaları olarak sayılabilecektir.

2.3.2.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

2010 yılında Anayasa'nın "Kişinin Hak ve Ödevleri" başlıklı ikinci bölümünün 20. maddesine "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."* fıkrası eklenerek kişisel verilerin korunması hakkı anayasal güvence altına alınmıştır.

Eklenen fıkranın gerekçesi ise şu şekildedir:

"*Anayasada kişisel verilerin korunmasına yönelik dolaylı hükümler bulunmakla birlikte yeterli değildir. Mukayeseli hukukta ve tarafı olduğumuz uluslararası belgelerde de kişisel verilerin korunması önemle vurgulanmaktadır.*

---

[181] ÇEKİN, *op.cit.*, s. 5

Maddeyle, herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı, anayasal bir hak olarak teminat altına alınmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler üzerinde hangi hak ve yetkilere sahip olduğu ve kişisel verilerin hangi hallerde işlenebileceği hükme bağlanırken, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir."[182]

Gerekçede de açıkça belirtildiği üzere ulusal düzeyde yeterli düzenlemelerin ihtiyaçlara yeterince cevap verememesi ve uluslararası mevzuattaki gelişmeleri takip edebilmek için kişisel verilerin korunması alanında çalışmaların yapılması elzem hale gelmiştir. Nitekim 28 Ocak 1981 tarihinde 108 No'lu Sözleşme imzalanmış ancak çok uzun süre boyunca Türk hukukuna dahil edilmemiştir. Bu nedenle kişisel verilerin korunması hakkının anayasal bir temele oturtulması ve daha sonrasında bir denetleyici ve düzenleyici kurum olarak Kişisel Verileri Koruma Kurumunun kurulması ve bu alanda kanunun çıkarılması büyük adım olmuştur.

2.3.2.2. Kanunlar

- **5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu**

Kişisel verilerin korunması alanında ulusal mevzuatlara bakıldığında iki tip sistem öngörülmüştür. İtalya ve Almanya'da kişisel verilerin korunmasına ilişkin ceza yaptırımının bu alanda düzenlenen özel kanunlarda belirtilirken, Fransa'da bu yaptırım ceza kanununda düzenlenmiştir.[183] Türk hukukunda, Fransa'ya benzer şekilde, kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçların 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda (TCK) düzenlenmektedir. TCK'da "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlıklı dokuzuncu bölümün 135. ve devamı maddelerinde belirtilen özel suç tipleri, kişisel verilerin korunması alanında ilk kanuni düzenlemelerdendir. Söz konusu suç tipleri 5237 sayılı Kanun'da bugünkü haliyle şu şekilde sıralanmıştır: "Kişisel Verilerin Kaydedilmesi" (Madde 135), "Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme veya Ele

[182] 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun genel gerekçesi, madde gerekçeleri ve kanun teklifi için bkz. https://www2.tbmm.gov.tr/d23/2/2-0656.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2019)

[183] Elif Mendos KUŞKONMAZ, Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2013, s. 127-128

Geçirme" ve bu suçun nitelikli halleri (Madde 136-137), "Verileri Yok Etmeme" (Madde 138). Böylelikle ilk defa kişisel verilerin korunması alanında, özellikle yaptırımlara ilişkin, kanuni düzenleme yapılmıştır. Ayrıca TCK'nın 139. maddesi ile "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlıklı bölümde yer alan kişisel verilerin korunmasına ilişkin olmayan suçların soruşturulmasının ve kovuşturulmasının şikâyete bağlı olduğunu, kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçların soruşturulmasının ve kovuşturulmasının şikâyete bağlı olmadığını düzenlenmiştir. Söz konusu suç tiplerinin koruduğu hukuki değerler hem bireysel hem toplumsal değerlerdir. Örneğin TCK'nın 135. maddesi ile bireylerin kişisel verileri, bireylerin kendi kaderini belirleme hakkı, kişisel verilerin güvenliği korunmaktadır.[184] Birden fazla korunan hukuki değerin bulunduğu suçlara çok ihlalli suçlar da denilmektedir.[185] Bu tip suçlarda kanun koyucu hangi hukuki değere öncelik veriyorsa, kanun sistematiğinde suçun yerini ona göre düzenlemektedir. Başka bir deyişle, *suçla ihlal edilen ceza ile korunan değerlerden üstün olduğu kabul edilen değer, suçun yerini belirlemektedir*.[186] Kanun koyucu kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçları "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" altında değerlendirmiştir. Buna göre, ilgili suç tiplerinin esas koruduğu değerler özel hayat veya hayatın gizli alanı olarak anlaşılmamalıdır. Zira kişisel verilerin korunması hakkı bireylerin temel hakkı olup, genel itibariyle kanun koyucunun bu temel hakkı göz önünde bulundurduğu öngörülmektedir.

Önemle belirtilmesi gerekir ki, kişisel verilerin korunması hakkı yalnızca ceza hukuku ile değil, özel hukuk kuralları ile de korunmaktadır. Ancak *özel hukuk veya kamu hukukunun yeterli olabileceği durumlarda ceza hukuku geri çekilmek zorundadır.*[187] Özel hukukta kişisel verilerin korunması hakkının korunmasına ilişkin

---

[184] DÜLGER, *op.cit.,* s. 542; Yargıtay CGK uyarınca TCK'nın 135. ve 136. maddelerindeki suç ile korunan hukuki değer "*genel olarak kişilerin özel hayatı ve hayatın gizli alanı, özelde ise kişisel verilerdir.*" Yargıtay CGK, E. 2012/12-1510, K. 2014/331, T. 17.6.2014

[185] Zeki HAFIZOĞULLARI / Devrim GÜNGÖR, Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 69, 2007, ss. 21-50, s. 43, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-69-298 (Erişim Tarihi: 1.7.2020)

[186] HAFIZOĞULLARI / GÜNGÖR, *op.cit.,* s. 43-44

[187] Yener ÜNVER, Ceza Hukukunda Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ocak 2003, s. 698 aktaran TAŞKIN Ozan Ercan, Son Çare (Ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku, Maltepe

metotların yetmediği zaman ceza hukukunun son çare olması ilkesi gereğince TCK hükümlerine başvurulacaktır.[188] Zira Anayasa Mahkemesi'nın kararlarında da temel hak ve özgürlükler söz konusu olduğunda ceza hukuku normlarına en son başvurulacağı vurgulanmıştır.[189]

- **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu**

7 Nisan 2016 tarihinde 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (6698 sayılı Kanun) Resmî Gazete'de yayımlanarak mevzuatımızda yürürlüğe girmiştir.

6698 sayılı Kanun özellikle Avrupa'daki gelişmeleri takip ederek, 95/46/EC sayılı Direktif kapsamı örnek alınarak hazırlanmıştır. 6698 sayılı Kanun'un detaylı açıklamasına Üçüncü Bölüm'de yer verilecektir.

- **6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun**

6563 sayılı Kanun'un amacı, elektronik ticarete ilişkin tüm usul ve esasları düzenlemektir. 6563 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre ticari elektronik ileti, *telefon, çağrı merkezleri, faks, otomatik arama makineleri, akıllı ses kaydedici sistemler, elektronik posta, kısa mesaj hizmeti gibi vasıtalar kullanılarak elektronik ortamda gerçekleştirilen ve ticari amaçlarla gönderilen veri, ses ve görüntü içerikli iletileri* ifade etmektedir.

Kural olarak ticari elektronik iletiler yalnızca alıcının onayına binaen gönderilebilmektedir. Ticari elektronik ileti gönderebilmek için kişisel verilerin işlenmesi zorunludur. Bu sebeple, 6563 sayılı Kanun yükümlülükleri ile 6698 sayılı Kanun yükümlülükleri birbirine karıştırılmakta olup, uygulamada hem 6563 sayılı Kanun uyarınca, hem de 6698 sayılı Kanun uyarınca izinlerin alınması gibi birtakım problemler meydana gelmektedir. Kurul'un verdiği 2018/119 sayılı ilke kararında ilgili

---

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 15, Sayı 1, Haziran 2016, ss. 59-91, s. 66, https://jurix.com.tr/article/5809 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[188] Zeynel T. KANGAL, Kişisel Verilerin Ceza ve Kabahatler Hukukunda Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2019, s. 49

[189] AYM, E. 2012/149, K. 2013/63, 22 Mayıs 2013, http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/

kişilerin açık rızası olmadan veya 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan şartlara dayanmadan kişilere ileti gönderilmesi halinde 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca söz konusu faaliyetlerini durdurması gerektiği, aksi takdirde Kanun'un 18. maddesi uyarınca işlem tesis edileceğine karar verilmiştir.[190] Kurul'un bu yönde yayımladığı en kapsamlı kararı ise Amazon hakkında verdiği karar olup, uygulamadaki söz konusu karışıklığın giderilmesine faydalı olmuştur. İlgili kararda Kurul, ticari elektronik iletilere ilişkin ayrı bir mevzuata olduğunu belirterek, iletişim bilgilerinin elde edilmesinin, depolanmasının ve ileti gönderilmesinin aynı zamanda bir işleme faaliyeti olduğunu tespit etmiştir. Buna göre, ticari elektronik ileti gönderme süreçlerinin kişisel verilerin korunması mevzuatı ile de uyumlu olması gerektiğine karar vermiştir. [191] Buna göre, ticari elektronik iletileri düzenleyen mevzuatın kişisel verilerin korunması mevzuatına uyumlu olarak revize edilmesi gerektiği kanaatindeyim. Nitekim Avrupa Birliği mevzuatında E-Gizlilik Direktifi (2002/58/EC sayılı Direktif) ile GVKT birbirini tamamlayıcı nitelikte olup, E-Gizlilik Direktifi'nin GVKT'ye uyarlanması çalışmaları devam etmektedir.[192]

- **5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu**

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 10.11.2008 tarihinde 27050 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun'un ikinci kısım birinci bölümünde yer alan yetkilendirme ile ilgili hükümler (8, 9, 10, 11 ve 12.

---

[190] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından ilgili kişilerin e-posta adreslerine veya SMS ya da çağrı ile cep telefonlarına reklam bildirimleri/aramaları yönlendirilmesinin önüne geçilmesi" ile ilgili 16/10/2018 Tarihli ve 2018/119 Sayılı İlke Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119

[191] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Amazon Turkey Perakende Hizmetleri Limited Şirketi hakkındaki başvuru ile ilgili 27/02/2020 Tarihli ve 2020/173 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173, "*Ticari elektronik iletiye ilişkin ayrı bir mevzuat bulunmakla birlikte, telefon numarası, e-posta adresi gibi bilgilerin bir veri kayıt sisteminde depolanması suretiyle kişilere ticari nitelikli iletiler gönderilmesi, bir kişisel veri işleme faaliyetine işaret etmektedir. Dolayısıyla ticari nitelikli bir elektronik iletinin ticari elektronik ileti gönderilmesine ilişkin mevzuata uygun olarak gönderilmesi gerekmekle birlikte, bu mesajların iletilmesi için kullanılan iletişim kanallarının kişisel veri niteliğinde olması nedeniyle ticari elektronik iletilerin gönderilmesi süreçlerinin aynı zamanda kişisel verilerin korunması mevzuatına da uygun olması gerekmektedir. Bu bağlamda, Kurulun konuya ilişkin almış olduğu ilke kararı, ticari elektronik iletilerin gönderilmesine ilişkin değil, kişisel verilerin işlenmesi süreçlerine ilişkin bir karardır."*

[192] KESER BERBER / ATABEY / MERT, *loc.cit.*

maddeleri) yayım tarihinden altı ay sonra, diğer hükümler ise yayım tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun'un amacı, 1. maddede de belirtildiği üzere "*elektronik haberleşme sektöründe düzenleme ve denetleme yoluyla etkin rekabetin tesisi, tüketici haklarının gözetilmesi, ülke genelinde hizmetlerin yaygınlaştırılması, kaynakların etkin ve verimli kullanılması, haberleşme alt yapı, şebeke ve hizmet alanında teknolojik gelişimin ve yeni yatırımların teşvik edilmesi ve bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi"*dir. Kanun'un 12. maddesi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun, sektörün ihtiyaçları, uluslararası düzenlemeler, teknolojide meydana gelen gelişmeler gibi hususları gözeterek mevzuat doğrultusunda işletmecilere getirebileceği yükümlülüklerinin arasında "kişisel veri ve gizliliğin korunması" yükümlülüğünü de saymıştır.

Kanun'un 51. maddesinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna elektronik haberleşme sektörü ile ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğin korunması ile ilgili usul ve esasları belirleme yetkisi verilmiştir. Ancak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, bu tür bir düzenleme yapma yetkisinin tamamıyla yürütme organına bırakıldığı gerekçesiyle Kanun'un 51. maddesinin iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemi ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Nitekim Anayasa'nın kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını düzenleyen hükmü uyarınca kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların ancak kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi gereğince Anayasa Mahkemesinin 09.04.2014 tarihli kararı ile ilgili maddenin iptaline karar verilmiştir.[193]

---

[193] AYM, E. 2013/122, K. 2014/74, 9 Nisan 2014, http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/ ; "*Kişisel verilerin korunması hakkı, kişinin insan onurunun korunmasının ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi hakkının özel bir biçimi olarak, bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin işlenmesi sırasında korumayı amaçlamaktadır. Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda, geleneksel yöntemlerle mümkün olmayan çok sayıda verinin toplanabilmesi; daha önce birbirinden ilişkisiz şekilde tutulan pek çok verinin merkezi olarak bir araya getirilebilmesi; verilerin, veri eşleştirme ve veri madenciliği gibi ileri teknolojik imkânlarla analize tabi tutulmak suretiyle, veriden yeni veriler üretme kapasitesinin artması; verilere erişim ve veri transferinin kolaylaşması; kişisel verilerin ticari işletmeler için kıymetli bir varlık niteliği kazanması neticesinde, özel sektör unsurlarınca yaratılan risklerin daha yaygın ve önemli boyutlara ulaşması ve terör ve suç örgütlerinin kişisel verileri ele geçirme yönündeki faaliyetlerinin artması gibi etkenler, günümüzde kişisel verilerin en üst seviyede korunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesinde, "Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir." hükmüne yer verilerek kişisel verilerin korunması hakkı anayasal güvenceye bağlanmış ve bu şekilde kamu makamlarının keyfi müdahalelerine karşı koruma altına alınmıştır. Yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi gereğince, Anayasa'nın açıkça kanunla*

Bu karar, kişisel verilerin korunması hakkının sınırlandırılmasının ancak kanun hükmü ile yapılması gerektiğine bir örnek teşkil etmektedir. İptal kararı, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmiştir. 15.4.2015 tarih ve 29327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6639 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 31. maddesi uyarınca ilgili hüküm yeniden düzenlenmiştir.

2.3.2.3. Yönetmelikler

- **Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik**

Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik 15.07.2015 tarih ve 29417 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik 4.1.2020 tarihinde Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile çeşitli değişikliklere uğramış ve yurt dışı uygulamalarına benzer şekilde ticari elektronik ileti gönderilmesine dair alınan onaylar ile ticari elektronik ileti gönderilen kişilerin reddetme haklarının kullanımı ve şikayetlerinin merkezi bir kuruluştan yönetilmesi imkânı taşıyan Ticari Elektronik İleti Yönetim Sistemi (İYS) kurulmuştur. Ticari elektronik ileti göndermek isteyen gerçek ve tüzel kişilerin İYS'ye kaydolması, ilgili kişilerin İYS üzerinde ticari elektronik ileti onaylarının verilmesi ve onayları bulunmayan alıcılara ticari elektronik iletinin gönderilememesi, tüm ticari elektronik izinlerinin tek bir merkezde muhafaza edilmesi, alıcıların ticari elektronik iletilerin gönderildiği platformu ve zamanı görüntüleyebilmesi gibi birtakım yenilikler sağlanmıştır. İYS başvuruları 15 Ocak 2020 tarihinde açılacak olup, ticari elektronik ileti göndermek isteyen gerçek ve tüzel kişilerin 1 Mart 2020 tarihine kadar izin girişlerini yapması ve alıcılardan alınan izinlerin sisteme aktarılması gerekmektedir. 1 Haziran 2020 tarihinde İYS alıcılar için kullanıcılara açılacak olup, alıcıların izinleri kontrol ederek ticari elektronik iletileri

---

düzenlenmesini öngördüğü konularda yürütme organına doğrudan ve ilk elden düzenleyici işlem yapma yetkisi verilemez. Elektronik haberleşme sektörüyle ilgili kişisel verilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunmasına yönelik usul ve esasları belirleme yetkisini Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna veren itiraz konusu kural, Anayasa'nın 20. maddesinde öngörülen kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esasların ancak kanunla düzenlenebileceğine ilişkin güvenceye aykırıdır."

reddetme imkanlarını kullanabileceklerdir. Türkiye'de son dönemde yaşanan koronavirüs salgını sebebiyle İYS'nin alıcılar için 1 Eylül 2020'de açılacağı duyurulmuştur.[194] Dolayısıyla ticari elektronik ileti göndermek isteyen gerçek ve tüzel kişilerin 31 Ağustos 2020 tarihine kadar alıcıların onaylarını yüklemeleri gerekmektedir.

- **Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkında Yönetmelik**

Bu Yönetmelik, 24.07.2012 tarih ve 28363 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak elektronik haberleşme sektöründeki kişisel verilerin işlenmesi, saklanması ve gizliliğinin korunması için bu sektörde faaliyet gösteren işletmecilerin uyacakları tüm usul ve esasları düzenlemek amacıyla yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin dayanağı, başta 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 51. maddesi olmak üzere, 4, 6 ve 12. maddeleridir. Bir önceki bölümde de belirtildiği üzere 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 51. maddesinin iptali ile bu Yönetmelik maddeleri 26.1.2015 tarihinden itibaren hükümsüz kalmıştır. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun 27.6.2018 tarihinde internet sitesinde yaptığı açıklama uyarınca Kanun'un yeniden düzenlenen 51. maddesi özelinde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin hususların netleştirilmesi, uygulamada yeknesaklığın sağlanması ve ikincil hususların düzenlenmesi amacıyla Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğinin Korunması Hakkında Yönetmelik'in hazırlanması için çalışmalar sürdürülmektedir.[195]

- **Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği**

Yönetmelik'in amacı, elektronik haberleşme sektöründe tüketici hak ve menfaatlerini korumaya yönelik usul ve esasları belirlemektir. Yönetmelik'in 4. maddesinde kişisel veri, "*belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek veya tüzel kişilere*

---

[194] Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı E-Ticaret Bilgi Platformu, https://www.eticaret.gov.tr/duyurular/10012/detay (Erişim Tarihi: 2.7.2020)

[195] Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, https://tuketici.btk.gov.tr/projeler/elektronik-haberlesme-sektorunde-kisisel-verilerin-islenmesi-ve-gizliliginin-korunmasi-hakkinda-yonetmelik-calismasi (Erişim Tarihi: 7.12.2019)

ilişkin bütün bilgiler" şeklinde tanımlanmıştır. Yönetmelik'in bu maddesi tüzel kişilere ait verilerin de kişisel veri olarak kabul edildiği düzenlemektedir. Tüzel kişilerin verilerinin bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilmediğine ilişkin açıklamalar Dördüncü Bölüm'de açıklanmış olup, bu kısımda tekrar değinilmeyecektir.

BÖLÜM 3. 6698 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKININ UYGULANMASI

3.1. 6698 SAYILI KANUN'UN AMACI VE KAPSAMI

6698 sayılı Kanun'un amacı, birinci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre amaç, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.

6698 sayılı Kanun'un kapsamı ise ikinci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre 6698 sayılı Kanun, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanmaktadır. Kişisel verinin 6698 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi için gerçek kişiye ait olması gerekmektedir. Tüzel kişilere ait veriler ancak bir veya birden çok gerçek kişinin kimliğinin belirlenmesine neden oluyorsa 6698 sayılı Kanun kapsamına girmesi söz konusu olacaktır. Bunun nedeni ise esasen korunmak istenenin gerçek kişiye ait veriler olmasıdır.[196] Doktrinde tüzel kişilere ait verilerin de bu korumadan yararlandırılması gerektiği yönünde görüşler mevcuttur. Buna ilişkin tartışma Dördüncü Bölüm'de açıklanmış olup, bu kısımda tekrar değerlendirilmeyecektir.[197]

6698 sayılı Kanun kapsamına dahil olan kişisel veriler otomatik yolla işlenen veya bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yolla işlenen kişisel verilerdir. Dolayısıyla veri kayıt sisteminin parçası olmadan otomatik olmayan yolla işlenen kişisel veriler 6698 sayılı Kanun kapsamına ve işleme faaliyetinin tanımına dahil edilmeyecektir. Veri kayıt sistemi, 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinde

---

[196] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *loc.cit.*

[197] Tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin açıklama için bkz. 4.1.1. numaralı başlık

kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi olarak tanımlanmaktadır. Belirli sistematik şekilde kaydı tutulmayarak ve otomatik olmayan yollarla işlenen kişisel veriler 6698 sayılı Kanun'un kapsamına dahil edilemeyecektir.

6698 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmeyen diğer bir husus ise tüzel kişilerin verileridir. Bir önceki bölümde vurgulandığı üzere kişisel veri gerçek kişiye ait olan veridir. Tüzel kişilere ait veriler ise 6698 sayılı Kanun'a göre ancak gerçek kişileri tanımlayabildiği sürece kişisel veri olarak tanımlanabilecektir.

6698 sayılı Kanun kapsamı dışında sayılan diğer haller 28. maddede belirtilmiştir. İlgili madde iki fıkra halinde düzenlenmiştir. Birinci fıkrada Kanun'daki tüm hükümlerin uygulanmayacağı halleri, ikinci fıkrada ise aydınlatma yükümlülüğü, ilgili kişinin hakları (zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç) ve Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğünü düzenleyen hükümlerin uygulanmayacağı halleri düzenlemektedir. 28. maddenin ikinci fıkrası uyarınca sadece Kanun'daki belirtilen hükümler uygulanmamakta, diğer Kanun maddeleri uyarınca sorumluluk devam etmektedir.[198]

28. maddenin birinci fıkrası uyarınca kişisel verilerin gerçek kişiler tarafından tamamıyla kendisiyle veya aile üyeleri ile ilgili faaliyetler (üçüncü kişilere verilmemesi ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin dikkate alınması şartıyla), kişisel verilerin resmi istatistik ile anonimleştirilmesi şartıyla istatistiksel amaçlar, kişisel verilerin Kanun'da belirtilen amaçları sağlamak için yetkilendirilen kamu kurumu ve kuruluşları tarafından önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler, kişisel verilerin Kanun'da belirtilen amaçları sağlanması kaydıyla sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel saikler veya ifade özgürlüğü çerçevesinde, kişisel verilerin yargı mercileri tarafından soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz faaliyetleri kapsamında işlenmesi tamamıyla 6698 sayılı Kanun dışına çıkarılmıştır. Örneğin Kurul'un bir kararında kişi adının bir gazetedeki köşe yazısında geçmesi sebebiyle yaptığı şikayet uyarınca Kurul, kişinin kamuyu ilgilendiren bir statüde olmasını dikkate almış ve bu durumu ifade

[198] DÜLGER, *op.cit.*, s. 259

özgürlüğünün bir yansıması olan basın özgürlüğü kapsamında değerlendirmiştir.[199] Bu sebeple 6698 sayılı Kanun'un 28. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca kişinin köşe yazısından adının silinmesi talebine karşı yapılacak bir işlem bulunmadığına karar vermiştir.[200] Kurul bir başka kararında bir gazete tarafından ilgili kişinin kişisel sağlık verileri hakkında haber yapılmasına ilişkin veri sorumlusuna yaptığı başvuruya istinaden, ilgili kişinin özel nitelikli kişisel verisinin köşe yazısında yayımlanmasında kamu yararı bulunmadığı için 28. maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan ifade özgürlüğü kapsamında istisna olarak değerlendirilmediğine ve bu nedenle söz konusu gazete hakkında 125.000 Türk Lirası idari para cezasının uygulanmasına karar verilmiştir.[201]

Önemle belirtilmelidir ki bu hallerde yalnızca 6698 sayılı Kanun hükümleri uygulanmayacak olup, kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında Anayasal yükümlülüklere uyulması zorunlu olacaktır.[202] Bu kapsamda kişisel verilerin korunması hakkına yapılan sınırlamalara ilişkin İkinci Bölüm'de yapılan açıklamalar geçerli olacaktır.[203]

28. maddenin ikinci fıkrası uyarınca kişisel veri işlemenin suçu önleme veya soruşturma kapsamında gerekli olması, kişi tarafından bizzat alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi, kişisel verilerin Kanun'da belirtilen şekillerde denetleme, düzenleme görevlerinin yürütülmesi ve disiplin soruşturması veya kovuşturması için gerekli olması, kişisel veri işlemenin Devletin ekonomik ve finansal menfaatlerinin korunması için gerekli olması hallerinde 6698 sayılı Kanun kısmen

---

[199] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Gerçek Kişinin Adının Geçtiği Köşe Yazısının Silinmesi Talebi hakkındaki Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5407/-Bir-Gercek-Kisinin-Adinin-Gectigi-Kose-Yazisinin-Silinmesi-Talebi

[200] *Ibid.*

[201] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Gazete Tarafından İlgili Kişinin Özel Nitelikli Kişisel Verileri Hakkında Haber Yapılmasına İlişkin 9.12.2019 Tarihli ve 2019/372 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6663/2019-372

[202] Göksu Hazar ERDİNÇ, Ölçülülük İlkesi ve Açık Rıza Kapsamında Biyometrik Verilerin İşlenmesi, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, Haziran 2020, ss. 1-19, s. 6, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1195495 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[203] Kişisel verilerin sınırlandırılmasına ilişkin açıklamalar için bkz. 2.2.4. numaralı başlık

uygulanmamaktadır.[204] Böylelikle bu durumlarda 6698 sayılı Kanun'un sadece belirli hükümleri uygulanmayacaktır. 28. maddenin ikinci fıkrası uyarınca uygulanmayacak hükümler Kanun'un veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10. maddesi, (zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç) ilgili kişilerin haklarını düzenleyen 11. maddesi ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. maddesidir.

3.2. 6698 SAYILI KANUN'DAKİ SUJELER

6698 sayılı Kanun'da belirli nitelikteki kişiler tanımlanmış ve bu kişilere özel önem atfedilmiştir. Kanun terminolojisini açıklamak adına bu kişilerin tanımının yapılmasında fayda görülmektedir.

3.2.1. İlgili Kişi

İlgili kişi tanımı 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinde "*kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi*" ifade etmektedir. AB Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde bu tanımın karşılığı "veri konusu kişi (*data subject*)"dir. Bu tür ifadelerin kullanılma sebebi bu kişilere hukuki güvence sağlamaktır. Verileri korunan kişi, ilgili kişi olarak nitelendirilmiştir.[205] Yalnızca gerçek kişilere ilişkin veriler 6698 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmektedir.

3.2.2. Veri Sorumlusu

6698 sayılı Kanun'da "*kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen ve veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi*" veri sorumlusu olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle işleme faaliyetinin "neden" ve "nasıl" yapılacağının sorularının cevabını veri sorumlusu

---

[204] DÜLGER, *op.cit.*, s. 259
[205] Cemal BAŞAR, Türk İdare Hukuku ve Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, Dokuz Eylül Üniversitesi, Doktora Tezi, 2019, s. 14

vermektedir.[206] Tanımdan anlaşılacağı üzere bu kişi, gerçek veya tüzel kişi olabilmektedir. ABAD'ın *Google İspanya* kararında internet arama motorlarının da veri sorumlusu olduğu kabul edilmiştir.[207]

3.2.3. Veri Sorumlusu Temsilcisi

Veri sorumlusu tüzel kişiliklerin yurtdışında yerleşik olmaları durumunda bir temsilci atamaları gerekmektedir. Bu temsilci, Türkiye'de yerleşik bir tüzel kişi veya bir Türk vatandaşı olmalıdır. Aslen veri sorumlusu temsilcisi tanımı 6698 sayılı Kanun'da bulunmamaktadır. 28.4.2019 tarihinde Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik'te ve Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'de yapılan değişikliklerle bu kavram eklenmiştir. Buna göre veri sorumlusu temsilcisi, *Türkiye'de yerleşik olmayan veri sorumlularını asgari temsile yetkili Türkiye'de yerleşik tüzel kişi veya T.C. vatandaşı gerçek kişi*dir.[208] Bu temsil yetkisi Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmeliğin 11. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen konular ile sınırlıdır. İlgili hüküm veri sorumlusu temsilcisini Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından gönderilen tebligatları tebliğ alma ve yazışmaları veri sorumlusuna iletme, veri sorumlusunun cevabını Kurum'a iletme, ilgili kişilerin veri sorumlusuna başvurularını alma ve veri sorumlusuna iletme, veri sorumlusunun başvuruya verdiği cevabı ilgili kişilere iletme, Veri Sorumluları Sicili'ne ilişkin iş ve işlem yapma konularında yetkilendirmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki veri sorumlusu temsilcisi bu görevlerden başka hiçbir şekilde sorumluluğu bulunmamaktadır. Temsilci atama ile yurtdışında yerleşik olan veri sorumlusunun sorumluluğu ortadan kalkmamaktadır. Dolayısıyla 6698 sayılı Kanun'da belirtilen

---

[206] 100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, KVKK Yayınları, s. 30, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7d5b0a2f-e0ea-41e0-bf0b-bc9e43dfb57a.pdf (Erişim Tarihi: 15.12.2019)

[207] ABAD, *Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González,* C-131/12, 13 Mayıs 2014

[208] Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi ve Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 3. maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi

hükümlere karşı veri sorumlusu temsilcisinin değil, yurtdışında yerleşik veri sorumlusu tüzel kişiliğin temsil ve ilzama yetkili organının sorumluluğu bulunmaktadır.[209]

3.2.4. Veri İşleyen

6698 sayılı Kanun'da veri işleyen, "*veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla veri sorumlusu, kişisel verinin nasıl ve hangi amaçlarla işleneceğini belirler ve bu doğrultuda veri işleyene talimat verir. Veri işleyen de veri sorumlusunun talimatları uyarınca bu verileri işlemektedir.

Herhangi bir veri işleyen aynı zamanda veri sorumlusu sıfatını haiz olabilmektedir.[210] Örneğin (A) şirketinin maaş hesaplamalarını yapan (B) bordro şirketi, kendi personeli ilgili olarak veri sorumlusu, (A) şirketinin tuttuğu verilere ilişkin olarak da veri işleyen statüsündedir.

Bir şirketteki farklı farklı birimlerin tüzel kişiliği bulunmadığından, hepsi şirketin tüzel kişiliği altında olduğundan birimler veri sorumlusu veya veri işleyen olarak sayılmamaktadır. Ancak grup şirketlerde her bir şirketin farklı tüzel kişiliği olduğundan, şirketler ayrı ayrı bu sıfatları haiz olabilecektir.[211]

3.2.5. İrtibat Kişisi

Veri sorumlusu temsilcisinde olduğu gibi, irtibat kişisinin tanımı da 6698 sayılı Kanun'da bulunmamaktadır. Bu kavram, 28.4.2019 tarihli ve 30758 sayılı Resmî Gazete ile Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik'te değişiklik yapılarak eklenmiştir. Buna göre ilgili kişi, veri sorumluları veya temsilcisi tarafından Kanun ve ikincil mevzuat kapsamındaki yükümlülükleri ile ilgili olarak Kişisel Verileri Koruma

---

[209] Veri Sorumluları Sicili Hakkında Bilgilendirme, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Yayımlanma Tarihi: 5.1.2018, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4117/Veri-Sorumlulari-Sicili-Hakkinda-Bilgilendirme (Erişim Tarihi: 18.05.2020)

[210] Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen, KVKK Yayınları, s. 4 https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/f63e88cd-e060-4424-b4b5-f6413c602060.pdf (Erişim Tarihi: 16.12.2019); ÇEKİN, *op.cit.,* s. 60; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 71; KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 320

[211] Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen, *op.cit.,* s. 1

Kurumu ile iletişimi sağlayan gerçek kişidir.[212] Bu kişi Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt esnasında bildirilmektedir. İrtibat kişisi, Türkiye'de yerleşik ve Türk vatandaşı olmak zorundadır.[213] İrtibat kişisi, gerçek kişi veri sorumluları için kişinin kendisi veya bir başkası olabileceği gibi, tüzel kişi veri sorumluları için şirketin içinden veya dışından bir kişi olabilmektedir. Yalnızca bu kişinin şirketin veri işleme faaliyetleri hakkında bilgi sahip olması önem arz etmektedir.[214] Karışıklığa sebep olmaması için her veri sorumlusunun bir irtibat kişisi, her irtibat kişisinin de çalıştığı bir veri sorumlusu olmalıdır.[215]

3.3. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

Kişisel Verileri Koruma Kurumu (Kurum), ülkemizde kişisel verilerin işlenmesini denetlemek amacıyla kurulmuştur.[216] 6698 sayılı Kanun'un altıncı bölümünde Kurum ve Kurum'da yer alan birimlerin görevleri, yetkileri, çalışma esasları ile Kurum'un teşkilatından bahsedilmiştir. Öncelikle Kurum'un hukuki statüsünden bahsedilmiş, daha sonra Kurum'un teşkilatından, yetkilerinden ve çalışma esaslarından bahsedilmiştir.

3.3.1. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Hukuki Statüsü

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun tanımlar başlıklı 3. maddesinin (c) bendine göre bu Kanun'a ekli (III) sayılı cetvelde düzenleyici ve denetleyici kurumlar sayılmıştır.[217] Kişisel Verileri Koruma Kurumu da bu kurumlar

---

[212] Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik'in 4. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi

[213] Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, s. 18-19, https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERB%C4%B0S.pdf (Erişim Tarihi: 18.05.2020)

[214] Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi, *op.cit.,* s. 19-20

[215] *Ibid.*

[216] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 144

[217] 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun ekli (III) sayılı cetvelinde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar şu şekildedir:
1) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
2) (Değişik: 25/6/2009-5917/47 md.) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
3) Sermaye Piyasası Kurulu
4) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
5) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
6) Kamu İhale Kurumu

arasında yer almaktadır. Düzenleyici ve denetleyici kurumlar aynı zamanda regülasyon kurumları ile bağımsız idari otoriteler gibi isimlerle de anılmaktadır.[218] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, idari ve mali özerkliğe sahip, kamu tüzel kişiliğini haiz bir düzenleyici ve denetleyici kurumdur.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar çok eski tarihlerde Anglo-Sakson sisteminde görülmüş, daha sonrasında Anglo-Sakson sisteminden esinlenerek 1970'li yıllarda Kıta Avrupa'sında ekonominin hassas alanlarında ortaya çıkmaya başlamıştır.[219] Türkiye'de ise devlet tekelinde olan alanlardan devlet çekilerek bu alanları özel sektöre bırakmış, böylelikle özelleşen piyasanın düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla 1980'li yılların sonlarına doğru düzenleyici ve denetleyici kurumlar kurulmuştur. [220] Devlet bir nevi piyasayı ve toplumsal faaliyetleri bizzat üstlenmek yerine, bu otoritelere karşı hakem görevinde olup, denetleyici ve düzenleyici bir rol üstlenmiştir.[221] Düzenleyici ve denetleyici kurumlar "*sermaye piyasası, rekabet, radyo ve televizyon yayıncılığı, bankacılık gibi kamusal yaşamın hassas alanlarında düzenleme ve denetleme görevini yerine getiren icraî karar alma yetkisine sahip bağımsız nitelikte kuruluşlar*"[222] olarak ifade edilmektedir. Bir başka deyişle "*toplumsal*

---

7) Rekabet Kurumu
8) (Mülga: 20/11/2017-KHK-696/135 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/123 md.)
9) (Ek: 26/9/2011-KHK-660/32 md.) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
10) (Ek: 24/3/2016-6698/30 md.) Kişisel Verileri Koruma Kurumu
11) (Ek: 2/7/2018-KHK-702/11 md.) Nükleer Düzenleme Kurumu
12) (Ek:RG-18/10/2019-30922-CK-47/20 md.) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu

[218] Önder PERÇİN, Bağımsız İdari Otoriteler, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, 2011, ss. 325-343, s. 329-330, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208242 (Erişim Tarihi: 11.1.2020); Doktrinde bağımsız kamu kurumları olarak da adlandırılmıştır. Yıldızhan YAYLA, İdare Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2009, s. 267-268

[219] Şeref GÖZÜBÜYÜK / Turgut TAN, İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar, Turhan Kitabevi, Ankara, Ekim 2019, s. 284

[220] Sinan SARISOY, Düzenleyici Devlet ve Regülasyon Uygulamalarının Etkinliği Üzerine Tartışmalar, Maliye Dergisi, Sayı: 159, Temmuz-Aralık 2010, ss. 278-298, s. 287, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/SinanSARISOY.pdf (Erişim Tarihi: 11.1.2020)

[221] Ali ULUSOY, Regülasyon Kurumları Hakkında Genel Bir Değerlendirme, Ankara Barosu Dergisi, Sayı: 2, 2000, ss. 45-59, s. 47, http://www.ankarabarosu.org.tr/siteler/ankarabarosu/tekmakale/2000-2/4.pdf (Erişim Tarihi: 11.1.2020)

[222] Kemal GÖZLER / Gürsel KAPLAN, İdare Hukukuna Giriş, Ekin Yayıncılık, Bursa, Haziran 2019, s. 125; Seçil ŞAHİN, Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler ve Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Kasım 2015, s. 6

yaşam için özel bir önem ve duyarlılık taşıyan, temel hak ve özgürlükler ile ekonomik ve sosyal sektörlerde veya alanlarda düzenleme, denetleme ve yönlendirme faaliyetinde bulunan, kararları üzerinde hiçbir makam ve merciin etkisinin olmadığı, karar organları özel güvencelere sahip, mali özerkliği haiz, özerk bütçeli kamu tüzel kişileri olarak tanımlanabilecektir".[223] Düzenleyici ve denetleyici kurumlar görevlendirildikleri alandaki kuralları ortaya koyup, bu alanda piyasanın işleyişini denetlemektedirler ve koydukları kurallara uygun hareket etmeyen kişilere ve kuruluşlara yaptırımlar uygulamaktadırlar.[224]

Kurum'un denetleme yetkisi altında uyguladığı yaptırımlar kanunlarda belirtilen kurallara uygun davranmayan teşebbüslere uygulanmaktadır.[225] Söz konusu yaptırımlar Kurum'un özel bir kolluk faaliyetinin bulunduğunun bir göstergesidir. Kamu düzenini sağlayan bir kamu hizmeti olan kolluk faaliyeti, adli kolluk ve idari kolluk olarak ikiye ayrılmaktadır.[226] İdare hukukunda idari kolluk faaliyeti özel idari kolluk ve genel idari kolluk olarak ikiye ayrılmaktadır.[227] Genel idari kolluk "*kamu güvenliği, kamu huzuru ve genel sağlık amacıyla, belirli bir coğrafya üzerinde bulunan her birey, her grup ve her çeşit faaliyet hakkında yetkili olan kolluk*"[228] iken, özel idari kolluk "*sadece belirli bir faaliyet kategorisine veya belirli grup kişiler hakkında yetkili olan kolluktur.*".[229] Özel idari kolluğa aynı zamanda hizmet kolluğu adı da verilmektedir.[230] Özel idari kollukların faaliyetleri, genel idari kolluktan farklı olarak, belirli alanlarla sınırlıdır.[231] Kurum'un da özel idari kolluk faaliyeti bulunduğu söylemek yanlış olmayacaktır. Zira

---

[223] Emrah URAN, Türkiye'deki Bağımsız İdari Otoritelerin İdari Yaptırım Yetkisi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ağustos, 2012, s. 46
[224] Tayfun AKGÜNER / Kahraman BERK, İdare Hukuku, Der Yayınları, İstanbul, 2017, s. 489
[225] H. Alphan DİNÇKOL, İktisadi Kamu Hizmetlerinde Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması, Der Yayınları, İstanbul, Nisan 2017, s. 79
[226] GÖZLER / KAPLAN, *op.cit.*, s. 284; AKGÜNER / BERK, *op.cit.*, s. 1005-1006
[227] GÖZLER / KAPLAN, *op.cit.*, s. 288; GÖZÜBÜYÜK / TAN, *op.cit.* s. 629
[228] GÖZLER / KAPLAN, *loc.cit.*
[229] GÖZLER / KAPLAN, *op.cit.*, s. 289
[230] GÖZÜBÜYÜK / TAN, *loc.cit.*; AKGÜNER / BERK, *op.cit.*, s. 1009; Turhan YILDIRIM / Melikşah YASİN / Nur KAMAN / Eyüp H. ÖZDEMİR / Gül ÜSTÜN / Özge OKAY TEKİNSOY, İdare Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2013, s. 543
[231] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *loc.cit.*

kişisel verilerin korunması gibi özel, belirli bir alanda, kişisel veri işleyen gerçek ve tüzel kişiler gibi belirli grup kişiler hakkında yaptırım uygulanmaktadır.

3.3.2. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Teşkilatı ve Görevi

6698 sayılı Kanun metninde Kurum'un görevleri olarak ulusal ve uluslararası alanda uygulamadaki ve mevzuattaki gelişmeleri takip etmek, araştırma yapmak, ihtiyaç duyulması halinde Kanun'da sayılan kurumlarla ve kuruluşlarla iş birliği yapmak, yıllık faaliyet raporunu Cumhurbaşkanlığına ve TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na sunmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek yer almaktadır. Kurum'un teşkilatı karar organı olan Kurul ve Başkanlıktan oluşmaktadır.

6698 sayılı Kanun'un 24. maddesi uyarınca Başkan, Kurul'un ve Kurum'un başkanı sıfatını haizdir ve Kurum nezdindeki en üst amir olup, Kurum'un genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Başkan'ın görevleri 6698 sayılı Kanun'un 24. maddesinin üçüncü fıkrasında sayılmıştır. 6698 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca Başkanlık, başkan yardımcısı ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliği'nin 13. maddesi uyarınca Kurum'un hizmet birimleri şu şekildedir: Veri Yönetimi Dairesi Başkanlığı, İnceleme Dairesi Başkanlığı, Hukuk İşleri Dairesi Başkanlığı, Veri Güvenliği ve Bilgi Sistemleri Dairesi Başkanlığı, Rehberlik, Araştırma ve Kurumsal İletişim Dairesi Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. 26.4.2018 tarihli ve 30403 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kişisel Verileri Koruma Kurumu Teşkilat Yönetmeliği, Kurum'un teşkilat yapısını ve hizmet birimlerinin görevleri, sorumlulukları, yetkileri ve çalışma usul ve esaslarını belirlemektedir.

3.3.3. Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Karar Organı

Görevlerini bağımsız olarak yerine getiren ve yetkilerini bağımsız olarak kullanan ve Kurum'un karar organı olan Kurul dokuz üyeden oluşmaktadır. Kurul'un beş üyesi TBMM, dört üyesi de Cumhurbaşkanı tarafından seçilmektedir. Kurul'un görev ve yetkileri 6698 sayılı Kanun'un 22. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre Kurul'un kişisel verilerin kişilerin temel hak ve özgürlüklerine uygun şekilde işlenmesini sağlamak, veri ihlallerine ilişkin ilgili kişiler tarafından yapılan şikayetler hakkında karar vermek, veri ihlal iddiasını öğrendiği anda inceleme yapmak ve önlemler almak, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için veri sorumlusu tarafından

alınacak yeterli önlemleri belirlemek, Veri Sorumluları Sicili'nin tutulmasını sağlamak, Kurum'un işleyişine ve kendi görev alanına ilişkin veya veri güvenliğine ilişkin veyahut veri sorumlusunun ve temsilcisinin görevlerine, yetkilerine ve sorumluluklarına ilişkin düzenleyici işlem yapmak, idari yaptırımlara karar vermek, kişisel verilere ilişkin mevzuatlar hazırlanırken görüş bildirmek, Kurum'un stratejik planlarını karara bağlamak ve buna uygun olarak hazırlanan bütçe tekliflerini karara bağlamak, Kurum hakkında hazırlanan rapor taslaklarını onaylamak ve yayımlamak, gayrimenkul alışı, satışı ve kiralanması konusunda önerileri karara bağlamak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak gibi görevleri mevcuttur.

16.11.2017 tarihli ve 30242 sayılı Resmî Gazete'de Kişisel Verileri Koruma Kurulu Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu Yönetmelik uyarınca Kurul'un görevleri genişletilmiştir. Buna göre Kurul'un kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi hakkında usul ve esasları belirlemek, yurtdışına veri aktarımında güvenli ülkeleri belirlemek, kişisel verilerin korunması kapsamında akreditasyon çalışmaları yapıp, sertifikalar vermek ve bu hususlaki eğitimdeki usul ve esasları belirlemek, kişisel verilerin korunması kapsamında yurt içi ve yurt dışı projeler yapmak ve yaptırmak, kamuoyuna yönelik farkındalığı artırmak, kurum ve kuruluşları bu konu hakkında bilgilendirmek, ücret tarifeleri üzerine çalışmak ve üniversiteler dahil olmak üzere yurt içi ve yurt dışı kuruluşlarla işbirliği yürütmek gibi görevleri de bulunmaktadır.

3.4. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ

Kişisel verinin işlenmesi, Kanun'un 3. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendindeki tanıma göre, "*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi"* ifade etmektedir. İlgili işleme faaliyetleri, *numerus clausus* olmayıp, sayılanlarla sınırlı kalınmamaktadır. Dolayısıyla bir kişisel verinin elde edilmesinden

silinmesine, yok edilmesine veya anonimleştirilmesine kadar maruz kaldığı her türlü işlem işlemenin bir türü olarak sayılmaktadır. 6698 sayılı Kanun'un gerekçesinde kişisel verilerin işlenmesi, verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlem türlerini ifade ettiği belirtilmektedir.[232]

6698 sayılı Kanun, bir işlemi kişisel verilerin işlenmesi kategorisinde değerlendirmek için belirli şartlara tabi tutmuştur. Bunlar, kişisel verilerin kısmen veya tamamen otomatik olan yollarla veya otomatik olmayan ancak herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olan yollarla işlenmesidir. Dolayısıyla bir veri kayıt sisteminin parçası olmadan otomatik olmayan yollarla işleme, işleme faaliyeti olarak değerlendirilemeyecektir. Bir önceki bölümde de anlatıldığı üzere bu tür işleme faaliyeti de zaten 6698 sayılı Kanun kapsamının dışındadır. ABAD'ın *Yehova Şahitleri* kararında[233] da tarikat üyeleri kapı kapı gezdikleri ve bilgilerini aldıkları kişilerin listelerini fiziksel olarak tutmaktalardır. ABAD verdiği kararda bu işlemin kişisel verilerin korunması alanındaki Avrupa Birliği mevzuatında istisna kapsamında değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Mahkeme, bu işlemin her ne kadar otomatik olmayan yollarla bir veri işleme faaliyeti olduğunu değerlendirse de irtibat kurulacak kişilerin isim-soy isim, adres ve diğer kişisel verilerin daha sonra da kullanılmak istendiğinde kolayca bulunabilmesini sağlayan spesifik kriterlere göre ve sistematik bir şekilde toplandığını, bu nedenlerle bu faaliyetin de kişisel verilerin işlenmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

3.5. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİNDE UYULACAK GENEL İLKELER

Mevzuatta yer alana kişisel verilerin işlenmesinde uygulanacak genel ilkeler, uluslararası düzenlemelerle paralellik göstermektedir. Kişisel verilerin işlenmesinin söz konusu olduğu her durumda bu ilkelere uyulmalıdır. Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasında da belirtilen bu ilkeler şu şekildedir:

a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma

---

[232] 6698 Sayılı Kanun'un madde gerekçeleri, tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu, 3. madde, https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf (Erişim Tarihi: 13.12.2019)
[233] ABAD, *Yehova Şahitleri* kararı, C-25/17, 10 Temmuz 2018, para. 20.

b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma

c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme

ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma

d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.

İlkelerin detaylı açıklamalarına aşağıda yer verilmektedir:

3.5.1. Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma

Kişisel veriler işlenirken dikkat edilmesi gereken en önemli ve en temel ilke hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesidir. Hukuka uygun olma ilkesi, yalnızca 6698 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata değil, diğer hukuki düzenlemelerden doğan ilke ve yükümlülükler ile genel hukuk kurallarına ve evrensel hukuk ilkelerine uygun olarak işleme anlaşılmaktadır.[234]

TMK'nın 2. maddesinde dürüstlük kuralına uyma şu şekilde açıklanmıştır: "*Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz*." TMK'nın bu maddesi, bütün hakların dürüstlük kuralına uygun bir şekilde kullanılması gerektiğini ve başkasını zor duruma sokması amacıyla hakkın kötüye kullanmasını yasaların korumayacağını ifade etmektedir.[235] Dürüstlük kuralı hukukun her alanında uyulması gereken temel bir prensiptir.[236] Dürüstlük kuralına uygunluk, bir kişiden beklenecek objektif davranışa göre belirlenmelidir.[237] Bireyler haklarını kullanırken serbest değillerdir.[238] Bir hakka dürüstlük kuralına aykırı şekilde zarar verilmesi hakkın

---

[234] Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, KVKK Yayınları, s. 2, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/d0fbca08-30af-41fe-a7c9-65663b9c5231.pdf (Erişim Tarihi: 24.3.2019); DÜLGER, *op.cit.*, s. 173; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 120; AYÖZGER ÖNGÜN *op.cit.*, s. 134; KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 200

[235] Yargıtay HGK, T. 20.10.2010 E.2010/6-404 K.2010/533 (Kazancı)

[236] Kemal OĞUZMAN / Nami BARLAS, Medeni Hukuk, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 254

[237] DÜLGER, *op.cit.,* s. 175

[238] OĞUZMAN/BARLAS, *op.cit.,* s. 257

kötüye kullanılmasıdır.[239] Başka bir deyişle, hak sahibinin hakkını kullanırken amacına aykırı bir şekilde kullanması hakkın kötüye kullanması şeklinde ifade edilmektedir.[240]

Kişisel verilerin işlenmesinde de dürüstlük kurallarına uyulması zorunludur. Kişisel verilerin korunması kapsamında dürüstlük kurallarına uygun olarak işleme ifadesinden, veri sorumlusunun ilgili kişilerin menfaatlerini ve beklentilerini gözeterek bu veriyi işlemesi anlaşılmaktadır.[241]. Ayrıca kişisel veriler işlenirken, verisi işlenen bireylerin haklarının kötüye kullanılmaması gerektiği anlaşılmaktadır. Dürüstlük kuralı ve onu tamamlayan hakkın kötüye kullanılması yasağı uyarınca kişisel veriler işlenirken güvene dayalı işlenmelidir. Bu ilke sayesinde örneğin veri işleyen, kendilerine verilen talimatlar doğrultusunda ve amaca uygun olarak mümkün olan en az miktarda veriyi işlemeleri ve ilgili kişilerin öngöremeyeceği biçimde hareket etmemeleri ve onları yanıltmamaları beklenmektedir.[242] Örneğin Kurul'un Facebook'a verdiği cezada oyuna ilişkin alınan rızanın bir hizmetin sunulmasının ön şartı olarak sunulmasını ve kullanıcıların fotoğraflarına verdikleri erişim izninden çok daha fazla kapasitede erişim sağlanmasını "hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma" ilkesine aykırı olduğuna karar vermiştir.[243]

GVKT'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun bir şekilde işleme ilkesinin yanında şeffaflık ilkesi (*transparency*) de benimsenmiştir. Kişisel verilerin işlenmesinde şeffaflık ilkesi dürüstlük kuralına uygun olarak işlemenin, ilgili kişileri yanıltmamanın, bilgilendirmenin bir gereğidir.[244] Şeffaflık ilkesi kişisel verilerin işlenirken ilgili kişilerin kolayca anlayabilmeleri ve

---

[239] Yargıtay HGK, T. 13.07.2011 E.2011/4-410 K.2011/511 (Kazancı)
[240] OĞUZMAN/BARLAS, *op.cit.,* s. 259
[241] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 201
[242] Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, *op.cit.*, s. 3; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 134-135
[243] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Facebook hakkında 11.04.2019 Tarih ve 2019/104 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5481/2019-104
[244] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 202; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 134; Hayrunnisa ÖZDEMİR, Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 13, Sayı 1-2, 2009, ss. 285-303, s. 294-295, https://hukukdergi.ebyu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/10/2009-XIII_1-11.pdf (Erişim Tarihi: 7.1.2020)

işlemeye dair bilgiye kolayca ulaşabilmesine ışık tutmaktadır.[245] Bu ilke uyarınca ilgili kişilere yapılan bilgilendirmelerin, açık ve sade bir dille yapılması gerekmektedir.

3.5.2. Doğru ve Gerektiğinde Güncel Olma

Kişisel verilerin doğru ve güncel olması hem ilgili kişinin hakkına hem de veri sorumlusunun menfaatine yönelik bir ilkedir.[246] Veri sorumlusunun sisteminde kayıtlı olan verinin doğru olmaması sonucunda hatalı sonuçlar ile maddi ve manevi zararlar ortaya çıkabilecektir.[247] Kişisel verilerin korunmasının sağlanması, veri sorumlusunun işleme amacına ulaşabilmesi ve ilgili kişinin menfaatlerine bir zarar gelmemesi için kişisel verilerin doğru ve güncel tutulması gerekmektedir.[248] Veri sorumlusu bu yönde gerekli önlemleri almalı ve ilgili kişilere bilgilerini doğrulayabileceği veya güncelleyebileceği imkanlar sunmalıdır.[249] Adresi yanlış kaydedilen bir kişinin tebligatları zamanında almaması, birçok sektörde eski müşterilere ulaşılmak istenildiğinde farklı kişilerle muhatap olunması bu duruma örnek olarak verilebilecektir.

İlgili kişilerin, verilerinin doğru ve güncel olmasını talep hakkı mevcuttur.[250] Nitekim bu ilke, 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinde ilgili kişinin hakları arasında sayılan kişisel verilerin düzeltilmesini talep hakkı ile uyumlu bir ilkedir.[251] Veri sorumlusunun bir yükümlülüğü de ilgili kişilerin bilgilerini doğru ve güncel tutmasını sağlayacak her kanalı açık tutmaktır.[252] Bu ilke ile paralellik gösteren bir diğer hak ise ilgili kişilerin kişisel verilerine erişim hakkıdır. Zira verilerin doğruluğunu denetleyebilecek en önemli mekanizma ilgili kişinin kendisidir.[253] Dolayısıyla ilgili kişilerin kişisel verilerine erişebilmesi son derece önem taşımaktadır.

---

[245] KÜZECİ, 2019, *loc.cit.*
[246] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 213
[247] Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, *op.cit.* s. 6; AŞIKOĞLU, *op.cit.,* s. 76
[248] DÜLGER, *op.cit.,* s. 199-200
[249] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 71; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 50
[250] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 144
[251] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 122; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 50; ÇEKİN, *op.cit.* s. 71
[252] Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, *op.cit.*, s. 5; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 50; ÇEKİN, *op.cit.* s. 71
[253] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 214

Kişisel verilerin doğru ve gerektiğinde güncel olma ilkesi GVKT'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde düzenlenmiştir. Hükmün devamında amacına uygun olmayan ve doğru bir şekilde tutulmayan kişisel verilerin gecikmesizin silinmesi veya düzeltilmesi için gerekli adımların atılması gerektiği düzenlenmiştir.[254]

3.5.3. Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşlenme

Kişisel verilerin hangi amaç ile işlendiği açık ve belirli olmalıdır. Bu ilke ile veri sorumlusunun kişisel verilerin işlenmesiyle ulaşacağı hedeflerin belirli, açık ve meşru olması gerektiği belirtilmiştir.[255] Veri sorumluları belirli bir amaç olmadan, gelecekte gerekli olabileceği düşüncesiyle kişisel veri işlememelilerdir.[256] Veri sorumlusu ilgili kişilere belirttikleri amaçlar çerçevesinde işlenmesini sağlamalı ve bu amaçların dışında herhangi bir işleme faaliyeti olmamalıdır. Kişisel verilerin işlenme amaçları, aydınlatma metinlerinde, açık rıza metinlerinde belirli ve açık olmalıdır. Belirlilikten kasıt amacın tüm hatları ile belirtilmesi, açıklıktan kasıt ise hiçbir tereddüte yer verilmeyecek kadar açık bir şekilde ortaya konulan amaçlar çerçevesinde işlenmesi gerektiğidir.[257] Böylelikle ilgili kişi bu metinler sayesinde kişisel verilerinin nasıl işlendiğini görebilecek ve buna uygun bir şekilde açık rızasını verecektir. Örneğin "pazarlama amaçları", "kullanıcı deneyimlerini geliştirmek", "gelecek araştırmalar" amaçları gibi detay verilmeden genel ve soyut amaçlar belirtilmesi, amacın belirli olma ilkesine ters düşmektedir.[258]

İlgili kişinin bu şekilde aydınlatılması, dürüstlük kuralına uygun olma ilkesi açısından da önem taşımaktadır.[259] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun bir kararında, işleme faaliyetinin gerektirmediği kişisel veriyi içeren bir belgenin ilgili kişiden istenilmesinin, mevzuatta bulunmadığı ve işlemeyle ulaşılmak istenilen amaçla

---

[254] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 214
[255] DÜLGER, *op.cit.,* s. 181
[256] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 203; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 50-51
[257] KILINÇ, *op.cit.*, s. 1125; AYDIN / ÜSTÜNDAĞ, *op.cit.,* s. 6
[258] Article 29 Working Party, Opinion 03/2013 on purpose limitation, WP no. 203, 2 Nisan 2013, s. 16, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp203_en.pdf (Erişim Tarihi: 19.5.2020); ÇEKİN, *op.cit.,* s. 66
[259] Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, *op.cit.,* s. 8

bağdaşmadığı için hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesi ve belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine aykırılık teşkil etmesi sonucunda veri sorumlusu hakkında idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir.[260]

OECD Rehber İlkeleri'nde veri toplamanın sınırlı olma ilkesinde bu işlemin yasal bir kritere dayandırılması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak yasallık ile meşru olma aynı kavram olmamakla birlikte; yasallık bir faaliyetin yasalardan doğmasını ve temel hak ve özgürlüklere, hukukun genel ilkelerine aykırı olmamasını, meşruluk ise bir faaliyetin toplumun kabul ettiği değerlerden doğmasını ifade etmektedir.[261] Her iki kavramın da birbirini tamamlayıcı niteliği göz önünde bulundurulduğunda, bir faaliyetin meşru olmasının hem yasal dayanağı olması hem de toplumsal değerlere uygun olmayı gerektirmektedir.[262]

En geniş anlamı ile meşru amaç, amacın hukuka uygun olmasıdır; böylelikle işleme amaçları kişisel verilerin korunması hukukunun hükümleri ile uygun olmasının yanı sıra diğer hukuk dalları ile de uyumlu olmalıdır.[263]

Bu ilke, GVKT'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde amaçla sınırlı olma ilkesi olarak yer almaktadır. Buna göre, kişisel veriler belirli, açık ve meşru amaçlar için elde edilmeli ve bu amaçlara uygun olmayacak şekilde işlenmemeli; GVKT'nin 89. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kamu yararı için arşivleme, bilimsel veya tarihi araştırma amacıyla veya istatistiksel amaçla işleme, ilk amaçlarla uyumsuz olarak kabul edilmemelidir.

3.5.4. İşlendikleri Amaçla Bağlantılı, Sınırlı ve Ölçülü Olma

---

[260] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kanunda Yer Alan Genel İlkelere Aykırı Şekilde Kişisel Veri İşlenmesi (Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma ile Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşleme İlkelerine Aykırı Kişisel Veri İşlenmesi) başlıklı Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5417/Kanunda-Yer-Alan-Genel-Ilkelere-Aykiri-Sekilde-Kisisel-Veri-Islenmesi-Hukuka-ve-Durustluk-Kurallarina-Uygun-Olma-ile-Belirli-Acik-Ve-Mesru-Amaclar-Icin-Isleme-Ilkelerine-Aykiri-Kisisel-Veri-Islenmesi-

[261] DÜLGER, *op.cit.,* s. 185

[262] DÜLGER, *op.cit.,* s. 186

[263] Article 29 Working Party, WP no. 203, *op.cit.,* s. 19-20

Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenen kişisel veriler, bu amaçlara bağlı, bu amaçlarla sınırlı ve ölçülü bir şekilde işlenmelidir. Kişisel veriler işlenme amaçlarına bağlı kalınarak işlendikleri takdirde ilgili kişiler de hangi amaçlarla işleneceğine göre rıza verebileceklerdir.[264]

Bu ilke ile kişisel verilerin, veri sorumlusunun varmak istediği hedefler ile değil, işlenme amaçları ile bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması düzenlenmiştir.[265] Kişisel veriler, aydınlatma metninde ve buna bağlı olarak envanterlerde belirtilen amaçlar dışında işlenmemelidir. Uygulamadaki aydınlatma metinlerinde yapılan en büyük yanlışlardan biri de gelecekte ortaya çıkabilecek muhtemel ihtiyaçların karşılanması amacıyla aydınlatma metinleri oluşturulmasıdır. Oysa aydınlatma metinlerinde kişisel verinin işlenmesindeki amaçlar açıkça belirtilmeli ve amaca bağlı, yalnızca o amaçla sınırlı bir işleme söz konusu olmalıdır.

Kişisel verilerin işlenmesinde ölçülü olma ilkesi ise veri işleme ile belirtilen amaç arasında makul bir dengenin kurulmasıdır.[266] Başka bir deyişle, verinin işlenmesiyle ulaşılmak istenen amaca başka bir yöntemle de ulaşılabiliyorsa ve bu yöntem daha makul ise, örneğin daha temel hak ve özgürlüklere hiç müdahale etmiyor veya daha az müdahale ediyor ise, bu yöntem ile işleme faaliyetinin gerçekleştirilmesi gerekmesidir.[267] Bu noktada veri sorumlusunun işleyeceği kişisel verilerin ulaşmak istediği amaç için gerekli olup olmadığına bakılmalıdır.[268] Kurul'un bir kararında, spor salonlarına giriş çıkış kontrolünün yapılabilmesi için el-avuç içi okutma sisteminin kullanılmasına ilişkin olarak bu yolun "*zorunlu ve tek yol olarak üyelere sunulmasının, kişisel verilerin işlenmesinde ölçülülük ilkesi ışığında ilgili kişilerden minimum düzeyde veri talep etme ilkesi ile uyumlu olarak değerlendirilmediği*"ne kanaat verilmiştir.[269] Bu doğrultuda Danıştay kararlarında "*ilgililerden kişisel veri alınması niteliğinde olan*

---

[264] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 65
[265] DÜLGER, *op.cit.* s. 181
[266] Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, *op.cit.,* s. 10
[267] ÇEKİN, *op.cit.*, s. 72; ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 99
[268] AŞIKOĞLU, *op.cit.,* s. 75
[269] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun spor salonu hizmeti sunan veri sorumlularının, üyelerinin giriş-çıkış kontrolünü biyometrik veri işleyerek yapması ile ilgili 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81 Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165

"parmak izi taramasının, "özel hayatin gizliliği" ilkesi kapsamında bulunması karşısında "uygulamanın sınırlarını, usul ve esaslarım" gösteren bir yasal dayanağının bulunmaması, toplanan verilerin ileride başka bir şekilde kullanılamayacağına dair bir güvencenin mevcut olmaması gözönüne alındığında, yukarıda belirtilen temel haklar ve Anayasal ilkeler ile uluslararası sözleşme kuralları ile bağdaşmayan dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı " sonucuna varılmıştır.[270] Danıştay'ın bir diğer kararında personelin iş yerine giriş çıkış saatlerinin tespiti amacıyla yüz tarama sisteminin kullanılmasını da benzer gerekçelerle Anayasa'ya aykırı olduğuna karar verilmiştir.[271] Nitekim AİHM'in *S. ve Marper v. Birleşik Krallık* kararında "*kişilere ait parmak izi, hücre örneği ve DNA profillerinin saklanmasının, başvuruculların özel yaşamının gizliliği hakkına yönelik orantısız, aşırı bir müdahale olduğu ve demokratik bir toplumda gerekli bir müdahale olarak kabul edilemeyeceğini vurgulayarak uygulamanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8 inci maddesini ihlal ettiğine hükmettiği"*ne karar verilmiştir.[272] Son olarak Kurul kararında da belirtildiği üzere Madde 29 Çalışma Grubu'nun raporunda yer alan örnekte de "*bir fitness kulübüne ya da spor salonuna sadece üyelerin girişini ve ilgili hizmetlere erişimini sağlamak için tüm müşterilerin ve personelin parmak izinin depolanarak işlenmesi, kulübe erişimi kolaylaştırma ve abonelikleri yönetme ihtiyacı ile orantısız olarak değerlendirildiği ve böyle bir uygulama yerine, basit bir kontrol listesi ya da RFID etiketlerinin kullanımı ya da biyometrik verilerin işlenmesini gerektirmeyen bir manyetik bantlı kart gibi farklı önlemler kullanılarak da aynı ihtiyaçların karşılanabileceği"* ifade edilmiştir.[273] Sonuç olarak el-avuç içi okutulması sisteminin kullanılma amacının giriş-çıkış kontrolü olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başka yöntemlere de bu kontrolün sağlanması mümkün ise, bu sistemin kullanılması işleme amacı ile ölçülü değildir. Benzer şekilde Kurul'un

---

[270] Danıştay İDDGK, E. 2014/2242, K. 2015/4991, T. 9.12.2015 (Kazancı)
[271] Danıştay 11. Daire, E. 2017/816, K. 2017/4906, T. 13.6.2017 (Kazancı)
[272] Bkz. *supra note* 269 (2019/81 Sayılı Karar ve 2019/165 sayılı Karar Özeti); AİHM, *S. ve Marper v. Birleşik Krallık,* Başvuru No.: 30562/04 ve 30566/04, 4 Aralık 2008, para. 125; ERDİNÇ, *op.cit.,* s. 11
[273] Bkz. *supra note* 269 (2019/81 Sayılı Karar ve 2019/165 sayılı Karar Özeti); Article 29 Working Party, Opinion 3/2012 on developments in biometric technologies, 27 Nisan 2012, WP 193, s. 8, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp193_en.pdf (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

bir diğer kararında spor salonlarında el-parmak izi taraması sisteminin de anılan karara paralel olarak, *"kişisel verilerin işlenmesinde ölçülülük ilkesi ışığında ilgili kişilerden minimum düzeyde veri talep etme ilkesi ile uyumlu olmadığı"* değerlendirilmiştir.[274]

GVKT'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde bu ilke veri minimizasyonu ilkesi olarak düzenlenmiştir. Nitekim kişisel verinin amaçla bağlantılı ve sınırlı olması, amaca ulaşmak için gereken en az düzeyde veri işlenmesini ifade etmektedir.[275] Kurul'un bir kararında mahkemenin veri sorumlusundan ilgili kişiye ilişkin bazı bilgiler talep etmesinin ve bunun sonucunda veri sorumlusunun mahkemeye gereğinden fazla kişisel veri aktarımında bulunması üzerine, bu durumun kişisel verilerin (aktarım şartlarının atfıyla) işleme şartlarından biri olan *veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirilmesi için zorunlu olması* şartı çerçevesinde değerlendirilemeyeceğini, veri sorumlusunun *işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma ilkesine* aykırı davrandığını dikkate alarak veri sorumlusu hakkında idari yaptırım uygulanmasına karar vermiştir.[276] Bu nedenle veri sorumlularının, adli bir makamın kişisel verileri talep ettiğinde bile, bu verileri aktarırken dikkat etmesi gerekmektedir. Özetle "*gereğinden az veya fazla verinin toplanması durumlarında ölçülülük ilkesinin ihlal edildiği*" söylenebilecektir.[277] Zira veri sorumluları 6698 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen bu ilkelere veri işlemenin her aşamasında ve her koşulunda uyması gerekmektedir.

3.5.5. İlgili Mevzuatta Öngörülen veya İşlendikleri Amaç İçin Gerekli Olan Süre Kadar Muhafaza Edilme

Kişisel verilerin işlenmesinde en önemli hususlardan biri de verilerin ne kadar süre saklanacağının belirlenmesidir. 6698 sayılı Kanun, ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç ile bağlı olacak şekilde veri sorumlularının belirlediği saklama süreleri

---

[274] Bkz. *supra note* 125 (2020/167 Sayılı Karar Özeti)
[275] ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 100; ÇEKİN, *loc.cit.;* ERDİNÇ, *op.cit.* s. 13
[276] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İşlenme Amacının Gerektirdiğinden Fazla Kişisel Veri İşlenmesi/Aktarılması (Veri Minimizasyonu İlkesine Aykırılık) hakkında Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik-
[277] ERDİNÇ, *loc.cit.*

boyunca saklanması gerektiğini öngörmüştür. Veri sorumlusu saklama sürelerini işlenme amacına uygun olarak kendi belirleyebileceği gibi, bazı kişisel veriler için mevzuatta öngörülen süreler mevcut olduğundan, bu sürelere riayet etmelidir.[278] Dolayısıyla her ne kadar amaçla bağlı, sınırlı ve ölçülü bir şekilde kişisel veriler işlense de, bu veriler gereğinden fazla süre ile tutulmamalıdır.[279] Bu ilkenin bir görünümü olarak veri sorumlusunun saklama ve imha politikası düzenleme yükümlülüğü ve ilgili kişilerin kişisel verilerinin silinmesi veya yok edilmesini talep etme hakkı bulunmaktadır.[280] Veri sorumlusu, saklama ve imha politikası politika sayesinde elde ettiği kişisel verilerin saklama sürelerini ve bu sürelerin geçmesi halinde imhasının nasıl olacağını belirlemektedir. Kaldı ki verileri yok etmeme suçu TCK'nın 138. maddesine göre suç teşkil etmektedir. Veri sorumlularının saklama sürelerini varsa mevzuatta belirlenen bir süreye veya işleme amaçlarına göre belirlemeli, süresiz bir şekilde verileri saklamamalıdır.[281] Benzer şekilde, GVKT'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde bu ilke yer almaktadır. Önemle belirtilmelidir ki mevzuatta öngörülen süre ile işleme amacı için gerekli olan süreler farklı olabilmektedir. Bu durum Veri Sorumluları Sicili Yönetmeliği'nin 9. maddesinin dördüncü fıkrasında açıklanmıştır.[282] İlgili hükme göre mevzuatta "en çok (...) süre ile işlenmelidir" şeklinde üst sınırı belirleyen bir süre öngörüldüğünde, bu süreye riayet edilmelidir. Ancak böyle bir üst sınır öngörülmemişse ve çoğu mevzuatta olduğu gibi azami bir saklama süresi öngörülmüşse, işleme amacına bağlı olarak öngörülen süreden farklı bir süre belirlenebilecektir. Amaç için gerekli sürenin nasıl belirleneceği söz konusu maddenin devamında düzenlenmiştir.[283]

---

[278] TAŞTAN, *op.cit.,* s. 52

[279] Information Commissioner's Office, Guide to General Data Protection Regulation, s. 42, https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr-1-0.pdf (Erişim Tarihi: 19.05.2020)

[280] AŞIKOĞLU, *op.cit.* s. 77

[281] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 124-125

[282] İlgili hüküm şu şekildedir: "*Veri sorumlusu tarafından Sicile bildirilen veri kategorilerinin işleme amaçları ve bu amaçlara dayalı olarak işlenmeleri için gerekli olan azami muhafaza edilme süreleri ile mevzuatta öngörülen süreler farklı olabilir. Bu durumda mevzuatta azami muhafaza edilme süresi öngörülmüşse öngörülen bu süre yoksa bunlardan en uzun süre esas alınarak bu veri kategorisi için Sicile bildirim yapılır.*"

[283] *İlgili hüküm şu şekildedir: "Kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami muhafaza edilme süresi belirlenirken;*

Kurul'un bir kararında, ilgili kişinin eskiden müşterisi olduğu bir şirkete kişisel verilerinin silinmesi talebini iletmesi üzerine veri sorumlusunun verileri mevzuattan kaynaklı yükümlülükleri gereği 10 yıl silmemesi gerektiği ilgili kişiye bildirmiştir.[284] Bunun üzerine ilgili kişi Kurul'a şikayet başvuru yapmış ve Kurul, veri sorumlusunu eski müşterilerine ait verileri saklama amacı dışında işlememesi gerektiği konusunda talilmatlandırılmasına karar vermiştir.[285] Her halükarda veri sorumlusu verileri elde ettikten sonra toplanma amaçlarına uygun olarak bir saklama süresi öngörmeli ve buna ilişkin bir sınırlama getirmelidir.[286] Örneğin iş başvurusunda bulunan çalışan adayının özgeçmişini herhangi bir pozisyonun açılması durumunda kendi havuzlarında saklamaları için 1 yıl gibi bir süre öngörülebilecektir. Ancak bazı şirketlerde böyle bir süre belirtilmeyip, bu tür veriler süresiz saklanmaktadır. Çalışan adaylarının verilerinin süresiz saklanması bu ilkeye aykırılık teşkil etmiş olacaktır.

Kişisel verilerin süresiz saklanması ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal etmesinin yanında bu verileri işleyen kişiler için de çok büyük bir risk oluşturmaktadır.[287] Zira veri sorumlusunun kişisel verilerin saklama sürelerini

---

a) İlgili veri kategorisinin işlenme amacı kapsamında veri sorumlusunun faaliyet gösterdiği sektörde genel teamül gereği kabul edilen süre,
b) İlgili veri kategorisinde yer alan kişisel verinin işlenmesini gerekli kılan ve ilgili kişiyle tesis edilen hukuki ilişkinin devam edeceği süre,
c) İlgili veri kategorisinin işlenme amacına bağlı olarak veri sorumlusunun elde edeceği meşru menfaatin hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olarak geçerli olacağı süre,
ç) İlgili veri kategorisinin işlenme amacına bağlı olarak saklanmasının yaratacağı risk, maliyet ve sorumlulukların hukuken devam edeceği süre,
d) Belirlenecek azami sürenin ilgili veri kategorisinin doğru ve gerektiğinde güncel tutulmasına elverişli olup olmadığı,
e) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğü gereği ilgili veri kategorisinde yer alan kişisel verileri saklamak zorunda olduğu süre,
f) Veri sorumlusu tarafından, ilgili veri kategorisinde yer alan kişisel veriye bağlı bir hakkın ileri sürülmesi için belirlenen zamanaşımı süresi,
dikkate alınır."

[284] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Silinmesi Talebinin Yerine Getirilmemesi Hakkında Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5415/Ilgili-Kisinin-Kisisel-Verilerinin-Silinmesi-Talebinin-Yerine-Getirilmemesi

[285] *Ibid.*

[286] AŞIKOĞLU, *loc.cit.*

[287] Privacy International, A Guide for Policy Engagement on Data Protection, Part 3: Data Protection Principles, ss. 35-48, s. 44, https://privacyinternational.org/sites/default/files/2018-09/Part%203%20-

sınırlandırmaması, verilerin güvenliğine ilişkin oluşabilecek riskleri artırmakta ve verilerin halen ulaşılabilir olması sebebiyle farklı amaçlar için kullanılması konusunda endişelere mahal vermektedir.[288] Meşru bir amaç ile de tutulsa kişisel verilerin süresiz saklanması hem veri sorumlusunun yükümlülüklerini yerine getirebilmesine ilişkin olarak hem de ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerine ilişkin olarak her zaman bir risk oluşturmaktadır.[289]

Önemle belirtmek gerekir ki, gerek mevzuatta belirtilen gerekse veri sorumlusu tarafından belirlenen saklama süreleri aşıldığı zaman veri sorumlusu kişisel veriyi mutlaka silmeli, yok etmeli veya anonim hale getirmelidir. Kişisel veriler, hiçbir amacı olmaksızın tamamen verinin gelecekte kullanılabilme ihtimali ile tutulmamalıdır.[290] Örneğin AİHM'in *S. ve Marper v. Birleşik Krallık* kararında bir kişinin DNA profillerini ve hücre örnekleri şüpheli oldukları belirli bir suçun tespit edilmesi amacıyla işlenmiş olup, gelecekte işlenebilecek bir suç olması halinde kişilerin tespit edilebilmesi amacıyla kalıcı olarak saklanmıştır.[291] Mahkeme, kişisel verilerin bu şekilde süresiz bir şekilde saklanmasını AİHS'in 8. maddesine aykırı bulmuştur.[292]

3.5.6. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde Yer Alan Diğer İlkeler

6698 sayılı Kanun'dan farklı olarak GVKT'nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde bütünlük ve gizlilik (*integrity and confidentiality*), ikinci fıkrasında da hesap verilebilirlik ilkesi (*accountability*) yer almaktadır.

Bütünlük ve gizlilik ilkesi uyarınca kişisel verilerin işlenmesinde uygun teknik veya idari tedbirler kullanılarak verilerin yetkisiz veya hukuka aykırı olarak işlenmesine ve kaza sonucunda kişisel verilerin kaybedilmesi, imha edilmesi veya zarara uğramasına karşı korunması dahil olmak üzere uygun güvenlik önlemlerinin alınması

%20Data%20Protection%20Principles.pdf (Erişim Tarihi: 6.1.2020); ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 101

[288] *Ibid.*

[289] DÜLGER, *op.cit.,* s. 204

[290] AYDIN / ÜSTÜNDAĞ, *op.cit.,* s. 7

[291] Bkz. *supra note* 272 (*S. ve Marper v. Birleşik Krallık)*

[292] *Ibid.*

gerekmektedir.[293]Bu ilke ile kişisel verilerin işlenmesinde veri güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.[294] Veri güvenliğine ilişkin bu ilke 6698 sayılı Kanun'da yer almamasına rağmen 12. maddede yer alan veri sorumlusunun yükümlülükleri arasında benzer şekilde düzenlenmiştir.

Hesap verilebilirlik ilkesi uyarınca veri sorumlularının 5. maddenin birinci fıkrasında yer alan bütün ilkelere uygun hareket etmelerinden sorumlu olduklarını düzenlemektedir.

Bu iki ilke 6698 sayılı Kanun'da yer almadığı gibi, Tüzük'ün yürürlükten kaldırdığı 95/46/EC sayılı Direktif'te de yer almamaktadır. Dolayısıyla iki ilke de Tüzük ile getirilen yenilik kapsamındadır.

3.6. KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENME ŞARTLARI

Kişisel verilerin işlenme şartları 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenmektedir. Kişisel verinin korunmasına dayalı her mevzuatta, işlenme şartları, 6698 sayılı Kanun'da olduğu gibi düzenlenmiştir. Bu şartlar kanunda *numerus clausus* olarak sayılmıştır, dolayısıyla genişletilememektedir.[295]

Kişisel verilerin işlenmesinde öncelikli ve en temel şart, ilgili kişinin açık rızasının bulunmasıdır. Kural olarak kişisel verilerinin işlenmesine açıkça rıza gösteren kişinin verileri işlenebilmektedir. Kanun, açık rızanın aranmadığı hallerde de birtakım istisnalara bakılarak veri işleme faaliyetinin gerçekleştirilebilmesine de izin vermiştir. 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasına göre kişisel verilerin ilgili kişilerin açık rızası aranmadan işlenebildiği şartlar şu şekildedir:

a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

---

[293] İlgili madde metni şu şekildedir: "*processed in a manner that ensures appropriate security of the personal data, including protection against unauthorised or unlawful processing and against accidental loss, destruction or damage, using appropriate technical or organisational measures ('integrity and confidentiality')"*

[294] DÜLGER, *op.cit.,* s. 209

[295] Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, KVKK Yayınları, s. 2, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/8c90423f-97ea-4d81-a7c1-ace74295c2b8.pdf (Erişim Tarihi: 2.1.2020)

b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,

c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,

ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.

d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,

e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması

f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması

İlgili koşullardan birinin varlığı halinde, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın veri işleme faaliyeti yapılabilmektedir.

3.6.1. İlgili Kişinin Açık Rızası

Kişisel verilerin korunması alanında en önemli kavramlardan biri de açık rızadır. Hukukta zarar gören kişinin rıza göstermesi, fiilin haksızlık niteliğini ortadan kaldırmaktadır.[296] Ceza hukukunda ilgilinin rıza göstermesi, ceza sorumluluğunu ortadan kaldıran haller arasında sayılmıştır.[297] TMK'nın 24. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bireyin kişilik hakkı ancak ilgili kişinin rızası ile sınırlandırılabilmektedir.[298] Kişisel verilerin korunması hukukunda da rıza, özel nitelikli kişisel veriler de dahil

---

[296] Safa REİSOĞLU, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2014, s. 166; Türk Borçlar Kanunu'nun 63. maddesinin ikinci fıkrası şu şekilde düzenlenmektedir: "*Zarar görenin rızası, (...) hâllerinde de fiil, hukuka aykırı sayılmaz*."

[297] Türk Ceza Kanunu'nun 26. maddesinin ikinci fıkrası şu şekilde düzenlenmektedir: "*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez."*

[298] Türk Medeni Kanunu'nun 24. maddesinin ikinci fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir: "*Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.*"; ÇEKİN, *op.cit.,* s. 80

olmak üzere kişisel verilerin işlenmesini hukuka uygun kılan sebeplerden biridir.[299] Açık rıza, 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinde "*belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza*" olarak tanımlanmıştır. GVKT'nin 4. maddesinin 11. fıkrasında rıza veri konusu kişinin özgürce verdiği, belirli, aydınlatılmış, şüpheye yer bırakmayacak beyanları olarak tanımlanmış ve kişilerin açık ve olumlu bir davranışı ile alınması gerektiği vurgulanmıştır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere açık rızanın üç şartı bulunmaktadır:

a. Belirli bir konuya ilişkin olma

Veri sorumlusu ilgili kişinin açık rızasını alırken hangi konulara ilişkin olarak bu rızayı aldığını belirtmelidir. Madde 29 Çalışma Grubu'nun yayımladığı bir raporda açık rıza tanımlanırken, rızanın özgülendiği somut olayın açık bir şekilde belirtilmesi gerektiği vurgulanmıştır.[300] İlgili kişiden "bütün verilerimin işlenmesine onay veriyorum" gibi belirsiz bir şekilde alınan rızalar battaniye rıza olarak tanımlanmaktadır.[301] Bu tür her tür kişisel veri işlemesini içeren genel nitelikte rızalar hukuken geçerli bir rıza olarak sayılmamaktadır.[302] Açık rızanın hangi konulara ilişkin alınacağı tek tek, somut bir şekilde ilgili kişiye sunulmalıdır. Ayrıca her bir veri işleme faaliyeti için ayrı ayrı rıza alınması gerektiği gibi, veri işleme amaçlarının değişmesi halinde de bu durum geçerlidir.[303]

b. Bilgilendirmeye dayalı olma

İlgili kişinin rızasını verdiği konuyu bilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla ilgili kişinin açık rızası alınmadan önce hangi konuda, hangi sonuçlara rıza verdiği hakkında

---

[299] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 231; ÇEKİN, *op.cit.,* s. 76; Açık Rıza, KVKK Yayınları, s. 1, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/66b2e9c4-223a-4230-b745-568f096fd7de.pdf (Erişim Tarihi: 2.1.2020)

[300] Article 29 Working Party, Working Document on the processing of personal data relating to health in electronic health records (EHR), WP no. 131, 15 Şubat 2007, s. 9, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp131_en.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2020)

[301] Açık Rıza Alınırken Dikkat Edilecek Hususlar, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar (Erişim Tarihi: 23.05.2020); TAŞTAN, *op.cit.,* s. 158

[302] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 234; Açık Rıza Alınırken Dikkat Edilecek Hususlar, *op.cit.*

[303] Açık Rıza, *op.cit.,* s. 4

bilgilendirme yapılmalıdır. Bilgilendirme rızanın şüpheye yer bırakmayacak şekilde verilmesi ile doğrudan ilişkilidir.[304] Aydınlatılmış rıza, ilgili kişinin işleme faaliyetine dair gerçeklerin anlaşılmasına dayanan onaya denilmektedir.[305] 6698 sayılı Kanun'da veri sorumlusunun bu yükümlülüğü *aydınlatma yükümlülüğü* olarak ifade edilmektedir. Veri sorumlusu aydınlatmayı kişinin anlayabileceği düzeyde yapmalı, küçük puntolar ve karışık, anlaşılmayan cümleler kullanılmaktan kaçınılmalıdır.[306] Aydınlatmanın nasıl yapılması gerektiğine ilişkin olarak Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yayımlanmıştır. Ayrıca Kurum'un yayımladığı Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi mevcuttur. Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü incelenirken aydınlatmanın nasıl yapılacağı hakkında bilgi verildiği için bu kısımda tekrar değinilmeyecektir.

Aydınlatılmış rıza kavramı hukukumuzda "aydınlatılmış onam" ile benzer niteliktedir. Aydınlatılmış onam, "*bireylerin kendi vücuduna yapılacak olan her türlü tıbbi müdahale hakkında bilgi sahibi olmasına ve bu konuda karar verme yetkisinin bulunduğuna dayanan bir kavram olup (...) hastanın tıbbi müdahaleyi bilerek ve isteyerek kabulü"* şeklinde tanımlanmaktadır.[307] Anayasa'nın kişilerin dokunulmazlığını düzenleyen 17. maddesinde tıbbi zorunluluk ve kanunda yazılı haller dışında kişilerin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı düzenlenmiştir. Tıbbi müdahaleyi hukuka uygun hale getiren koşullardan biri hastanın aydınlatılmış onamının alınmasıdır.[308] 1800'lü yıllarda Osmanlı tıbbında herhangi bir cerrahi girişimden önce yaralılar bilgilendirilmekte ve onay verenlerden rıza senedi alındıktan sonra ameliyat

---

[304] KÜZECİ, 2019, *op.cit.*, s. 234
[305] Article 29 Working Party, WP no. 131, *loc.cit.*
[306] Açık Rıza, *op.cit.*, s. 5
[307] İlhan SUBAŞI, Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü-Aydınlatılmış Onam-Tazminat Sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016, s. 71
[308] İsmail ATAK, Tıbbi Müdahalelerin Hukuka Uygunluk Şartları, Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği, 2020, ss. 19-26, s. 20, http://dergi.totbid.org.tr/191/totbid.dergisi.2020.04.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2020); Uğur ŞİMŞEK, Sağlık Hukukunda Aydınlatılmış Rıza, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, 2015, ss. 3535-3556, s. 3543, https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/U%c4%9eUR-%c5%9e%c4%b0M%c5%9eEK.pdf (Erişim Tarihi: 23.05.2020)

edilmektedir.[309] Dolayısıyla bu kavramın tarihçesi çok eskiye dayanmakla birlikte, bireylerin haklarına konu işlemlere ilişkin bir müdahalede bulunmadan önce bireyin bu konuda rızasının alınması amacını taşımaktadır.

c. Özgür irade ile açıklanma

Rıza, kişinin irade beyanıdır. Bu irade beyanını sakatlayacak her türlü fiil, kişinin vereceği rızayı da sakatlayacaktır. [310] İradenin özgür bir şekilde verilmesi ve açık rızanın hiçbir şekilde etkilenmemesi gerekmektedir.

Açık rızanın özgür bir iradeye dayanabilmesi için ilgili kişilere bir seçim hakkı sunulması gerekmektedir.[311] Tarafların eşit güce sahip olmaması, özgür iradenin verilmesinde karşılaşılan en büyük problemlerden biridir. Örneğin işçi-işveren ilişkilerinde veya tüketicilerle akdedilen, bir tarafın güçlü konumda olduğu sözleşmelerde yer alan bazı kişisel verilere (örneğin iş sözleşmesinde sağlık raporu verilmesi gibi) rıza gösterilmemesi durumu söz konusu olamayacağından, bu gibi kişisel verilerin işlenmesinde ilgili kişilerin açık rızasının özgür bir şekilde verilmemiş olacaktır.[312] Açık rızanın bir hizmet şartına bağlanması da kişilerin özgür iradesini etkileyebilecektir.[313] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun verdiği ilk kararlarda *hizmetin açık rıza şartına bağlanmış olmasının açık rızayı sakatlayacağı* hususu belirtilmiştir.[314] Her ne kadar Kurul'un yayınladığı karar özetinde olayın bulunmaması ve hangi şekilde bu sonuca varıldığı belli olmasa da hizmet şartına bağlanan açık rızanın özgür irade unsurunu sakatladığı açıkça söylenebilecektir. Örneğin, cep telefonuna indirilen fotoğraf düzenleme programının kullanılabilmesi için uygulamanın konum bilgilerine erişimine izin vermek gerektiği senaryoda, fotoğraf düzenleme için konum bilgisinin

---

[309] Nuran YILDIRIM, Aydınlatılmış Onamın Osmanlı Devleti'ndeki Öncülleri ve 1897 Türk-Yunan Savaşı Yaralılarına Ait Onam Belgeleri, Hüsni- Rıza Senetleri, Toplumsal Tarih, Sayı: 202, Ekim 2010, ss. 46-53, s. 46, www.academia.edu (Erişim Tarihi: 23.05.2020); ŞİMŞEK Uğur, *loc.cit.*

[310] Açık Rıza, *op.cit.*, s. 6

[311] ÇEKİN, *op.cit.*, s. 80

[312] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.*, s. 50; KÜZECİ, 2019, *op.cit.*, s. 233

[313] European Data Protection Board, Guidelines 05/2020, *op.cit.*, para. 13, s. 7

[314] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlanmasına ilişkin Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizanin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi

işlenmesinin gerekli olmadığı göz önünde bulundurulduğunda, uygulamanın kullanılması, konum bilgisinin işlenmesine rıza verilmesine bağlanmıştır.[315] Bu durumda rıza verilmeden uygulama kullanılmayacağı için söz konusu rıza özgür irade ile verilmeyecektir ve ilgili rıza hizmet şartına bağlandığı için geçerli olmayacaktır.

Kişisel verilerin işlenmesinde açık rıza mutlaka veri işlemeden önce alınmalıdır.[316] Nitekim aydınlatmanın da veri işlemeden önce yapılması gerekmektedir.[317] Açık rızanın gerektiği durumlarda bilgilendirmeye dayalı bir rıza alınabilmesi için kişinin veri işlemeye başlanmadan önce aydınlatma yapılıp, rızasının alınması gerekmektedir. Bir işlemden önce alınan kabul beyanına izin, işlem sonrasında alınan kabul beyanına ise onay denilmektedir.[318] Açık rıza, kural olarak kişisel verilerin işlenmesinden önce alınacağı için izin niteliğini taşımaktadır. Veri işlemesinden sonra alınan rızalar, hukuki anlamda onay niteliğine sahip olacağından, veri işlemeyi meşru hale getirmemektedir.[319]

Açık rıza alınırken dikkat edilmesi gereken hususların arasında açık rızanın geri alınabilir olması mevcuttur.[320] İlgili kişilerin bu hakkı, açık rızanın özgür irade ile alınmasının doğal bir sonucudur. Açık rıza vermek, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır.[321] Kişiden alınan açık rıza, kendi özgür iradesi çerçevesinde verebileceği, dilediği zaman da bu rızayı geri alabileceği şekilde olmalıdır. Geri alma beyanı yenilik doğurucu bir hak olduğundan, veri sorumlusuna vardığı andan itibaren sonuç doğuracaktır. Açık rıza geri alındığında, geri almanın gerçekleştiği tarihe kadar olan işleme faaliyeti geçersiz

---

[315] European Data Protection Board, Guidelines 05/2020, *op.cit.,* para. 15, s. 8
[316] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 77
[317] Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, KVKK Yayınları, s. 13, https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a569a068-c079-4189-b134-f57bc727af7d.pdf (Erişim Tarihi: 24.05.2020)
[318] Türk Borçlar Kanunu'nun 205. maddesinin ikinci fıkrası lafzi olarak iznin önceden verileceği, onayın sonradan alınacağı şeklinde düzenlenmiştir.
[319] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 77; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 165
[320] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 84-85; TAŞTAN, *loc.cit.*; ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 123
[321] Açık Rıza Alınırken Dikkat Edilecek Hususlar, *op.cit.*

olmayacak olup, geri alma beyanından sonra verilerin saklanması için herhangi bir sebep bulunmazsa verilerin imha edilmesi gerekmektedir.[322]

Açık rıza, rızayı veren kişinin olumlu irade beyanıdır.[323] Açık rızanın verilmesinde aktif bir eylem gerekmektedir. Nitekim GVKT'de rızanın tanımı ifade edilirken *açık, olumlu bir irade beyanı veya eylemin* olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca GVKT'nin Dibace'sinin 32. maddesinde rızanın şartları açıklanırken sessiz kalmanın, önceden işaretlenmiş kutucuğun veya hareketsiz kalmanın rıza vermek anlamına gelmeyeceği açıkça belirtilmiştir.[324] Fransa Ulusal Bilişim ve Özgürlükler Komisyonu'nun 22 Ocak 2019 tarihinde Google'a verdiği 50 milyon avro cezanın verilme sebeplerinden biri de kullanıcılara tercih sunulurken kutucuğun önceden işaretlenmiş olmasıdır. [325] Kişilerin rızaları alınırken önceden işaretlenmemiş boş bir kutucuğun işaretlenmesi, dolayısıyla rızaları alınırken kişilerin aktif bir eylemde bulunması gerekmektedir.[326] Uygulamada bu durum "*opt-in*" veya "*opt-out*" kavramları ile ifade edilmektedir. İlgili kişilerin rıza verirken kutucuğu önceden işaretleyerek aktif olumlu bir irade göstermesi için *opt-in* ifadesi de kullanılmaktadır.[327] *Opt-out* ifadesi ise, ilgili kişilerin hareketsiz kalmasının, kişisel verilerin işlenmesine rıza gösterdiği anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle kişinin verilerin işlenmesine rıza göstermesi için herhangi bir şey yapması gerekmemekte, işlemeye izin vermemesi için bir çaba göstermesi gerekmektedir.[328] Örneğin "*İnternet sitemizde gezdiğiniz zaman çerezleri kabul etmiş sayılırsınız. Eğer çerezlerin kaydedilmesini istemiyorsanız bu durumu tarayıcınızın ayarlar bölümünden düzeltebilirsiniz*." gibi bir ifade *opt-out* şekilde alınan bir rızayı ifade etmektedir. "*Kampanyalarımız hakkında bilgi almak istiyorsanız aşağıdaki kutucuğu işaretleyin."* gibi bir ifade ise *opt-in* şeklinde alınan rızayı ifade

---

[322] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 85
[323] Açık Rıza, *op.cit.,* s. 2
[324] İlgili maddenin orijinali şu şekildedir: "*Silence, pre-ticked boxes or inactivity should not therefore constitute consent."*
[325] The CNIL's restricted committee imposes a financial penalty of 50 Million euros against GOOGLE LLC, https://www.cnil.fr/en/cnils-restricted-committee-imposes-financial-penalty-50-million-euros-against-google-llc (Erişim Tarihi: 5.1.2020)
[326] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 74-75
[327] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 75
[328] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 236

etmektedir. *Opt-out* rıza, GVKT kapsamındaki rıza tanımına uygun değildir. Benzer şekilde, 6698 sayılı Kanun açısından da açık rıza ilgili kişinin olumlu irade beyanı olarak kabul edildiği için *opt-out* rızanın kabul edilmeyeceğini söylemek mümkündür. Nitekim Kurul'un Amazon hakkında verdiği kararda bu iki rıza tipine ilk defa değinilerek, "*Kanunda yer verilen tanım çerçevesinde veri sorumluları tarafından ilgili kişilerden alınacak açık rıza beyanlarında opt-out yani bireyin önceden onayını almaksızın kişisel verilerinin işlenmesine otomatik onay verdiklerinin kabul edildiği ve kişilere bu onayı kaldırmaları yönünde imkân veren bir sistemin değil, opt-in yani bireyin bilinçli eylemi ile kişisel verilerinin işlenmesine onay vereceği bir sistemin kullanılması"* gerektiğinin vurgusu yapılmıştır.[329]

Açık rızanın alınması 6698 sayılı Kanun'da herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır; ancak açık rızanın alınmasından ve bunun ispatından veri sorumlusu sorumludur.[330] Dolayısıyla açık rızanın sözlü olarak veya elektronik ortamlarda alınması da mümkündür. Bu durumda açık rızanın alındığına dair ispat yükümlülüğü veri sorumlusunda olacaktır.[331] Mevzuatta veri sorumlusunun ispatının şekline ve usulüne dair bir açıklama yapılmamıştır. İspat açısından kolaylık sağlaması bakımından açık rızanın yazılı şekilde alınmasının veya rıza elektronik ortamda alınıyor ise kaydedilebilir hale getirilmesinin önem taşıdığı düşünülmektedir.

6698 sayılı Kanun'un Geçici 1. maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi uyarınca, Kanun'un yayımı tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızaların, bir yıl içinde aksine bir beyanda bulunulmaması hâlinde, 6698 sayılı Kanun'a uygun kabul edileceği düzenlenmiştir. Burada önemli olan husus 7 Nisan 2016 tarihinden önce *hukuka* uygun bir şekilde rıza alınması yeterlidir. 6698 sayılı Kanun'da yer alan şartlara uyulmasa da, alınan rıza hukuka uygun bir rıza ise ve 7 Nisan 2017 tarihine kadar itiraz edilmediyse, bu rızalar 6698 sayılı Kanun'a uygun kabul edilecektir.

---

[329] Bkz. *supra note* 191 (2020/173 Sayılı Karar Özeti)
[330] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 137; ÇEKİN, *op.cit.,* s. 79; TAŞTAN, *op.cit.,* s. 164
[331] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.*, s. 47

Aşağıda detaylıca açıklanacağı üzere bir veri işleme faaliyeti 6698 sayılı Kanun'unun 5. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan diğer işleme şartlarından hiçbirine dayanmadığı zaman ilgili kişinin açık rızasına başvurulması gerekmektedir. Veri işleme faaliyeti ilgili kişinin açık rızası dışında başka bir işleme şartına dayanıyorsa, bu durumda ilgili kişiden açık rıza almaksızın da veri işleme faaliyeti yapılabilmektedir. Veri işleme faaliyetinin açık rıza dışındaki diğer veri işleme şartlarına dayandırılabilmesine rağmen ilgili kişiden açık rıza alınması, hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilecektir.[332] Önemle belirtilmesi gerekir ki, Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki diğer işleme şartlarından herhangi birine dayandırıldığı zaman da veri sorumlusu aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır.[333]

3.6.2. Kişisel Verilerin İşlenmesinin Kanunlarda Açıkça Öngörülmesi

Kişisel verilerin işlenmesinin kanuna dayanması halinde ilgili kişilerden açık rıza alınmasına gerek olmayacaktır. Zira verinin işlenme nedeni kanuna dayalı bir gereklilikten kaynaklıdır. Örneğin çalışanların özlük dosyalarındaki bilgilerin alınması İş Kanunu'ndaki, polisin pasaport veya sürücü belgesi başvurusunda parmak izi alması ise Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu'ndaki hükümlere dayanmaktadır. Bu durumda ilgili kişinin açık rızası alınmaksızın veya 6698 sayılı Kanun'daki diğer işleme şartları aranmaksızın kişisel veriler işlenebilecektir.

Burada önemli olan husus verinin işlenme nedeninin *kanunlarda* açıkça öngörülmesidir. Lafzi yorum yapılacak olursa, verinin işlenmesinin ikincil mevzuatta öngörülen hallerde, kanunlarda öngörülme şartına dayanılamayacaktır.

3.6.3. Fiili İmkânsızlık Nedeniyle Rızasını Açıklayamayacak Durumda Bulunan veya Rızasına Hukuki Geçerlilik Tanınmayan Kişinin Kendisinin ya da Bir Başkasının Hayatı veya Beden Bütünlüğünün Korunması İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması

[332] Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, *op.cit.,* s. 3

[333] 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar, KVKK Yayınları, Ankara, Nisan 2020, s. 38, https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/ca752cda-c3df-4645-8d5e-e2a507e63200.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2020)

Hükümden de anlaşılacağı üzere ilgili kişi fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda ise veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmıyorsa (örneğin akli dengesinin bozuk olması) ve bu kişinin kişisel verilerinin işlenmesi kendisinin veya başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu ise, kişinin rızasına ihtiyaç duyulmayacaktır. Örneğin hürriyeti kısıtlanan bir kişinin kredi kartı ve telefon bilgilerinin izlenerek verilerin işlenmesi halinde[334] kişinin rızasına ihtiyaç duyulmamaktadır. Ayrıca bir kaza anında ambulans çağrıldığında yer tespiti yapılabilmesi için veri kullanılması da örnek olarak verilebilecektir.

3.6.4. Bir Sözleşmenin Kurulması veya İfasıyla Doğrudan Doğruya İlgili Olması Kaydıyla, Sözleşmenin Taraflarına Ait Kişisel Verilerin İşlenmesinin Gerekli Olması

Sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olmak üzere gerekli olması halinde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel veriler işlenebilecektir. Örneğin çalışan adayının kimlik, iletişim, mesleki deneyim verilerinin alınması halinde iş sözleşmesin kurulması için veya kiraya verenin kiracının banka bilgilerini alması halinde kira sözleşmesinin ifası için alması söz konusudur. Bu durumlarda ilgili kişilerin açık rızalarına gerek olmayacaktır. Zira bu veriler sözleşmenin kurulması veya sözleşmenin ifası için doğrudan doğruya ilgili ve gereklidir.

3.6.5. Veri Sorumlusunun Hukuki Yükümlülüğünü Yerine Getirebilmesi İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması

Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olduğu durumlarda ilgili kişinin açık rızasına gerek olmayacaktır. Örneğin çalışanın banka bilgileri maaş ödemesinin yapılabilmesi gereklidir. Bu durumda verilerin işlenmesi için çalışanın açık rızasına ihtiyaç duyulmamaktadır. Bu örnekte kişisel veriler hem 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendindeki

[334] Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, *op.cit.*, s. 8

sözleşmenin ifası şartına hem de (d) bendindeki veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için işlenecektir. Dolayısıyla bir işleme faaliyeti, birden fazla işleme şartına dayanabilmektedir.

3.6.6. Kişisel Verilerin İlgili Kişinin Kendisi Tarafından Alenileştirilmiş Olması

İlgili kişinin alenileştirdiği verilerin işlenmesi halinde açık rızaya ihtiyaç duyulmayacaktır. Örneğin avukatların baro levhalarında bilgilerinin yer alması halinde, avukatlık hizmetine ihtiyaç duyan kişilerin, baro levhasındaki bilgiler sayesinde iletişim kurulması halinde avukatların rızasına ihtiyaç duyulmayacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus ise ilgili kişinin alenileştirdiği verilerin alenileştirme amacıdır. Alenileştirilme durumunda da verinin amacı dışında kullanılmaması gerekmektedir. Örnek üzerinden ilerleyecek olursak, avukatın baro levhasından alınan numarasına herhangi bir şirketin ürün ve hizmetlerini pazarlama amacıyla mesaj göndermesi halinde kişinin açık rızasının bulunması gerekecektir. Bu durumda şirket, avukatın numarasının aleni bir şekilde yazılı olduğu için bu veriyi işlediğini iddia edemeyecektir. Nitekim Kurul'un bir kararında ilgili kişiye gayrimenkul şirketi tarafından SMS aracılığıyla reklam ve bildirim gönderen şirket, kişinin "*Kişisel verilerin internet üzerinden herkese açık bilgi kaynaklarından temin edildiği"* savunmasını yapmıştır.[335] Ancak Kurul "*Alenileştirmenin gerçekleştirilebilmesi için alenileştirme iradesinin ne olduğuna bakılması gerektiği, zira bir kişinin kişisel verisinin herkesin görebileceği bir yerde olmasının aleni olmasını sağlamayacağı, alenileştirme durumunda kişisel verinin alenileştirme amacı kapsamında kullanılması gerektiği, somut olayda, alenileştirme bulunuyor olsa dahi ilgili kişinin reklam faaliyetleriyle ilgili kendisiyle iletişim kurulması amacıyla söz konusu kişisel verileri alenileştirmemiş ise, gerçekleştirilecek olan kişisel veri işleme faaliyetinin hukuka uygun olmayacağının değerlendirildiği*" şeklinde açıklama yapmış olup, söz konusu şirket hakkında ilgili kişiye açık rıza veya

[335] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "İlgili kişiye rızası bulunmamasına rağmen bir gayrimenkul şirketi tarafından SMS aracılığıyla gönderilen reklam ve bildirimler hakkında" 27/01/2020 tarih ve 2020/67 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/6718/2020-67

diğer işleme şartları olmadan reklam içerikli ileti göndermesi sebebiyle veri güvenliğine ilişkin gerekli idari ve teknik tedbirleri almadığı gerekçesiyle 50.000 Türk Lirası para cezası verilmesine karar vermiştir. [336] Benzer şekilde Kurul'un bir kararında ilgili kişi tarafından alenileştirilen cep telefonu numarasının, bir sigorta şirketi tarafından alenileştirme amacı dışında kullanılması ve şirketin kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almaması sonucunda 100.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.[337] Bir başka önemli husus ise ilgili kişinin alenileştirme iradesinin bulunmasıdır. Başka bir deyişle hükümden de anlaşılacağı üzere verinin ilgili kişi tarafından alenileştirilmesi gerekmektedir.

6698 sayılı Kanun'un istisnaları düzenleyen 28. maddesinin ikinci fıkrasında, ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş verilerin işlenmesi halinde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün bulunmadığını, ilgili kişinin 6698 sayılı Kanun kapsamında sadece zararın giderilmesini talep hakkı bulunduğunu ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünün bulunmadığını düzenler.

3.6.7. Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması

İlgili kişinin hakkının tesisi, kullanılması veya hakkın korunması için veri işlemenin zorunlu olduğu durumlarda kişinin rızası aranmamaktadır. Çalışan tarafından dava açılması halinde ispat için bazı verilerin işlenmesi veya kişiye atanan vasinin kişiye ait bazı bilgileri tutması halleri bu hükme örnek olarak gösterilebilecektir.

3.6.8. İlgili Kişinin Temel Hak ve Özgürlüklerine Zarar Vermemek Kaydıyla, Veri Sorumlusunun Meşru Menfaatleri İçin Kişisel Verilerin İşlenmesinin Zorunlu Olması

---

[336] *Ibid.*

[337] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İlgili Kişi Tarafından Alenileştiren Kişisel Verinin Alenileştirme Amacı Dışında İşlenmesi Hakkında 7.11.2019 Tarihli ve 2019/331 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6623/2019-331

Veri sorumlusunun meşru menfaati için veri işlemenin zorunlu olduğu hallerde ilgili kişinin açık rızasına gerek duyulmayacaktır. Burada önemli olan, verisi işlenen ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar verilmemesidir. Doktrinde meşru menfaat, "*hukuk düzeni içerisinde cevaz verilen her türlü hukuki, iktisadi ya da kişisel menfaat*" olarak tanımlanmıştır.[338] Veri sorumlusunun meşru menfaati, veri işleme sonucunda elde ettiği hukuki, iktisadi veya kişisel faydadır. Kişisel veri işleme şartlarından meşru menfaate dayanırken veri sorumlusunun veya verinin açıklandığı üçüncü kişinin meşru menfaati ile ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri arasında bir denge testinin yapılması gerekmektedir.[339] Denge testi sonucunda veri işlemenin meşru menfaate dayandırılıp dayandırılamayacağı sonucuna varılacaktır.

Denge testi üç aşamadan oluşmaktadır: amaç, gereklilik ve orantılılık.[340] Kişisel veri işleme faaliyeti meşru menfaate dayandırıldığında;

- Kişisel veri işlemenin meşru bir amaç için yapılması
- Kişisel veri işlemenin, işleme amacı için gerekli olması
- Veri sorumlusunun menfaati ile ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri arasında orantılı bir dengenin olması

gerekmektedir. Kurul'un verdiği bir kararda meşru menfaatin belirlenmesinde gerekli kriterler belirtilmiş ve bu probleme ışık tutulmuştur. Karara göre veri sorumlusu tarafından aşağıdaki hususların değerlendirilmesi gerekmektedir:[341]

- *"Kişisel verinin işlenmesi sonucunda elde edilecek menfaat ile ilgili kişinin temel hak ve hürriyetlerinin yarışabilir düzeyde olması,*
- *Söz konusu menfaate ulaşılabilmesi bakımından kişisel veri işlenmesinin zorunluluk arz etmesi,*

---

[338] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 96
[339] Article 29 Working Party, Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC, WP 217, 2014, s. 9, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf (Erişim Tarihi: 13.1.2020) ; Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, *op.cit.,* s. 14-16
[340] Article 29 Working Party, Opinion 06/2014, *op.cit.,* s. 19
[341] DÜLGER, *op.cit.,* s. 307-308; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 130-131

- *Meşru menfaatin halihazırda mevcut, belirli ve açık olması,*
- *İlgili kişinin temel hak ve hürriyetleri ile yarışabilir nitelikte olan meşru menfaatin elde edilmesi halinde bir yarar sağlanacak olması ve kişisel veri işlenmeksizin başkaca bir yol ve yöntemle bu yararın ortaya çıkmasının mümkün olmaması,*
- *Meşru menfaat belirlenirken söz konusu yararın çok sayıda kişiyi etkilemesi, yalnızca kâr elde edilmesi ya da ekonomik yararın sağlanması amacına yönelik olmaması, iş süreçlerini ya da bir işleyişi kolaylaştırması (örneğin bir birim ya da az sayıda personel nezdinde değil, kurumsal olarak geneli etkileyecek şekilde) gibi şeffaf ve hesap verilebilir nitelikleri haiz kriterlerin esas alınması,*
- *Bu açıdan ilgili kişinin başta kişisel verilerinin korunması olmak üzere temel hak ve hürriyetlerinin zarar görmesini engellemek amacıyla öngörülebilir, açık ve yakın her türlü tehlikeden uzak tutulması,*
- *Kişisel verilerin bir veri kayıt sisteminde amaçla sınırlı olarak hukuka uygun işleyişinin temini ile zararı ve ihlalleri engellemek için her türlü teknik ve idari tedbirin alınması,*
- *Kişisel verilerin işlenmesinde genel ilkelere uygunluğun sağlanması,*
- *Bu kapsamda, kişinin temel hak ve hürriyetleri ile veri sorumlusunun meşru menfaatinin karşılaştırılarak denge testinin yapılması"* [342]

Anılan kararda Kurul'un kullandığı ve Tüzük ile uyumlu bir şekilde verilen meşru menfaat dayanakları görülebilmektedir.

Uygulamada karşılaşılan problemlerden biri de veri işleme şartlarından herhangi birine dayandırılamadığı takdirde söz konusu verinin veri sorumlusunun meşru menfaati kapsamında işlendiğinin belirtilmesidir. Meşru menfaate dayalı işleme şartı, diğer işleme şartlarına uyumadığında oluşacak boşluğu doldurmak için kullanılmamalıdır.[343]

---

[342] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusunun Kanuni Yükümlülüğünü Yerine Getirmek için İşlediği Kişisel Verileri Meşru Menfaat Çerçevesinde Kullanma Talebiyle Kuruma Yapmış Olduğu Başvuru Hakkında 25/03/2019 Tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78

[343] Article 29 Working Party, Opinion 06/2014, *op.cit.*

Söz konusu kriterler, olayın özelliklerine göre her durumda ve çok büyük bir hassasiyetle uygulanmalı ve meşru menfaate dayalı işleme faaliyeti bu testlere göre gerçekleştirilmelidir.

3.6.9. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Özel nitelikli kişisel veriler öğrenilmesi halinde ayrımcılığa sebep olabilecek türde veriler olduğundan ayrı bir kategoride değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bu verilerin daha katı bir korumaya tabi tutulması gerekmektedir.

Özel nitelikli kişisel verilere ilişkin korumanın, tıpkı tüm temel hak ve özgürlüklerde olduğu gibi, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak sınırlandırılabilmesi mümkündür. Dolayısıyla özel nitelikli kişisel verilerin hangi koşullarda işleneceği de 6698 sayılı Kanun'da öngörülmüştür.[344] Özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir:

"(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

(4) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır."

Kanun kural olarak bu nitelikteki verilerin açık rıza olmaksızın işlenmesini yasaklamıştır. İlgili Kanun maddesi uyarınca, kişinin sağlık ve cinsel hayatı dışındaki

---

[344] Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, KVKK Yayınları, s. 2, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/fae2e7c8-f24f-457f-a71d-2d5ed599cf15.pdf (Erişim Tarihi: 27.12.2019)

verileri (ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verisi ile biyometrik ve genetik verisi) kanunlarda öngörülmesi halinde kişinin açık rızası olmaksızın işlenebilmektedir. Kişinin sağlık ve cinsel hayat verisinin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesi, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından yalnızca;

- kamu sağlığının korunması,
- koruyucu hekimlik,
- tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi,
- sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi

amaçlarıyla işlenmesi durumunda söz konusudur. Dördüncü Bölüm'de daha detaylıca açıklanacağı üzere, 6698 sayılı Kanun'un bu hükmü uygulamada çok fazla probleme sebep olmaktadır. Nitekim kişinin sağlık verilerinin bazı durumlarda açık rızası olmaksızın da işlenmesi gereken durumlar mevcuttur. Bu hükmün mevcudiyeti nedeniyle özellikle sağlık sektöründe kişilerin yalnızca açık rızası ile işlenme söz konusu olmaktadır. İlgili kişiler sağlık alanında bir ürün veya hizmet kapsamında sağlık verilerinin işlenmesine açık rıza vermediklerinde ürün veya hizmetten faydalanamamaktadır. Sağlık sigortası poliçelerine *verilmek zorunda kalınan açık rızalar* bu duruma örnek verilebilecektir. Zira ürün veya hizmetin sunulabilmesi için kişilerin sağlık verisinin işlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla uygulamada söz konusu ürün veya hizmetin sunulabilmesi için kişilerden açık rızaları genellikle yazılı metinler aracılığıyla alınmaktadır. Bu durumda kişilerin ürün veya hizmetten yararlanmak için sağlık verilerinin işlenmesine ilişkin olarak verdiği açık rıza, ürün veya hizmetten faydalanabilmek için tek şart olduğu için, açık rızanın özgür irade ile açıklanma unsuru sakatlanmış olacaktır.[345] İlgili kişiler açık rıza vermezler ise ürün veya hizmetten yararlanamayacaklardır. Ayrıca ilgili kişilerin bu süreçte açık rızalarını dilediklerini

[345] ÇEKİN, *op.cit.*, s. 83

zaman geri alabilmeleri de söz konusu olamayacağı için özgür iradeye dayalı olarak alınan bir açık rızadan bahsedilmeyecektir.[346]

6698 sayılı Kanun'un 22. maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi kapsamında Kurul'un görev ve yetkileri arasında özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirlemek de yer almaktadır. Ayrıca 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinin dördüncü fıkrasında özel nitelikli kişisel veriler işlenirken Kurul'un belirlediği yeterli önlemlerin alınması şart koşulmuştur. Buna göre Kurul tarafından 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı karar ile belirlenen yeterli önlemler[347] şu şekildedir:

İlk olarak özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinin güvenliğini sağlayacak kuralların belirlenmesi gereken bir politika veya prosedür belirlenmelidir.

İkinci olarak, özel nitelikli kişisel verilerin işlendiği süreçlere dahil olan çalışanlara karşı birtakım önlemler alınmalıdır. Çalışanlara, bu tür verilerin önemini, işlenme şartlarını ve bu verilere karşı alınması gereken tedbirleri açıklayan eğitimler verilmeli; çalışanlarla bu kapsamda bir gizlilik sözleşmesi yapılmalı; yetki erişimlerinin süreleri ve kapsamları ile tanımlanmalı ve söz konusu yetki kontrolleri düzenli olarak yapılmalı; bu alanda çalışma süresi dolan çalışanların erişim yetkileri kaldırılmalı ve kendilerine tahsis edilen belgelerin iadesi yapılmalıdır. Nitekim Kurul'un bir kararında re'sen inceleme gerçekleştirdiği bir hastaneye, özel nitelikli kişisel veri içeren bir sağlık raporunun hastanede çalışan hekimler tarafından ekran görüntüsünün çekilerek internet ve sosyal medyada paylaşılması sonucunda veri sorumlusu hastanenin kişisel verilerin saklanmasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini sağlamaması ve böylelikle veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri ihlal etmesi gerekçesiyle idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.[348]

---

[346] Açık rızanın hizmet şartına bağlanması hakkında detaylı açıklama için bkz. 4.2.1. numaralı başlık

[347] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler ile ilgili 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10

[348] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Özel Nitelikli Kişisel Verilerin Kanuna Aykırı Şekilde İnternet ve Sosyal Medya Mecralarında Paylaşılması Hakkında Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5408/Ozel-Nitelikli-Kisisel-Verilerin-Kanuna-Aykiri-Sekilde-Internet-ve-Sosyal-Medya-Mecralarinda-Paylasilmasi

Üçüncü olarak özel nitelikli verilerin saklandığı ortama göre bazı tedbirler alınmalıdır. Eğer veriler elektronik ortamda saklanıyorsa, verileri mutlaka kriptografik yöntemler ile saklamalı ve bu kriptografik anahtarlar farklı ortamlarda güvenli bir şekilde tutulmalıdır. Ayrıca veriler üzerindeki her işlemin log kayıtlarının tutulması, yazılımlara ilişkin güncellemelerin takip edilmesi, gerekli güvenlik testlerinin (örneğin sızma testi) periyodik olarak yaptırılması ve sonuçlarının kaydedilmesi gerekmektedir. Önemle belirtilmesi gereken kısım ise bu tür verilere herhangi biri tarafından uzaktan erişilmesi halinde en az çift kademeli kimlik doğrulamanın yapılması gerekmektedir. Bu tür verilere yazılım aracılığıyla erişilmesi halinde de söz konusu yazılıma yukarıda belirtildiği gibi yetki erişimi yapılması ve güvenlik testlerinin periyodik olarak yaptırılıp sonuçlarının kaydedilmesi gerekmektedir.

Özel nitelikli veriler fiziksel ortamlarda saklanıyorsa verilerin oluşabilecek risklere (örneğin yangın, sel, hırsızlık vb.) göre yeterli önemlerin alınması sağlanmalıdır. Örneğin veri sorumlusunun ana sunucuları tuttuğu bir odanın herhangi bir yangın tehlikesine karşı su püskürtme yöntemi ile değil, gazlı söndürme sistemleri kullanılmalıdır. Bir diğer önlem ise yetki erişiminin tanımlanması gerektiğidir. Örneğin özel nitelikli verilerin tutulduğu kısımlara kartlı geçiş sistemi konulduğunda belirli kişilerin kartına erişim verilmelidir.

Özel nitelikli kişisel verilerin aktarılacağı her yönteme göre farklı önlemler belirlenmiştir. Eğer e-posta ile aktarım gerçekleşecekse şifreli olarak ve kurumsal e-posta adresi ile veya kayıtlı elektronik posta (KEP) hesabı ile aktarılmalıdır. USB (taşınabilir bellek), CD/DVD gibi yollar kullanıldığında kriptografik olarak şifrelenmeli[349] ve kriptografik anahtarın[350] farklı bir yerde tutulması gerekmektedir. Eğer farklı fiziksel ortamdaki sunucular arasında aktarım yapılacaksa, aralarında VPN

---

[349] "*Kriptografi, anlaşılır bir metni anlaşılmaz hale getirme, anlaşılmaz bir metni ise anlaşılır hale getirme işlemidir*.", Ayşe BEŞKİRLİ / Durmuş ÖZDEMİR / Mehmet BEŞKİRLİ, Şifreleme Yöntemleri ve RSA Algoritması Üzerine Bir İnceleme, Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi Özel Sayı, ss. 284-291, Ekim 2019, s. 285, http://static.dergipark.org.tr/article-download/d71c/a751/9924/5db2a8d33216c.pdf? (Erişim Tarihi: 25.05.2020)

[350] "*Şifrelenmiş metni okuyacak olan kişilerin elinde şifreyi çözecek anahtar bulunmalıdır. Bu anahtar sayesinde şifrelenmiş olan metin düz metne çevrilmektedir. Bu işleme şifre çözme (decryption) işlemi denilmektedir*.", BEŞKİRLİ / ÖZDEMİR / BEŞKİRLİ, *loc.cit.*

(virtual private network, özel sanal ağ) kurulması veya sFTP (*secure file transfer protocol*, güvenli özel aktarım protokolü)[351] yönteminin kullanılması gerektedir. En nihayetinde eğer özel nitelikli kişisel veriler kâğıt yoluyla aktarılacaksa hırsızlık veya görmemesi gereken kişiler tarafından görülmesi gibi risklere karşı önlemler alınmalı ve belgenin gizliliği belirtilmelidir. Örneğin bu tür veriler, kapalı zarf yöntemi kullanılarak aktarılabilecektir.

3.7. KİŞİSEL VERİLERİN SİLİNMESİ, YOK EDİLMESİ, ANONİM HALE GETİRİLMESİ

6698 sayılı Kanun'un 7. maddesinde kişisel verilerin, mevzuat hükümlerine uygun olarak işlenmesine rağmen, işleme sebeplerinin ortadan kalkması halinde re'sen veya ilgili kişinin talebi ile silineceği, yok edileceği veya anonim hale getirileceği düzenlenmiştir. Ardından diğer kanunlarda bu tür işlemlere ilişkin yer alan hükümlerin saklı bulunduğunu ve bu tür işlemlerin usullerinin ve esaslarının yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir. Buna göre, 28 Ekim 2017 tarihli Resmî Gazete'de Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Yönetmeliğin 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca silme, yok etme ve anonim hale getirme işlemlerine genel olarak *imha etme* denilmektedir.

3.7.1. Kişisel Verilerin Silinmesi

Yönetmeliğin 8. maddesi uyarınca kişisel verilerin silinmesi, ilgili kullanıcıların hiçbir şekilde veriye erişememesi ve verinin tekrar kullanılamaz hale getirilmesidir.

Kişisel verilerin silinmesi süreci dört başlıkta özetlenebilecektir. Buna göre kişisel verilerin silinmesi sürecinde (1) silmeye konu veriler belirlenmeli, (2) veriye erişim yetkisi olan ilgili kullanıcılar tespit edilmeli, (3) söz konusu erişim yetkisine

[351] Güvenli özel aktarım protokolü, uzak dosya sistemlerindeki dosyalara erişmek ve dosyaları yönetmek için kurulan bir ağ protokolüdür., World Wide Alliance, WWA FTP/STFP Connection Guide, Know How to Connect to WWA Using FTP/SFTP, s. 3, https://www.wwalliance.com/wiki/images/9/9b/WWA_FTP_CONNECTION_GUIDE.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2020)

sahip olan kişilerin bu verilere nasıl eriştiği tespit edilmeli ve (4) erişim yetkisine sahip olan kişilerin verilere erişimi kaldırılmalıdır.[352]

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi'nde kişisel verilerin silinmesi yöntemleri öngörülmüştür. Buna göre bu yöntemler muhafaza edildikleri ortama göre değişiklik gösterecektir. Office 365, Dropbox, Google Drive gibi bulut sistemlerindeki veriler silinirken, verileri silen kişinin geri getirme yetkisinin bulunmaması gerekmektedir. Kişisel verilerin fiziken, kâğıt ortamında tutulduğu hallerde verilerin karartma yolu ile silinmesi gerekmektedir. Kişisel verilerin merkezi sunucularda yer alması durumunda silme işlemi silme komutu ile veya erişim yetkisi bulunan kişilerin erişiminin kaldırılması ile mümkündür. Ancak bu durumda verileri silen kişinin sistem yöneticisi olmaması gerekmektedir. Kişisel verilerin USB, CD/DVD gibi taşınabilir belleklerde tutulması halinde verilerin şifreli olarak saklanması gerektiği belirtilmişti. Bu veriler silinirken buna uygun yazılımlar kullanılmalıdır. Kişisel verilerin veri tabanlarında tutulması durumunda ise veri tabanlarından silme komutu ile silinmesi gerekmektedir. Ancak bu işlemi uygularken de silen kişinin veri tabanı yöneticisi olmaması gerekmektedir.[353]

3.7.2. Kişisel Verilerin Yok Edilmesi

Yönetmeliğin 9. maddesi uyarınca kişisel verilerin yok edilmesi, verilere hiç kimse tarafından hiçbir şekilde erişilememesi, bu verilerin geri getirilememesi ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesidir. Kişisel verilerin yok edilmesinin, silinmesinden farkı ise tanımlardan da anlaşılacağı üzere, kişisel verilerin silinmesinde erişim yetkisi olan kişilerin (ilgili kullanıcıların) bir daha erişememesi söz konusuyken, yok etme halinde ise hiç kimse tarafından erişilememesi söz konusudur.

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi'nde kişisel verilerin yok edilmesi yöntemleri belirtilmiş ve muhafaza edildikleri ortama göre ayrılmıştır. Öncelikle verilerin tüm kopyaları tespit edilmeli ve muhafaza

---

[352] Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, KVKK Yayınları, s. 6, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/bc1cb353-ef85-4e58-bb99-3bba31258508.pdf (Erişim Tarihi: 26.12.2019)

[353] Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, *op.cit.*, s. 7-9

edilen ortama göre silinmelidir. Kişisel verilerin yerel sistemler üzerinde muhafaza edilmesi halinde de-manyetize etme (manyetik alana maruz bırakılarak okunamaz biçimde bozma), fiziken yok etme (medyayı eritmek, yakmak veya toz haline getirmek) veya üzerine yazma (özel yazılımlar ile yeniden yazılabilir ve manyetik medya üzerinde eski verilerin kurtarılmaması) yöntemleri kullanılabilecektir. Kişisel verilerin kâğıt ortamında muhafaza edilmesi halinde ana ortamın yok edilmesi gerekmektedir. Kişisel verilerin bulut ortamında saklanması halinde ise kriptografik yöntemlerle şifrelenmesi halinde erişimi sağlayan tüm şifrelerin yok edilmesi gibi yöntemlerdir. Kişisel verilerin yok edilme yöntemleri bulunduğu ortam türüne göre değişiklik gösterecektir. Örneğin kişisel veriler ağ cihazları, veri kayıt ortamı sabit olan parmak izli geçiş sistemleri veya mobil telefonlarda muhafaza ediliyorsa, içlerindeki saklama ortamlarında (örneğin hafıza kartları) silme komutu bulunmasına rağmen yok edilmesi komutu bulunmamaktadır. Bu gibi yöntemlerde kişisel verilerin yerel sistemler üzerinde muhafazası halinde uygulanacak yöntemler (de-manyetize etme, fiziken yok etme veya üzerine yazma) uygulanabilecektir. Bir başka örnek ise CD, DVD gibi optik disklerde verilerin saklanması halinde, yakma, küçük parçalara ayırma, eritme gibi fiziksel yok etme metotları kullanılacaktır.[354]

3.7.3. Kişisel Verilerin Anonim Hale Getirilmesi

Yönetmeliğin 10. maddesi uyarınca kişisel verilerin anonim hale getirilmesi, verilerin gerçek kişiyle hiçbir surette ilişkilendirilemeyecek hale getirilmesidir. Anonim hale getirilen veriler, başka verilerle bir araya getirilse dahi verisi işlenen kimliği belirli veya belirlenebilir kişiyle ilişkilendirilememektedir.[355] Dolayısıyla kişisel veri gerçek kişiyle ilişkilendirebilirken, anonim hale getirildiğinde bu veri gerçek kişiyi tespit

---

[354] Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, *op.cit.*, s. 9-13

[355] İlgili metnin orijinali şu şekildedir: "*"Anonymised data" would therefore be anonymous data that previously referred to an identifiable person, but where that identification is no longer possible*.", Article 29 Working Party, Opinion 4/2007 on the concept of personal data, s. 21, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf; TAŞTAN, *op.cit.*, s. 73

edemez hale gelecektir. Anonim hale getirmenin amacı kişisel veri ile gerçek kişi arasındaki bağın koparılmasıdır.[356]

Örnek alınabilecek bazı kişisel verileri anonim hale getirme yöntemleri Kişisel Verileri Koruma Kurulunun hazırladığı Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberinde yer almaktadır. Bunlar değer düzensizliği sağlamayan, değer düzensizliği sağlayan anonim hale getirme yöntemleri ve anonim hale getirmeyi kuvvetlendirici istatistiksel yöntemler başlıkları altında toplanabilecektir.

Değer düzensizliği sağlamayan anonim hale getirme yönteminde kümede yer alan verilerin sahip olduğu değerlerde değil, bulundukları satır veya sütunlarda değişiklik yapılır. Değer düzensizliği sağlayan anonim hale getirme yöntemlerinde verinin bulunduğu kümedeki değerler değiştirilmektedir. Anonim hale getirmeyi kuvvetlendirici istatistiksel yöntemler kullanıldığında ise verilerin bulunduğu kümede istatistiksel yöntemlerle kayıtlar güçlendirilmektedir.[357]

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesinde verinin niteliği, büyüklüğü, bulunduğu fiziksel ortamdaki yapısı, çeşitliliği, işlenme sıklığı, veriden sağlanmak istenen fayda, erişim yetkileri vb. gibi özelliklerin de dikkate alınması gerekmektedir.[358]

3.7.4. Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası

6698 sayılı Kanun ile veri sorumlularına bazı yükümlülükler getirilmiştir. Kanun'la getirilen yükümlülüklere ek olarak ikincil mevzuatlarda da bazı yükümlülükler getirilmiştir. Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesinde Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yapma yükümlülüğü bulunan veri sorumlularına, kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama yükümlülüğü düzenlenmiştir. İlgili madde uyarınca kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlama yükümlülüğü bulunmayan veri sorumlularının da kişisel verileri imha etmekle yükümlülüğü bulunmaktadır. Önemle belirtilmelidir ki veri sorumlusunun alması gereken idari tedbirlerden biri de kurumsal politikalar

---

[356] Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, *op.cit.,* s. 16
[357] Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, *op.cit.,* s. 16-34
[358] Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, *op.cit.,* s. 34

hazırlamaktadır.[359] Kurumsal politikalar içinde sadece kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlamak mevzuat uyarınca zorunlu tutulmuş olup, diğer politikalar ise veri güvenliğini sağlamaya yönelik idari tedbirleri almak için gereklidir.

Yönetmeliğin 6. maddesinde kişisel veri saklama ve imha politikasının kapsamı belirtilmiştir. Buna göre kişisel veri saklama ve imha politikası; politikanın hazırlanma amacı, kayıt ortamları, teknik ve hukuki terimlerin tanımları, saklamanın veya imhanın gerektirdiği sebebi, saklamanın güvenli bir şekilde yapılması ve hukuka uygun olarak imha edilmesi gereken teknik ve idari tedbirleri, bu süreçlerde görev alanların unvanlarını, çalıştığı birimi ve görev tanımlarını, saklama ve imha sürelerini, düzenli olarak yapılacak imha sürelerini ve politikada yapılan güncelleme halinde yapılan değişiklikleri asgari olarak içermek zorundadır.

Yönetmeliğin 11. maddesi uyarınca kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlayan veri sorumlularının kişisel verileri silme, yok etme ve anonim hale getirmelerindeki periyodik zaman aralığının politikada belirlenmesi gerekir ve bu süre her halde kişisel veri silme, yok etme veya anonim hale getirme yükümlülüğünün ortaya çıktığı tarihi takip eden 6 ayı geçememektedir. Kişisel veri saklama ve imha politikası oluşturma yükümlülüğü bulunmayan kişilerde bu süre kişisel veri silme, yok etme veya anonim hale getirme yükümlülüğünün ortaya çıktığı tarihi takip eden 3 aydır. İlgili süreler kişisel verilerin re'sen silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi hallerinde geçerlidir.

Yönetmeliğin 12. maddesinde ise ilgili kişilerin talep etmesi halinde kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi süreleri belirtilmektedir. Bu durumda dikkate alınan kriter kişisel verileri işleme şartlarının mevcut olup olmadığıdır. İşleme şartlarının mevcut olmaması halinde kişisel verileri siler, yok eder veya anonim hale getirir. İşlenme şartlarının mevcut olmadığı durumda söz konusu verilerin üçüncü kişilere aktarılması durumunda, veri sorumlusu üçüncü kişiye haber vererek gerekli işlemlerin yapılmasını sağlar. İşlenme şartları halen devam ediyorsa

[359]Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), KVKK Yayınları, Ankara, Ocak 2018, s. 29, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7512d0d4-f345-41cb-bc5b-8d5cf125e3a1.pdf (Erişim Tarihi: 26.5.2020)

ilgili kişinin silme, yok etme veya anonim hale getirme talebi gerekçesi açıklanarak 6698 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca reddedilebilecektir. İlgili kişilerin veri sorumlusuna başvuru hakkı ve veri sorumlusunun başvurulara cevap verme yükümlülüğü çalışmanın ilerleyen başlıkları altında daha detaylı bir şekilde yer alacaktır.[360]

3.7.5. Aykırılık Halinde Uygulanacak Cezai Yaptırım

6698 sayılı Kanun'un 17. maddesine göre kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından TCK'nın 135-140. maddelerinin uygulanmaktadır. TCK'nın 138. maddesinde verileri yok etmeme suçu şu şekilde düzenlenmiştir:

"(1) Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

(2) Suçun konusunun Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre ortadan kaldırılması veya yok edilmesi gereken veri olması hâlinde verilecek ceza bir kat artırılır."

TCK'nın bu hükmünde suç kapsamında düzenlenen fiil, kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına rağmen kişisel verileri sistem içinde yok etmemektir. Suçun faili verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü kişiler olup; mağdur ise kişisel verileri kanunda belirtilen sürelerin sonunda silinmeyen, yok edilmeyen veya anonim hale getirilmeyen gerçek kişidir.[361] Kişisel verilerin korunmasına ilişkin suçlar ile birden fazla hukuki değer korunabilmektedir. Nitekim bu suç tipi ile bireylerin kişisel verileri korunmaktadır[362] ancak doktrinde suç ile toplumda idareye duyulan güvenin korunduğunu belirterek suçun mağdurun kamu olduğunu savunan görüşler de mevcuttur.[363]

---

[360] İlgili kişilerin veri sorumlusuna başvuru hakkı için bkz. 3.9.2.1. numaralı başlık, veri sorumlularının ilgili kişiler tarafından yapılan başvuruların cevaplandırılması yükümlülüğü için bkz. 3.9.3.4 numaralı başlık

[361] KORKMAZ, *op.cit.,* s. 498-499; SERT, *op.cit.,* s. 158-161; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 230-231; KANGAL, *op.cit.,* s. 157-159

[362] SERT, *op.cit.,* s. 153; KORKMAZ, *op.cit.,* s. 493

[363] DÜLGER, *op.cit.,* s. 592

İlk olarak TCK'da düzenlenen bu suç tipi yok etmeme fiili için geçerlidir. Silmeme ve anonim hale getirmeme fiilleri suç tipinde düzenlenmemiştir. 6698 sayılı Kanun'un 17. maddesinin ikinci fıkrasında da belirtildiği üzere, 6698 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olarak kişisel verileri silmeyen ve anonim hale getirmeyenler, TCK'nın 138. hükmüne göre cezalandırılacaktır. Dolayısıyla 6698 sayılı Kanun'un 7. maddesinin atfıyla, 6698 sayılı Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde, re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine kişisel verileri silmeyen ve anonim hale getirmeyenler hakkında bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilecektir.[364]

İkinci olarak 6698 sayılı Kanun'un 7. maddesinde, kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Böylelikle amaçla bağlantılı işleme ilkesinin ve mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme ilkesinin bir sonucu olarak işlenmesini gerektiren sebep bulunmadığında kişisel verilerin imha edilmesi gerekmektedir. Ancak TCK'nın 138. maddesi, amaçla bağlılık ilkesine aykırı olarak, yalnızca kanunda belirlenen sürelerin geçmiş olmasına karşı yok etmemeyi suç olarak düzenlemektedir.[365]

Üçüncü olarak, *kanunların belirlediği süre* ifadesindeki "kanun" kelimesinden yazılı hukuk normları mı yoksa sadece kanunlarla belirlenen bir sürenin mi anlaşılacağı üzerinde durmak gerekmektedir. Her ne kadar TCK'nın suçta ve cezada kanunilik ilkesini düzenleyen 2. maddesinin üçüncü fıkrasında suç içeren hükümlerin geniş yorumlanamayacağı hüküm altına alınsa da suç tipinin uygulama alanını daraltmamak adına bu hükmün "mevzuatta belirlenen süre" olarak düzenlenmesi gerekmektedir.[366]

Suçun nitelikli hali verilerin Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) hükümlerine göre ortadan kaldırılmaması veya yok edilmemesi halinde söz konusu olacaktır.

---

[364] DÜLGER, *op.cit.,* s. 600-601

[365] Aslıhan KART / Muammer KETZİMEN, Kabahatler Kanunu'nun İçtima Hükümleri Açısından Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Suç ve Kabahatler ile Kurul'un İdari Ceza Kararlarına İlişkin Bir Değerlendirme, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt: 1 Sayı: 2, 2019, ss. 17-29, s. 25, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/904821 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[366] DÜLGER, *op.cit.,* s. 594-595

Örneğin CMK'nın 137. maddesinin üçüncü fıkrasında, iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması suçu kapsamında verilen bir kararın uygulanmasında, şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi veya hâkim onayının alınmaması halinde, yapılan tespitlerin ve kayıtların en geç on gün içerisinde yok edilmesi gerektiği düzenlenmiştir. İlgili kayıtların belirtilen sürede silinmemesi halinde suçun nitelikli hali söz konusu olacak ve ceza artırımı yapılması gerekecektir.

3.8. KİŞİSEL VERİLERİN AKTARILMASI

Aktarım, "*veri sorumlusu tarafından elde edilen kişisel verilerin yurt içindeki veya yurt dışındaki bir gerçek veya tüzel kişiye, kamu kurum ve kuruluşlarına veya diğer organlara açıklanması*" olarak tanımlanmıştır.[367] Ayrıca 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinde kişisel verilerin işlenme şekillerinden biri olarak da aktarım sayılmıştır. Kanun'un 8. maddesinde kişisel verilerin aktarılması genel olarak düzenlenmiş olup, 9. maddesinde yurtdışına aktarım düzenlenmiştir.

3.8.1. Genel Kapsamda Kişisel Verilerin Aktarılması

Kişisel verilerin hukuka uygun işlenmesi, onların aktarımının da hukuka uygun olacağını göstermemektedir. Kişisel verilerin aktarılması, öneminin vurgulanmak istenmesi sebebiyle kişisel verinin işlenmesinden ayrı bir hüküm olarak düzenlenmiştir.[368] Aktarma için de 6698 sayılı Kanun'un 5. ve 6. maddelerindeki işleme şartlarının varlığı mevcut olmalıdır.[369]

Kişisel verilerin aktarılması 6698 sayılı Kanun'un 8. maddesinde genel olarak düzenlenmiştir. 6698 sayılı Kanun'un 9. maddesinde ise kişisel verilerin yurtdışına aktarımı özel olarak düzenlenmiştir. Kural olarak her iki maddede ilgili kişinin açık rızası aranmaktadır. Kişisel verilerin aktarılmasında ilgili kişinin açık rızasının

---

[367] Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, KVKK Yayınları, Mart 2019, Ankara, s. 104, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu (Erişim Tarihi: 26.05.2020)
[368] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 199; DÜLGER, *op.cit.,* s. 320
[369] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.,* s. 87

aranmayacağı haller ise 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen açık rıza harici diğer işleme şartları ve 6. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza harici işlenme şartlarıdır.[370]

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun bir kararında sağlık verisi aktarılırken, aktarımın özel nitelikli kişisel veri işleme şartlarından birine dayandırılmadığı gerekçesiyle veri sorumlusuna para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.[371] Karara göre doktor kontrolünde ilaç kullanan kişinin sağlığı ile ilgili özel nitelikli kişisel verileri ilaçları temin ettiği eczane tarafından üçüncü bir kişiyle paylaşılmıştır.[372] 6698 sayılı Kanun'un 8. maddesinde, 6. maddenin üçüncü fıkrasındaki şartların sağlanmış olmasının gerekliliği düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye dayandırılmadan özel nitelikli kişisel veriler aktarıldığı için Kurul tarafından veri sorumlusuna para cezası uygulanmıştır.[373]

Uygulamada görülen en yaygın aktarım biçimlerinden biri, veri sorumlusundan veri işleyene aktarılan verilerdir. Veri işleyen ile veri sorumlusu arasındaki aktarım faaliyeti de bu madde kapsamında değerlendirilecektir.[374] Doktrinde veri sorumlusu tarafından veri işleyen ile veri paylaşımı olduğunda bu paylaşımın aktarım olarak değerlendirmemesine ilişkin görüşler de mevcuttur.[375] Bu görüşün temel dayanağı veri işleyenin veri sorumlusu adına veri işlemesi ve herhangi bir üçüncü kişiye aktarımın söz konusu olmamasıdır.[376] Veri işleyenin de ayrı bir tüzel kişiliği bulunduğundan ve sadece veri sorumlusu adına olmamakla birlikte veri işleyenin kendi veri işleme faaliyetlerini de yürütebileceğinden bahisle, veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki

---

[370] Kişisel verilerin işlenme şartları hakkında detaylı açıklamalar için bkz. 3.6. numaralı başlık; Özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartları hakkında detaylı açıklamalar için bkz. 3.6.9. numaralı başlık.
[371] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Sağlık Verilerini Kanunun 6 ncı Maddesinde Yer Alan İşleme Şartlarından Birine Dayanmadan Üçüncü Bir Kişiye Aktaran Veri Sorumlusu Hakkında 05/12/2018 Tarihli ve 2018/143 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5364/2018-143
[372] *Ibid.*
[373] *Ibid.*
[374] AYÖZGER ÖNGÜN, *loc.cit.*
[375] DÜLGER, *op.cit.*, s. 322; Veri sorumlusu ile veri işleyen arasında ki aktarımın 6698 sayılı Kanun'un 3. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen işleme şekillerinden biri olan "devralma" sayıldığını ve Kanun'un 8. maddesindeki aktarımdan muaf tutulduğunu savunan görüşler de mevcuttur. ÇEKİN, *op.cit.,* s. 107
[376] *Ibid.*

aktarım faaliyetinin de 6698 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında değerlendirildiği düşünülmektedir.

Grup şirketler arasındaki verilerin paylaşılması da bu madde kapsamında değerlendirilebilecektir. Zira bu halde farklı tüzel kişilikler arasında veri aktarımı gerçekleşmektedir. Veri sorumlusundan farklı bir tüzel kişiliğe ve veri sorumlusuyla organik bir bağı bulunmayan gerçek kişilere aktarım, üçüncü kişilere aktarım olarak değerlendirilebilecektir.[377] Örneğin çalışanın banka bilgilerinin bordro şirketine gönderilmesi, çalışan adayının özgeçmişinin grup şirketleri arasında paylaşılması veya çalışanın yakınına çalışana ait bilgilerinin gönderilmesi üçüncü kişiye aktarım olarak değerlendirilebilecektir. Ancak bir tüzel kişiliğin farklı birimleri arasındaki aktarım ise, aynı tüzel kişilik bünyesinde olduğu için, bu madde kapsamında değerlendirilemeyecektir.[378] Örneğin sigorta sözleşmesinde brokerdan müşterilere ait verilerin alınması aktarım sayılırken, sigorta şirketinin pazarlama departmanına bu verileri göndermesi aktarım faaliyeti olarak değerlendirilmeyecektir.

3.8.2. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması

Kişisel verilerin yurtdışına aktarılması 6698 sayılı Kanun'un 9. maddesinde düzenlenmiştir. Kural olarak ilgili kişilerin açık rızası olmaksızın aktarılamaması söz konusu iken, ilgili kişilerin açık rızasının bulunmadığı bazı hallerde de yurtdışına aktarımın yapılabilmesi söz konusudur. Yurtdışına aktarım yaparken ilgili kişinin açık rızasının aranmaması için 6698 sayılı Kanun'un 5. maddenin ikinci fıkrasında yer alan açık rıza harici diğer işleme sebepleri ile 6. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan şartlardan birinin varlığına ek olarak,

- Kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli korumanın bulunması,
- Kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli korumanın bulunmaması durumunda;

---

[377] DÜLGER, *op.cit.*, s. 321
[378] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.*, s. 89-90

- Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve
- Kişisel Verileri Koruma Kurulunun izninin bulunması

gerekmektedir.

6698 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrasında yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin Kurul tarafından belirleneceği düzenlenmiştir. 6698 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrasına göre yeterli koruma bulunan ülke belirlemesi veya yeterli koruma bulunmayan ülkelere aktarım yapılmasındaki ilgili düzenlemeler yapılırken, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, veri aktarımına ilişkin karşılıklılık ilkesi, her somut kişisel veri aktarımına ilişkin olarak, kişisel verinin niteliği ile işlenme amaç ve süresini, aktarılan ülkenin konuyla ilgili mevzuatı ve uygulamasını ve aktarılan ülkede bulunan veri sorumlusu tarafından taahhüt edilen önlemleri değerlendirmelidir. İhtiyaç duyulması halinde ilgili kamu kurum veya kuruluşları arasında görüş paylaşımı yapılabilecektir. Ancak ülkemizin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir zarar göreceği durumlarda Kurul'un izniyle yurtdışına aktarım gerçekleşebilecektir. Bu durumda ilgili kamu kurum veya kuruluşlarının görüşlerinin alınabileceğini belirtilmiş ve ülkeler arasında imzalanan uluslararası sözleşmelerdeki hükümler saklı tutulmuştur. Henüz ülkemizde yeterli korumanın bulunduğu güvenli ülke listesi yayınlanmamıştır.[379] Bu nedenle ülkemizde yurtdışına aktarım ilgili kişilerin açık rızasını alarak veya Kurul'a taahhütnamelerin sunulup, aktarıma ilişkin izin alınarak gerçekleşmektedir. 95/46/EC sayılı Direktif'in 25. maddesi uyarınca kişisel verilerin korunması alanında yeterli korumanın bulunmadığı ülkelere veri aktarımı yasaklanmıştır. Benzer yaklaşım GVKT'nin 45. maddesinde de düzenlenmiştir. Ülkemiz uygulamasındaki taahhütnamelere benzer şekilde, standart sözleşme hükümleri (*standart contractual clauses*) kullanılarak veri aktarımı gerçekleşebilecektir.[380]

---

[379] Kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkin başlıca sorunlar hakkındaki açıklamalar için bkz. 4.3.2. numaralı başlık

[380] KÜZECİ, 2019, *op.cit.*, s. 172-173

Kişisel verilerin yurtdışına aktarılması hususunda Kurul, 31.05.2019 tarihinde çok ses getiren bir karara[381] imza atmıştır. İlgili kararda bir veri sorumlusunun kullandığı kurumsal e-posta adreslerinin Google (G-Mail) üzerinden yine aynı uzantıya sahip olarak kullanılıp kullanılamayacağı konusunda Kurum'dan görüş talep etmiştir. Kurul, Google'a ait G-Mail e-posta hizmeti altyapısının kullanılması durumunda e-postaların dünyanın farklı yerlerinde bulunan sunucularda bulunmasının söz konusu olacağı ve bu durumda kişisel verilerin yurtdışına aktarıldığı sonucuna varmıştır. Kararda sunucuları yurtdışında bulunan veri sorumlularının ve veri işleyenlerin gerçekleştirdiği saklama faaliyetinde de yurtdışına aktarım hükümlerine uyulması konusu da belirtilmiştir. Bu karara ilişkin uygulamada karşılaşılan problemlere ve çözüm önerilerine Dördüncü Bölüm'de değinilecektir.[382]

3.9. 6698 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

6698 sayılı Kanun'un üçüncü bölümü "Haklar ve Yükümlülükler" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü, ilgili kişinin hakları ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler mevcuttur. Çalışmamızda ise 6698 sayılı Kanun'da yer alan haklar ve yükümlülükler derlenmiştir. Öncelikle ilgili kişinin hakları anlatılacaktır. Daha sonra ilgili kişinin söz konusu haklarını ileri sürebilmesi için gerekli yollara değinilecek, bu kapsamda ilgili kişinin veri sorumlusuna başvuru hakkı ve Kurul'a şikâyet hakkı açıklanacaktır. Bir diğer bölümde ise veri sorumlusunun yükümlülükleri açıklandıktan sonra veri işleyenin yükümlülüklerinden bahsedilecektir.

3.9.1. İlgili Kişinin Hakları

[381] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kurumsal E-Posta Hizmetinin Google (G-mail) üzerinden Yine Aynı Uzantıya Sahip Olarak Kullanılıp Kullanılamayacağına İlişkin 31/05/2019 Tarihli ve 2019/157 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5493/2019-157

[382] Kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasında karşılaşılan başlıca sorunlara ilişkin detaylı açıklama için bkz. 4.3.2. numaralı başlık

6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinde ilgili kişilerin hakları düzenlenmiştir. Kişisel verilerin korunması hakkının da altyapısını oluşturan bu haklara kişisel verilerin korunması alanında yazılan bütün belgelerde büyük önem atfedilmiştir.[383] Nitekim GVKT'nın üçüncü bölümünde kişilerin hakları ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Tüzük kapsamında ilgili kişinin erişim hakkı (*right to access by the data subject*), düzeltme hakkı (*right to rectification*), silme/unutulma hakkı (*right to erasure/right to be forgotten*), işlemeyi kısıtlama hakkı (*right to restriction of processing*), kişisel verilerin düzeltilmesine, silinmesine veya işlemenin kısıtlanmasına ilişkin bildirim yükümlülüğü (*notification obligation regarding rectification or erasure of personal data or restriction of processing*), veri taşınabilirliği hakkı (*right to data portability*), itiraz hakkı (*right to object),* verilerin otomatik olarak işlenmesi durumunda kişinin kendisini önemli derecede etkileyen bir sonuca itiraz etme hakkı *(automated individual decision-making*) gibi haklar yer almaktadır.[384] Ayrıca Tüzük'te bu hakların başında, hakların içeriği, kapsamı ve kullanımına ilişkin ilgili kişilerin şeffaf bir şekilde bilgilendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

6698 sayılı Kanun'un lafzından da anlaşılacağı üzere ilgili kişi bu haklarını sadece veri sorumlusuna karşı ileri sürebilmektedir; meğer ki, veri işleyen, veri sorumlusu ile düzenlediği sözleşmede ve/veya protokolde bu hükmün aksine bir hüküm düzenlemiş olsun.[385] Bu durumda veri işleyen açısından kanuni bir yükümlülük olmamasına rağmen sözleşmeden doğan sorumluluğu kapsamında sorumlu olacaktır. Ayrıca 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında veri sorumluları arasında bir ayrıma gidilmemiştir. Dolayısıyla hem özel hukuk hem kamu hukuku tüzel kişi ve gerçek kişi veri sorumlularına karşı bu talepler ileri sürülebilecektir. İlgili kişinin hakları şu şekilde sıralanmaktadır:

3.9.1.1. Kişisel Verilerinin İşlenip İşlenmediğini Öğrenme

---

[383] DÜLGER, *op.cit.,* s. 347
[384] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 139
[385] DÜLGER, *op.cit.,* s.347

Bireylerin kendilerine ait bir verinin işlenip işlenmediğini öğrenme hakkı bulunmaktadır. Veri sorumlusunun ilgili kişinin bu talebini yerine getirebilecek şekilde bir donanıma sahip olması gerekmektedir.[386] Aksi takdirde eğer ilgili kişinin Kanun'un 11. maddesi kapsamındaki talebi yerine getirilmezse Kurul bu hukuka aykırılığın giderilmesi kapsamında işlem yapabilecektir. Nitekim Kurul tarafından verilen bir kararda ilgili kişinin talebine süresi içerisinde cevap vermeyen veri sorumlusunun, 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca 30 gün içinde cevap vermesi gerektiğine ve cevap vermediği takdirde idari para cezası uygulanacağı hakkında talimatlandırılmasına karar verilmiştir.[387] İlgili kişinin bu hakkı, veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün bir tecellisidir. Veri sorumlusu kimliğini, verilerin hangi amaçla işlendiğini ve hangi amaçlara, kimlere aktarıldığını, nasıl toplandığını, hangi sebeple toplandığını ve kişilerin 6698 sayılı Kanun'da sayılan haklarını ilgili kişilere açıklamak, onları aydınlatmak zorundadır.[388]

3.9.1.2. Kişisel Verileri İşlenmişse Buna İlişkin Bilgi Talep Etme

Veri sorumlusunun kişisel verileri işlediği durumda kişinin bu işleme faaliyetine ilişkin bilgi talep etme hakkı mevcuttur. 6698 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında ilgili kişinin yapacağı başvuru sonrasında veri sorumlusunun, kişiye hangi verileri, neden işlediğini gerekçeleri ile açıklaması gerekmektedir. Eğer karşılığında kişinin başka kişilerin verilerini öğrenmesi gibi bir durum söz konusu olursa, veri sorumlusu haklı olarak bu gerekçe ile ilgili kişinin başvurusunu reddedebilecektir.[389]

3.9.1.3. Kişisel Verilerinin İşlenme Amacını ve Bunların Amacına Uygun Kullanılıp Kullanılmadığını Öğrenme

---

[386] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 206

[387] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusu Tarafından Kanunda Belirlenen Süre İçerisinde İlgili Kişiye Cevap Verilmemesi Hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5414/Veri-Sorumlusu-Tarafindan-Kanunda-Belirlenen-Sure-Icerisinde-Ilgili-Kisiye-Cevap-Verilmemesi (İnternet sitesindeki yayımlanma tarihi: 2.8.2018)

[388] Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğüne ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.3.1. numaralı başlık

[389] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 141

İlgili kişilerin kişisel verilerinin hangi amaçla işlendiğini öğrenme hakkı bulunmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz üzere veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü kapsamında ilgili kişilere verilerinin hangi amaçla işlendiğini belirtmeleri gerekmektedir. İlgili kişi bu hakkını kullanarak kişiler verilerinin genel ilkelerde yer alan "*belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme*" ve "*amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma*" ilkelerine ayrılık taşıyıp taşımadıklarını öğrenebileceklerdir.[390] İlgili kişiler bu başvuruları sonucunda verilerinin amaca uygun kullanılmadığını öğrenmeleri durumunda açık rızalarını geri alabilecekleri gibi idari (Kurul'a şikâyet) veya adli yollara da başvurabileceklerdir.[391]

3.9.1.4. Yurt İçinde veya Yurt Dışında Kişisel Verilerinin Aktarıldığı Üçüncü Kişileri Bilme

İlgili kişiler kişisel verilerinin aktarılmasına ilişkin bilgi talep edebilmektedirler. Bu hak da veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünün bir tecellisi olarak düşünülecektir. Veri sorumlusu işlediği kişisel verileri hangi amaçla ve kimlere aktardığı hakkında kişileri bilgilendirmek zorundadır. GVKT'nin ilgili kişinin erişim hakkını düzenleyen 15. maddesine göre, ilgili kişilerin kişisel verilerinin üçüncü bir ülkeye veya uluslararası bir kuruluşa aktarılması halinde, GVKT'nin 46. maddesi uyarınca alınan uygun güvenceler hakkında bilgilendirilme hakkı mevcuttur.[392]

Yukarıda sayılan 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinde düzenlenen ilk dört hak, Tüzük'te "ilgili kişinin erişim hakkı" başlığı altında, tek bir hak olarak sayılmıştır. Doktrine göre bu haklar Tüzük'te sayılan erişim hakkının bir uzantısı ve görünümüdür.[393]

---

[390] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 207
[391] GÖÇMEN UYARER, *loc.cit.*; İlgili kişilerin idari ve adli yollara başvurma hakları ile ilgili detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.2 numaralı başlık.
[392] Tüzük'ün ilgili hükmü şu şekildedir: "*Where personal data are transferred to a third country or to an international organisation, the data subject shall have the right to be informed of the appropriate safeguards pursuant to Article 46 relating to the transfer.*"; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.*, s. 209
[393] DÜLGER, *op.cit.*, s.353-354

3.9.1.5. Kişisel Verilerinin Eksik veya Yanlış İşlenmiş Olması Hâlinde Bunların Düzeltilmesini İsteme ve Bu İşlemin Kişisel Verilerinin Aktarıldığı Üçüncü Kişilere Bildirilmesini İsteme

Verileri işlerken uyulması gereken genel ilkeler arasında "doğru ve gerektiğinde güncel olma" ilkesi yer almaktadır. Buna göre veri sorumlusunun verileri doğru işlemek ve güncel tutma zorunluluğu bulunmaktadır. İlgili kişinin de verilerin eksik veya yanlış işlenmesi halinde verilerin düzeltilmesini isteme hakkı mevcuttur. Ayrıca 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (f) fıkrası uyarınca bu işlemin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere de bildirilmesini isteme hakkı mevcuttur. Önemle belirtilmelidir ki ilgili kişinin düzeltme talebine karşılık veri sorumlusu verinin doğru işlendiğini düşünüyorsa, düzeltme talebini gerekli açıklamaları yaparak reddedebilecektir.[394]

GVKT'nin 16. maddesinde düzeltme hakkı ele alınmıştır. Buna göre, ilgili kişinin veri sorumlusundan kendisi ile ilgili doğru olmayan kişisel verilerin gecikmeksizin düzeltilmesini isteme hakkı mevcuttur. Ayrıca, ilgili kişinin eksik kişisel verileri veri işlemenin amaçları da dikkate alınarak ek bir beyan yoluyla dahi tamamlattırma hakkı da mevcuttur.[395]

Bazı durumlarda ilgili kişinin bu talebi veri sorumlusu tarafından aşırı bir çabayı gerektirebilmekte veya bu talebin karşılanmasının imkânsız olduğu durumlar mevcut olabilmektedir. Bu halde Tüzük'ün 19. maddesi uyarınca ilgili kişinin bu talebinin ancak düzeltme ve silme işlemlerinin imkânsız olmaması veya ölçüsüz bir çabayı gerektirmemesi halinde söz konusu olabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu durumda ilgili kişi mutlaka bilgilendirilmelidir.[396] Önemle belirtilmelidir ki ilgili kişinin talebinin karşılanmasının orantısız bir çaba gerektirmesinin ispatı tamamıyla veri sorumlusundadır. Veri sorumluları ilgili kişinin talebinin karşılanması için makul bütün

---

[394] DÜLGER, *op.cit.,* s. 361
[395] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,*s. 210
[396] DÜLGER, *op.cit.,* s. 360-361

adımları uyguladığını ve talebin karşılanması için bir sonraki aşamada atılacak olan adımın orantısız bir çaba gerektirdiğini ispat etmek zorundadır.[397]

3.9.1.6. Kişisel Verilerinin İşlenmesini Gerektiren Sebeplerin Ortadan Kalkması Halinde Kişisel Verilerinin Silinmesini veya Yok Edilmesini İsteme ve Bu İşlemin Kişisel Verilerinin Aktarıldığı Üçüncü Kişilere Bildirilmesini İsteme

6698 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca verilerin işleme sebepleri ortadan kalktığında kişisel veriler veri sorumlusu tarafından re'sen veya ilgili kişinin talebi üzerine silinir, yok edilir veya anonim hale getirilir.[398] İlgili kişinin 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamında yalnızca verilerin işleme sebebinin ortadan kalkması halinde kişisel verilerinin silinmesi ve yok edilmesini talep hakkı mevcuttur. Ayrıca ilgili maddenin (f) fıkrası uyarınca bu işlemin kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere de bildirilmesini isteme hakkı da mevcuttur.

GVKT'nin 17. maddesinde ilgili kişiye belirli şartlar halinde kişisel verilerinin silinmesini talep etme hakkı düzenlenmiştir ve ayrıca silme hakkı olarak düzenlenen başlıkta parantez içinde unutulma hakkı da zikredilmiştir.[399] Buna göre, (1) kişisel verilerin artık işleme amacı için gerekli olmaması, (2) işlemenin Tüzük'ün 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine veya 9. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendine dayandığı hallerde ilgili kişinin açık rızasını geri alması ve işlemenin hukuki sebebi olmaması, (3) ilgili kişinin veri işleme faaliyetine itiraz etmesi ve işleme için ağır basan bir meşru menfaatin olmaması veya ilgili kişinin verilerinin doğrudan pazarlama amacıyla işlenmesine itiraz etmesi, (4) kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi, (5) kişisel verilerin veri sorumlusunun tabi olduğu Avrupa Birliği veya Avrupa Birliği'ne üye devletin hukukundan kaynaklı bir yükümlülüğün yerine getirilmesi için silinmesi, (6) kişisel verilerin bilgi toplumu hizmetlerine arz edilmesi için işlenmesi

---

[397] Information Commissioner's Office, Subject Acess Code of Practice, Dealing With Requests from Individuals for Personal Information, Version 1.2., 2017, s. 45, https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/2259722/subject-access-code-of-practice.pdf (Erişim Tarihi: 27.05.2020)

[398] Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi hakkında detaylı açıklamalar için bkz. 3.7. numaralı başlık

[399] GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 143-144

hallerinde kişisel verilerin silinmesinin talep edilmesi hakkı doğmaktadır. Tüzük'ün 17. maddesinde veri sorumlusunun ilgili kişinin verisini kamuya açık hale getirmesi durumu da ayrı olarak düzenlenmiştir. Buna göre veri sorumlusu uygun teknoloji ve masraflar dikkate alarak teknik tedbirler de dahil olmak üzere gerekli adımları atacaktır.

3.9.1.7. İşlenen Kişisel Verilerinin Münhasıran Otomatik Sistemler Vasıtasıyla Analiz Edilmesi Suretiyle Kişinin Kendisi Aleyhine Bir Sonucun Ortaya Çıkmasına İtiraz Etme

Kişisel verilerin otomatik sistemlere mahsus yollarla analiz edildiğinde ilgili kişi aleyhine sonuç doğması durumunda, ilgili kişinin bu sonuca itiraz etme hakkı mevcuttur. Maddenin gerekçesinde çalışanın performansının otomatik sisteme konularak analiz edilmesi halinde çıkan sonuca çalışanın bu hakka dayalı olarak itiraz edebileceği örnek verilmiştir.[400]

GVKT'nin 22. maddesinde veri sorumlusunun ilgili kişiler üzerinde önemli bir sonuç doğurabilecek şekilde karar alması durumunda ilgili kişilerin kararların otomatik alınmasını kısıtlayabilme hakkı düzenlenmiştir. Doktrinde 6698 sayılı Kanun'daki *aleyhe sonuç çıkması* ifadesi GVKT ile beraber değerlendirildiğinde *aleyhe sonuç doğurabilecek şekilde önemli sonuç doğurma* şeklinde yorumlanabileceği belirtilmiştir.[401] GVKT maddesinin devamında bu hakkın ilgili kişi ve veri sorumlusu arasında bir sözleşmenin kurulması veya ifası için gerekli olması, ilgili kişinin açık rızasına dayanması veya veri sorumlusuna ilgili kişinin hak ve özgürlükleri ve meşru menfaatlerini güvence altına alınması amacıyla uygun tedbirlerin belirtildiği Avrupa Birliği veya Avrupa Birliği üye devletin hukukunda yetki verilmesi durumlarında kullanılamayacağı düzenlenmiştir.

Madde 29 Çalışma Grubu'nun yayımladığı bir raporda ilgili kişilerin bu tür otomatik sistemler aracılığıyla analiz edilen bilgilere itiraz etmesi halinde veri sorumlusunun mecburi bir meşru menfaat sunmadığı sürece durdurması gerektiği

---

[400] AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 213; bkz. *supra note* 232, 11. madde
[401] DÜLGER, *op.cit.,* s. 381

belirtilmiştir.[402] GVKT'de mecburi meşru menfaate ilişkin herhangi bir hüküm yer almamakla birlikte, işlemenin toplumun büyük bir kesiminin yararına, veri sorumlusunun işe ilişkin menfaatlerine veya salgın bir hastalığın yayılmasını önleme gibi sebeplerin bu duruma örnek verilebileceği belirtilmiştir.[403] Veri sorumlusunun işleme faaliyetinde ilgili kişinin menfaati ile kendi menfaati arasında denge testi kurması ve bunu ispat etmesi gerekmektedir.[404] Ayrıca mecburi meşru menfaatin işleme şartlarından biri olan meşru menfaatten daha yüksek bir eşik sunduğu da belirtilmiştir.[405] Sonuç olarak ilgili kişilerin itiraz hakkı mevcut olup, veri sorumlusunun ancak sayılan sıkı şartlar altında bu işlemenin itiraz konusu olmayacağını dile getirebilecek olup, aksi takdirde söz konusu verileri silmesi gerekmektedir.

3.9.1.8. Kişisel Verilerinin Kanuna Aykırı Olarak İşlenmesi Sebebiyle Zarara Uğraması Hâlinde Zararın Giderilmesini Talep Etme

Kişisel verileri kanuna aykırı olarak işlenen ilgili kişilerin zararlarının doğması halinde bu zararı tazmin etme hakları mevcuttur. Ayrıca genel hükümler uyarınca da ilgili kişinin tazminat hakkı mevcuttur.[406] Nitekim 6698 sayılı Kanun'un 14. maddesinin üçüncü fıkrası da kişilik hakkı ihlallerinde genel hükümlere göre tazminat hakkının saklı bulunduğunu hatırlatmaktadır.

6698 sayılı Kanun'un 28. maddesinde bu Kanun kapsamının istisnaları belirtilmiştir. İlgili maddenin ikinci fıkrasında ilgili kişinin haklarını içeren 11. maddenin; suçun önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması, ilgili kişi tarafından alenileştirilmiş olması halinde işlenmesi, işlemenin kanunun verdiği yetki uyarınca görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca denetleme, düzenleme ile disiplin soruşturması veya

---

[402] Article 29 Working Party, Guidelines on Automated individual decision-making and Profiling for the purposes of Regulation 2016/679, 6 Şubat 2018, WP251rev.01, s. 18 https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en (Erişim Tarihi: 10.7.2020)
[403] *Ibid.*
[404] Article 29 Working Party, WP251rev.01, *op.cit.,* s. 19
[405] *Ibid.*
[406] DÜLGER, *op.cit.,* s. 382; AYÖZGER ÖNGÜN, *op.cit.,* s. 214

kovuşturması için gerekli olması durumunda ve son olarak işlemenin Devletin ekonomik ve finansal çıkarlarının korunması için gerekli olması durumlarında uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ancak söz konusu durumlarda "zararın giderilmesini talep etme hakkının" halen uygulanmaya devam edeceği düzenlenmiştir.

GVKT'nin 82. maddesi Tüzük'ün uygulanması sonucunda kişisel verisi işlenen kişilerin maddi veya manevi zarara uğraması halinde veri sorumlusundan veya veri işleyenden bu zararı tazmin ettirme hakkını düzenlemiştir.[407] Tüzük'teki "veya" kelimesinin kullanılması, veri sorumlusunun ve veri işleyenin ilgili kişinin uğradığı zarardan müteselsilen sorumlu olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.[408] Zira 82. maddenin dördüncü fıkrasında teselsül ilişkisi açıkça belirtilmiştir. 6698 sayılı Kanun'da bu şekilde müteselsil sorumluluk düzenlenmese de borçlar hukuku kuralları gereğince bu teselsül ilişkisinin varlığı açıktır.[409] Nitekim ilgili kişinin bir zarara uğraması halinde, veri sorumlusu bu zararı karşılayacak olup, kusuru oranında veri işleyene rücu edebilecektir.

3.9.2. İlgili Kişinin Hak Arama Yöntemleri

İlgili kişilerin bir önceki bölümde sayılan haklarını kullanabilmeleri için Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan hak arama hürriyetinin bir görünümü olarak 6698 sayılı Kanun'da birtakım hak arama yöntemleri belirtilmiştir. Kişiler bu anayasal hakları gereği olarak hak arama yöntemlerinden de yararlanabileceklerdir.[410] İlgili kişiler Kurul'a veri sorumlusunu şikâyet edebilmek için veri sorumlusuna başvurmak zorundadır. Veri sorumlusunun bu başvuruyu reddetmesi, süresi içerisinde cevap vermemesi, verilen cevabın ilgili kişiyi tatmin etmemesi durumunda ise ilgili kişiler Kurul'a şikâyet yolu ile başvurabileceklerdir. Kişisel verilerin korunması hakkı aynı

---

[407] Tüzük'ün ilgili maddesi şu şekildedir: "*Any person who has suffered material or non-material damage as a result of an infringement of this Regulation shall have the right to receive compensation from the controller or processor for the damage suffered*."

[408] AYÖZGER ÖNGÜN, *loc.cit.*

[409] *Ibid.*

[410] İlgili Kişinin Hak Arama Yöntemleri, KVKK Yayınları, s. 1, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7226b55d-b1e7-4e78-a3c4-0b1ba82ce542.pdf (Erişim Tarihi: 2.1.2020)

zamanda bir kişilik hakkı olduğu için TMK'da kişilik haklarına saldırı halinde açılabilecek olan dava yollarına da başvurabileceklerdir. Ayrıca Kurul'un kararına karşı Kurul'a itiraz edilebilecek veya şartların varlığı halinde iptal veya tam yargı davaları açılabilecektir. Son olarak ilgili kişiler TCK'da yer alan suçların ve 6698 sayılı Kanun'da yer alan kabahatlerin varlığı halinde ceza yargılamasına başvurabileceklerdir.

3.9.2.1. Veri Sorumlusuna Başvuru Hakkı

İlgili kişiler, veri sorumlusuna başvuru hakkı kapsamında veri sorumlularına 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinde sayılan haklarına ilişkin taleplerini iletebilmektedir. 6698 sayılı Kanun'un 13. maddesine göre bu taleplerini, yazılı olarak veya Kurul'un belirleyeceği diğer yöntemlerle yapabileceklerdir. Kurul'un söz konusu yöntemlerini ve genel olarak veri sorumlusuna yapılan başvurunun usul ve esaslarını açıklamak üzere 10 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete'de Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ yayımlanmıştır.

Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca veri sorumlusuna başvuru hakkını kişisel verileri işlenen gerçek kişiler, Türkçe olarak kullanabilmektedir. Dolayısıyla veri sorumlusuna yabancı dilde başvuru yapıldığında, Tebliğ kapsamına uygun bir başvuru olarak değerlendirilemeyebilecektir.

Tebliğ'in 5. maddesinde veri sorumlusuna yapılan başvurunun usulü düzenlenmiştir. Buna göre ilgili kişi, 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesi kapsamındaki taleplerini;

- yazılı olarak,
- KEP adresi[411] ile
- güvenli elektronik imza[412] ile

---

[411] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ'in 3. maddesinin (e) bendi uyarınca kayıtlı elektronik posta, "*Elektronik iletilerin, gönderimi ve teslimatı da dâhil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukuki delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli şeklini*" ifade eder.

[412] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ'in 3. maddesinin (b) bendi uyarınca güvenli elektronik imza, *"Münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan, imzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapılıp yapılmadığının tespitini sağlayan elektronik imzayı*" ifade eder.

- mobil imza[413] ile
- kişinin veri sorumlusuna daha önce bildirdiği ve veri sorumlusunun sisteminde kaydedilen e-posta adresi ile
- veri sorumlusu tarafından başvuru amacına yönelik geliştirilmiş bir sistem ile

iletebilecektir. Veri sorumlusuna yapılan başvurularda bu yöntemlerden biri tercih edilmelidir. Dolayısıyla örneğin veri sorumlusunu arayarak 11. madde kapsamında bir talep iletildiğinde Tebliğ uyarınca usule uygun bir başvuru yöntemi seçilmemiş olacaktır. Veri sorumlularının başvurma yöntemlerini belirlerken belirtilen yöntemlerden en az birini kullanmaları önem teşkil etmektedir. Zira Kurul, bir kararında veri sorumlusunun 6698 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca kendisine yapılacak başvuruda şirketin internet sitesinde yer alan formun doldurularak şirkete noter kanalıyla veya elektronik imzalı e-posta ile iletilmesini istediği görülmektedir. Sonuç olarak veri sorumlusunun ilgili kişiye yalnızca iki seçenek sunması ile ilgili kişiye mevzuatta öngörülmeyen maddi bir külfet getirildiğine ve ilgili kişinin usule uygun başvuru yapma hakkının engellendiğine karar verilmiştir.[414]

Tebliğ'de yer alan söz konusu başvuru yöntemlerinden biri seçildikten sonra ilgili kişinin başvurusunda adı-soyadı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı için T.C. kimlik numarası/yabancılar için uyruğu ve pasaport numarası veya kimlik numarası, kişinin tebligat yapılacak adresi, eğer varsa bildirime konu e-posta adresi, telefon ve faks numarası ile başvuruya konu talebin konusu bulunması zorunludur. Başvurunun yazılı olması durumunda imzasını da içermelidir. Yazılı başvuruda başvuru tarihi veri sorumlusuna veya temsilcisine belgenin tebliğ edildiği tarih iken, diğer yöntemlerde başvurunun veri sorumlusuna ulaştığı tarihtir. Dördüncü Bölüm'de de detaylıca anlatılacağı üzere uygulamada en çok karşılaşılan problemlerden biri de veri sorumlusuna yapılan başvuruda bulunması gereken bilgilerin fazlalığıdır. Örneğin bir

[413] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ'in 3. maddesinin (ğ) bendi uyarınca mobil imza "*Mobil bir cihaz kullanılarak oluşturulan elektronik imzayı*" ifade eder.
[414] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Operatör Şirketinin, İlgili Kişinin İnternet Sitesi Üzerinden Yapmış Olduğu Başvurusunu Kimlik Teyidi Yapamadığı Gerekçesiyle Reddetmesine İlişkin Olarak Kurula Yapılan Başvuru Hakkında 01/10/2019 Tarihli ve 2019/296 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6557/2019-296

veri sorumlusunun bünyesinde ilgili kişiye pazarlama amacıyla kısa mesaj gönderdiği senaryoda veri sorumlusunun bünyesinde sadece ilgili kişinin adı-soyadı ve telefon numarası bilgisi vardır. Ancak ilgili kişinin veri sorumlusuna Tebliğ'de belirtildiği şekilde yapacağı başvuru ile veri sorumlusuna T.C. kimlik numarası ve adresini de verdiği bir durum oluşmaktadır. Dolayısıyla veri sorumlusunda ilgili kişiye ait çok az sayıda bilginin olması bile rahatsız edici bir durum iken, ilgili kişi bu bilgilerin nereden alındığının öğrenilmesini talep ettiğinde veya bu verilerin silinmesini talep ettiğinde daha çok bilgisini bizzat kendi iletmektedir.

Veri sorumlusunun ilgili kişiler tarafından yapılan başvuruları cevaplama yükümlülüğü bulunmaktadır. Tebliğ'in 6. maddesinde veri sorumlusuna yapılan başvuruya verilecek cevabın usulü düzenlenmektedir. İlgili yükümlülüğe bir sonraki bölümde yer verildiği için bu kısımda tekrar değinilmeyecektir.[415]

3.9.2.2. Kişisel Verileri Koruma Kuruluna Şikâyet Hakkı

6698 sayılı Kanun'un 14. maddesinde ilgili kişinin Kişisel Verileri Koruma Kuruluna yapacağı şikâyet hakkı düzenlenmiştir. İlgili kişinin veri sorumlusunu Kurul'a şikâyet edebilmenin zorunlu şartı, öncelikle kişinin veri sorumlusuna başvurmasıdır. Veri sorumlusu 30 gün içerisinde başvuruya cevap vermezse, başvuruyu reddederse veya ilgili kişi cevabı yetersiz görürse Kurul'a şikâyet yoluna başvurabilecektir. İlgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren 30 ve her halde 60 günlük süresi mevcuttur. Kurul, bu sürelerin hesaplanmasında uygulamada farklı yorumların bulunması sebebiyle bir karar yayımlamıştır.[416] Karara göre;

- İlgili kişinin veri sorumlusuna başvurması ve veri sorumlusu tarafından 30 gün içinde cevap verilmesi durumunda, kişinin Kurul'a şikâyet süresinin veri sorumlusunun cevabının kendisine tebliğ edilmesinden itibaren 30 gün olduğu,

---

[415] Söz konusu yükümlülük kapsamında veri sorumlusu tarafından yapılması gerekenler hakkında detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.3.4. numaralı başlık

[416] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusuna Başvuru ve Kurula Şikâyet Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin 24.01.2019 Tarih ve 2019/9 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5358/Kamuoyu-Duyurusu

- İlgili kişinin veri sorumlusuna başvurması ve veri sorumlusu tarafından başvuruya cevap verilmemesi halinde, kişinin Kurul'a şikâyet süresinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren 60 gün olduğu,

- İlgili kişinin veri sorumlusuna başvurması ve veri sorumlusu tarafından 30 günden sonra başvuruya cevap verilmesi halinde, kişinin veri sorumlusunun cevap süresi geçtikten sonra Kurul'a şikâyette bulunabileceği, 60 günlük Kurul'a şikâyet süresinin ise veri sorumlusunun verdiği cevaptan itibaren değil, ilgili kişinin veri sorumlusuna başvurduğu tarihten itibaren işletilebileceği,

açıklanmıştır. Anılan sürelerin 30 veya 60 gün olmasının bir dayanağı belirtilmese de İdari Yargılama Usul Kanunu'nda (İYUK) düzenlenen idari yargılama usulüne dair süreler uyarınca bu şekilde belirlendiği düşünülmektedir.

- **Şikâyet Üzerine Kurul'un Yerinde İnceleme Yetkisi**

6698 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca Kurul, ilgili kişinin şikâyeti üzerine veya verilerin ihlaline ilişkin bir iddiayı öğrenmesi durumunda re'sen inceleme yapmaktadır. Düzenleyici ve denetleyici kurumların yetkilerinden biri de denetim ve gözetim yetkisidir.[417] Buna göre düzenleyici ve denetleyici kurumlar, kendi alanında belirledikleri kurallara uyulup uyulmadığının denetimini, gerektiğinde bizzat yerinde inceleme yaparak gerçekleştirmektedir.[418] Bu denetim yetkisi ve denetimde izlenecek usul düzenleyici ve denetleyici kurumların kanunları ile kendilerine tanınan bir yetkidir.[419] Dolayısıyla 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca Kurul'a re'sen inceleme yapma yetkisi tanınmıştır. Ayrıca ilgili maddenin üçüncü fıkrasında Kurul'un gerektiğinde yerinde inceleme yapabilmesine imkân tanınmıştır.

- **İhbar ve Şikâyet Başvurularının Farkı**

6698 sayılı Kanun'un 14. maddesinin ikinci fıkrasına göre şikâyet hakkına başvurabilecek kişiler belirtilmiştir. Buna göre, veri sorumlusuna yapılan başvurusu

---

[417] GÖZÜBÜYÜK / TAN, *op.cit.,* s. 303; ŞAHİN, *op.cit.,* s. 51

[418] GÖZÜBÜYÜK / TAN, *loc.cit.;*

[419] Ebru ÖZTÜRK, Türk İdare Sisteminde Rekabet Kurumunun Yeri ve Diğer Bağımsız İdari Otoritelerle Karşılaştırılması, Rekabet Kurumu, Uzmanlık Tezi, 2003, s. 19, https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/uzmanlik-tezleri/38-pdf (Erişim Tarihi: 4.7.2020)

reddedilen, veri sorumlusunun verdiği cevabı yetersiz bulan veya başvurusuna süresi içerisinde cevap verilmeyen kişiler Kurul'a şikâyette bulunabilecektir. 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinin ikinci fıkrasında Kurul'a ihbar dilekçelerinin de verilebileceği düzenlenmiştir. Bu hüküm, bazı durumlarda veri sorumlusuna başvurmadan, ihbar şeklinde ilerlenebileceği şeklinde yorumlanabilecektir. Nitekim veri sorumlusuna başvuran kişiler şikâyet başvurusunda bulunabilecekken, ihbar başvurusu için bu şekilde bir koşul öngörülmemiştir. Örneğin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 9. maddesinin ikinci fıkrasında "*meşru bir menfaati olan gerçek ve tüzel kişiler"* için şikâyet hakkı düzenlenmiştir. Böylelikle meşru bir menfaat koşulu olmadan, rekabet ihlalinden haberdar olan herkes ihbarda bulunabilecektir.[420] Benzer şekilde, Kanun'un 11. maddesinde sayılan haklar için veri sorumlusuna başvuran kişiler için şikâyet yolu öngörülürken, ihbar için herhangi bir şart öngörülmemiştir. Bu nedenle veri ihlalinden haberdar olan herkes Kurul'a ihbar başvurusunda bulunabilecektir. Ayrıca yukarıda belirtildiği üzere şikâyet için ilgili kişilerin uyması gereken süreler bulunmakta olup, bu sürelerin ihbar için öngörülmediği dikkat çekmektedir.

- **İhbar ve Şikâyet Dilekçelerinin İçeriği**

Kanun'un 15. maddesinin ikinci fıkrasında Kurul'un, ele aldığı *ihbar* ve şikâyet dilekçelerinin taşıması gereken bazı şartlar açıklanmıştır. Buna göre, ihbar ve şikâyet dilekçelerinin 3017 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'un 6. maddesi uyarınca,

- belirli bir konuyu içermesi
- yargı mercilerin görev alanına giren konularla ilgili olmaması ve
- dilekçe sahibinin adı-soyadı, imzası ile iş veya ikametgah adresinin bulunması

[420] Emin KOÇ, 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da Düzenlenen İdari Para Cezaları için Öngörülen İdari Usul, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 98, Ocak 2012, ss. 231-282, s. 245-246, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-98-1127 (Erişim Tarihi: 47.2020)

gerekmektedir.[421]

- **Şikâyet Üzerine ve Re'sen Yapılan İncelemenin Sonucu**

Kurul'un incelemesinin sonucunda verilebilecek kararlar Kanun'un 15. maddesinde üç aşamada belirtilmiştir:

- **Hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesi için süre verilmesi:** Kanun'un 15. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca Kurul, ihlalin varlığı halinde hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar verebilir. İlgililer bu karara karşı idari yargıya başvurabilecektir.[422] Bu kapsamda veri sorumlusunun yükümlülüklerinden bir diğeri de Kurul tarafından tespit edilen ve kendisine tebliğ edilen kararları 30 gün içinde yerine getirmektir. Kurul'un kararlarını 30 gün içinde yerine getirmeyenler Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca idari para cezasına çarptırılabilecektir.

- **İhlalin yaygın olması durumunda Kurul'un ilke kararı yayımlaması:** Kurul yaptığı incelemeler sonucunda yaygın bir ihlalin olması halinde bu konu hakkında ilke kararı yayımlamaktadır. İlke karar ile belirli ihlallere göre ilkeler belirlenip, kişilerin uyması gereken genel bir kural olarak duyurulması sağlanmaktadır. Kurul'un ilke kararlarını yerine getirmeyenler Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca idari para cezasına çarptırılabilecektir.

- **Veri işlemenin veya yurtdışına aktarımın durdurulması:** Kurul'un önemli yetkilerinden biri ise 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinin son fıkrasında yer almaktadır. Buna göre eğer telâfisi imkânsız olan veya zor olan zararlar varsa ve bu durum açıkça hukuka aykırılık taşıyorsa, Kurul veri işlemenin veya verinin yurtdışına aktarılmasının durdurulmasına karar verebilecektir. Bu yetki veri sorumlusunun faaliyetleri açısından çok ciddi bir yaptırımdır. Benzer yaptırım GVKT'nin 18. maddesinde ilgili kişilere veri işlemeyi kısıtlama hakkı olarak tanınmıştır. Ayrıca GVKT'nin 58. maddesinde de denetim makamlarının üçüncü bir ülkeye veya

[421] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.,* s. 109
[422] İlgili kişilerin idari yargıya başvuru hakkı için bkz. 3.9.2.5 numaralı başlık

uluslararası kuruluşa veri aktarımının durdurulacağı yetkisine sahip olduğu şeklinde düzenlenmiştir. Kanun'un 15. maddesinin yedinci fıkrasında düzenlenen veri işlemenin veya yurtdışına aktarımın durdurulması kararı derhal uygulanması gereken bir karar olup, beşinci fıkra uyarınca verilen karardan veri sorumlularına süre verilip verilmemesi konusunda farklılık taşımaktadır. Kurul'un durdurma kararlarını yerine getirmeyenler Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca idari para cezasına çarptırılabilecektir.

3.9.2.3. İlgili Kişilerin Adli Yargıya Başvurma Hakkı

İlgili kişinin 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinde sayılan zararın giderilmesini talep etme hakkı çerçevesinde veri sorumlusundan veri işleme faaliyetinden ötürü herhangi bir zararının doğması halinde tazminat talep etme hakkı bulunmaktadır.[423] Ayrıca ilgili kişi TMK'nın 24. maddesi uyarınca hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırıldığı takdirde saldırıda bulunanlara karşı hâkimden koruma talep edebilmektedir. Kişilik haklarının ihlal edilmesi durumunda ilgili kişi TMK'nın 25. maddesi uyarınca kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilmektedir. Bu davalar şu şekildedir:

- Kişilik hakkının saldırı tehlikesinin önlenmesi davası,
- Kişilik hakkına ilişkin sürmekte olan saldırıya son verilmesi davası,
- Kişilik hakkına yapılan saldırı sona ermiş olsa bile saldırının etkilerinin devam etmesi halinde hukuka aykırılığının tespiti davası,
- Maddi tazminat davası,
- Manevi tazminat davası,
- Hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilen kazancın vekâletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesi davası

Ayrıca kişilik hakkı ihlal edilen kişi hâkimden düzeltmenin/kararın üçüncü kişilere bildirilmesini veya düzeltmenin/kararın yayımlanmasını isteyebilmektedir.

---

[423] İlgili kişinin zararın giderilmesini talep hakkına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.1.8. numaralı başlık

3.9.2.4. İlgili Kişilerin Ceza Yargılamasına Başvurma Hakkı

- **Suçlar**

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğinden sonra bu alanda en büyük gelişme 2014 yılında TCK'ya kişisel verilerin korunması hakkına ilişkin suç tiplerinin ceza oranlarının düzenlenmesidir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin suç tipleri TCK'nın kabul edildiği tarihten itibaren yer almaktaydı. 2014 ve 2016 yıllarında yapılan değişikliklerle ceza oranlarında artırım yapılmıştır. Bu suç tipleri TCK'nın "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı ikinci kısmının, "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlıklı dokuzuncu bölümünde düzenlenmektedir.

6698 sayılı Kanun'un 17. maddesinde kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından TCK'nın ilgili maddelerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Kişisel verilerin özel hukuk ve idare hukuku ile korunmasının yeterli olmadığı durumda ceza hukukuna başvurulacaktır; bu da ceza hukukunun son çare olması ilkesinin (*ultima ratio*) bir nedenidir.[424]

Öncelikle belirtilmelidir ki TCK'da "kişisel veri" ifadesi kullanılmasına rağmen, "Tanımlar" başlıklı 6. maddede bu ifadenin tanımı mevcut değildir. Dolayısıyla bu Yargıtay'ın kararlarına bakıldığında TCK kapsamında kişisel veri kavramı için TCK'nın gerekçesine, sair mevzuata (KVKK Tasarısı, Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkındaki Yönetmeliği), uluslararası sözleşmelere (108 No'lu Sözleşme) ve öğretiye bakılarak inceleme yapıldığı görülmektedir.[425]

---

[424] KANGAL, *op.cit.*, s. 53

[425] Yargıtay CGK E. 2012/12-1514 K. 2014/312 T. 10.6.2014, Yargıtay CGK, E. 2012/12-1510 K. 2014/331 T. 17.6. 2014, "*Bu maddelerde geçen ve suçun konusunu oluşturan kişisel veriden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin yürürlükte bulunan kanunlarda bir tanım yer almamaktadır. Bununla birlikte TCK'nun 135. maddesinin gerekçesinde; "Gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmelidir. Söz konusu suç tanımında kişisel verilerin bilgisayar ortamında veya kağıt üzerinde kayda alınması arasında bir ayırım gözetilmemiştir" denilmiş, Anayasamızın 20/3. maddesi uyarınca çıkarılması gereken ancak henüz kanunlaşmamış olan Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısının 3. maddesinde ise; "Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi*

TCK'nın 135. maddesi kişisel verilerin kaydedilmesi suçunu şu şekilde düzenlemektedir:

"*(1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir.*

(2) Kişisel verinin, kişilerin siyasi, felsefi veya dini görüşlerine, ırki kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya

---

...ifade eder" şeklinde tanım yapılmış, taslak maddenin gerekçesinde ise; "Kişisel veriler, sadece bireyin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi onun kesin teşhisini sağlayan bilgiler değil, aynı zamanda kişinin aklî, psikolojik, fizikî, kültürel, ekonomik, sosyal ve sair özelliklerine ilişkin verilerdir. Bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması, mevcut verilerin herhangi bir şekilde bir gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesini ifade eder. Yani verilerin; kişinin fiziksel, ekonomik, kültürel, sosyal veya psikolojik kimliğini ifade eden somut bir içerik taşıması veya kimlik, vergi, sigorta numarası gibi herhangi bir kayıtla ilişkilendirilmesi sonucunda kişinin belirlenmesini sağlayan tüm halleri kapsar. İsim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler gibi veriler dolaylı da olsa kişiyi belirlenebilir kılabilme özellikleri nedeniyle kişisel verilerdir" açıklamasına yer verilmiştir.
24.07.2012 gün ve 28363 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve bu tarihten 6 ay sonra yürürlüğe giren Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkındaki Yönetmeliğin 3/1-h maddesinde kişisel veri; "belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bütün bilgiler" olarak tanımlanmıştır.
28.01.1981 tarihli ve 108 nolu Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'nin 2/a maddesinde ise; "Kişisel nitelikteki veriler; kimliği belirtilen veya belirtilebilen gerçek kişiyle ilgili tüm bilgileri ifade eder" denilmiş, 1995 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Topluluğu Veri Koruma Yönergesinin 2. maddesinde de kişisel veri; "doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak bir gerçek kişi ile ilintili olabilecek ve onu belirlenebilir kılacak her türlü bilgi" olarak belirtilmiştir.
Öğretide de kişisel verilere ilişkin; "Bireyin şahsi, mesleki ve ailevi özelliklerini gösteren, o bireyi diğer bireylerden ayırmaya ve niteliklerini ortaya koymaya elverişli hertürlü bilgiyi ifade eder" (Ersan Şen, Türk Ceza Kanunu Yorumu, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2006, s.601), "Bir kişinin adı ve soyadı, yaşı, cinsiyeti, doğum yeri, dini, TC kimlik numarası, cinsel hayatı, cep telefonu numarası, medeni durumu, ailesi, işi, geliri, borçları, adresi, geçirdiği hastalıklar, özel zevkleri ve buna benzer bilgileri" (Volkan Sırabaşı, İnrternet ve Radyo- Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz, Adalet Yayınevi, Ankara, 2007, 2. Bası, s.195) şeklinde tanımlar yapılmıştır.
Kişilerin, sadece insan olması ve toplumdaki yeri, bazı değerleri kişisel veri haline getirmektedir, örneğin; kişinin adı, adresi, kimlik bilgileri, medeni durumu vb... Bunun yanında teknolojik gelişmeler nedeniyle gittikçe karmaşıklaşan toplum hayatındaki bir takım bilgiler de kişisel veri haline gelmiştir, örneğin; vatandaşlık numarası, banka hesap numarası, telefon numarası, elektronik posta adresi ve şifresi vb... Dolayısıyla farklı gruplandırmalar bulunmakla birlikte kişisel verilerin iki başlık altında toplanması mümkündür. Birinci grupta; insanın varoluşundan kaynaklanan kişiliğine ait bilgiler, ikinci grupta ise; teknolojinin gelişmesiyle insanın modern toplumda yer alması nedeniyle kendisine verilen ya da çeşitli hizmetlere ulaşmasında kullanılan bilgiler yer almaktadır. Ancak her iki grupta yer alan bilgilerin de kişisel veri olarak hukuk düzenindeki değeri ve korunmaları açısından bir fark bulunmamaktadır. (Murat Volkan Dülger, Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014, 4. bası, s.577)"

sendikal bağlantılarına ilişkin olması durumunda birinci fıkra uyarınca verilecek ceza yarı oranında artırılır."

Bu suç tipi kişisel verilerin kaydedilmesi sonucunda işlenmektedir. Sırf hareket suçu olmasından ötürü herhangi bir neticenin gerçekleşmesi aranmamıştır.[426] Suçun faili herkes olabileceği gibi, mağduru da kişisel verisi kaydedilen gerçek kişidir.[427] Suçun konusu olan kişisel verinin işlenme amacı dışında kullanılması ve üçüncü kişilerin hukuka aykırı bir şekilde yararlanmasından dolayı hakkında bilgisi toplanan kişilerin zarar görebileceği öngörülerek bu hüküm düzenlenmiştir.[428] İlgili maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi suçun konusu kişisel veriler, gerçek kişiye ait her türlü bilgilerdir.[429] Dolayısıyla tüzel kişiler suçun mağduru değil, suçtan zarar gören olabilecektir.[430] İlgili maddenin ikinci fıkrasında kişisel verilerin özel nitelikli olması halinde suçun nitelikli hali düzenlenmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 136. maddesi kişisel verilerin hukuka aykırı olarak verilmesi veya ele geçirilmesi suçunu şu şekilde düzenlemektedir:

"(1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun konusunun, Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları uyarınca kayda alınan beyan ve görüntüler olması durumunda verilecek ceza bir kat artırılır."

Bu suçun oluşması için üç hareket öngörülmüştür: kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına verme, yayma ve ele geçirme. İlgili maddenin gerekçesi "*Bu madde hükmü ile hukuka uygun olarak kaydedilmiş olsun veya olmasın, kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkalarına vermek, yaymak veya ele geçirmek, bağımsız bir suç olarak*

---

[426] KORKMAZ, *op.cit.*, s. 394; SERT, *op.cit.*, s. 105; KANGAL, *op.cit.*, s. 59
[427] KORKMAZ, *op.cit.*, s. 398; SERT, *op.cit.*, s. 106-107; DÜLGER, *op.cit.*, s. 542; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.*, s. 180; KANGAL, *op.cit.*, s. 61; AYDIN, *op.cit.*, s. 127-131
[428] TCK Madde Gerekçeleri için bkz. http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 10.5.2020)
[429] *Ibid.*
[430] KANGAL, *op.cit.*, s. 62; AYDIN, *op.cit.*, s. 131

tanımlanmıştır." şeklindedir.[431] Yargıtay bu suça ilişkin olarak başkasına verme, yayma ve ele geçirme hareketlerinin ancak kaydedilmiş bir halde bulunması, kaydedilmiş halde başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi gerektiğine karar vermiştir.[432] Seçimlik hareketli bir suç tipi olduğundan ilgili hareketlerden birinin gerçekleştirilmesi halinde suç gerçekleşecektir.[433] Suçun faili herkes olabileceği gibi; mağduru kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkasına verilen, yayılan veya ele geçirilen gerçek kişilerdir.[434] Dolayısıyla tüzel kişiler suçun mağduru değil, suçtan zarar gören olabileceklerdir.[435]

TCK'nın 136. maddesinin ikinci fıkrası 17.10.2019 tarihli 7188 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile eklenmiştir. CMK'nın 236. maddesi mağdur ile şikayetçinin dinlenmesi düzenlenmiştir. Bu maddenin 17.10.2019 tarihli 7188 sayılı Kanun ile eklenen beşinci ve altıncı fıkrasında anılan kayıt ve görüntülerin suçun konusuna dahil olacağı düzenlenmiştir.

CMK'nın 236. maddesinin beşinci fıkrasında, TCK'nın 103. maddesinin ikinci fıkrasına, yani çocukların cinsel istismarında vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi suçuna, atıf yapılmaktadır. Bu suçun soruşturma kapsamında mağdur olan çocukların beyan ve görüntüleri kayda alınmakta, kovuşturma evresinde de beyanları kayda alınmaktadır. Bu kayıtların başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi halinde TCK'nın 136. maddesi kapsamında ceza artırımı yapılmıştır. Bu hüküm çocuklara ait kişisel verilerin korunmasına ilişkin atılan önemli

---

[431] Bkz. *supra note* 428 (TCK Gerekçeleri)

[432] Yargıtay 12. C.D., E. 2017/2960, K. 2018/1541, T. 14.2.2018, (Kazancı), "*TCK'nın 136/1. maddesinin, "Bu madde hükmü ile hukuka uygun olarak kaydedilmiş olsun veya olmasın, kişisel verileri hukuka aykırı olarak başkalarına vermek, yaymak veya ele geçirmek, bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır." şeklindeki gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, kişisel verilerin, "verildiği", "yayıldığı" veya "ele geçirildiği"nin kabul edilebilmesi için, kişisel verilerin kaydedilmiş halde bulunması, kaydedilmiş haliyle başkalarına verilmesi, yayılması ya da ele geçirilmesi gerekir."*

[433] KORKMAZ, *op.cit.,* s. 447; SERT, *op.cit.,* s. 137; DÜLGER, *op.cit.,* s. 576; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 215; KANGAL, *op.cit.,* s. 96; Hasan SINAR, Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu (TCK Md. 136), Kişisel Verileri Koruma Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, Haziran 2020, ss. 33-62, s. 41, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1187047 (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[434] KORKMAZ, *op.cit.,* s. 458-460; SERT, *op.cit.,* s. 141; DÜLGER, *op.cit.,* s. 575; GÖÇMEN UYARER, *op.cit.,* s. 212-213; KANGAL, *op.cit.,* s. 98-99; SINAR, *op.cit.,* s. 40

[435] KORKMAZ, *op.cit.,* s. 460; SERT, *loc.cit.*; DÜLGER, *op.cit.,* s. 576; KANGAL, *op.cit.,* s. 99; SINAR, *loc.cit.*

bir adım olmuştur. Nitekim GVKT'de çocuklara ait kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel koruma yöntemlerinin bulunması gerektiğini düzenlenmiştir. Ancak hukukumuzda henüz buna ilişkin bir kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır.

CMK'nın 236. maddesinin altıncı fıkrasında TCK'nın 102. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen cinsel saldırının vücuda organ veya sair bir cismin sokulması suretiyle gerçekleşmesi suçuna atıf yapılmaktadır. Bu suçtan mağdur olanların soruşturma evresindeki beyanları bakımından CMK'nın 236. maddesinin beşinci fıkrasının uygulanacağı aranmaktadır. Ayrıca beyan ve görüntülerin kayda alınmasına mağdurun rızası aranmaktadır. Bu kayıtların başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi halinde TCK'nın 136. maddesi kapsamında ceza artırımı yapılmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 137. maddesinde yukarıda belirtilen suçların nitelikli halleri düzenlenmiştir. Buna göre, suçların kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetkiyi kötüye kullanmak suretiyle veya belirli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle işlenmesi halinde ceza bir katı artırılır. TCK'nın 6. maddesinin (c) bendinde kamu görevlisi *kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi* olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla bu suçun kamusal faaliyetlerin yürütülmesine katılan kişiler tarafından belirtilen şekilde işlemesi, nitelikli hal olarak değerlendirilebilecektir. Tüzel kişilerin bu suçun faili olması halinde ise TCK'nın 140. maddesi uyarınca tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirleri uygulanacaktır. Önemle belirtilmelidir ki bu suçların kamu görevlisi tarafından işlenmesi halinde TCK'nın 257. maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma suçu, madde hükmünde kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller suçun kapsamı dışında bırakıldığından tali norm olup; TCK'nın 137. maddesi hükmü asli norm olduğundan bu hükme göre ceza verilecektir.[436]

TCK'nın 138. maddesinde kişisel verileri yok etmeme suçu düzenlenmiştir. 6698 sayılı Kanun'un 17. maddesinin ikinci fıkrasında Kanun'un 7. maddesine aykırı olarak kişisel verileri silmeyen ve anonim hale getirmeyenler hakkında da TCK'nın

---

[436] KANGAL, *op.cit.*, s. 88

138. maddesine göre cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu nedenle anılan suç tipi, 3.7.5. numaralı başlıkta açıklandığı için bu kısımda tekrar değinilmeyecektir.

Bu suçların elektronik haberleşme hizmeti vermek üzere yetkilendirilmiş bulunan işletmecilerin personeli tarafından işlenmesi halinde 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun 63. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, TCK hükümleri uygulanacaktır.

Önemle belirtilmelidir ki TCK'nın 135., 136. ve 138. maddesinde düzenlenen suçların yaptırımı olarak adli para cezası değil, hapis cezası öngörülmüştür. Böylelikle kişisel verilere ilişkin suçlarda hürriyeti bağlayıcı ceza öngörülmesinin suçun caydırıcılığına vesile olacağı düşünülmektedir.[437] Ayrıca kişisel verilerin korunmasına verilen önem bir kez daha anlaşılmaktadır.

Belirtilen suçlar, TCK'nın haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK'nın 132. maddesi), kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması (TCK'nın 133. maddesi) ve özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK'nın 134. maddesi) suçları ile aynı bölümde yer almaktadır. TCK'nın 139. maddesinde, bu bölümde yer alan kişisel verilerin korunmasına ilişkin belirtilen üç suç tipi haricindeki suçlarına soruşturulmasının ve kovuşturulmasının şikâyete bağlı olduğu düzenlenmiştir. Buna göre, kişisel verilerin korunmasına ilişkin üç suç tipinin soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca TCK'nın 140. maddesinde ilgili üç suç tipinin işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirlerine hükmolunacağı düzenlenmiştir.

- **Kabahatler**

6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinde veri sorumlusunun bazı yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde öngörülen idari para cezaları mevcuttur. Maddenin devamında idari para cezalarının muhataplarının veri sorumlusu gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişiliği olduğu belirtilmekle birlikte, bu veri sorumluları arasında herhangi

---

[437] DÜLGER, *op.cit.*, s. 600

bir ayrıma gidilmemiştir.[438] Ayrıca, bu yükümlülüklerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde ihlal edilmesi hâlinde Kurul'un bildirimi üzerine ihlal eden kişiler hakkında disiplin hükümleri uygulanacaktır.

6698 sayılı Kanun'da yer alan idari para cezalarının hukuki niteliği kabahat olarak tanımlanmıştır. Böylelikle söz konusu kabahatler hakkında genel kanun niteliğinde olan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uygulanacaktır. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda kabahat "*kanunun, karşılığında idarî yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık"* olarak tanımlanmıştır. İdari yaptırım, kanunların açıkça yetkisi ve idarenin bir işlemi ile verilen yaptırımlara denilmektedir.[439] 6698 sayılı Kanun'da kabahatlere karşı idari yaptırım türü olarak idari para cezası öngörülmüştür. Söz konusu idari para cezaları alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle belirtilmiştir. Kabahatler Kanunu'nun 17. maddesinde de belirtildiği gibi, idari para cezasının miktarı belirlenirken "kabahatin haksızlık içeriği" ile "failin kusuru ve ekonomik durumu" olmak üzere iki şart birlikte değerlendirilir. Nitekim 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin gerekçesinde bu durum şu şekilde açıklanmaktadır: "*Madde ile kabahatler karşılığında öngörülen idari para cezalarının alt ve üst sınırları arasındaki makas bilinçli olarak geniş tutulmuştur. Kurul karar verirken, kabahatler hususunda genel kanun niteliğinde olan 30.03.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin (2) numaralı fıkrasında belirtildiği üzere kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumunu dikkate alacaktır. Burada amaçlanan, kabahatlerin farklı ekonomik güce sahip gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanacak olması nedeniyle, yaptırım uygulanmasında hakkaniyeti sağlamaktır. Buna göre, küçük ölçekli bir aile şirketiyle ülke çapında faaliyet gösteren bir holdingin Kanun hükümlerini ihlal etmesi durumunda uygulanacak idari para cezasının miktarının belirlenmesinde, kabahatin niteliği de göz önünde bulundurulmak suretiyle, farklılıklar olacağı kesindir*."[440] İdari para cezasının

---

[438] DÜLGER, *op.cit.,* s. 604
[439] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 271
[440] Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, *op.cit.,* s. 73

sınırlarının belirlenmesindeki ölçüt 6698 sayılı Kanun'da belirtilmeli ve Tüzük'teki gibi daha somut ölçütler belirlenmeliydi.[441] Zira Tüzük'ün 83. maddesinde ihlalin süresi, ağırlığı vb. kıstaslar belirlenmiştir ve veri sorumluları cezalandırılırken şirketlerin yıllık cirolarının esas alınması gerektiği düzenlenmiştir.

Kabahatler Kanunu'nda, TCK'dan farklı olarak, zincirleme suç hükümleri uygulanmamaktadır. Zincirleme suç TCK'nın 43. maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır: "*bir suç işleme kararının icrası kapsamında, değişik zamanlarda bir kişiye karşı aynı suçun birden fazla işlenmesi durumunda, bir cezaya hükmedilir*." Kabahatler Kanunu'nun 15. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca aynı kabahatin birden fazla işlenmesi ayrı ayrı cezalandırılacaktır. Dolayısıyla veri sorumluları tarafından aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili ayrı ayrı idari para cezası verilecektir. Dolayısıyla katlanarak artan söz konusu idari para cezaları veri sorumlularını maddi açıdan ciddi sıkıntılara sürükleyebilecektir.[442] Ayrıca bu durumda Kanun'da belirtilen üst sınır bir hayli aşılmış olacaktır.[443]

Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesinde bu kanunun genel kanun niteliği belirtilmiştir. İlgili hükümde, eğer idari yaptırımların düzenlendiği kanunlarda bu yaptırımlara karşı başvurulacak olan kanun yolları belirtilmemişse, Kabahatler Kanunu'nun genel kanun olmasından ötürü uygulanacağı düzenlenmiştir.[444] Eğer bir kanunda kanun yolu belirtilmişse, Kabahatler Kanunu uygulanmayacaktır. Örneğin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 55. maddesinde Rekabet Kurulu kararlarına karşı kanun yoluna idare mahkemelerinde başvurulacağı düzenlenmiştir. 6698 sayılı Kanun'da buna ilişkin bir hüküm olmaması sebebiyle Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin birinci fıkrası uyarınca idari para cezalarına karşı, kararının tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün için de sulh ceza mahkemesine başvurulacağı düzenlenmiş olup.

---

[441] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 375-376
[442] DÜLGER, *op.cit.,* s. 605
[443] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 377
[444] "*Bu Kanunun; idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde (...) uygulanır.*"

Başvurunun süresi içerisinde yapılmaması halinde kararın kesinleşeceği belirtilmiştir.[445] Öncelikle Kabahatler Kanunu'nun idari yaptırımlara karşı kanun yolu hükümlerinde genel kanun olma niteliğinden ötürü yalnızca idari para cezalarına karşı değil, diğer idari yaptırım türlerine karşı da kanun yolu olarak sulh ceza mahkemesine başvurulabileceğini söylemek mümkündür. Ancak 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin üçüncü fıkrasındaki disiplin hükümleri hariç olmak üzere, Kanun'da idari para cezasından başka yaptırım türü tanımlanmamıştır. Dolayısıyla Kabahatler Kanunu'nun 4. maddesinde düzenlenen kanunilik ilkesi gereğince, 6698 sayılı Kanun'daki kabahatlere uygulanacak olan yaptırımlar mutlaka Kanun'da belirtilmelidir.

Kanaatimce, Kurul'un kararlarına karşı kanun yolu olarak idari yargıya başvurulması için bir kanuni düzenleme gerekmektedir. Bunun en önemli sebebi ise sulh ceza hakimliği kararlarına karşı çok kısıtlı başvuru yolu olmasıdır. Sulh ceza hakimliği, sulh ceza mahkemelerinin yerini almak üzere 2014 yılında yürürlüğe giren 6545 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Sulh ceza hakimliğinin kararlarına itiraz yalnızca başka bir sulh ceza hakimliğine veya Anayasa Mahkemesine yapılacak itiraz ile sınırlıdır.[446] Dolayısıyla kişisel verilerin korunmasına verilen önem, Kurul'un çok yüksek miktarlarda ceza verebilmesi, Kurul'un bir idari otorite olması, Kurul'un veri sorumluları üzerinde tesis ettiği işlemlerin birel işlem olması göz önünde bulundurulduğunda, Kurul kararlarına yapılacak olan itirazların idari yargıda çözülmesi gerektiği ve Kurul kararlarına karşı iptal veya tam yargı davası açılabilmesi gerektiği kanaatindeyim.

6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinde düzenlenen kabahatlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi halinde, bu eylemleri işleyen kamu görevlilerine karşı disiplin hükümlerine göre işlem

---

[445] *"İdarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir."*

[446] International Commission of Jurists, Türk Sulh Ceza Hakimlikleri ve Uluslararası Hukuk, İsviçre, 2018, https://www.icj.org/wp-content/uploads/2019/02/Turkey-Judgeship-Advocacy-Analysis-brief-2018-TUR.pdf (Erişim Tarihi: 11.05.2020)

yapılacaktır.[447] İlgili hüküm Devlet Memurları Kanunu'nda düzenlenen disiplin hükümleri ile birlikte yorumlanmalıdır.[448] İdarede görev alan bireylere, düzene ve kurallara uymadıklarında uygulanan idari yaptırımlara disiplin cezaları denilmektedir.[449] Disiplin cezaları da niteliği itibariyle birer idari yaptırımdır. Disiplin cezaları, ceza hukukuna en fazla yaklaşan idari yaptırım türleridir.[450] Disiplin cezalarının yargı mercileri tarafından değil, bizzat idare tarafından uygulanmaktadır ve bu sebeple idari yaptırım olarak değerlendirilmektedir.[451] 6698 sayılı Kanun'da belirtilen kabahatlerin adı geçen idari otoriteler tarafından işlenmesi halinde disiplin hükümleri yetkili idare tarafından uygulanacaktır ve sonucu Kurul'a bildirilecektir. Disiplin hükümleri bizzat idare tarafından uygulandığı için, başka bir deyişle bu tür bir yaptırım doğrudan Kurul tarafından uygulanmadığı için, yaptırımın sonucu Kurul'a mutlaka bildirilmelidir.

Önemle belirtilmesi gereken bir diğer husus ise, 6698 sayılı Kanun'da yalnızca dört ihlale ilişkin idari para cezası öngörülmesidir. Örneğin Kanun'un 4. maddesinde belirtilen ilkelere aykırı olarak kişisel veriler meşru amaç ile işlenmediği takdirde idari para cezası öngörülmemiştir. Doktrinde Kanun'un 4. maddesindeki aykırılık karşısında uygulanacak idari para cezasının belirtilmemiş olması belirsizlik olarak nitelendirilmiştir.[452] 6698 sayılı Kanun'daki düzenlemeden farklı olarak, GVKT'nin 83. maddesinin beşinci fıkrasının (a) bendinde kişisel verilerin işlenmesine uyulması zorunlu genel ilkelerin ihlal edilmesi halinde idari para cezası öngörülmüştür. Uygulamada Kurul kararları incelendiğinde Kanun'un 4. maddesindeki ilkelere aykırılık tespit edilip, veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine

---

[447] 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin üçüncü fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir: "*Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.*"

[448] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 377

[449] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 271; Yücel OĞURLU, İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Mayıs 2001, s. 103

[450] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 271; Yasin ASLAN, İdari Yaptırımlar, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı 85, 2009, ss. 173-188, s. 179, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-85-564 (Erişim Tarihi: 13.05.2020)

[451] OĞURLU, *op.cit.,* s. 105

[452] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 375

getirmediği sonucuna varılmıştır. Nitekim Kurul bir kararında, veri sorumlusu tarafından gerekli olmayan bir belgenin müşteriden istenilmesinde "*hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma ilkesi ile belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ilkesine aykırılık teşkil ettiği dikkate alınarak, Kurulca Kanunun 12 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası çerçevesinde kişisel veri güvenliğini sağlamaya yönelik gerekli teknik ve idari tedbirleri almayan veri sorumlusu hakkında Kanunun 18 inci maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmasına*" karar verilmiştir.[453] Buna göre veri sorumlusunun ilkelere aykırı hareket etmesi sonucunda, uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli idari ve teknik tedbirleri almadığı gerekçesiyle yaptırım uygulanmıştır. Buna göre, örneğin kişisel veriler amacına aykırı işlenmişse, amaca aykırı işlenmemesine yönelik gerekli idari ve teknik tedbirlerin alınmaması değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, 6698 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki ilkelerin ihlal tespitini yaparken destekleyici norm olarak kullanıldığı yorumunu yapmak yanlış olmayacaktır.

3.9.2.5. İlgili Kişilerin İdari Yargıya Başvurma Hakkı

6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinde Kurul'un şikâyet veya re'sen araştırma sonucundaki vereceği üç farklı karar tipi mevcuttur. Beşinci fıkra uyarınca Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar verebilecektir. Altıncı fıkra uyarınca ihlal yaygın ise ilke kararlar verilebilecektir. Yedinci fıkrası uyarınca ise veri işlemenin veya yurt dışına aktarımın durdurulmasına karar verebilmektedir. Başka bir deyişle Kurul bazı kararlarda idari para cezasından farklı olarak veri sorumlusunu talimatlandırma, veri sorumlusunun faaliyetlerini durdurma gibi kararlar alabilmektedir. Bu tür kararların veri sorumluları tarafından uygulanmaması halinde Kurul ikinci bir karar alarak Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca Kurul kararlarını yerine getirmeyenler hakkında idari para cezası verebilmektedir. Örneğin Kurul "*ilgili kişiler tarafından yapılacak başvuruları etkin, hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olarak sonuçlandırmak üzere gerekli her türlü idari ve teknik tedbirleri alması hususunda talimatlandırılmasına"* karar verilmiş

[453] Bkz. *supra note* 260 (Genel İlkelere Aykırı Veri İşlenmesine İlişkin Karar)

olup, bu kararına uymayan veri sorumlusu hakkında "*gerekli idari tedbirlerin alınmadığı ve Kurul tarafından verilen talimata uygun davranılmadığı"* gerekçesiyle idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.[454] Dolayısıyla Kurul'un 15. maddesi kapsamında verilen kararlarda ikili bir değerlendirme yapıldığı yorumu yapılabilecektir.

İlgili kişilerin Kurul'un 15. maddesi kapsamında aldığı karalarına karşı idare mahkemesinde iptal veya tam yargı davası açılabilmesi mümkündür.[455] Zira bir önceki bölümdeki açıklamalara uyarınca kabahatler karşılığında verilecek idari para cezalarına karşı sulh ceza hakimliğine başvurulacak olup, Kurul'un kabahat karşılığı olmayan, diğer idari yaptırımlara karşı ise idari yargı yoluna başvurulabilecektir. Bu işlemler Kurul'un veri sorumluları üzerine tesis ettikleri birel idari işlemlerdir ve itirazı idari yargıda yapılabilecektir. Kanun'un 15. maddenin altıncı fıkrası uyarınca alınan ilke kararlara karşı başvuru yolları ayrıca değerlendirilecektir.

İptal davası, İYUK'un 2. maddesi uyarınca idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden birinde hukuka aykırılık olması sebebiyle, menfaati ihlal edilenler tarafından işlemin iptali için açılan davadır. İptal davasını Kurul kararının muhatabı veri sorumlusunun yanı sıra, Kurul'un verdiği kararda menfaati bulunan kişilerin de açabilmesi mümkündür. İptal davaları sayesinde idarenin tesis ettiği idari işlemlerin hukuka uygunluk denetimi sağlanmaktadır.[456] Bu denetim uyarınca işlemin hukuka aykırı olduğuna karar verilirse işlem herkes açısından geçmişe etkili olarak bütün hüküm ve sonuçlarıyla hükümsüz kalmaktadır.[457] Tam yargı davası ise, yine anılan madde hükmü uyarınca, idari eylemlerden, işlemlerden veya idarenin eylemsizliğinden kişisel hakları doğrudan zarar gören kişiler tarafından zararın giderilmesi amacıyla açılmaktadır.[458] Tam yargı davaları "*kişilerin ihlal edilen hakların*

---

[454] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Bir uçak bileti satış firması olan veri sorumlusu hakkındaki şikayetle ilgili" 06.02.2020 Tarihli ve 2020/86 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6732/2020-86

[455] İlgili Kişinin Hak Arama Yöntemleri, *op.cit.,* s. 4

[456] Halil KALABALIK, İdari Yargılama Usulü Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ocak 2019, s. 167; YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 736

[457] *Ibid.*; GÖZLER / KAPLAN, *op.cit.,* s. 401

[458] KALABALIK, İdari Yargılama Usulü Hukuku, *op.cit.,* s. 219

yerine getirilmesine veya uğradıkları zararlarının giderilmesine yönelik davalar" şeklinde tanımlanmaktadır.[459] Başka bir deyişle idareye karşı açılan tazminat davalarıdır.[460] Dolayısıyla Kurul'un kararlarına karşı ilgili kişilerin kişisel haklarında zarar oluştuğu durumda idare mahkemesinde tam yargı davası da açılabilecektir. İYUK'un 12. maddesi uyarınca bu iki dava birlikte açılabileceği gibi önce iptal davasının açılıp karara bağlanması üzerine tam yargı davası da açılabilecektir. Tam yargı davasında zararı doğuran işlemin yürürlükte kaldığı tarih itibariyle zarar söz konusu olabilmektedir. Danıştay bu durumda zararın tespit edilememesi halinde dava değerinin gösterilmeden de dava dilekçesinin düzenlenmesinin mümkün olacağını karara bağlamıştır.[461] İptal ve tam yargı davalarının açılacağı yetkili mahkeme olarak 6698 sayılı Kanun'da özel hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle İYUK'un 32. maddesi uyarınca genel yetkiye başvurulacaktır. Dolayısıyla bu davaların açılmasında "*dava konusu idari işlemi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi*" yetkilidir.[462] Böylelikle ilgili kişiler Kurul kararlarına karşı idari yargılama yoluna başvuracaklarında Ankara İdare Mahkemesi'nde dava açmaları gerekmektedir.

Kanun'un 15. maddesinin altıncı fıkrasında ihlalin yaygın olması halinde Kurul'un ilke karar yayımlayabileceği düzenlenmiştir. Kurul'un bugüne kadar yayımladığı 5 ilke kararı mevcuttur. Anılan ilke kararların hepsinde veri ihlaline ilişkin ileride oluşabilecek problemlerin önüne geçilmesi amacının güdüldüğü görülmektedir. Zira bu kararlarda somut bir veri sorumlusuna karşı bir karar verilmemiş olup, kararlar düzenleme yapma amacı taşımaktadır ve genele hitap etmektedir. Dolayısıyla bu tür kararların birel işlem özelliğinde değil, genel düzenleyici işlem niteliğinde olduğu yorumu yapılabilecektir. Düzenleyici işlemlere karşı açılacak iptal davasının süresi,

---

[459] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 799
[460] GÖZLER / KAPLAN, *op.cit.,* s. 414
[461] Danıştay İBK, E. 1983/1 K. 1983/10 T. 29.12.1983 (Kazancı); KALABALIK, İdari Yargılama Usulü Hukuku, *op.cit.,* s. 254
[462] İYUK'un 32. maddesi şu şekildedir: "*(1) Göreve ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla bu Kanunda veya özel kanunlarda yetkili idare mahkemesinin gösterilmemiş olması halinde, yetkili idare mahkemesi, dava konusu olan idari işlemi veya idari sözleşmeyi yapan idari merciin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. (2) Bu Kanunun uygulanmasında yetki kamu düzenindendir*."

kararın ilanı veya yayımı tarihinden itibaren 60 gündür.[463] Dolayısıyla Resmî Gazete'de yayımlanan veya ilan edilen Kurul'un ilke kararlarına karşı 60 gün içinde *menfaatleri ihlâl edilenler*, iptal davası açabilecektir.

Kurul, Kanun'un 15. maddesi uyarınca verilen kararlara aykırılık halinde idari para cezası verebilmektedir. O halde Kurul'un ilke kararlarına uyulmaması halinde de idari para cezası verilebileceği yorumu yapılabilecektir. Ancak bu konuda Kurul kararlarında önemli bir husus dikkat çekmektedir. Kurul, (1) bir kararında ilke karara aykırı davranıldığı gerekçesiyle ceza vermiştir ancak (2) başka bir kararında ise ilke karara aykırı davranıldığının kararda tespit edilmesine rağmen ilke karara aykırılıktan ceza vermemiştir.

Birinci durum açıklanacak olursa Kurul'un banko/gişe/masa gibi bölümlerde yetkisi olmayan kişilerin bulunmasını ve birbirinde yakın olan müşterilerin kişisel verileri duymasına, görmesini vb. önleyecek nitelikte gerekli teknik ve idari tedbirleri alması gerektiğine yönelik bir ilke kararı mevcuttur.[464] Kurul, spor salonlarının giriş çıkışlarında el-avuç içi okutma sisteminin kullanılmasına ilişkin verdiği kararda veri güvenliği tedbirlerinin alınmamasına ilişkin gerekçesiyle Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca verdiği idari para cezasının yanı sıra, üyelere ait kişisel bilgilerin üçüncü kişiler tarafından görülmesini önleyecek gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı gerekçesiyle söz konusu ilke karara aykırı davranıldığı gerekçesiyle Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca idari para cezası vermiştir.[465]

İkinci durumda ise Kurul'un pazarlama amaçlı ileti göndermeden önce ilgili kişilerin açık rızasının alınması veya Kanun'un 5. maddesinde yer alan diğer şartlara dayanılması gerektiğine dair ilke kararı mevcuttur.[466] Kurul, Amazon hakkında verdiği

---

[463] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 752; KALABALIK, İdari Yargılama Usulü Hukuku, *op.cit.,* s. 306

[464] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Banko, Gişe, Masa gibi Hizmet Alanlarında Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik 21/12/2017 Tarihli ve 2017/62 Sayılı İlke Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4114/2017-62

[465] Bkz. *supra note* 269 (2019/81 Sayılı Karar ve 2019/165 sayılı Karar Özeti)

[466] Bkz. *supra note* 190 (2018/119 Sayılı İlke Karar)

kararda söz konusu ilke kararı tekrar hatırlatmıştır. Ancak Amazon hakkında "*ilgili kişilerin iletişim bilgilerini işlemek suretiyle ticari elektronik ileti göndermek hususunda ilgili kişilerin açık rızasını almadığı, açık rıza dışında da bir işleme nedenine dayanmadığı*" gerekçesiyle, Kanun'un 12. maddesine aykırı davrandığının tespitini yaparak idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.[467] Dolayısıyla ilke karara aykırılıktan ötürü Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinden değil, ilke kararın tespit ettiği hususta gerekli idari ve teknik tedbirlerin alınmaması sebebiyle Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinden ceza vermiştir. Dolayısıyla verilen kararda ilke kararın uygulanmamasına ilişkin bir idari para cezası değil, Kanun'daki ilke kararın tespit ettiği hükümlere aykırılık teşkil eden fiile verilen idari para cezası söz konusu olmuştur.

İki karardan da görüldüğü üzere Kurul uygulamasında ilke kararın uygulanmamasına ilişkin olarak ceza verilip verilmediği hususunda farklı kararlar mevcuttur. Bu durum, veri sorumlularının her iki durumda ilke karara karşı hangi hukuki yollara başvuracağı konusunda farklı görüşler oluşturmaktadır. Yukarıda belirtildiği üzere ilke karar, genel düzenleyici işlem olma özelliğini haizdir. Bu nedenle ilanından veya yayım tarihinden itibaren 60 gün içerisinde iptal davası açılabilmektedir. İlan veya yayım tarihinden itibaren 60 gün geçtikten sonra genel düzenleyici işlemlere İYUK'un 7. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca ancak ilgili düzenleyici işlem, birel işlem olarak uygulandığında birel işleme karşı dava açıldığında, düzenleyici işleme karşı da birlikte dava açılabilecektir. Buna göre, birinci durumu sonuca bağlayacak olursak, ilke karara aykırı davranıldığı gerekçesiyle bir veri sorumlusuna idari para cezası verilmesi halinde iki durum mevcut olacaktır:

- veri sorumlusu ilgili karara karşı, Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında kabahat karşılığında idari para cezası uygulandığından ötürü sulh ceza hakimliğinde dava açabilecektir.

---

[467] Bkz. *supra note* 191 (2020/173 Sayılı Karar Özeti)

- veri sorumlusu, ilgili karar ile birlikte aynı zamanda ilke karara da iptal davası açmak istediğinde, hem veri sorumlusunun ihlali kabahat niteliğini taşıdığı için, hem genel düzenleyici işleme karşı idare mahkemesinde dava açılabileceği için, Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin son fıkrası uyarınca ilgili iki karara karşı idare mahkemesinde dava açabilecektir. İlgili madde bir sonraki başlıkta detaylı olarak açıklanmıştır.

Yukarıda belirtilen ikinci durumu sonuca bağlayacak olursak ise, ilke karara aykırılıktan ötürü ceza verilmediği, veri güvenliğe ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmemesi uyarınca idari para cezası verildiği takdirde, bu cezanın kabahat karşılığı verildiği gerekçesiyle veri sorumlusu sulh ceza hakimliğinde dava açabilecektir.

Dolayısıyla Kurul'un uygulamasına bakıldığında ilke karara aykırılık sebebiyle, Kanun'un 15. maddesine aykırı davranıldığı için verilen idari para cezası veya ilke karara aykırı davranılmasına rağmen gerekli idari ve teknik tedbirlerin alınmamasından ötürü Kanun'un 12. maddesine aykırı davranıldığı için verilen idari para cezası söz konusu olmaktadır. Kurul'un uygulamada yeknesaklık oluşturması açısından ilgili idari para cezalarının hangi durumda, nasıl verildiğine ilişkin bir ikincil düzenleme çıkarması gerektiği mecburidir.

Kanun'un 15. maddesinde yer alan kararlara karşı idari dava açılması halinde, Kurul'un tesis ettiği işlem durdurulmayacaktır. Nitekim İYUK'un 27. maddesinin birinci fıkrası "*Danıştayda veya idari mahkemelerde dava açılması dava edilen idari işlemin yürütülmesini durdurmaz*." şeklinde düzenlenmiştir. Örneğin Kurul'un 15. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca hukuka aykırılıkların giderilmesine karar verildiğinde, veri sorumluları bu kararı tebliğden itibaren 30 gün içinde yerine getirmek zorundadır. Veri sorumluları, Kurul tarafından verilen ilk karara karşı idari dava açtığında, 30 günlük sürenin işlemesi durmayacaktır. Bu nedenle veri sorumlularının idari dava açarken yürütmenin durdurulması talebinde bulunmaları gerekmektedir. Doktrinde yürütmenin durdurulması "*yargı yerinin bir idari işlemin ya da yargı kararının uygulanmasını davanın sonuna kadar ertelemesi*" olarak ifade

edilmektedir.[468] Yürütmenin durdurulması için İYUK'un 27. maddesinde iki koşul öngörülmüştür: idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması.[469] Maddenin devamı uyarınca mahkemeler, bu koşullar birlikte gerçekleştiğinde, idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilmektedir.

- **İdari Para Cezası ve Diğer İdari Yaptırımların Aynı Kararda Verilmesi Halinde Başvurulacak İdari Yargı Yolları**

Önemle belirtmek gerekir ki Kurul bazı kararlarında 15. madde uyarınca alabileceği kararların sonucunda uygulayacağı yaptırımlarla birlikte, 18. madde uyarınca idari para cezasına da hükmetmektedir. Örneğin Kurul'un 14.02.2019 tarih ve 2019/23 sayılı kararında teknik servisin, müşterilerin bıraktığı telefonlar için verdiği form numarasının ardışık sayılardan ibaret olması sebebiyle müşterilerin son iki rakamı değiştirerek diğer müşteri bilgilerine de ulaşabildiği tespit edilmiştir.[470] Bunun üzerine veri sorumlusu teknik servise veri güvenliğini sağlamak için gerekli teknik ve idari tedbirleri almadığı gerekçesiyle 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca 150.000 Türk Lirası para cezası vermekle birlikte, söz konusu aykırılığın giderilmesi için veri sorumlusunun talimatlandırılmasına ve 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca sorgulamanın yapıldığı linklerin durdurulmasına karar verilmiştir.[471] İlgili kararda hem kabahat karşılığı verilen idari para cezası hem de Kanun'un 15. maddesinde düzenlenen idari yaptırım düzenlenmektedir.

Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin sekizinci fıkrası şu şekilde düzenlenmektedir: "*İdarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde;*

---

[468] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 793
[469] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.,* s. 788
[470] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Teknik servis hizmeti veren firmanın müşterilerine verdiği form/takip numarasının son hanelerinin değiştirilmesi yoluyla farklı kişilere ait kişisel verilere ulaşıldığı yolunda Kuruma iletilen ihbarın incelenmesi ve ihbara ilişkin alınan Kurul Kararının yerine getirilmemesi hakkında" 14/02/2019 tarihli ve 2019/23 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5464/2019/52
[471] *Ibid.*

idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddiaları bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görülür.". Belirtilmelidir ki, Kurul bazı kararlarında hem idari para cezasına hem de kabahat niteliğinde olmayan idari yaptırıma karar vermektedir. Bu durumda Kabahatler Kanunu'nun ilgili maddesi gereğince kanun yolu olarak idari yargıya başvurulacaktır. Nitekim Danıştay idari yaptırımlarda başvurulacak kanun yolunda görevli mahkeme olarak Kabahatler Kanunu uyarınca genel nitelikte olan sulh ceza hakimliğini, aynı kişi hakkında idari yargının görev alanına giren kararların verilmesi durumunda da idare mahkemesini kabul etmiştir. [472]

Kabahatler Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca diğer kanunlarda düzenlenen bazı yaptırım türlerine (belirli bir süre için; bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat veya ehliyetin geri alınması, kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması) ilişkin hükümlerin saklı tutulduğu görülmektedir.[473] Böylelikle, her ne kadar bu yaptırımlar kabahat karşılığı öngörülse de, bu tür yaptırımlar için özel kanunlarda herhangi bir kanun yolu öngörülmediyse, sulh ceza hakimliğine değil, idari yargıya başvurulacaktır. Nitekim Danıştay bir kararında tesis edilen idari yaptırımın özel kanunda düzenlendiğine ancak kanunda bu idari yaptırıma ilişkin bir kanun yolu düzenlenmediğini belirterek, "*iptal istemine konu işyerinin kapatılmasına ilişkin kararın idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu idari bir işlem olduğu ve 5326 sayılı Kanun'un 19. maddesinde düzenlenen istisnalar içinde bulunduğu dikkate alındığında*" görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğuna karar vermiştir.[474]

- **Üst Makama Başvuru**

---

[472] Yunus ERASLAN / Ayşegül ÇOBAN ATİK, Yargı Kararları Işığında İdari Yaptırımlarda Görevli Yargı Yeri Sorunu, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Sayı: 41, Ocak 2020, ss. 151-186, s. 171 https://yayin.taa.gov.tr/makaleler/41/5.pdf (Erişim Tarihi: 12.05.2020)

[473] Kabahatler Kanunu'nun 19. maddesi: "*Diğer kanunlarda kabahat karşılığında öngörülen belirli bir süre için; a) Bir meslek ve sanatın yerine getirilmemesi, b) İşyerinin kapatılması, c) Ruhsat veya ehliyetin geri alınması, d) Kara, deniz veya hava nakil aracının trafikten veya seyrüseferden alıkonulması, gibi yaptırımlara ilişkin hükümler, ilgili kanunlarda bu Kanun hükümlerine uygun değişiklik yapılıncaya kadar saklıdır."*

[474] Danıştay 10. Dairesi, T. 22.09.2016 E. 2016/1866 K. 2016/3488 (Kazancı)

İlgili kişinin bir idari işlem olan Kurul kararına karşı idari dava açmadan önce İYUK'un 11. maddesi kapsamında kararı veren makamın üst makamına yapabileceği bir başvurma hakkı mevcuttur.[475] Bu başvuru ile idarenin tesis ettiği işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem tesis etmesi talep edilmektedir. Eğer bir üst makam bulunmuyorsa kararı veren makama da başvuru yapılabilmektedir. Kurum'da karar organı olarak Kurul bulunmaktadır ve Kurul'un bir üst organı bulunmadığı için Kurul'un verdiği karara karşı söz konusu başvuru Kurul'a yapılabilecektir. Önemle belirtilmelidir ki ilgili kişilerin bu başvuruyu yapması idari dava açma süresi olan 60 günlük süreyi durduracaktır ve talebin reddi, zımnen reddi halinde bu süre yeniden işlemeye başlayacaktır. Bu başvuru zorunlu bir başvuru değildir ve ilgili kişilerin isteğine bağlıdır.[476]

- **Kamu Denetçiliği Kurumu veya Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna Başvuru Yapılması**

İlgili kişilerin kişisel verilerinin korunması haklarının ihlal edilmesi halinde Kamu Denetçiliği Kurumuna veya Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru yapabilmeleri de mümkündür. Kamu Denetçiliği Kurumuna başvuru yapılabilmesi için ilgili Kurum kapsamında İYUK ve özel kanunlarda öngörülen idari başvuru yollarının tüketilmesi gerekmektedir.[477] Kamu Denetçiliği Kurumunun şikâyet başvurusundan

---

[475] İYUK'un 11. maddesi şu şekildedir:
"(1) İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.
(2) Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.
(3) İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır."

[476] KALABALIK, İdari Yargılama Usulü Hukuku, *op.cit.*, s. 179

[477] 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 17. maddesinin dördüncü fıkrası şu şekildedir: *"Kuruma başvuruda bulunulabilmesi için, 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda öngörülen idari başvuru yolları ile özel kanunlarda yer alan zorunlu idari başvuru yollarının tüketilmesi gereklidir. İdari başvuru yolları tüketilmeden yapılan başvurular ilgili kuruma gönderilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, idari başvuru yolları tüketilmese dahi başvuruları kabul edebilir."*

sonra inceleme sonucunda verdiği kararları tavsiye karar veya dostane çözüm kararı[478] niteliğinde olup, ret kararı veya karar verilmesine yer olmadığına dair karar da verebilecektir.[479] Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna yapılacak olan ayrımcılık yasağı ihlali kapsamındaki başvurularda, Kurul'a başvuru gibi, önce işlemi tesis eden taraftan uygulamanın düzeltilmesi talep edilmektedir. Taleplerin reddedilmesi veya taleplere cevap verilmemesi halinde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvuru yapılabilecektir.[480] Özellikle ilgili kişiler özel nitelikli kişisel verilerinin işlenmesinde ayrımcılığa maruz kalındığı durumda gerekli şartlar sağlandığı takdirde Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna başvurabileceklerdir. Tez doğrultusunda Kişisel Verileri Koruma Kurumu kapsamında değerlendirme yapılması nedeniyle anılan iki kuruma değinilmeyecektir.

3.9.3. Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri

6698 sayılı Kanun kapsamında veri sorumlusunun aydınlatma yapmaya, veri güvenliğine, Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yapmaya, ilgili kişiler tarafından başvurulara cevap verme ve Kurul kararlarını yerine getirme yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülükler aşağıda detaylı bir şekilde incelenecektir.

3.9.3.1. Aydınlatma Yükümlülüğü

---

[478] 28.03.2013 tarihli 28601 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 33/A maddesi uyarınca dostane çözüm kararı "*şikâyet konusu talebin ilgili idare tarafından yerine getirilmesi veya şikayetin çözüme kavuşturulduğunun taraflarca Kuruma bildirilmesi hâlinde*" verilmektedir.

[479] Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 31. maddesi şu şekildedir: "*Kurum, şikâyet başvurusuna ilişkin inceleme ve araştırma sonucunda tavsiye kararı, ret kararı, dostane çözüm kararı veya karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

[480] 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17. maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir: "*İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir."*

6698 sayılı Kanun'un 10. maddesinde veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü ve bu yükümlülük kapsamında ilgili kişilere hangi konularda aydınlatma yapılacağı düzenlenmiştir. İlgili kişilerin bilgilendirilmesi kişinin haklarını düzgün bir şekilde kullanılması ve korunması için önem arz etmektedir.[481] İlgili kişilere gerekli aydınlatmaları veri sorumlusu yapabileceği gibi, veri sorumlusunun yetkilendirdiği kişiler de yapabilmektedir. İlgili kişilere kişisel verileri konusunda bilgi edinme hakkı tanırken, veri sorumlusuna da bu kapsamda aydınlatma yükümlülüğü tanımıştır.[482]

Öncelikle ilgili kişilere veri sorumlusunun veya temsilcisinin kimliği açıklanmalıdır. Bu hüküm ilgili kişinin taleplerini yönlendireceği muhatabın tespitinin yapılması açısından önem taşımaktadır. Daha sonrasında kişisel verilerin hangi amaçlarla işlendiğinden bahsedilmesi gerekmektedir. Üçüncü olarak kişisel verilerin aktarılması halinde kimlere, hangi amaçlarla aktarılacağının belirtilmesi gerekmektedir. Dördüncü olarak kişisel verilerin hangi şekillerde toplandığının ve 6698 sayılı Kanun'daki hangi hukuki sebebe dayandığının gösterilmesi gerekmektedir. Son olarak ise ilgili kişiye 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesinde yer alan haklarının hatırlatılması gerekmektedir. Aydınlatmanın yapılması veri sorumluları ile ilgili kişiler arasında kurulan güvenin temelini sağlamaktadır. Zira bu yükümlülük hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin de bir sonucudur.[483] Veri sorumlusunun kamu kurum ve kuruluşları olması halinde aydınlatma yükümlülüğü idarenin şeffaflığının bir tecellisi olmaktadır.[484]

Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında veri sorumlularının uyacağı usul ve esasları belirlemek amacıyla 10 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete'de Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ yayımlanmıştır.

Kişisel veriler hangi şarta dayalı olarak işlenirse işlensin her durumda ilgili kişilere aydınlatılmanın yapılması gerekmektedir. Ayrıca aydınlatma yükümlülüğü veri

---

[481] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 217; DÜLGER, *op.cit.,* s. 396

[482] Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler, KVKK Yayınları, s. 2, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/37fa799d-818b-4654-bca0-3be8e5d88ddf.pdf (Erişim Tarihi: 2.1.2020)

[483] Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, *op.cit.,* s. 7

[484] KÜZECİ, 2019, *loc.cit.*

işleme faaliyetinden önce yapılmalıdır. Dolayısıyla verileri işlemeye başladıktan sonra değil, işlemeye başlamadan önce hangi amaçlarla, nasıl işleneceği hakkında ilgili kişiler bilgilendirilmelidir. Ayrıca aydınlatma metni dinamik bir metin olmalıdır. Bir başka deyişle, eğer kişisel verilerin işlenme amacı değişiyorsa, bu durumda da yeniden ilgili kişilere aydınlatma yapılarak bu amacın değiştiği hakkında bilgi verilmelidir. Aydınlatma yükümlülüğü veri sorumlusunun bir yükümlülüğü olup, aydınlatmanın yapılması ilgili kişinin isteğine bağlı değildir. Aydınlatma yükümlülüğü tek taraflı bir beyanla yerine getirilebilmektedir.[485] Burada önemli olan husus aydınlatma yapıldığında bu aydınlatmanın yapıldığını veri sorumlusunun ispat etmesi gerekmektedir.[486]

Önemli bir husus ise aydınlatmanın yapılması herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır. Veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, sözlü veya yazılı veyahut elektronik ortamda bu aydınlatmayı yapabilecektir. Yüz yüze yapılan bilgilendirmeler, bina girişinde duvara asılı bir pano, ilgili kişiye ses kaydı dinletilmesi, internet sitesinde yer alan bir metin vb. yollarla aydınlatma yapılabilecektir.[487] Örneğin bir kamera kaydı alındığının aydınlatması yapılırken herkesin görebileceği yere panoların asılmasına dikkat edilmelidir. Görme engellilerinin erişebileceği aydınlatma metinlerinde ise 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği'nde öngörülen uygulamalar dikkate alınmalıdır.[488] Ancak aydınlatmanın yapıldığının ispatı veri sorumlusuna aittir. Dolayısıyla aydınlatma yapılırken hangi yol seçilirse seçilsin, bu yolun ispat edilebilirliği önem arz etmektedir.

Uygulamada bazı durumlarda bazı kişisel veriler için yapılacak aydınlatmanın niteliği farklı olabilmektedir. Örneğin kamera kayıtlarında kameranın altına yazılan pano ile kısa bir bilgilendirme yapıldıktan sonra detaylı aydınlatma metnine yönlendirme yapılabilmektedir. Buna ilişkin olarak Kişisel Verileri Koruma Kurulunun hazırladığı Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi'nde katmanlı aydınlatma ifadesi bulunmaktadır. Katmanlı aydınlatma, ilgili kişilere yapılacak olan

---

[485] Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler, *op.cit.,* s. 3
[486] Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in 5. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi, Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, *loc.cit.*
[487] Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, *op.cit.,* s. 14
[488] *Ibid.*

aydınlatmanın bilgisinin önceden çok basit bir şekilde verilmesidir. Bu sayede ilgili kişiler detaylı açıklamaların da bulunduğu esas aydınlatma metnine yönlendirilmektedir. Ön bilgilendirme metninden sonra detaylı aydınlatma metnine yönlendirme, internet sitesi linki veya karekod yolu ile yapılabilecektir. Bazı durumlarda ön bilgilendirmenin yapılabilmesi için semboller kullanarak da katmanlı aydınlatma yapılabilecektir.

Kişisel verilerin açık rızaya dayanarak işlenmesi halinde kişilerden açık rızanın alınması ile ilgili kişilerin aydınlatılması ayrı ayrı yerine getirilmelidir. Nitekim önce aydınlatmanın yapılması, daha sonra açık rıza metinlerinin alınması gerekmektedir. Bu düzenlemeden aydınlatma metni ve açık rızanın birbirinden ayrı sayfalarda sunulması gerektiği gibi anlaşılabilmektedir. Ancak burada her iki metnin yapısının ve kapsamının birbirinden ayrıştırılması gerektiğinin altı çizildiği düşünülmektedir. Metinlerin somut olarak ayrı ayrı dokümanlarda ilgili kişilere verilmesi uygulamada çok büyük zorluklar oluşturmakta ve ilgili kişiler açısından karmaşık bir hal almaktadır.[489]

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun yayımladığı örnek aydınlatma metinlerinde[490] vurgu yapılan en büyük hususlardan biri de aydınlatma metinlerinde kullanılan dildir. İlgili kişilere kişisel verilerinin hangi amaçla, nasıl işlendiği açıklanırken kafa karıştırıcı, anlaşılmaz ifadeler ve çok uzun cümleler kullanmak yerine, anlaşılır, açık ve sade bir dil kullanılması gerekmektedir. Zira veri sorumluları kişisel verileri işleme faaliyetlerini karmaşık bir şekilde açıkladığı takdirde ilgili kişiler kişisel verilerinin nasıl işlendiği konusunda çok fazla bilgi sahibi olamayacak ve bu verilerine ilişkin hakları zedelenebilecektir.

Bölümün en başında aydınlatma metninin içeriğinden bahsederken 6698 sayılı Kanun'daki hangi hukuki sebebe dayandığının gösterilmesi gerektiğini belirtmiştik. Hukuki sebep kavramı ile neyin anlatılmak istendiği uzun bir süre tartışılmaktaydı. Tebliğ'in 5. maddesi uyarınca "hukuki sebepten" kasıt, 6698 sayılı Kanun'un işleme şartlarını düzenleyen 5. ve 6. maddeleridir. Dolayısıyla bu maddelerden hangi şarta/şartlara dayandığı açıkça belirtilmelidir.

---

[489] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 142
[490] Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, *op.cit.,* s. 18-23

Uygulamada ilgili kişiden veri işleme faaliyeti öncesinde aydınlatmanın yapılamayacağı durumlar oluşmaktaydı. Kişisel verilerin ilgili kişilerden elde edilmediği durumda veri sorumlusunun aydınlatma metnini hangi kapsamda, nasıl yapacağı bir problem teşkil etmekteydi. Bu problem Tebliğ'in 6. maddesi ile çözüme kavuşturuldu. Buna göre, kişisel verilerin ilgili kişiden elde edilmemesi halinde aydınlatmanın verilerin elde edilmesinden itibaren makul bir süre içinde yapılması gerekmektedir. Kişisel verilerin ilgili kişi ile iletişim amacıyla kullanılmasında ise ilk iletişim halinde aydınlatmanın yapılması gerekmektedir. Ayrıca bu kapsamda kişisel verilerin aktarılması halinde ise en geç kişisel verilerin ilk kez aktarıldığı zaman aydınlatmanın yapılması gerekmektedir. Sonuç olarak, kişisel verilerin işlendiği durumlarda aydınlatma metninin muhataba ulaşması çok önemlidir. Aydınlatma tek taraflı bir beyan olmakla birlikte bu beyanın muhataba ulaşması önem arz etmektedir. İlgili kişiden elde edilmediği takdirde mutlaka makul bir süre içinde aydınlatma ilgili kişiye yapılmalıdır. Veri sorumlusu elinden gelen bütün tedbirleri aldıktan sonra ilgili kişi aydınlatmanın kendisine yapılmadığını beyan ederse, veri sorumlusunun mutlaka ilgili kişiye gerekli aydınlatmayı yaptığını ispatlamalıdır.

- **Aykırılık Halinde Uygulanacak İdari Yaptırım**

6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinde Kanun'da yer alan bazı yükümlülükleri ihlal edenler hakkında uygulanacak idari para cezaları düzenlenmiştir. Aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde 5.000 Türk Lirasından 100.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verilebilecektir. 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası uyarınca veri sorumlusu gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri idari para cezalarını ödemekle yükümlüdür; ancak aydınlatma yükümlülüğünün kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca yerine getirilmemesi halinde Kurul'un bildirimi üzerine ilgili idare, kamu görevlilerine disiplin hükmüne göre işlem yapılmaktadır ve sonuçları Kurul'a bildirilmektedir.

3.9.3.2. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler

Veri sorumlusunun kişisel verilerin güvenliğini sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. 6698 sayılı Kanun'un 12. maddesi veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerini düzenlemektedir. Buna göre, kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde işlenmesini önleme, bu verilere hukuka aykırı bir şekilde erişimi önleme ve bu

verilerin muhafazasını sağlama amaçlarıyla veri sorumlusunun verilere uygun güvenliği sağlamaya yönelik her türlü idari ve teknik tedbiri alma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu kapsamda alınacak idari ve teknik tedbirler açısından uygulamada açıklık sağlanması ve örnek oluşturması amacıyla Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından Kişisel Veri Güvenliği Rehberi yayımlanmıştır.[491]

İlgili Rehber'de veri sorumlusu tarafından mevcut risk ve tedbirlerin belirlenmesi, kişisel veri işleme envanterinin hazırlanması, Veri Sorumluları Sicili'ne bildirim yapılması, çalışanların eğitimi ve farkındalık çalışmalarının yapılması, çalışanlara ve alt işverenlerin/tedarikçilerin çalışanlarına gizlilik taahhütnamesi imzalatılması, iş sözleşmelerine ve disiplin yönetmeliklerine kişisel verilerin korunması kapsamında hükümlerin ilave edilmesi, veri güvenliğine ilişkin politikaların ve prosedürlerin düzenlenmesi, veri minimizasyonu ilkesi çerçevesinde elde edilen kişisel verilerin mümkün olduğunda azaltılması, veri aktarımının yapıldığı üçüncü kişiler ile protokoller düzenlenmesi ile veri sorumlusu ve veri işleyenler nezdinde denetim yapılması gibi başlıca idari tedbirlere yer verilmiştir.[492]

İlgili Rehber'de veri sorumlusu tarafından alınacak başlıca teknik tedbirler ise şu şekildedir: siber güvenliğin sağlanması, kişisel veri güvenliğinin takibi (yazılımların kontrol edilmesi, sızma testleri yapılması, log kayıtlarının tutulması, güvenlik sorunlarının raporlanması gibi), kişisel veri içeren ortamların güvenliğinin sağlanması (kişisel verilerin muhafaza edildiği ortama göre güvenlik tedbirlerinin alınması, erişim sınırlandırılması, şifreleme yapılması gibi), kişisel verilerin bulutta depolanması halinde kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması (bulut depolama hizmeti sağlayıcısının aldığı güvenlik önlemlerinin değerlendirilmesi, uzaktan erişim halinde çift aşamalı kimlik doğrulamanın yapılması, bulutta depolanan kişisel verilerin takibi, kriptografik yöntemlerle şifreleme yapılması gibi), bilgi teknolojileri sistemleri tedariki, geliştirmesi ve bakımı (kullanılan sistemlerin kontrolleri gibi) ve kişisel verilerin yedeklenmesi.[493]

---

[491] Kişisel Veri Güvenliği Rehberi, *op.cit.,* s. 2
[492] Kişisel Veri Güvenliği Rehberi, *op.cit.,* s. 7-13
[493] Kişisel Veri Güvenliği Rehberi, *op.cit.,* s. 15-24

Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek için veri sorumlularının Kanun'un 4. maddesinde sayılan genel ilkelere ilişkin alacağı önlemler gündeme gelmektedir.[494] Zira veri sorumlusu verilerin amaca aykırı işlenmesini önlemek için veya ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmesi için denetim yapmakla ve gerekli idari ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdür.[495] Kurul'un genel itibariyle uygulamasına bakıldığında genel ilkelere aykırılık tespitinin Kanun'un 12. maddesine aykırılık ile ilişkilendirildiği ve bu kapsamda Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinden ceza verdiği görülmektedir.[496]

Veri sorumlusu adına kişisel veri işleyen üçüncü kişiler, 6698 sayılı Kanun'un 12. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde işlenmesini önleme, bu verilere hukuka aykırı bir şekilde erişimi önleme ve bu verilerin muhafazasını sağlama amaçlarıyla verilere uygun güvenliği sağlamaya yönelik her türlü idari ve teknik tedbiri alma zorunluluğu konusunda veri sorumlusu ile birlikte sorumludur.[497] Kurul'un ilke kararında veri güvenliğine ilişkin hükümler açısından veri sorumlusu ile veri işleyenin müştereken sorumlu olduğu belirtilmiştir.[498] Bununla birlikte, bu kapsamda 6698 sayılı Kanun'da veri sorumlusu ile veri işleyen arasındaki hukuki ilişkinin niteliğine ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır.[499] Ancak Kurum'un yayımladığı Veri Güvenliği Rehberi uyarınca bu ilişkinin yönetimi için yazılı bir sözleşmenin imzalanması gerektiği ve bu sözleşmede veri sorumlusunun talimatları uyarınca veri işlemenin gerçekleşeceğinin belirtilmesi gerekmektedir.[500] Ayrıca ilgili Rehber'de, bu sözleşmede veri işleme amaç ve kapsamı belirtilmesi, 6698 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat ile uyumlu hareket edileceğinin taahhüt edilmesi, sözleşmenin Kişisel Veri Saklama ve İmha Politikası'na uygun yapılması önerilmiştir.[501]

---

[494] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 149
[495] *Ibid.*
[496] Bkz. *supra note* 260 (Genel İlkelere Aykırı Veri İşlenmesine İlişkin Karar)
[497] Kişisel Veri Güvenliği Rehberi, *op.cit.,* s. 13; ÇEKİN, *op.cit.,* s. 151
[498] Bkz. *supra note* 190 (2018/119 Sayılı İlke Karar)
[499] ÇEKİN, *loc.cit.*
[500] Kişisel Veri Güvenliği Rehberi, *loc.cit.*
[501] *Ibid.*

Veri sorumlusu kendi kurum veya kuruluşunda 6698 sayılı Kanun kapsamındaki yükümlülüklerin uygulanmasını sağlamak için denetim yapma yetkisine sahip olduğu gibi, bu denetimlerin yapılması yasal bir zorunluluktur. Denetim veri sorumlusu tarafından bizzat yapılacağı gibi denetim şirketleri tarafından da yapılabilecektir.[502]

6698 sayılı Kanun'un 12. maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında veri sorumluları ile veri işleyenlere sır saklama yükümlülüğü getirilmiştir. Buna göre bu kişiler görevleri sona erse dahi öğrendikleri kişisel verileri başkalarına açıklayamamakta ve işleme amacı dışında kullanamamaktadır. Veri sorumlusu ile veri işleyen arasında yapılacak olan sözleşmede veri işleyenin süresiz sır saklama yükümlülüğüne tabi olacağının belirtilmesi önem arz etmektedir.[503]

Veri güvenliğine ilişkin bir diğer yükümlülük ise veri sorumlusunun bildirim yükümlülüğüdür. 6698 sayılı Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca kişisel verilerin hukuka aykırı olarak başkaları tarafından ele geçirilmesi halinde veri sorumlusu en kısa sürede bu durumu Kurul'a ve ilgilisine bildirmek zorundadır. Kurul'un yaptığı bir duyuruda[504] Kurul'a yapılacak bildirim süresi en geç 72 saat, ilgili kişilere yapılacak bildirim süresinin ise veri ihlalinden etkilenen kişilerin belirlenmesi halinde makul olan en kısa süre olarak belirlendiği açıklanmıştır. Kurul'a yapılacak bildirimin 72 saat içinde yapılamaması durumunda, gecikme nedeninin bildirim ile beraber açıklanması gerekmektedir. Bazı durumlarda ihlale ilişkin bütün bilgilerin bu süre içerisinde toplanamaması aşikardır. Bu nedenle elde edilebilen bilgilerin gecikmeye mahal vermeksizin Kurul'a gönderilmesine, diğer bilgilerin ise aşamalı olarak gönderilmesi gerekmektedir. Kurul bir kararında veri sorumlusunun veri ihlalini ilgili kişilere 17 ay, Kurul'a ise 10 ay sonra bildirmesi sonucunda en kısa süre kriterinin aşılması gerekçesiyle veri sorumlusu hakkında idari yaptırım uygulanmasına karar

---

[502] *Ibid.*
[503] *Ibid.*
[504] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kişisel Veri İhlali Bildirim Usul ve Esaslarına İlişkin 24.01.2019 Tarih ve 2019/10 Sayılı Kararına İlişkin Duyuru metnine ulaşmak için bkz. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi

vermiştir.[505] Veri sorumlusu ile veri işleyen arasında akdedilecek sözleşmede veri ihlali olması durumunda alınacak önlemlerin belirtilmesi önem arz etmektedir.[506]

Kurul gerekli gördüğü takdirde bu veri ihlal bildirimini Kurum'un resmi internet sitesinde veya başka bir şekilde ilan edebilmektedir. Örneğin Kurul'un söz konusu karara ilişkin duyurusunda[507], ilgili kişilerin iletişim adreslerine ulaşılamadığı takdirde veri sorumlusunun kendi internet sitesi üzerinden ihlalin duyurulmasına karar verildiği açıklanmıştır. Kurul'un bugüne kadar yayınladığı 53 tane veri ihlal bildirimi bulunmaktadır.

Veri sorumlusunun ilgili kişilere yapılacak bildirimlerde yer alması gereken asgari hususlara ilişkin Kurul bir karar yayımlamıştır.[508] Karara göre ilgili kişilere bildirim yaparken, ihlalin zamanı, hangi kişisel veri kategorisinin etkilendiği, ihlalin olası sonuçları, ihlale karşı alınan veya alınacak tedbirler ve ilgili kişilerin ihlale ilişkin bilgi almalarını sağlayacak kanallara yer verilmelidir.[509]

- **Aykırılık Halinde Uygulanacak İdari Yaptırım**

6698 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanmaktadır. 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrası uyarınca idari para cezaları veri sorumlusu gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerine uygulanırken; yükümlülüklerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca yerine getirilmemesi halinde Kurul'un bildirimi üzerine ilgili idare tarafından kamu görevlilerine disiplin hükmüne göre işlem yapılarak sonuçları Kurul'a bildirilmektedir. Bir önceki bölümde değinildiği üzere, veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerden hem veri sorumlusu hem veri işleyen

---

[505] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kişisel Veri Güvenliği İhlalinin Geç Bildirimi hakkında Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5411/Kisisel-Veri-Guvenligi-Ihlalinin-Gec-Bildirimi

[506] Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), *loc.cit.*

[507] Bkz. *supra note* 504 (2019/10 Sayılı Kararına İlişkin Duyuru)

[508] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusu Tarafından İlgili Kişiye Yapılan Veri İhlali Bildiriminde Yer Alması Gereken Asgari Unsurlara İlişkin 18.09.2019 tarih ve 2019/271 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5547/2019-271

[509] *Ibid.*

müştereken sorumludur. Dolayısıyla idari para cezalarının Kurul tarafından veri sorumlusuna verilmesi halinde, veri sorumlusu veri işleyene kusuru oranında rücu edebilecektir.

3.9.3.3. Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğü

6698 sayılı Kanun'un 16. maddesinde Veri Sorumluları Sicili düzenlenmiştir. Veri Sorumluları Sicili'ne kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler kaydolmak zorundadır. Kayıt zorunluluğu açısından tüzel kişiler bakımından kamu veya özel hukuk tüzel kişileri arasında herhangi bir ayrım bulunmamaktadır.[510] Bu Sicil'e kayıt, veri işlemeye başlamadan önce olmak zorundadır. Ancak uygulamada böyle bir durum mevcut olarak işlenen veriler için söz konusu olmamaktadır. Mevcut olarak işlenmiş ve işlenmeye devam edilen veriler için de Sicil'e kayıt yapılmaktadır. Kişisel verilerin işlenmesinde şeffaflık, hesap verilebilirlik ilkelerinin bir gereği olarak en önemli örneklerden biri Veri Sorumluları Sicili'dir.[511]

6698 sayılı Kanun'da Kurul tarafından bazı veri sorumluları için Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt olmalarına istisna getirilebileceği düzenlenmiştir. Bu istisna Kurul'un belirlediği, işlenen kişisel veri sayısı, niteliği, veri işlemenin kanunlardan kaynaklı bir yükümlülük olup olmadığı gibi bazı objektif kriterler baz alınarak getirilmektedir. Buna göre,

- Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla yalnızca otomatik olmayan yollarla kişisel veri işleyenler,[512]
- 1512 sayılı Noterlik Kanunu uyarınca noterler,[513]
- 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na göre kurulmuş derneklerden, 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'na göre kurulmuş vakıflardan ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununa göre kurulmuş sendikalardan ilgili mevzuata uygun, çalıştıkları

---

[510] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 367
[511] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 161
[512] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili 02/04/2018 Tarihli ve 2018/32 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4233/2018-32
[513] *Ibid.*

alanlarla sınırlı ve sadece kendi çalışanlarına, üyelerine ve bağışçılarına yönelik kişisel veri işleyenler,[514]

- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na göre kurulan siyasi partiler,[515]
- 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlar,[516]
- 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu uyarınca serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler,[517]
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca faaliyet gösteren gümrük müşavirleri ve yetkilendirilmiş gümrük müşavirleri[518]
- Arabulucular,[519]
- yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den az olan gerçek veya tüzel kişi veri sorumlularından ana faaliyet konusu özel nitelikli kişisel veri işleme olmayan veri sorumluları[520] hakkında Veri Sorumluları Siciline kayıt olmalarına istisna getirilmiştir. Önemle belirtilmelidir ki uygulamada yapılan en büyük hata, Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğünden istisna tutulan kişilerin kişisel verileri koruma yükümlülüğünün unutulduğudur. Oysa ki bu veri sorumluları 6698 sayılı Kanun'a tabi olmaya, bu Kanun'da yer alan yükümlülüklerden sorumlulardır. Ayrıca Veri Sorumluları Sicili'ne kaydolan veri sorumlularının da 6698 sayılı Kanun kapsamındaki diğer yükümlülükleri ortadan kalkmamaktadır.

Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yaptırması gereken veri sorumluları, Kurul tarafından dört kategoride şu şekilde toplanmıştır:

---

[514] *Ibid.*
[515] *Ibid.*
[516] *Ibid.*
[517] *Ibid.*
[518] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Gümrük Müşavirlerinin Sicile Kayıt İstisnası Hakkında Görüş Talebi ile ilgili 28/06/2018 Tarihli ve 2018/68 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5269/2018-68
[519] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Arabulucuların Veri Sorumluları Siciline Kayıt Zorunluluğundan İstisna Tutulması ile ilgili 05/07/2018 Tarihli ve 2018/75 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5270/2018-75
[520] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili 19/07/2018 Tarihli ve 2018/87 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5271/2018-87

- Yıllık çalışan sayısı 50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan veri sorumluları,
- Yurtdışında yerleşik veri sorumluları,
- Yıllık çalışan sayısı 50'den az ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den az olan ve çalışma alanı bakımından temel olarak özel nitelikli kişisel veri işleyen veri sorumluları
- Kamu kurum ve kuruluşu veri sorumluları

6698 sayılı Kanun'un Geçici Madde 1 uyarınca Kurul tarafından veri sorumlularının Sicil'e kayıt yaptırma süreleri ilan edilmektedir. Dolayısıyla Kurul'un Sicile Kayıt Yükümlülüğünün Başlama Tarihleri ile ilgili 19/07/2018 tarihli ve 2018/88 sayılı kararı[521] uyarınca yukarıda dört kategoride belirtilen veri sorumlularının sicile kaydedilmesi için bir süre belirlenmiştir. Yıllık çalışan sayısı 50'den çok veya yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL'den çok olan veri sorumluları için bu süre Kurul'un 03/09/2019 tarihli ve 2019/265 sayılı kararı[522] ile 31.12.2019 tarihine kadar uzatılmış olup, Kurul'un 2019/387 sayılı karar özeti[523] uyarınca bütün kategorilerdeki süreler tekrar uzatılmıştır. Veri sorumluları bu sürelere riayet ederek belirlenen süre içerisinde Sicil'e kayıt yaptırmak zorundadır.

Veri Sorumluları Sicili'nin oluşturulması, idaresi ve kayıt yapılırken veri sorumluları tarafından uyulacak usul ve esasları düzenlemek amacıyla 30.12.2017 tarihli Resmî Gazete'de Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır.

Veri Sorumluları Sicili'nde veri sorumlusunun (ve varsa temsilcisinin) kimlik ve adres bilgileri, hangi kişisel verilerin işlendiğini, hangi amaçlarla kişisel verilerin işlendiğini, kişisel verilerin ait olduğu kişi gruplarını, kişisel verilerin kimlere

---

[521] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Sicile Kayıt Yükümlülüğünün Başlama Tarihleri ile ilgili 19/07/2018 Tarihli ve 2018/88 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5272/2018-88

[522] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun VERBİS Kayıt Sürelerinin Uzatılması hakkında 03/09/2019 tarihli ve 2019/265 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5525/2019-265

[523] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğüne İlişkin Kurulca Belirlenen Tarihler Hakkında 2019/387 Sayılı Karar Özeti (Yayınlanma Tarihi: 27.12.2019), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6631/Veri-Sorumlulari-Siciline-Kayit-Yukumlulugune-Iliskin-Kurulca-Belirlenen-Tarihler-Hakkinda-2019-387-Sayili-Kurul-Karar-Ozeti

aktarıldığını, kişisel verilere ilişkin hangi idari ve teknik tedbirlerin alındığını, kişisel verileri işlemek için gerekli olan süreyi ve yurtdışına aktarım yapılıp yapılmadığını belirtmek gerekmektedir. Ayrıca Veri Sorumluları Sicili dinamiktir ve güncel olmalıdır. Kaydedilen bilgilere ilişkin en ufak bir değişiklik olması halinde bile Kurum'a bildirilmesi gerekmektedir.[524] 6698 sayılı Kanun'un 28. maddesinin ikinci fıkrası ve Yönetmeliğin 15. maddesi uyarınca bazı faaliyetlerin Veri Sorumluları Sicili'ne kaydedilme zorunluluğu bulunmamaktadır.[525]

6698 sayılı Kanun ile veri sorumlularına getirilen yükümlülüklere ek olarak ikincil mevzuatlarda da bazı yükümlülükler getirilmiştir. Bu yükümlülüklerden bir diğeri ise Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesi getirilmiştir. Buna göre, Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yapmakla yükümlü veri sorumluları, envanter hazırlamakla yükümlüdür. Envanter, "*faaliyetleri kapsamında kişisel veri işlemekte olan veri sorumlularınca tüm süreçlerin değerlendirilmesi, bu süreçler kapsamındaki tüm faaliyetlerin irdelenmesi, her faaliyetle ilgili işlenen kişisel verilerin tek tek belirlenmesi, bu kişisel verilerin hangi amaçlar ve hukuki sebeple işlendiği, aktarılıp aktarılmadığı, kimlere aktarıldığı, işlenen kişisel verinin kimlere ait olduğu, her bir kişisel veri için veri sorumlusunca belirlenen saklama süresi, yurt dışına aktarım yapılıp yapılmadığı, verilerin güvenliği için hangi teknik veya idari tedbirlerin alındığı bilgilerinin detaylı analizinin yapılması sonucunda ortaya çıkacak bir tür rapor"* olarak tanımlanmıştır.[526]

Veri Sorumluları Sicili'ne girilen bilgiler, kişisel veri işleme envanterine uygun olarak düzenlenmelidir. Uygulamada yaygın olarak yapılan yanlışlardan biri de Veri Sorumluları Sicili'ne kaydın süresini kaçırmamak için envanter oluşturulmadan, alelade yapılmasıdır. Nitekim Kurul'un yukarıda bahsedilen 2019/387 sayılı kararı uyarınca da

---

[524] Veri Sorumluları Sicili, KVKK Yayınları, s. 4-5, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/1ac84b2a-e12f-4dc8-a779-3fb166cb6756.pdf (Erişim Tarihi: 2.1.2020)

[525] Bu istisna kapsamındaki faaliyetler 3.1. numaralı başlıkta açıklanmış olup, bu kısımda söz konusu faaliyetlere tekrar değinilmemiştir.

[526] Kişisel Veri İşleme Envanteri Hazırlama Rehberi, KVKK Yayınları, Ankara, Temmuz 2019, s. 10, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/14a17049-71da-4417-a07b-961f75a0070e.PDF (Erişim Tarihi: 26.05.2020)

bütün veri işleme süreçlerini içerecek şekilde kişisel veri işleme envanterinin hazırlanması ve Veri Sorumluları Sicili'ne yapılan kayıtta gelişigüzel değil, envanter baz alınarak giriş yapılması gerektiği veri sorumlularına hatırlatılmıştır.[527]

Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğü bulunan veri sorumlusunun, aydınlatma yükümlülüğü uyarınca ilgili kişilere vereceği bilgiler ile Veri Sorumluları Sicili'ndeki bilgiler uyumlu olmalıdır.

Veri Sorumluları Sicili kamuya açık bir şekilde tutulur. Dolayısıyla herkes Veri Sorumluları Sicili Bilgi Sistemi'ne (VERBİS) girerek (https://verbis.kvkk.gov.tr/) kişisel verilerini işleyen veri sorumlularının, işlediği kişisel veriler hakkında bilgi alabilmektedir. Bu yöntemle kişisel verilerin korunması hakkı daha etkin bir şekilde kullanılabilecek ve hak ihlallerine karşı daha etkin şekilde mücadele edilebilecektir.[528]

- **Aykırılık Halinde Uygulanacak İdari Yaptırım**

6698 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca Veri Sorumluları Sicili'ne kayıt yükümlülüğüne ve bildirim yükümlülüğüne uymayan gerçek kişi veri sorumlusu veya özel hukuk tüzel kişisi veri sorumlusu hakkında 20.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verilmektedir. 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca veri sorumlusunun kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları olması halinde Kurul'un yapacağı bildirim üzerine kamu görevlileri hakkında disiplin hükümleri uygulanmakta ve sonuç Kurul'a bildirilmektedir.

3.9.3.4. İlgili Kişiler Tarafından Yapılan Başvuruların Cevaplanması Yükümlülüğü

İlgili kişilerin 6698 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca Kanun'un uygulanması ile ilgili taleplerini veri sorumlusuna iletebilmektedir.[529]

---

[527] Bkz. *supra note* 523, (2019/387 Sayılı Karar Özeti)
[528] Veri Sorumluları Sicili, *op.cit.*, s. 1
[529] İlgili kişilerin veri sorumlusuna başvuru hakkına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.2.1. numaralı başlık

Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ'i uyarınca veri sorumlusunun başvuruyu kabul etme veya gerekçesini açıklayarak reddetme imkânı bulunmaktadır. Veri sorumlusu Tebliğ'de belirtilen şekilde kendisine başvurulduğu zaman talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç 30 gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırmak zorundadır. Veri sorumlusu kabul veya ret cevabını yazılı olarak veya elektronik ortamda ilgili kişiye bildirmektedir. Kurul'un bir kararında ilgili kişinin 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesindeki hakları çerçevesindeki taleplerine ilişkin başvurusuna veri sorumlusunun 30 gün içinde cevap vermemesi durumunda Kurul veri sorumlusuna 30 gün içinde cevap yükümlülüğü bulunduğunun ve cevap verilmediği takdirde idari yaptırım uygulanacağının hatırlatılmasına karar verilmiştir.[530]

Veri sorumlusunun cevabı 10 sayfadan az ise ilgili kişiden herhangi bir ücret alınmamaktadır. İşlemin maliyet gerektirmesi durumunda ise (örneğin kişiye çok fazla basılı evrakın gönderilmesi gibi) on sayfanın üzerindeki her sayfa sayısı için 1 Türk Lirası alınmaktadır. Cevabın basılı olarak değil de taşınabilir bellekler halinde gönderilmesi durumunda alınacak ücret kayıt ortamının maliyetinden fazla olmamaktadır.[531] Ücretli yapılan başvuruda, veri sorumlusunun hatalı olması halinde ücret ilgili kişiye iade edilmelidir. Veri sorumlusunun cevabi yazısında başvuru sahibinin Tebliğ'in 5. maddesinde belirtilen ve veri sorumlusuna başvuruda bulunması gereken bilgileri, veri sorumlusunun veya temsilcisinin bilgilerini ve başvuruya olan cevabı içermesi zorunludur.

. Veri sorumlusunun 30 gün içerisinde başvuruya cevap vermediği, başvuruyu reddettiği veya ilgili kişi tarafından cevabın yetersiz bulunduğu hallerde, ilgili kişinin cevabı öğrendiği tarihten itibaren 30, her halde başvuru tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Kurul'a şikâyet etme hakkı bulunmaktadır.[532]

3.9.3.5. Kurul Kararlarının Yerine Getirilmesi Yükümlülüğü

---

[530] Bkz. *supra note* 387 (Kanunda Belirlenen Sürede Cevap Verilmemesi)
[531] Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ'in 7. maddesi
[532] İlgili kişilerin Kurul'a şikâyet hakkına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.2.2. numaralı başlık

6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinde veri sorumlusunun Kurul kararlarını yerine getirme yükümlülüğü düzenlenmiştir. Buna göre Kurul'a yapılan şikâyet üzerine veya Kurum'un re'sen yapacağı inceleme sonucunda kişisel verilerin işlenmesine ilişkin bir ihlalin varlığını tespit etmesi halinde, Kurul hukuka aykırılıklarına giderilmesine ilişkin bir karar vermektedir. Bu kararın muhatapları, kararın kendilerine tebliğinden itibaren en geç 30 gün içerisinde kararı yerine getirmekle yükümlüdür. Ayrıca Kurul ihlalin yaygın olması halinde ilke kararı yayınlamakta veya telafisi güç yahut imkânsız zararın doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde verdiği işlenmesinin veya yurt dışına aktarmanın durdurulmasına karar verilmektedir. Veri sorumlularının bu kararlara da uyma yükümlülüğü bulunmaktadır.

- **Aykırılık Halinde Uygulanacak İdari Yaptırım**

6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinde Kurul'un verdiği kararları yerine getirmeyen gerçek kişi veri sorumlusu veya özel hukuk tüzel kişiliği bulunan veri sorumlusu hakkında 25.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verilmektedir. 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca bu yükümlülüğe kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından uyulmaması halinde Kurul'un yapacağı bildirim üzerine kamu görevlileri hakkında disiplin hükümleri uygulanmakta ve sonuç Kurul'a bildirilmektedir.

3.9.4. Veri İşleyenin Yükümlülükleri

6698 sayılı Kanun veri sorumlusu ile beraber onun verdiği yetki ile onun adına kişisel verileri işleyen kişilere de bazı yükümlülükler vermiştir.

İlk olarak veri işleyenin en önemli yükümlülüğü tanımından da anlaşılacağı üzere veri sorumlusunun talimatlarına uyma yükümlülüğüdür. Veri sorumlusu ile veri işleyenlerle kişisel veri işleme sözleşmesi yaparak veri işleyen, kendisine verilen talimatlar çerçevesinde kişisel verileri işlemektedir.[533]

[533] Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen, *op.cit.*, s. 1

İkinci olarak veri işleyenin de veri güvenliğine ilişkin bazı yükümlülükleri bulunmaktadır. Zira veri sorumlusunun veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerini sıralarken veri işleyen ile birlikte müşterek sorumlu olduğu haller belirtilmişti. Veri işleyen kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini ve kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önlemek ve kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amaçlarıyla uygun güvenlik düzeyini oluşturmak için gerekli her türlü tedbiri almak zorundadır. Bu hususta veri sorumlusu ile beraber müştereken sorumludur.[534] Örneğin veri işleyenin bir hatasından kaynaklı olarak yetkisiz erişimin gerçekleşmesi halinde veri sorumlusu veri işleyene rücu edebilecektir.

Son olarak veri işleyenin 6698 sayılı Kanun kapsamındaki bir diğer yükümlülüğü ise sır saklama yükümlülüğüdür. Görevinden ayrılsa bile veri işleyen öğrendiği kişisel verileri başkalarına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamaz.

[534] Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler, *op.cit.*, s. 12

BÖLÜM 4. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN UYGULAMADA KARŞILAŞILAN BAŞLICA SORUNLAR

4.1. VERİ KONUSU KİŞİ GRUPLARINA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR

Veri konusu kişi gruplarına ilişkin uygulamada gerek 6698 sayılı Kanun kapsamında düzenleme bulunmaması, gerek doktrindeki tartışmalar uyarınca birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu alandaki başlıca sorunlar tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri kapsamında olup olmayacağı, ölen kişilere ait verilerin kişisel veri olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve çocuklara ait kişisel veriler hakkında ayrı bir koruma yolunun bulunup bulunmaması olmak üzere üç başlık altında değerlendirilecektir ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri sunulacaktır.

4.1.1. Tüzel Kişilere Ait Verilerin Kişisel Veri Kapsamında Değerlendirilmemesi

İkinci Bölüm'de de belirtildiği üzere doktrinde tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri kapsamında değerlendirilmesine ilişkin iki farklı görüş bulunmaktadır. Doktrindeki baskın görüşe göre tüzel kişilere ait veriler kişisel veri olarak kabul edilmemektedir.[535] Bu görüşün dayanağı ise 6698 sayılı Kanun kapsamında tüzel kişilere ait veriler kişisel veri olarak kabul edilmemesi ve kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının gerçek kişilerin temel hak ve özgürlüklerine dayanmasıdır. Tüzel kişilere ait ancak veriler, gerçek kişi ile ilişkilendirilebildiği takdirde 6698 sayılı Kanun kapsamında kişisel veri olarak kabul edilecektir. Zira bu durumda da korunan gerçek kişidir. Örneğin şirket aracının kaza yapması sonucunda yetkili araç servisi tarafından kesilen faturada şirket isminin yazması halinde fatura üzerindeki bilgiler kişisel veri olmamaktadır. Ancak araç kaza raporunda şirkete ait aracın belirli bir kişi tarafından kullanılmasının raporlandığı

[535] Kişisel verilerin sadece gerçek kişilere ait olduğuna ilişkin görüşler için bkz. ERARSLAN TÜRKMEN, *op.cit.,* s. 19; Göksu Hazar ERDİNÇ, Bilgi Güvenliği, Kişisel Verilerin Korunması ve Biyometrik Verilerin İşlenmesine İlişkin Öneriler, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 2017, s. 18-19; KANGAL, *op.cit.,* s. 28; DÜLGER, *op.cit.,* s. 104

halde şirkete ait bir veri kişisel veri olarak kabul edilebilecektir. GVKT'de de yalnızca gerçek kişilere ait veriler kişisel veri olarak nitelendirilmiştir. Bazı Yargıtay kararlarında da tüzel kişilere ait verilerin TCK kapsamında kişisel veri olarak değerlendirilemeyeceği hüküm altına almıştır.[536] Ayrıca Kurul'un bir kararında tüzel kişilere ait verilerin 6698 sayılı Kanun kapsamında bulunmadığını belirtmiştir.[537]

Doktrindeki diğer bir görüşe göre tüzel kişilerin verileri kişisel veri olarak kabul edilebilecektir.[538] Buna paralel olarak 6698 sayılı Kanun'un tasarısında da kişisel veri "belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek ve tüzel kişilere ilişkin bütün bilgiler" olarak ifade edilmiştir.[539] Tasarı metninin gerekçesinde, "*her ne kadar Avrupa Komisyonunun 95/46 sayılı Direktifinde sadece gerçek kişilere ilişkin kişisel verilerin direktif kapsamında korunacağı ifade edilmişse de, yine Avrupa Komisyonunun 2002/58 sayılı Direktifiyle tüzel kişilere ait kişisel verilerin de koruma kapsamına dahil edileceği*" belirtilmiştir.[540] Önemle belirtilmelidir ki, İkinci Bölüm'de de açıklandığı üzere 2002/58/EC sayılı Direktif'in amacı, gerçek kişilerin temel haklarını korumakla birlikte *tüzel kişiliği haiz abonelerin yasal çıkarlarını* korumaktır.[541] Ayrıca Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliği'nin 4. maddesinde "*belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek veya tüzel kişilere ilişkin bütün bilgiler"* kişisel veri

---

[536] Yargıtay 12. C.D., T. 10.06.2013, E. 2013/10672, K. 2013/15772 (Kazancı), "*5237 Sayılı T.C.K.da, gerçek kişiye ait bilgilerin, "kişisel veri" olarak düzenlenmesi karşısında, katılana ait kredi kartı bilgileri hariç, şirkete ait mali bilgilerin ve programların "kişisel veri" olarak kabul edilemeyeceği de gözetilmeden, yasal olmayan ve dosya kapsamına uygun düşmeyen yetersiz gerekçelerle, sanığın mahkumiyetine karar verilmesi"*

[537] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Tüzel kişiliğe ait elektronik ortamda yer alan verilerin başka bir tüzel kişilik tarafından talep edilmesi hakkında 19/11/2018 tarihli ve 2018/131 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5423/-Tuzel-kisilige-ait-elektronik-ortamda-yer-alan-verilerin-baska-bir-tuzel-kisilik-tarafindan-talep-edilmesi-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-19-11-2018-tarihli-ve-2018-131-sayili-Karari-Ozeti

[538] Tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri olarak kabul edildiği görüşler için bkz. Tevfik Sönmez KÜÇÜK, Kişisel Verilerin Korunması Hakkı Çerçevesinde Kamuya Açık Alanların Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Video Kamera Aracılığı ile Önleyici Amaçla İzlenmesi, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, 2018, ss. 49-87, s. 53-54, https://law.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/yuhf_dergisi_v.14.pdf (Erişim Tarihi: 20.1.2020). Tüzel kişilerin kazanç paylaşma amacı gütmelerine göre ayrım yapılarak TMK hükümlerince korunması hakkında bkz. TAŞTAN, *op.cit.,* s. 33

[539] 22 Nisan 2008 tarihli 1/576 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı ve Gerekçesi, https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0576.pdf (Erişim Tarihi: 6.7.2020)

[540] *Ibid.*

[541] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 317

olarak ifade edilmiştir. Yönetmelik'in kapsamı elektronik haberleşme sektöründe tüketici hakları ile işletmeci yükümlülükleridir. Bu durum kanun ve yönetmelik arasındaki normlar hiyerarşisi ile yorumlandığında tüzel kişilere ait verilerin kişisel veri olarak kabul edilmemesi ve Yönetmelik hükmünün revize edilmesi gerektiği düşünülse de doktrindeki görüşler de göz önünde bulundurulduğunda elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak tüzel kişilerin verilerinin de bazı korumalardan yararlandırılması gerektiği yorumu da yapılabilecektir. Doktrindeki bu görüşe paralel olarak Anayasa Mahkemesi'nin 2014 yılında verdiği bir kararında[542] Anayasa'nın 20. maddesindeki korumadan gerçek kişilere ve tüzel kişilere ait verilerin ayrım yapılmadan herkesin yararlanması gerektiği belirtilmiştir.[543] Kararda tüzel kişilere ait fiziki veya elektronik adreslerinin kişisel veri niteliğinde bulunduğu belirtilmiş ve tüzel kişilerin yetkili organlarından rıza alınmaksızın işlenmesinin Anayasa'nın 20. maddesine aykırılık oluşturduğuna karar verilmiştir.[544] Kararda Tasarı metnindeki ifade ile paralel

---

[542] AYM, E. 2013/84, K. 2014/183, T. 04.12.2014, R.G. Tarih-Sayı: 13.03.2015-29294

[543] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *op.cit.*, s. 460

[544] İlgili karar metni şu şekildedir: "*Kişisel veri kavramı, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda, bir kişinin kendisinin veya ailesinin sürekli ve geçici olarak konakladığı, ikamet ettiği yerlere ait bilgiler (fiziki adresler) de kişisel veri niteliğindedir. Aynı şekilde, elektronik posta olarak adlandırılan ve elektronik iletişim ağı üzerinden gönderilen ve internette ya da kullanıcının bilgisayarında kaydedilebilen her türlü yazı, ses, resim ya da dil iletilerinin de kişisel veri niteliğinde olduğu kabul edilmektedir.*

Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin kişi bakımından korunma alanının gerçek kişiler ya da tüzel kişileri veya her ikisini içine alıp almadığı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Maddenin gerekçesinde de buna ilişkin bir değerlendirme yoktur. Her ne kadar Anayasa'nın 20. maddesinde daha ziyade gerçek kişilerin özel hayatı ve bu bağlamda gerçek kişilere ilişkin kişisel verilerin korunma altında bulundurulduğu ileri sürülebilir ise de madde metninde kişisel verilerle ilgili olarak "herkes" tabirinin kullanılması dikkate alındığında, tüzel kişilere ilişkin verilerin de 20. madde kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği açıktır.

(...)

Esasen her ne kadar 95/46/EC sayılı Avrupa Veri Koruması Direktifi'nde yer alan tanım, tüzel kişilere ilişkin verileri dışlamakta ve kişisel veri kapsamına yalnızca gerçek kişilere ilişkin bilgilerin gireceğini kabul etmekte ise de, gerek "Elektronik haberleşme sektöründe kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması" hakkında 12.7.2002 gün ve 2002/58/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde, yalnızca elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak, hem gerçek kişilerin hem de tüzel kişilerin veri sahibi kabul edileceğinin ifade edilmesi; gerekse son yıllarda kabul edilen bazı ülke kanunlarında tüzel kişilerin de kişisel verilerin korunma alanına dâhil edilmesi bir bütün olarak dikkate alındığında, Avrupa ve Dünyadaki gelişimin kişisel verilerin korunmasında tüzel kişilerin de kapsamda yer alması gerektiği yönünde olduğu görülmektedir.

Bu durumda, Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin "ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği"nin açıkça ifade edilmesi karşısında, tüzel kişilerin kişisel veri niteliğinde bulunan fiziki veya elektronik adreslerinin, yetkili kişi ya da organlarının rızaları

şekilde 2002/58/EC sayılı Direktif'e atıf yapılmış, tüzel kişilere ait verilerin de Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında değerlendirileceği ve bu kapsamda korumaya tabi tutulacağı belirtilmiştir.[545] Ancak kararın yayım tarihi itibariyle henüz 6698 sayılı Kanun yürürlükte olmadığı için bu şekilde bir yorum günümüzde geçerli olmayacaktır. Zira Anayasa'da düzenlenen kişisel verilerin korunması hakkı 6698 sayılı Kanun ile sınırlandırılarak bireye özgülenmiştir. Dolayısıyla tüzel kişilerin verileri, 6698 sayılı Kanun kapsamında kişisel veri olarak değerlendirilemeyecektir.

Sonuç olarak tüzel kişilere ait verilerin 6698 sayılı Kanun ile korunamayacağı açıktır ve bu kapsamda yalnızca genel hükümler uyarınca korunması gerektiği düşünülmektedir. Nitekim tüzel kişilerin bilgileri ticari sır mahiyetinde değerlendirilebilecek olup, Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'nda[546] yer alan hükümler uyarınca korunabilecektir. Ticari sır kapsamında korunan bilgiler tüzel kişilere ait gizli veriler olup, bu kapsamda sır niteliğindeki bilgilerin korunması gerekmektedir.[547] Ancak İkinci Bölüm'de de açıklandığı üzere kişisel verilerin kapsamı, kişilerin giz alanından daha geniştir. Bu nedenle gerçek kişilere ait kişisel verilere yönelik korumanın, tüzel kişilere ilişkin sır niteliğindeki bilgilere nazaran daha fazla korumanın gerektirdiği yorumu yapılabilecektir.[548] Ayrıca tüzel kişilerin kişilik hakkı bulunmaktadır ve tüzel kişilere ait bilgiler kişilik hakkı kapsamında korunabilecektir.

---

alınmaksızın, dava konusu kural uyarınca PTT A.Ş. tarafından reklam ve tanıtım amacıyla toplanıp kaydedilmesinin ve bunların üçüncü kişilere verilmesinin, Anayasa'nın 20. maddesine aykırılık oluşturduğu açıktır. Tüzel kişilere ilişkin kişisel verilerin ilgili kanunlar gereği ya da kişilerin kendilerince kamuya açıklanmış olması veya açık sicillerde yer almış olması, söz konusu verilerin ticari amaçlarla üçüncü kişilere aktarımına rıza gösterildiği anlamına gelmez."

[545] KALABALIK, İnsan Hakları Hukuku, *loc.cit.*

[546] Türk Ceza Kanunu'nun "Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması" başlıklı 239. maddesi şu şekildedir: *"(1) Sıfat veya görevi, meslek veya sanatı gereği vakıf olduğu ticari sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgeleri yetkisiz kişilere veren veya ifşa eden kişi, şikayet üzerine, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu bilgi veya belgelerin, hukuka aykırı yolla elde eden kişiler tarafından yetkisiz kişilere verilmesi veya ifşa edilmesi halinde de bu fıkraya göre cezaya hükmolunur. (2) Birinci fıkra hükümleri, fenni keşif ve buluşları veya sınai uygulamaya ilişkin bilgiler hakkında da uygulanır. (3) Bu sırlar, Türkiye'de oturmayan bir yabancıya veya onun memurlarına açıklandığı takdirde, faile verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. Bu halde şikayet koşulu aranmaz. (4) Cebir veya tehdit kullanarak bir kimseyi bu madde kapsamına giren bilgi veya belgeleri açıklamaya mecbur kılan kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır."*

[547] KÜZECİ, 2019, *op.cit.*, s. 318

[548] *Ibid.*

Zira kişisel verilere ilişkin korumalar, bireyin korumasının hedeflenmesi sebebiyle gerçek kişiler açısından söz konusu olacaktır.[549] Örneğin TMK'nın 25. maddesi uyarınca tüzel kişilerin kişilik haklarına saldırı meydana geldiğinde buna ilişkin dava açılabilecek ve maddi tazminat talebinde bulunulabilecektir. Sonuç olarak, 6698 sayılı Kanun kapsamında tüzel kişilere ait verilerin değerlendirilmemesi oldukça yerindedir.

4.1.2. Ölen Kişilere Ait Kişisel Verilerin Değerlendirilmesi

Uygulamada mevzuatta bir düzenleme bulunmamasından ötürü karşılaşılan bir diğer sorun ölen kişilere ait verilerin kişisel veri olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat hükümlerinde ölülere ait verilere sadece 21.6.2019 tarihli ve 30808 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'te "Ölülerin sağlık verilerine erişim" başlıklı 12. maddede[550] yer verilmiştir. Ancak bu Yönetmelik hükümde de bu nitelikteki verilerin kişisel veri olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği hususu açık değildir.

TMK'nın 28. maddesinin birinci fıkrası kişiliğin ölümle sona ereceğini düzenlemiştir. Ölümle, kişinin hak ehliyeti son bulacaktır.[551] Veri, nitelik olarak kişiseldir. Kişi statüsü kaybedildiğinde, veri de kişisel veri olma niteliğini kaybedecektir. GVKT'nin Dibace'sindeki 27. madde hükmü[552] başta olmak üzere arşivleme amacıyla işlemeyi düzenleyen 158. maddenin birinci fıkrasında[553] ve tarihi araştırma amacıyla işlemeyi düzenleyen 160. maddesinin ikinci fıkrasında[554] GVKT maddelerinin ölülere ait kişisel verilere uygulanmayacağı belirtilmiştir. Birleşik Krallık

---

[549] AYDIN, *op.cit.*, s. 9

[550] İlgili madde metni şu şekildedir: *"(1) Ölmüş bir kimsenin sağlık verilerini almaya, veraset ilamını ibraz etmek suretiyle murisin yasal mirasçıları münferit olarak yetkilidir. (2) Ölmüş bir kimsenin sağlık verileri, en az 20 yıl süre ile saklanır*."

[551] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.*, s. 23

[552] İlgili madde hükmü şu şekildedir: "*This Regulation does not apply to the personal data of deceased persons. Member States may provide for rules regarding the processing of personal data of deceased persons."*

[553] İlgili madde metni şu şekildedir: "*Where personal data are processed for archiving purposes, this Regulation should also apply to that processing, bearing in mind that this Regulation should not apply to deceased persons."*

[554] İlgili madde metni şu şekildedir: "*This should also include historical research and research for genealogical purposes, bearing in mind that this Regulation should not apply to deceased persons.*"

Veri Koruma Kurumunun yayımladığı rehberlerde de ölülere ait verilerin kişisel veri olarak kabul edilemeyeceği ve bu nedenle GVKT'nin bu verilere uygulanmayacağı belirtilmiştir.[555] Uluslararası uygulama ve TMK hükümleri göz önünde bulundurulduğunda ölen kişiye ait verinin kişisel veri olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varılmaktadır. Kurul bir kararına yasal mirasçı olan eş, ölen eşinin medikal bilgilerinin verilmesi amacıyla veri sorumlusuna 6698 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca başvurulmuş olup, başvurusu kabul edilmemesi konu olmuştur.[556] Kurul bu kapsamda, 11. madde kapsamında ilgili kişilerin kendisi ile ilgili kişisel veriler hakkında bilgi talep edebileceği, kişisel verilerin gerçek kişilere ait olduğunu ve TMK'nın 28. maddesi uyarınca kişiliğin ölümle sona erdiğini belirtmiştir.[557]

Her ne kadar kişilerin öldükten sonra verilerinin kişisel veri niteliği bunulmasa da bu durumun istisnası olabilmektedir. Madde 29 Çalışma Grubu'nun yayımladığı bir raporda ölen kişilere ait verilerin yaşayan diğer kişiler ile ilgili olması durumunda dolaylı olarak kişisel verilerin korunması hükümlerinden faydalanabileceği belirtilmiştir.[558] Başka bir deyişle, ölenin yakınlarının menfaati söz konusu olduğunda ilgili veri ölen kişiye ait olmasına rağmen yakınları için kişisel veri sayılabilecektir. Örneğin genetik olarak taşınan bir hastalığa sahip olan babanın ölmesi halinde çocuğunda da hastalığa rastlandığında, ölen babanın genetik hastalığa sahip olduğu verisi kişisel veri sayılabilecektir çünkü üçüncü kişi ile ilgilidir.

Rapor'da açıklanan bir diğer istisnai durum ise bazı ulusal mevzuatlardaki kişilerin onuru üzerindeki hakkı, kişilerin öldükten sonra hatırasının korunmasını sağlayabilmektedir. Benzer şekilde TCK'nın 130. maddesi kişinin hatırasına hakaret suçunu düzenlemektedir. Bu suç ile korunan hukuksal yarar, ölünün kişilik hakkının ölümden sonra etkisidir.[559] Son olarak, ölen kişilerin gizliliği (*post-mortem privacy)*

---

[555] Information Commissioner's Office, Guide to General Data Protection Regulation, *op.cit.,* s. 11
[556] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Ölü kişilerin verilerine yakınlarının erişim talebi hakkında" 18/09/2019 Tarihli ve 2019/273 Sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/6710/2019-273
[557] *Ibid.*
[558] Bkz. *supra note* 355, s. 22, (Opinion 4/2007)
[559] Durmuş TEZCAN / Mustafa Ruhan ERDEM / Murat R. ÖNOK, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Eylül 2019, s. 645

birçok ülkede ölen kişilere ait verilerin korunmasına ilişkin bir düzenleme olmadığı için kabul edilmemektedir.[560] Ancak Alman hukuk sisteminde mahkemeler ölen kişi hakkında ticari (gelir elde etme amacıyla kişinin ismini, sesini ve görüntüsünü kullanmak gibi) ve ticari olmayan (onur, gizlilik gibi) menfaatlerine ilişkin koruma sağlamıştır.[561] Kişinin öldükten sonra da haklarının korunduğu düşüncesi fikri mülkiyet hukukuna ait olup, kişisel verilerin korunması hakkının hukuki niteliği olarak fikri mülkiyet hakkı görüşünün[562] savunulmasının temeli bu düşünceye dayanmaktadır.

Uygulamada ölen kişilere ait veriler kişisel veri olarak değerlendirilemeyeceğinden bahisle 6698 sayılı Kanun uyarınca korunmamaktadır. Ancak ölülerin kişilik hakkı ölümden sonra TCK hükümleri uyarınca korunmaktadır.

4.1.3. Çocuklara Ait Kişisel Verilere İlişkin Koruma Yollarının Bulunmaması

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 1. maddesi uyarınca *"Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.*"[563] TCK'da çocuk "*henüz onsekiz yaşını doldurmamış kişi*" olarak, Çocuk Koruma Kanunu'nda "*daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi*" olarak tanımlanmıştır. TMK'da çocuk kavramı açık bir şekilde tanımlanmamış olup, bazı hükümlerde çocuk bazı hükümlerde ise ergin olmayan çocuk kavramları kullanılmaktadır.

Uygulamada mevzuatta özel bir düzenleme bulunmadığı için karşılaşılan bir diğer sorun ise çocuklara ait kişisel verilerin korunmasıdır. Çocuklara ait verilerin korunmasına ilişkin olarak 21.6.2019 tarihli ve 30808 sayılı Resmî Gazete'de

---

[560] Edina HARBINJA, Does the EU Data Protection Regime Protect Post-Mortem Privacy and What Could Be The Potential Alternatives?, https://script-ed.org/article/eu-data-protection-regime-protect-post-mortem-privacy-potential-alternatives/#_ftn13 (Erişim Tarihi: 19.1.2020)

[561] İlgili metnin orijinali şu şekildedir: "*For example in the German Mephisto and Marlene Dietrich cases, the courts granted protection for both the non-commercial (dignity, privacy) and commercial interests of the deceased (the use of name, voice, or image for financial gain).", Ibid.*

[562] Fikri mülkiyet hakkı görüşü hakkında detaylı açıklama için bkz. 2.2.1.2 numaralı başlık

[563] Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme metni için https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme (Erişim Tarihi: 22.1.2020)

yayımlanan Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'in "Çocukların sağlık verilerine erişim" başlıklı 8. maddesi[564] hükmü mevcuttur. Ancak bu noktada da ilgili Yönetmelik hükmünün çocukların kişisel verilerinin korunması konusunda yeterli bir düzenleme olmadığını söylemek mümkündür. Çocuklara ait kişisel verilere ilişkin bir diğer özel düzenleme ise TCK'nın 136. maddesinin ikinci fıkrasına 17.10.2019 tarihli 7188 sayılı Kanun ile eklenen hükümdür. Buna göre, çocukların cinsel istismarında vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi suçunun soruşturması ve kovuşturması aşamasında mağdur olan çocuğa ait kayıtlarının başkasına verilmesi, yayılması veya ele geçirilmesi suç olarak düzenlenmiştir.[565]

Unutulmamalıdır ki çocuklara ait kişisel veriler, 6698 sayılı Kanun ve TCK hükümleri koruma altındadır ancak çocukların kişisel verilerine ilişkin özel koruma yolları sağlanmalıdır. Çocukların kişisel verilerine ait korumayı çocuklar adına kimin talep edeceği, bu verilere ilişkin koruma talep edilmezse ne olacağı, çocukların kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin izni kimin vereceği gibi hakkın kullanılmasına yönelik problemler oluşmaktadır. Avrupa Komisyonu'na göre çocuklar verilerinin paylaşılmasındaki riskleri ile bu paylaşımın sonuçlarının ve haklarının daha az farkında oldukları gerekçesiyle çocuklara ait kişisel verilere ek koruma sağlanmalıdır.[566] GVKT'nin Dibacesi'nin 38. maddesi çocukların kişisel verilerine özel koruma yolları düzenlemiştir. GVKT'nin 6. maddesindeki hukuka uygunluk nedenlerinin çocuklara ait kişisel verilerin işlenmesi de dahil olmak üzere her işleme faaliyeti için uygulanmakta iken, çocuklara ait kişisel verilerin işlenmesinde birtakım ek hususlar

---

[564] İlgili madde metni şu şekildedir: *"(1) Ebeveynler, çocuklarına ilişkin sağlık kayıtlarına herhangi bir onaya ihtiyaç duyulmaksızın e-Nabız üzerinden erişebilir. Ayırt etme gücüne sahip çocuklar, sağlık geçmişlerine ebeveynlerinin erişimini e-Nabız üzerinden izne tabi tutabilir. (2) Anne ve babanın boşanması hâlinde velâyet hakkı üzerinde bırakılmayan taraf, çocuk ile velinin faydası gözetilmek suretiyle kişisel verilerin korunması mevzuatına uygun şekilde ve Genel Müdürlükçe belirlenen sınırlar çerçevesinde çocuğa ilişkin sağlık verilerine erişebilir."*

[565] Konu hakkında detaylı açıklama için bkz. 3.9.2.4. numaralı başlık

[566] Avrupa Komisyonu, Can Personal Data About Children Be Collected?, "*Additional protection is granted to this type of personal data since children are less aware of the risks and consequences of sharing data and of their rights",* https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rights-citizens/how-my-personal-data-protected/can-personal-data-about-children-be-collected_en (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

uygulanabilmektedir.[567] GVKT'nin 8. maddesi uyarınca GVKT'nin 6. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen hukuka uygunluk sebebinin (ilgili kişinin rıza göstermesi) uygulandığı halde çocukların kişisel verilerinin işlenmesi, ancak çocuk 16 yaşın üzerindeyse hukuka uygun olacaktır ve 16 yaşın altındaki çocuklar için çocuğun velayetine sahip kişi tarafından rıza verilmesi halinde hukuka uygun olmaktadır ve bu yaş sınırını üye Devletler kendi iç hukuklarında 13 yaşın altında olmaması şartıyla kendileri belirleyebilmektedir.[568] 108+ No'lu Sözleşme'de de çocuklara ait kişisel verilere ilişkin özel önemin atfedilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Ayrıca 108+ No'lu Sözleşmeye ilişkin Açıklayıcı Rapor'da[569] da yetkili kurumların kişisel verilerin korunmasına ilişkin konularda farkındalık oluşturulurken, çocuklara ve savunmasız kişilere ait verilere özel olarak değinilmesi gerektiğini düzenlenmiştir.

108 No'lu Sözleşme ve 95/46 sayılı Direktif hükümlerinde çocuklara ait kişisel verilere değinilmemiştir. Daha önce de belirtildiği üzere 6698 sayılı Kanun 95/46 sayılı Direktif mehaz alınmıştır. 6698 sayılı Kanun'da çocuklara ait kişisel verilere ilişkin özel düzenlemelerin yer almamasının sebebinin 95/46 sayılı Direktif'te de bu konuya ilişkin hüküm bulunmaması olduğu düşünülebilecektir. Mevzuattaki düzenlemelerin yetersiz olması, modernleşen veri koruma kurallarına uyum sağlanması gerektiği sebepleriyle çocuklara ait kişisel verilerin korunmasına ilişkin özel kanuni düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Mevcut uygulamada çocuklara ait kişisel verilerin korunması konusunda özel bir düzenleme olmadığı için, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler çocuklar için değerlendirilirken, TMK hükümleri ile yorumlanmalıdır. TMK'nın 9. maddesi uyarınca "*fiil ehliyetine sahip olan kimse, kendi fiilleriyle hak edinebilir ve borç altına girebilir*.". Fiil ehliyetinin koşulları ayırt etme gücüne sahip olma, ergin olma ve kısıtlı

---

[567] Debbie HEYWOOD, Children's Personal Data: GDPR++, https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5bc8885e-b78e-43c3-b100-200da67c5cbf (Erişim Tarihi: 6.1.2020)

[568] DEVELİOĞLU, *op.cit.*, s. 185

[569] Avrupa Konseyi, Convention 108+, Convention for the protection of individuals with regard to the processing of personal data, para. 125, s. 29-30, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/DV/2018/09-10/Convention_108_EN.pdf (Erişim Tarihi: 11.1.2020)

olmamadır.[570] TMK'nın 11. maddesine göre erginlik 18 yaşın dolmasıyla kazanılır. Maddenin devamında erginliğin evlenme ile de kazanılabileceği hükmü bulunmaktadır. TMK'nın 124. maddesi ile birlikte değerlendirildiğinde kadın ve erkek 17 yaşını doldurduktan sonra evlenebilir, olağanüstü durumlarda ve önemli bir sebebin varlığı halinde hâkim 16 yaşını doldurduktan sonra da evlenmeye izin verebilmektedir. Dolayısıyla 18 yaşını doldurmanın haricinde belirtilen yaşlarda da evlenme yoluyla erginlik kazanılabilecektir. [571] TMK'nın 12. maddesine göre 15 yaşını doldurma ile kişi hâkim kararıyla da ergin kılınabilir. Kazai rüşt adı verilen bu erginliğe çocuğun istemesi ve velinin rıza vermesi gerekmektedir.[572] Sonuç olarak ergin, ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan kişiler tam ehliyetli sayılmaktadır. TMK uyarınca fiil ehliyeti yönünden kişiler bazı durumlarda ayrılabilmektedir. Ayırt etme gücüne sahip olmayan kişiler tam ehliyetsiz[573], ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlılar sınırlı ehliyetsiz[574] olarak adlandırılmaktadır.

4.1.3.1. Çocukların Kişisel Verilerinin Üçüncü Kişiler Tarafından İhlal Edilmesi

Çocukların kişisel verilerinin üçüncü kişiler tarafından ihlal edilmesi durumu, ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuklar (tam ehliyetsizler) ve ayırt etme gücüne sahip çocuklar (sınırlı ehliyetsizler) olmak üzere iki kategoride incelenecektir.

TMK'nın 14. maddesi uyarınca "*ayırt etme gücü bulunmayanların, küçüklerin ve kısıtlıların fiil ehliyeti yoktur*." Dolayısıyla bu kişiler tam ehliyetsiz olarak tanımlanmakta ve bu kişilerin fiilleri aleyhe hukuki sonuç doğurmamaktadır. Doktrinde bu kişilerin bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını kullanabilmeleri için yasal temsilcinin rızasının gerekip gerekmediği yönünde tartışmalar mevcuttur.[575] Özetle, tam ehliyetsizler bakımından kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılmasında "*tam*

---

[570] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 52
[571] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 53
[572] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 55
[573] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 69
[574] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 84
[575] İlgili tartışmalar için bkz. DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 79-84

ehliyetsizin çıkarının yasal temsile cevaz verilmemesine oranla ağır bastığı hallerde yasal temsilcinin onun adına bu hakları kullanmasına" imkan verilmelidir.[576] Başka bir deyişle kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların yasal temsilcisi tarafından kullanılmasında tam ehliyetsizin çıkarı var ise ancak yasal temsilci ile kullanılmalıdır.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar "*başkasına devredilmeyen, miras yoluyla geçmeyen, hak sahibinin kişiliğini yakından ilgilendiren, bizatihi mali bir değer taşımayan ve kural olarak yasal temsil yoluyla kullanılmayıp, bizzat hak sahibi tarafından kullanılması gereken*" [577] haklar olarak tanımlanmaktadır. Kişisel verilerin korunması hakkı temel bir insan hakkı olduğu, kişilerin gerçek kişi olmasından kaynaklandığı, kişiliklerini yakından ilgilendirdikleri için kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır. Ayrıca evleviyetle kişisel verilerin işlenmesine açık rıza vermek de kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakkın icrasıdır.[578] Sonuç olarak ayırt etme gücü olmayan çocukların kişisel verilerinin üçüncü kişiler tarafından ihlal edilmesi durumunda yasal temsilcinin çocuk adına, tezin 3.9.2. numaralı başlıkta yer alan hak arama yöntemlerine, başvurması zorunludur.[579]

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar sınırlı ehliyetsiz olarak tanımlanmaktadır.[580] TMK'nın 16. maddesi[581] uyarınca sınırlı ehliyetsizler kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanırken yasal temsilcilerinin rızaları aranmamaktadır. Sınırlı ehliyetsizler, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olan kişisel verilerin korunması hakkını yasal temsilcilerinin rızası olmaksızın tek başına kullanabilecek ve bu haklarına ilişkin

---

[576] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 82
[577] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 78
[578] Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, KVKK Yayınları, Ankara, Mart 2018, s. 26, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular (Erişim Tarihi: 19.1.2020); ATASOY, *op.cit.,* s. 19
[579] Rona SEROZAN, Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 11, 1977, ss. 93-112, s. 94, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/14235 (Erişim Tarihi: 28.1.2020), "*Kişilik hakkının korunmasıyla ilgili davalar, (...) tam ehliyetsiz adına ve hesabına onun yasal temsilcisi tarafından da açılabilecek davalardan sayılır.*"
[580] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 84
[581] İlgili madde metni şu şekildedir: "*Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça, kendi işlemleriyle borç altına giremezler. Karşılıksız kazanmada ve kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada bu rıza gerekli değildir. Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar haksız fiillerinden sorumludurlar."*

dava açabileceklerdir.[582] Dolayısıyla ayırt etme gücüne sahip çocukların kişisel verileri başkaları tarafından ihlal edildiğinde, bu kişiler yasal temsilcilerinin rızası olmaksızın dava açabileceklerdir. Dolayısıyla sınırlı ehliyetsizler kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada dava ehliyetine istisnai olarak sahiptir.[583] Evleviyetle bu kişilerin söz konusu durumda 3.9.2. numaralı başlıkta yer alan hak arama yöntemlerine de bizzat yasal temsilcilerin rızası olmaksızın başvurabilecekleri yorumu yapılabilecektir.

4.1.3.2. Çocukların Kişisel Verilerinin Velileri Tarafından İhlal Edilmesi

Son dönemlerde çok fazla karşılaşılan problemlerden biri de çocukların kişisel verilerinin velileri tarafından ihlal edilmesi söz konusu olmaktadır. Özellikle sosyal medya kullanımında bu durum daha çok görülmektedir. Zira veliler çocuklarının adlarına sosyal medya hesabı açmakta, bir sürü mecrada çocukların kişisel verilerini diledikleri gibi kullanmaktadır. Özellikle son zamanlarda çocukların bilinçlenmesi ile birlikte çocukların fotoğraflarını sosyal medyada paylaşmasına ilişkin ailelerine davalar açtığı görülmektedir. Örneğin İtalya'da 16 yaşında bir çocuk annesine karşı bir fotoğraflarını Facebook adlı sitede paylaştığı gerekçesiyle dava açmış ve mahkeme davacı çocuğun annesine 9.000 İngiliz Sterlini para cezası vermiştir.[584]

TMK'nın 348. maddesi uyarınca "*ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi*" veya "*ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması*" şartlarının birinin varlığı halinde hâkim çocuğun velayetinin kaldırılmasına karar verebilmektedir. Madde metninde "*veya benzeri sebeplerden biriyle*" ifadesi velayetin kaldırılması sebeplerinin sınırlı sayıda olmadığını göstermektedir. Örneğin 2017 yılında bir aile mahkemesinin verdiği kararda, sosyal medyada çocuklarının fotoğrafını paylaşan ünlü bir anneye, çocuklarının

---

[582] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.*, s. 93

[583] Baki KURU / Ramazan ARSLAN / Ejder YILMAZ, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 216

[584] The Independent, Woman faces £9,000 fine if she posts pictures of her son on Facebook, 12.7.2018, https://www.independent.co.uk/news/world/europe/facebook-fines-woman-son-photos-post-social-media-court-italy-rome-a8155361.html (Erişim Tarihi: 24.1.2020)

fotoğraflarına paylaşım yasağı getirilmesine ve tedbir olarak velayetin babaya verilmesine karar verilmiştir.[585] Hem anneden hem babadan velayetin kaldırılmasına karar verilirse çocuğa vasi atanmak zorundadır. Velayetin kaldırılması için mahkemeye herhangi bir ilgilinin talebi bulunmasa bile hâkim re'sen bu kararı verebilecektir.[586]

Çocuklarının kişisel verilerinin de dolaylı bir şekilde de olsa mevcut mevzuat hükümlerince bir nevi korunabildiği görülmektedir. Ancak velayetin kaldırılması gibi ağır sonuçların veya sınırlı ehliyetsizlerin yasal temsilcilerin rızası olmaksızın vekalet sözleşmesi düzenleyememesi gibi yorumların mevcut olmaması adına çocukların kişisel verilerinin korunmasına yönelik kanuni düzenlemeler yapılmalı ve velilerin çocuklarının kişisel verilerini mutlak surette korumalarına ilişkin yükümlülükler belirlenmelidir.

4.1.3.3. COVID-19 Döneminde Çocuklara Ait Kişisel Verilerin Korunması

2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs salgını (COVID-19) birçok sektörü etkileyerek, çoğu sistemin çevrimiçi platformlarda yürütülmesine sebep olmuştur. Bunlardan en önemlileri ise okullarda uzaktan eğitime geçilmesidir. Ülkemizde 23 Mart 2020 tarihinden itibaren dönem sonuna kadar Eğitim Bilişim Ağı üzerinden dersler yürütüldü.[587] Aynı zamanda birçok okulda bazı dersler, aktiviteler ve sınavlar uzaktan eğitim platformları üzerinden yürütüldü. Bu kapsamda öğrencilerin adı-soyadı gibi kimlik bilgilerinin yanı sıra ses ve görüntü gibi biyometrik verilerinin de işlenmesi söz konusu olmuştur. Kurum internet sitesine buna ilişkin olarak bu işleme şartlarının 6698 sayılı Kanun'un 5. ve 6. maddesine dayalı işleme şartlarına ilişkin olarak yapılması gerektiğini duyurdu. Ayrıca uzaktan eğitim için kullanılan sistemlerin veri merkezlerinin çoğunlukla yurt dışında olduğu gerekçesiyle Kanun'un 9. maddesine, Kişisel Veri Güvenliği Rehberine ve Kurul'un yayımladığı "Özel Nitelikli Kişisel

---

[585] İlgili habere ulaşmak için bkz. https://www.ntv.com.tr/turkiye/blogger-annenin-isyani-kocam-da-ayni-paylasimlarin-icinde-vardi,0Oq1W0nULk2yjxf5uxbOMQ (Erişim Tarihi: 29.1.2020)
[586] DURAL / ÖĞÜZ, *op.cit.,* s. 371
[587] Millî Eğitim Bakanlığı Açıklaması, https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr (Erişim Tarihi: 10.8.2020)

Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler" kararına uygun davranılması gerektiği hatırlatıldı.[588] Ayrıca Kurum özellikle COVID-19 döneminde çocukların çevrimiçi ortamlarda geçirdiği sürenin artması ile birlikte birtakım risklerin doğmasını engellemek ve çocukların kişisel verilerinin korunması hususuna önem gösterilmesi gerektiği için çocuklar ve yetişkinler tarafından dikkat edilmesi gerekenlere ilişkin broşürler yayımlamıştır.[589] Buna göre çocukların bu platformları mutlaka ebeveyn kontrolünde kullanmaları gerektiği, ebeveynlerin de çocukların kişisel verilerinin paylaşımı hususunda ekstra özen göstermeleri gerektiği önemle vurgulanmıştır. Sonuç olarak, teknolojinin getirdiği yeniliklerin yanı sıra çevrimiçi eğitime geçilmesi, salgın hastalık döneminde izolasyon sağlanarak evlerde kalınması ile beraber çevrimiçi platformların kullanılması ile çocukların kişisel verilerinin korunmasına ilişkin düzenlemelere duyulan ihtiyaç artmıştır.

4.2. İLGİLİ KİŞİNİN AÇIK RIZASINA İLİŞKİN UYGULAMADAKİ BAŞLICA SORUNLAR

Kişisel veri işleme şartlarından biri olan açık rızaya Üçüncü Bölüm'de değinilmiştir. Bu bölümde açık rızaya ilişkin uygulamadaki başlıca sorunlar ele alınacaktır. Bunlar açık rızanın hizmet şartına bağlı olması ve kişisel verilerin pazarlama/reklam amacıyla işlenmesi olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

4.2.1. Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlı Olması

Uygulamada karşılaşılan en büyük sorunlardan biri açık rızanın hizmet şartına bağlanmasıdır. Açık rızanın unsurlarından biri de özgür iradeye dayalı olmasıdır. Hizmete ilişkin rıza alınırken kişinin rıza vermemesi durumunda bu hizmetin sağlanmayacağı, hizmeti ancak rıza verdiğinde alabileceği, özgür irade unsurunu sakatlayacaktır. Bu kapsamda Kurul'un yayımladığı bir karar özetinde, hizmetin açık

[588] Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Uzaktan Eğitim Platformları Hakkında Kamuoyu Duyurusu, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6723/Uzaktan-Egitim-Platformlari-Hakkinda-Kamuoyu-Duyurusu (Erişim Tarihi: 10.8.2020)

[589] Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması Bakımından Dikkat Edilmesi Gerekenler, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6737/Cocuklarin-Kisisel-Verilerinin-Korunmasi-Bakimindan-Dikkat-Edilmesi-Gerekenler (Erişim Tarihi: 10.8.2020)

rızanın verilmesine bağlı olarak sunulmasının açık rızayı sakatlayacağı belirtilmiş ve veri sorumlusuna idari yaptırım uygulanmasına karar verilmiştir.[590] Kurul'un Facebook'a verdiği 1.650.000 Türk Lirası idari para cezası verdiği kararında da benzer şekilde, Facebook uygulamalarının kişinin bilgilerine ulaşabilecek şekilde erişim için kişilerden izin almakta ve bu izni uygulamalarında sunduğu hizmetin bir ön şartı olarak sunmaktadır.[591] Kurul açık rızanın özgür irade ile açıklanması unsuruna değinerek, kişilerin hizmetten yararlanabilmesi için açık rızasının alınmaması gerektiğini belirtmiş ve bu durumun *hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma* ilkesini ihlal ettiğine karar vermiştir.[592] Kurul, Amazon hakkında verdiği kararında veri sorumlusunun Gizlilik Bildirimi metninde *"Belirli bilgileri vermemeyi tercih edebilirsiniz, ancak bu durumda Amazon Hizmetlerinin çoğundan yararlanamazsınız." ya da "Çerezlerimizi engellerseniz veya reddederseniz alışveriş sepetinize ürün ekleyemez, satın alma aşamasına geçemez veya oturum açmanızı gerektiren herhangi bir Amazon hizmetini kullanamazsınız."* ifadesi ile hizmetin veya üyeliğin açık rıza verilmesi şartına bağlandığını tespit ederek, hizmetin açık rıza şartına bağlanmasının açık rızayı sakatlayacağına ve 6698 sayılı Kanun'un 4. maddesinde belirtilen *hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma* ve *işlenme amacı ile bağlı, sınırlı ve ölçülü olma* ilkelerine aykırı olduğuna karar vermiştir.[593] Kurul'un bir diğer kararında spor salonu üyelerine sunulan online üyelik sözleşmesinin kurulabilmesi için üyelerin avuç içinin alınmasına rıza vermeleri gerektiği hususu değerlendirilmiş olup, bu hususta da hizmetin sunulmasının açık rıza şartına bağlandığı tespit edilmiştir.[594]

Önemle belirtilmesi gereken bir diğer husus ise sadakat kart programlarıdır. Kurul bir kararında, markette indirim kazanma veya puan biriktirmeye yarayan sadakat kart programlarına üye olunmadığında sunulan fırsatlardan faydalanamamasına rağmen bu programa üye olunmadığında şirketin sunduğu hizmetin sunulmasının engellenmediği, sadakat kart programının şirket tarafından zorunlu tutulmadığına karar

[590] Bkz. *supra note* 314 (Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlanması)
[591] Bkz. *supra note* 201 (2019/372 Sayılı Karar Özeti)
[592] *Ibid*.
[593] Bkz. *supra note* 191 (2020/173 Sayılı Karar Özeti)
[594] Bkz. *supra note* 269 (2019/81 Sayılı Karar ve 2019/165 sayılı Karar Özeti)

verilmiştir.[595] Dolayısıyla Kurul, sadakat kart programına müşterilerin üye olması halinde fırsatlardan yararlandırılmasını, açık rızanın hizmet şartına bağlanması kapsamında değerlendirilmemiştir.

Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarının çok sıkı düzenlenmesi sebebiyle açık rızanın hizmet şartına bağlı olduğu durumlar ortaya çıkmak zorunda kalmaktadır. Daha önce belirtildiği üzere özel nitelikli kişisel verilerin işlenme şartlarına 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinin üçüncü fıkrasında değinilmiştir. Buna göre sağlık ve cinsel hayata ilişkin veriler – "*kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından*" – işlenmesi hali hariç olmak üzere açık rıza alınmaksızın işlenemeyecektir. Bu durum uygulamada özellikle konusu sağlık verilerine dayanan hizmetler açısından birtakım problemlere sebep olmaktadır. Örneğin sigorta sektöründe sağlık sigortası yaptırmak isteyen kişiler sigorta şirketlerine sağlık verisinin işlenmesi bir zorunluluktur. Özel Sağlık Sigortaları Yönetmeliği'nin 5. maddesi[596] uyarınca sigorta şirketi, sağlık sigortası yaptırmak isteyen müşterisine sağlık geçmişi ve bunun dışında kalan konulara ilişkin sorular sorabilmektedir. Müşterilerin bu sorulara doğru ve eksiksiz cevap verme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bir başka örnekte ise İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca işverenin çalışanını görevlendirirken sağlık yönünden işe uygunluğunu denetleme yükümlülüğü bulunmakta olup, bu çerçevede işveren tarafından çalışanların sağlık raporlarının alınması gerekebilmektedir. Ayrıca ilgili Kanun'un 15. maddesi uyarınca işverenin sağlık gözetim borcu bulunmaktadır. Bu kapsamda işveren tehlikeli ve çok tehlikeli sınıflarda işçi çalıştırması halinde sağlık

---

[595] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Market Zincirinin Sadakat Kart Uygulamasına İlişkin İhbar ve Şikayetler Hakkındaki 25/03/2019 Tarihli ve 2019/82 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5463/-Bir-market-zincirinin-sadakat-kart-uygulamasina-iliskin-ihbar-ve-sikayetler-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-25-03-2019-tarihli-ve-2019-82-sayili-Karari

[596] İlgili madde şu şekildedir: "*Şirket, sigortalının yazılı onayı alınarak, sigortalıyı tedavi eden kişi ve kurumlardan, SBGM'den, SGK'dan ve Sağlık Bakanlığından ilgili mevzuat çerçevesinde bilgi alma ve belge isteme hakkına sahiptir. Şirket, ihtiyaç görmesi halinde, sigortalının sağlık durumunun tespiti için hekim görüşünün alınmasını isteyebilir. Bahse konu işleme ilişkin masraflar şirket tarafından karşılanır. Şirket, sağlık geçmişi ve bunun dışında kalan konulara ilişkin yazılı sorular sorabilir. Sigorta ettiren, sigortalı ve varsa temsilci, kendisine sorulan sorulara doğru ve eksiksiz cevap vermekle yükümlüdür.*"

raporu olmadan işe başlatmamalıdır. Nitekim çalışanlarına işe girişlerinden itibaren düzenli aralıklarla sağlık muayenelerinin yaptırılmasını sağlamak zorundadır. İşverenler 6698 sayılı Kanun'un anılan maddesi uyarınca çalışanların sağlık verilerini ancak onların açık rızası halinde işleyebilecektir. Ancak çalışanın kendi sağlık verilerini işverene vermemesi durumunda işveren kanundan doğan yükümlülüklerini yerine getiremeyecektir. Ayrıca işveren-işçi ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, tarafların eşit konumda bulunmaması sebebiyle işçinin vereceği rızanın özgür iradeye dayalı olmayacağı da söylenebilecektir. Nitekim günlük hayatta işverenin sağlık raporunu işlemesine çalışanın rıza göstermemesi durumu, bulunduğu pozisyon itibariyle çok düşük bir ihtimaldir. Her iki örnekten de anlaşılacağı üzere mevzuattan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve kişilere hizmetin sunulabilmesi için sağlık verilerinin işlenmesi gerekmekte olup, 6698 sayılı Kanun kapsamında bu veri işleme faaliyetinin ancak kişilerin açık rızalarının alınması yoluyla yapılabileceği anlaşılmaktadır. Ancak bu durumda sağlık verilerinin açık rıza verilmesi halinde işlenmesi uygulamada açık rızanın hizmet şartına dayalı olması sorununu oluşturmaktadır. Ayrıca hizmetin niteliği gereği açık rızanın geri alınabilmesi imkânı bulunmayacaktır. Zira açık rıza geri alındığında hizmetin gerçekleştirilememesi söz konusu olacaktır.

Özel nitelikli verilerin işlenmesi GVKT'nin 9. maddesinde düzenlenmiştir. 6698 sayılı Kanun'un 6. maddesinden daha kapsamlı bir şekilde düzenlenen GVKT'de açık rıza olmaksızın bazı hallere özel nitelikli verilerin işlenmesi söz konusu olabilecektir. Bunlardan biri GVKT'nin 9. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca, veri sorumlusunun iş ve sosyal sigorta hukuku ve sosyal koruma hukuku alanındaki veya ilgili kişilerin temel hak ve özgürlükleri için uygun koruma barındıran toplu sözleşme uyarınca belirli hakların ve yükümlülüklerin yerine getirilebilmesi için gerekli ise özel nitelikli veri işleme faaliyeti gerçekleştirilebilecektir. Benzer şekilde anılan fıkranın (g) bendi uyarınca, hedeflenen amaçlarla orantılı olan, kişisel verilerin korunması hakkının özüne saygı gösteren, ilgili kişinin menfaatlerini ve temel haklarını korumaya yarayan uygun ve belirli tedbirlerin alınmasını sağlayan temellerde, veri işleme faaliyetinin önemli kamu yararı gerektiren sebeplerden dolayı gerçekleşebilecektir.

Tüzük'ün maddelerinden de görüleceği üzere özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde özellikle iş ve sosyal güvenlik hukukunda öngörülen veya bazı

durumlarda önemli kamu yararının gerektirdiği durumlar da dikkate alınmaktadır. Zira özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde 6698 sayılı Kanun'da olduğu gibi işleme yasağının kapsamını dar tutmak çoğu sektörde sorunlara neden olmaktadır. Kişisel verilerin işlenmesinin mevzuatta öngörüldüğü takdirde ilgili kişilerden açık rıza alınması şartı aranmamalıdır. Dolayısıyla bu konuya ilişkin açık bir kanuni düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

4.2.2. Açık Rızanın Diğer İşleme Şartları ile Birlikte Mevcut Olamaması

6698 sayılı Kanun'un birinci fıkrasında açık rızanın, ikinci fıkrasında diğer işleme şartlarının düzenlenmesi ile kişisel veri işleme faaliyetinde önceliğin açık rızaya verildiği düşünülmektedir. Ancak açık rıza ile diğer işleme şartları arasında bir hiyerarşi bulunmamakla birlikte hiçbir şartın bir diğerine karşı üstünlüğü bulunmamaktadır. Bununla birlikte, diğer işleme şartlarının varlığı halinde açık rızaya dayanılıp dayanılmayacağı sorusu yerindedir. Bu kapsamda Kurul bir kararında[597] diğer işleme şartlarının varlığı halinde ilgili kişilerden açık rıza alınmasının kişileri yanıltma kapsamında değerlendirilmiş olup veri sorumlusunun hakkını kötüye kullandığına karar vermiştir. Benzer şekilde Amazon hakkında verilen kararda diğer veri işleme şartlarının varlığı halinde açık rıza alınmasının "*ilgili kişinin yanıltılması ve yanlış yönlendirilmesi dolayısıyla veri sorumlusunca hakkın kötüye kullanılması*" anlamına geleceğine karar verilmiştir.[598] Dolayısıyla örneğin çalışan adayının iş başvuru formundaki kimlik, iletişim, özlük vb. bilgiler için kişisel verilerin işlenmesine ilişkin çalışan adayından açık rıza alınmaması gerekmektedir. Zira çalışan adayından alınan bilgiler "*bir sözleşmenin kurulmasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması*" hukuki sebebine dayalı işlenmektedir. İlgili kişiden bu kapsamda bir rıza alınması, yasak ve hukuka aykırıdır.[599] Özetle, açık rıza geri çekildiğinde veri işleme başka bir hukuki sebebe dayanarak

---

[597] Bkz. *supra note* 314 (Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlanması)
[598] Bkz. *supra note* 191 (2020/173 Sayılı Karar Özeti)
[599] DÜLGER, *op.cit.*, s. 151

işlenebiliyorsa, o zaman bu işleme için ilk başta verilen açık rıza hukuka uygun bir rıza sayılmayacaktır.[600]

4.2.3. Pazarlama/Reklam Amaçlı Kişisel Verilerin İşlenmesi

Uygulamada kişisel verilerin işlenmesine dair en çok karşılaşılan işleme amaçlarında biri pazarlama veya reklam amacıdır. Reklamlar potansiyel müşterilere ürün veya hizmeti mümkün olan en düşük maliyet için en ikna edici mesajı sunmaktadır.[601] Zira mal veya hizmeti tüketicilerin büyüyen ve değişen ihtiyaçlarına göre üreten şirketler, bu ürünlerini tüketiciye daha iyi sunabilmesi ve satış yapabilmesi için pazarlama yapmaktadırlar.[602]

6698 sayılı Kanun'un 15. maddesi uyarınca Kurul'un yaygın bir veri ihlali olması halinde ilke karar alabileceği düzenlenmiştir. Kurul'un bir ilke kararında ilgili kişilerin e-posta adreslerine veya SMS ya da telefon araması ile cep telefonlarına reklam amaçlı aramalar konu almaktadır.[603] Bu kararda 6698 sayılı Kanun'un kişisel veri işleme şartlarından herhangi birine dayanmadan reklam içerikli kısa mesaj gönderen, arama yapan veya e-posta gönderen veri sorumlularının ve veri sorumluları adına reklam içerikli mesaj veya e-posta göndererek veya arama yaparak bu verileri ilgili kişilerin açık rızası olmadan kullanan veri işleyenlerin ilgili faaliyetlerinin derhal durdurulması gerektiği belirtilmiştir. Zira 6698 sayılı Kanun'un 15. maddesinin 7. fıkrasında Kurul'un "*telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde*" veri işlemeyi durdurma yetkisi düzenlenmiştir. Dolayısıyla Kurul'un bu işleme faaliyetini de bu kapsamda değerlendirildiği anlaşılmaktadır.[604] Kararda veri sorumlusunun ve veri işleyenin veri güvenliğine ilişkin hükümler söz konusu olduğunda müştereken sorumlu oldukları ifade edilmiştir. Dolayısıyla bizzat

---

[600] Article 29 Working Party, Opinion 15/2011 on the definition of consent, 13 Temmuz 2011, WP 187, s. 13, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_en.pdf (Erişim Tarihi: 8.7.2020)
[601] Remziye TERKAN, Importance of Creative Advertising and Marketing According to University Students' Perspective, International Review of Management and Marketing, Volume: 4, No: 3, 2014, ss. 239-246, s. 240, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/366692 (Erişim Tarihi: 13.1.2020)
[602] *Ibid.*
[603] Bkz. *supra note* 190 (2018/119 Sayılı İlke Karar)
[604] KÜZECİ, 2019, *op.cit.*, s 404

veri sorumlusu tarafından değil, veri işleyenler tarafından dahi bu şekilde işlenmesi halinde iki süjenin de müşterek sorumlu oldukları belirtilmiştir. Kararda ayrıca ilgili faaliyetlere devam edenler hakkında 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesi uyarınca idari para cezası verileceği bilgisi verilmiştir. Bu kapsamda veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilememesi sebebiyle 15.000 Türk Lirasından 1.000.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verilecektir. Bunun yanı sıra anılan şekilde işleme faaliyetinde verilerin hukuka aykırı bir şekilde ele geçirilmesi söz konusu olduğunda Cumhuriyet Başsavcılığına bildirileceği belirtilmiştir. Anılan kararın ilk yayımlandığında reklam içerikli iletişimin "*ilgili kişilerin rızası alınmadan ve Kanunun 5 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasında hüküm altına alınan işleme şartlarını sağlamadan*"[605] şeklinde iki işleme şartı birbirine 've' bağlacı ile bağlanmıştı. 7.11.2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan düzeltme yazısı ile bu hüküm 'veya' bağlacı kullanılarak değiştirilmiş ve anlam bütünlüğü sağlanmıştır. Sonuç olarak Kurul kararı uyarınca ilgili kişi ile reklam içerikli bir iletişim kurulmak istenildiğinde ilgili kişinin rızası veya 6698 sayılı Kanun'da yer alan diğer işleme şartları bulunmak zorundadır.

Reklam ve pazarlama amacıyla gönderilen iletilerin 6698 sayılı Kanun dışında bağlı bulunduğu bir mevzuat daha bulunmaktadır. Ticari elektronik iletiler 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik ile ayrı bir şekilde düzenlenmiştir. İkinci Bölüm'de de belirtildiği üzere kişisel verilerin korunması ve ticari elektronik iletilere ilişkin mevzuat hükümlerinin birbiri ile uyarlanması gerekmektedir. Örneğin Birleşik Krallık'ta 1998 Veri Koruma Yasası (*Data Protection Act 1998)* ile Gizlilik ve Elektronik İletişim Tüzüğü (*The Privacy and Electronic Communications Regulations 2003*) olarak iki ayrı düzenleme bulunmaktadır ve bu düzenlemeler birbirleri ile entegredir. 1998 Veri Koruma Yasası'nın yerini (GVKT'nin eski yasanın eksiklilerini

[605] İlgili hükmün yer aldığı İlke Karar'ın yayımlandığı 01/11/2018 tarihli ve 30582 sayılı Resmî Gazete için bkz. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/11/20181101.pdf (Erişim Tarihi: 14.1.2020) s. 175-176.

gidermesi ile) 2018 Veri Koruma Yasası almıştır.[606] Gizlilik ve Elektronik İletişim Tüzüğü ise kişisel verilerin korunması kurallarına uygun olarak hazırlanmış ve bugüne kadar yedi kere değiştirilmiştir.[607] Ülkemizde de bu iki mevzuatın birbiri ile iç içe düzenlenmesi gerekmekte ve bu sayede ticari elektronik iletilere ilişkin uygulamada oluşan boşlukları tamamlamalıdır.

Reklam amaçlı iletişime geçilmesine ilişkin özellikle yurtdışındaki diğer veri koruma kurumlarının da benzer nitelikte kararları mevcuttur. Örneğin Yunanistan Veri Koruma Kurumu, Yunanistan'ın en büyük telekomünikasyon sağlayıcısı olan OTE şirketine ilgili kişilere doğrudan pazarlama amacıyla verilerinin işlenmesine itiraz etme hakkının sunulmaması (ve tasarımdan itibaren kişisel verilerin korunması ilkesi -*data protection by design*-) sebebiyle 200.000 avro olmak üzere toplam 400.000 avro para cezası vermiştir.[608] Bir başka kararda, Birleşik Krallık Veri Koruma Kurumu, ilgili kişilerin rızalarını üçüncü kişilerin vasıtasıyla değil, doğrudan şirket tarafından gönderileceğine ilişkin rıza vermesine rağmen bu rızadan farklı olarak kendisi adına başka bir sistem üzerinden yaklaşık 1.5 milyon pazarlama amaçlı e-posta gönderen Everything DM Ltd. şirketi 60.000 avro para cezası vermiştir.[609] Dolayısıyla ilgili kişilerden pazarlamaya ilişkin rıza alınmasına rağmen alınan rıza metninde ilgili kişilere şirket adına başka sistem üzerinden e-posta gönderilmesi sonucunda ceza verilmiştir. Benzer şekilde Birleşik Krallık Veri Koruma Kurumu hamilelik ve ebeveynlik danışmanlığı yapan Bounty UK şirketine, ilgili kişilerin kayıt yaptırdığında verilerinin kredi değerlendirme ve pazarlama ajansları ile paylaştığı ve bu konuya ilişkin kişilerin aktif eylemini arayan rıza mekanizmasının kurularak rıza verebilmelerine rağmen, kişilerin verdiği rızaya ilişkin kendi aydınlatma metninde ve paylaştığı şirketlerin

---

[606] Information Commissioner's Office, Direct Marketing Guidance, s. 7, https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1555/direct-marketing-guidance.pdf (Erişim Tarihi: 14.01.2020)

[607] Information Commissioner's Office, What are PECR?, https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-pecr/what-are-pecr/ (Erişim Tarihi: 14.1.2020)

[608] European Data Protection Board, Administrative fines imposed on a telephone service provider, 7 Ekim 2019, https://edpb.europa.eu/news/national-news/2019/administrative-fines-imposed-telephone-service-provider_en (Erişim Tarihi: 14.1.2020)

[609] Information Commissioner's Office, Marketing agency fined £60,000 for nuisance emails, 5 Eylül 2018, https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2018/09/marketing-agency-fined-60-000-for-nuisance-emails/ (Erişim Tarihi: 14.1.2020)

aydınlatma metinlerinde bu konuya ilişkin bilgilendirme yer almaması sebebiyle şirkete 400.000 İngiliz Sterlini para cezası vermiştir.[610] Dolayısıyla verilen ceza yine bir önceki kararla benzer şekilde rızanın bilgilendirmeye dayalı bir rıza olmamasından kaynaklanmaktadır.

Mevcut durumda Kurul anılan ilke kararında elektronik iletişim mevzuatına ilişkin bir değerlendirme yapmamıştır. Bu nedenle kararın her iki mevzuat hükümleriyle ve uluslararası kararlar ile değerlendirilmelidir. Dolayısıyla pazarlama amacıyla ilgili kişilere SMS, e-posta gönderilmesi veya kişilerin aranması ilgili kişinin açık rızası alınmaksızın yapılmamalıdır.[611]

6698 sayılı Kanun'un açık rıza dışındaki diğer işleme şartlarına ancak veri sorumlusunun kişiselleştirilmiş reklam faaliyetlerinde değinmek gerekebilecektir. Bu durumda ilgili kişiler ile iletişime geçilmesi için 6698 sayılı Kanun kapsamında açık rıza alınmış veya ticari elektronik ileti onayı alınmış ise, kişilere kişiselleştirilmiş reklam gönderebilmek amacıyla ve veri sorumlusunun meşru menfaatine dayalı olarak SMS gönderilmesi söz konusu olabilecektir. Örneğin sigorta şirketinde arabası olduğu bilinen ve kendisi ile pazarlama amacıyla iletişime geçmek için rızası olduğu bilinen bir müşteriye, şirketin kasko poliçesine ilişkin tanıtım mesajı göndermesi bu kapsamda değerlendirilebilecek olup, 6698 sayılı Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki diğer işleme amaçlarından veri sorumlusunun meşru menfaati burada gündeme gelecektir ve ilgili kişiden alınacak ekstra bir onaya gerek duyulmayacaktır.

- **Çerez Politikalarına İlişkin Değerlendirme**

Pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesinin bir yolu da çerezlerdir. Çerezler (*cookies*) harfler ve sayılardan oluşmaktadır ve çevrimiçi hizmetler aracılığıyla

[610] Information Commissioner's Office, Bounty UK fined £400,000 for sharing personal data unlawfully, 12 Nisan 2019, https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2019/04/bounty-uk-fined-400-000-for-sharing-personal-data-unlawfully/ (Erişim Tarihi: 14.1.2020)
[611] KÜZECİ, 2019, *op.cit.*, s. 232

sağlanmaktadır.[612] Çerezler aracılığıyla internet sitesi ziyaretleri sırasında ilgili kişilerin ziyaretlerine ilişkin birtakım bilgiler kaydedilmekte ve bu bilgiler, internetten ürün satın alındığında alışveriş sepetinde ürünlerin tutulması ve saklanması, bazı internet sitelerindeki kullanıcı girişlerinin desteklenmesi, internet sitesi trafiğinin analiz edilmesi ve kullanıcıların davranışlarını izleme gibi yollarla kullanılmaktadır.[613] Çerezler sayesinde doğrudan kişilerin bilgileri kaydedilmese de, kişinin internet tarayıcısı ile kullandığı internet sitesi kurulan iletişim sayesinde kişiye ait kaydedilen bilgiler ile kişi belirlenebilir hale gelmektedir.[614] Bu nedenle çerezler de kişisel veri olarak değerlendirilebilecektir.

Kullanım amaçlarına göre çerezleri üçe[615] ayırabilmek mümkündür[616]:

1. İnternet sitesinin düzgün bir şekilde, fonksiyonel olarak çalışabilmesi için mutlak surette gerekli olan çerezler
2. İnternet sitesinin kullanımına ilişkin istatistik veya analiz sağlayan çerezler
3. İnternet sitesinin kullanıcılarını izleyerek, onlara kişiselleştirilmiş reklam/pazarlama faaliyeti yapmak için bilgi toplayan çerezler

Kişisel verilerin işlenmesi bir hukuka uygunluk sebebine dayandırılmalıdır. 6698 sayılı Kanun'da 8 tane hukuki sebep bulunmaktadır. Kişisel verilerin niteliğine göre ve işleme faaliyetinin gerekliliklerine göre işleme faaliyeti, ilgili şartlardan bir veya birkaçına dayandırılabilmektedir. Çerezler de kullanım amaçlarına göre belirli hukuki sebeplere dayandırılarak işlenebilecektir. Örneğin Birleşik Krallık Veri Koruma Kurumunun kurumsal internet sitesine girildiğinde çerezlere ilişkin bir bilgilendirme çıkmaktadır. İyi bir uygulama örneği olarak bu bilgilendirmede, internet sitesinin

---

[612] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 188; Information Commissioner's Office, Guidance on the use of cookies and similar technologies, 3.7.2019, s. 5, https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-pecr/guidance-on-the-use-of-cookies-and-similar-technologies-1-0.pdf (Erişim Tarihi: 14.1.2020)
[613] Information Commissioner's Office, Guidance on the use of cookies and similar technologies, *loc.cit.*
[614] ÇEKİN, *op.cit.,* s. 187-188
[615] Çerezlerin kullanım amacına göre ayrılmasına ilişkin uygulama örneği için bkz. https://ico.org.uk/ (Erişim Tarihi: 15.1.2020)
[616] Article 29 Working Party, Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies, 2 Ekim 2013, s. 2, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp208_en.pdf (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

işleyişine ilişkin fonksiyonel çerezlerin işlenmesi gerektiğini; ancak analiz çerezlerinin ise önceden işaretlenmemiş, kapalı olarak sunulan bir kutucuk ile kişinin açık rızasına bağlı olduğunu belirtmiştir. Nitekim önceki bölümlerde vurgulandığı üzere Tüzük'te rızanın açık ve olumlu bir irade beyanı veya eylem olması gerektiği belirtilmiş, Tüzük'ün Dibace'sinde ise sessiz kalmanın, önceden işaretlenmiş kutucuğun bulunmasının veya hareketsiz kalmanın rıza olarak değerlendirilmeyeceği açıkça ifade edilmiştir.[617]

Hizmetin fonksiyonelliği, işlevselliği açısından işlenmesi mutlaka gerekli olan çerezlerde, (örneğin kullanıcıların bazı çerezlerin olmaması halinde gerekli hizmeti düzgün alamaması) açık rıza şartı aranmamaktadır; ancak işlenmesi mutlaka gerekli olmayan çerezleri işlerken kişilerin açık rızası gerekmektedir.[618] Nitekim 2002/58/EC sayılı Direktif'in 5. maddesinin üçüncü fıkrasından, kullanıcıya sağlanan hizmet için işlenmesi mutlaka gerekli olan durumlarda, açık rıza şartının aranmadığı anlaşılmaktadır.[619] Zira açık rızanın özgür iradeye dayalı olması ve hizmetin sunulmasının şartı olarak sunulmaması gereklilikleri göz önünde bulundurulduğunda, kişi internet sitesini düzgün bir şekilde kullanmak istediğinde çerezlere rıza vermek zorunda kalması durumunda, rızanın özgür iradeye dayalı olarak verilmeyeceği açıktır.[620] Ayrıca rızanın geri alınabilmesi şartı da bu aşamada uygulanabilir olmayacaktır. Dolayısıyla fonksiyonel çerezlerin işlenebilmesi açık rıza kapsamında değil, veri sorumlusunun meşru menfaati kapsamında değerlendirilebilecektir. Veri sorumlusunun meşru menfaatine dayalı olarak bir işlemenin yapılabilmesi için bir

---

[617] İlgili kişinin açık rızasına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. 3.6.1. numaralı başlık

[618] "*Activities likely to fall within the 'strictly necessary' exemption include those that relate to the specific functionality of your service – ie, without them, the user would be unable to undertake certain activities. Cookies that don't relate to what is strictly necessary would need consent."*(*"Activities"* ifadesi anlam bütünlüğünün sağlanması için "*çerezler*" olarak çevrilmiştir.) Information Commissioner's Office, Guidance on the use of cookies and similar technologies, *op.cit.,* s. 14

[619] Birleşik Krallık'ın elektronik haberleşme mevzuatında da faaliyeti mutlaka gerekli olan çerezlerin işlenmesinde açık rızanın aranmayacağına ilişkin görüş için bkz. Information Commissioner's Office, Guidance on the use of cookies and similar technologies, *op.cit.,* s. 13

[620] Leyla KESER BERBER, Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (Online Behavioral Advertising) Uygulamaları Özelinde Kişisel Verilerin Korunması, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Ocak 2014, s. 64

önceki bölümde vurgulanan üçlü denge testi uygulanarak değerlendirme yapılmalı ve kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar verilmemelidir.[621]

Analiz çerezleri ve kişiselleştirilmiş reklam/pazarlama amacıyla bilgi toplayan çerezler ise 6698 sayılı Kanun uyarınca kişinin açık rızasına dayalı olarak işlenebilmektedir. Açık rızanın unsurları belirli bir konuya ilişkin olması, bilgilendirmeye dayalı olması ve özgür iradeye dayalı olmasıdır. Çerezlere ilişkin alınan rızalarda Avrupa Birliği üye devletlerinde uygulamaların farklılık göstermemesi adına Madde 29 Çalışma Grubu bir rapor yayımlamıştır.[622] Madde 29 Çalışma Grubu 95/46/EC sayılı Direktif'in 29. maddesi uyarınca çalışmalar yapmakta ve görüş yayımlamakta olup, GVKT'nin yürürlüğe girmesi ile yerini Avrupa Birliği Veri Koruma Otoritesi'ne (*European Data Protection Board*) bırakmıştır. İlgili raporda rızanın içermesi gereken dört unsur şu şekilde tanımlanmıştır[623]:

(i) Bilgilendirmeye dayalı olması: Bilgilendirme, görünür bir şekilde (örneğin internet sitesine girdiği anda ilk sayfada) yapılmalı ve kullanılan çerezin türüne ve amacına ilişkin olmalıdır.[624]

(ii) Rızanın işleme faaliyeti başlamadan önce alınması: Rıza, çerezlerin kurulmasından veya okunmasından (işlemenin başlamasından) önce alınmalıdır.[625]

(iii) Kullanıcının rıza verirken aktif eyleminin bulunması: Rızanın kişinin aktif ve olumlu bir eylemi ile alınması gerekmektedir (örneğin kutucuk işaretleme)[626]

(iv) Rızanın özgür iradeye dayalı olması: Rıza internet sitesinin ilk sayfasında özgür bir şekilde verilebilmelidir ve çerezlerin tamamını veya birkaçını kabul etme veya

---

[621] Meşru menfaate ilişkin açıklamalar için bkz. 3.6.8. numaralı başlık
[622] Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *op.cit.*
[623] KESER BERBER, *op.cit.*, s. 60-61; Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *op.cit.*, s. 3
[624] KESER BERBER, *op.cit.*, s. 61; Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *loc.cit.*
[625] KESER BERBER, *loc.cit.*; Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *op.cit.*, s. 4
[626] KESER BERBER, *op.cit.*, s. 62; Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *loc.cit.*; İlgili dokümanlarda "*kullanıcının ekran kapaması ile rıza vermiş kabul edileceği*" görüşünün, kullanıcının ilgili ekranı kapatmadığı takdirde çerez faaliyetlerine ilişkin rıza vermediğinin anlaşıldığı takdirde ve kullanıcı tarafından kapatılmayan ekranın hizmeti engellememesi halinde aktif bir eylem olarak yorumlanabileceği kanaatindeyim.

reddetme seçeneklerinin kişiye sunulması gerekmektedir.[627] Madde 29 Çalışma Grubu bu kısımda seçeneklerin tek tek ayrıntılı bir şekilde sunulmasının önemle tavsiye edildiğini vurgulamıştır.[628]

2002/58/EC sayılı Direktif'te bilgilendirmenin, çerezleri reddedebilme hakkını sunmanın ve rıza almanın mümkün olduğunca kullanıcı yaklaşımlı (*user-friendly)* bir şekikde yapılması gerektiği belirtilmiştir.[629]

Uygulamada uluslararası veri koruma kurumlarının da bu konuya ilişkin farklı kararları mevcuttur. Nitekim İspanya Veri Koruma Kurumu Vueling Havayolları şirketine, internet sitesinde çerezlerin kullanımına ilişkin bilgilendirmenin yapılmasına rağmen, internet sitesini ziyaret edenlere çerezleri yönetme imkanı sunulmadığı ve bu kapsamda kişilere çerezlerin internet tarayıcısı ayarlarından yönetildiği bilgisi verildiği için 30.000 avro para cezası vermiştir.[630] Ayrıca Vueling şirketi tarafından kullanıcıların çerezleri ayrıntılı bir şekilde reddetme sağlayan ve hangi tip çerezlere izin vereceğine karar vermesini sağlayan bir yönetim sistemi kurulmamıştır. Birleşik Krallık Veri Koruma Kurumu ise Washington Post gazetesine kullanıcılarına paralı üyelik sonucunda çerez kullanımını reddetme imkanı verdiği için rızanın özgür irade ile alınması koşulunun ihlal edildiğini belirterek uyarıda bulunmuştur.[631] Karara konu eylemin benzerinin Avusturya'da gerçekleşmiş olmasına rağmen Avusturya Veri Koruma Kurumu para karşılığında çerez kullanımının kapatılmasını ihlal olarak değerlendirmemiş, bu kapsamda rızanın özgürce verilmesini kişinin iradesinin sakatlanması halinde oluşacağına ve kişinin başka bir gazeteyi seçebilmesi olanağının

---

[627] KESER BERBER, *op.cit.*, s. 63; Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *op.cit.,* s. 5

[628] İlgili metnin orijinali şu şekildedir: "*Granularity in the options available to the user is highly recommended*.", Article 29 Working Party, Working Document 02/2013, *loc.cit.*

[629] İlgili maddenin orijinali şu şekildedir: "*The methods for giving information, offering a right to refuse or requesting consent should be made as user-friendly as possible"*

[630] European Data Protection Board, The Spanish Data Protection Authority fined the company Vueling for the cookie policy used on its website with 30,000 euros, https://edpb.europa.eu/news/national-news/2019/spanish-data-protection-authority-fined-company-vueling-cookie-policy-used_en (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

[631] The Register, Washington Post offers invalid cookie consent under EU rules – ICO, https://www.theregister.co.uk/2018/11/19/ico_washington_post/ (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

bulunması sebebiyle olumsuz bir sonuçla karşılaşmadığına karar vermiştir.[632] Görüldüğü üzere Avrupa Birliği ülkeleri arasında da uygulamada farklılıklar bulunmaktadır. Nihayet ABAD'ın 1 Ekim 2019 tarihli *Planet49 GmbH*[633] kararında çerezlere ilişkin alınan rızada kişilerin aktif bir davranışı ile alınması gerektiğinin altını çizmiştir. Zira karara konu olayda Planet49 GmbH şirketi analiz hizmetlerinin çalışmasına ve kişilerin izlenmesini 57 iş ortağı ile paylaşılmasına verilen rızayı önceden onaylanmış kutucuklar halinde almaktadır. ABAD bu karar ile birlikte çerez kullanımında kişilere açık ve kapsamlı bir bilgilendirmenin de yapılması gerektiğini belirtti.

Ülkemiz uygulamasında birçok internet sitesinin çerezlere ilişkin bilgilendirmesi, siteye giriş yapıldığında "*Sitemizi kullanarak, çerezleri kabul etmiş sayılırsınız*." şeklindedir.[634] Halbuki açık rızadan söz edebilmek için, anılan kararlara paralel olarak, kişinin aktif eylemi gerekmektedir ve kişi dilediği zaman rızayı geri alabilmelidir. Kurul'un bugüne kadar çerez kullanımına ilişkin yayımladığı tek karar Amazon kararıdır. Amazon hakkında verilen kararda,

- *"Siteyi ilk defa ziyaret eden bir kişinin daha henüz veri sorumlusu ile bir sözleşme ilişkisi içine girip girmeyeceğinin ya da kişisel verilerinin işlenmesine açık rızası olup olmayacağının belirli olmaması düşünüldüğünde yalnızca siteye girmiş olması ile verilerinin işlenmesi yönünde açık iradesini beyan ettiği düşünülemeyecektir."*
- *"Farklı veri işleme araçları kullanılarak site ziyareti ile birlikte veri işlenmeye başlanması için aydınlatmanın öncelikle web sitesine giriş aşamasında yapılması gerekmektedir. Ancak site girişinde farklı araçlarla (ör. Çerezler) kişisel verilerin işlendiğine dair bir bilgilendirme sunulmamakla birlikte (ör. pop-up mesajlar) yapılan işleme için izin verilmesine dair bir istem de mevcut*

---

[632] Austrian DPA Issues Decision on Validity of Cookie Consent Solution, https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=8f3e8760-75c7-40b4-b85e-9ebc0e4bbb4f (Erişim Tarihi: 15.1.2020)
[633] ABAD, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände — Verbraucherzentrale Bundesverband eV v. Planet49 GmbH*, C-673/17, 1 Ekim 2019
[634] ÇEKİN, *op.cit.*, s. 189

değildir (ör. Sitemizde gezinmeye devam etmek için çerez bildirimimize onay vermelisiniz).”

şeklinde önemli hususlara değinilmiştir.[635] Buna göre Kurul, hem açık rızanın özgür iradeye dayalı ve bilgilendirmeye dayalı olması şartlarının yerine getirilmediğini, hem açık rızanın hizmet şartı olarak sunulduğunu, hem de aydınlatma yükümlülüğünün gerekliliklerine uyulmadığını tespit etmiştir. Sonuç olarak Kurul, Amazon'a çerezlere ilişkin olarak aydınlatma yükümlülüğünü ihlal ettiği gerekçesiyle 100.000 Türk Lirası idari para cezası vermiştir. Ayrıca Kurul, Amazon'un "Çerez Bildirimi" metnini güncelleyerek internet sitesini ve uygulamalarını Kanun'a uygun hale getirmesine ilişkin talimatlandırılmasına karar vermiştir.

Uygulamada ilgili kişiler, internet siteleri veya uygulamalara ait çerez politikalarına ilişkin olarak hak arama yöntemlerinden veri sorumlularına başvuru ve ardından Kurul'a şikâyet yollarını tercih edilebilecektir.[636] İlgili kişilerin yapacakları başvuruların çerez politikalarına ilişkin uygulamanın doğru bir şekilde oluşması açısından faydalı olacağı kanaatindeyim. Kurul'a intikal edecek olan şikâyet sayıları dikkate alındığında çerezlere ilişkin yanlış uygulamalara derhal son verilmesi için Kurul'un bu konuda da bir ilke karar yayımlaması olası bir ihtimaldir.

4.3. KİŞİSEL VERİLERİN AKTARILMASINA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR

Uygulamada karşılaşılan başlıca sorunlardan birkaçı da kişisel verilerin aktarılması ile ilgilidir. Bunlar, kişisel verilerin grup şirketler arasında aktarılması ve kişisel verilerin yurtdışına aktarılmasına ilişkindir.

4.3.1. Kişisel Verilerin Grup Şirketler Arasında Aktarılmasına İlişkin Başlıca Sorunlar

Uygulamada veri aktarımına ilişkin çıkan problemlerden biri de grup şirketler arasında verilerin aktarılmasıdır. Ülkemizde henüz bu konuya ilişkin bir mevzuat

---

[635] Bkz. *supra note* 191 (2020/173 Sayılı Karar Özeti)
[636] İlgili kişilerin hak arama yöntemleri hakkında detaylı açıklama için bkz. 3.9.2. numaralı başlık

düzenlenmesi bulunmamaktadır. Kurum'un rehberlerinde şirketler topluluğu altında bulunan her bir şirketin ayrı bir tüzel kişiliği bulunduğundan veri sorumlusu sıfatını haiz oldukları belirtilmiştir.[637] Kurul tarafından verilen bir kararında şirketler topluluğu altında yer alan veri sorumluları arasında gerçekleştirilen aktarımın üçüncü kişiye veri aktarımı olduğuna ve 6698 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında değerlendirildiğine karar verilmiştir.[638] Söz konusu kararda iş başvurusunda bulunan adayın açık rızası bulunmadan veri sorumluları arasında aynı veri tabanını kullanarak paylaşılması ihlal olarak değerlendirilmiş ve verileri diğer grup şirketler ile paylaşan veri sorumlusuna idari para cezası verilmiştir.[639] Kanun'un 8. maddesinde aktarımın açık rızaya bağlı olduğunu ve ancak bazı istisnalar halinde açık rıza olmaksızın işlenebileceği düzenlenmiştir.

İlgili şartlar arasında grup şirketler arasında aktarımda değinilebilecek en önemli husus meşru menfaate dayalı olarak aktarılması hususudur. Zira özellikle grup şirketler arasında ortak birimlerin mevcut olma ihtimali göz önünde bulundurulduğunda söz konusu işleme şartına dayanması önem taşımaktadır.

Bir önceki bölümde değinildiği üzere Madde 29 Çalışma Grubu'nun 06/2014 numaralı görüşünde meşru menfaat ile temellendirilen bir veri işleme faaliyetinde ilgili kişilerin temel hak ve özgürlükleri ile veri sorumlusunun veya verinin açıklandığı üçüncü kişilerin meşru menfaati arasında bir denge bulunmalıdır.[640] Buna göre amaç, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç aşamalı bir test yapılması öngörülmüştür. Veri aktarımında yapılacak olan meşru menfaat testi;

- Kişisel veri aktarımının meşru bir amacının bulunması,
- Kişisel veri aktarımının ilgili amaç için gerekli olması,

---

[637] Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.*, s. 56
[638] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İş Başvurusu Sürecinde İşlenen Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Şekilde Paylaşılması hakkında Karar Özeti (İnternet Sitesindeki Düzenleme Tarihi: 2.8.2018), https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5410/Is-Basvurusu-Surecinde-Islenen-Kisisel-Verilerin-Hukuka-Aykiri-Sekilde-Paylasilmasi; Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, *op.cit.,* s. 90
[639] *Ibid.* Karar Özeti
[640] Meşru menfaate ilişkin açıklamalar için bkz. 3.6.8. numaralı başlık

- İlgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile veri sorumlusunun (veya aktarılan kişinin) meşru menfaati arasında denge bulunması gerekmektedir.

GVKT'nin Dibace'sinin 48. maddesinde idari amaçlar için grup şirketler arasında veri aktarımının meşru menfaate dayalı olarak yapılabileceğini düzenlemektedir. Maddenin devamında üçüncü ülkede bulunan veri sorumlusuna aktarımda, grup şirketler arasındaki aktarıma ilişkin genel ilkelerin saklı tutulduğu düzenlenmiştir.

Tüzük kapsamında bazı hallerde grup şirketler arasında veri aktarımı meşru menfaate dayandırılabilmekteyken, 6698 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatta henüz böyle bir düzenleme bulunmamaktadır. Kararda ihlale ilişkin detaylar bulunmasa da grup şirketler arasında aynı veri tabanı üzerinden aktarımın meşru menfaat kapsamında değerlendirilmediği açıktır. Ayrıca kararda Kurul'un, söz konusu aktarım için ilgili kişinin açık rızasının bulunmadığından ötürü ceza verdiği belirtilmiştir. Sonuç olarak, grup şirketler arasında veri aktarımı yapılırken söz konusu meşru menfaat testinin çok dikkat edilerek uygulanması gerekmektedir. Uygulamada çok sık karşılaşılan bir durum olan grup şirketler arasında özellikle iş başvuru formlarının aktarılması, uluslararası mevzuat da dikkate alındığında ve denge testi ile temellendirilebildiği takdirde meşru menfaat kapsamında değerlendirilebilmelidir.

4.3.2. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılmasına İlişkin Başlıca Sorunlar

Üçüncü Bölüm'de vurgulandığı üzere 6698 sayılı Kanun uyarınca kişisel verilerin yurtdışına aktarılması ancak açık rıza ile mümkündür.[641] Kişisel verilerin yurtdışına aktarılması, açık rıza bulunmaksızın diğer işleme şartlarına ancak kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede yeterli korumanın bulunması halinde dayandırılabilecektir. Yeterli korumanın bulunmadığı hallerde ise 6698 sayılı Kanun'daki bazı şartların gerektiği düzenlenmiştir. Uygulamadaki başlıca sorunlardan biri henüz yeterli korumanın bulunduğu güvenli ülke listesinin yayınlanmamasıdır.

[641] Kişisel verilerin yurtdışına aktarılması hakkında detaylı açıklama için bkz. 3.8.2. numaralı başlık

Kurul, yeterli korumanın bulunmadığı ülkelerdeki veri sorumlusuna veya veri işleyene veri aktarımında, gönderilen tarafın yeterli korumayı yazılı olarak taahhüt etmesi için taahhütlerin imzalanabileceğini duyurmuş ve örnek taahhütnameler yayınlamıştır.[642] Veri sorumlularının 6698 sayılı Kanun'un 9. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında imzalanan bu taahhütnameleri Kurul'un onayına sunup, Kurul tarafından ilgili taahhütler kabul edildiğinde yurtdışına veri aktarmasına imkân tanınmıştır. Her ne kadar ilgili taahhütnameler yurtdışına aktarımı kolaylaştıracak olsa da grup şirketleri arasındaki veri aktarımı için yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle Kurul, Avrupa Birliği uygulamasına benzer şekilde, bağlayıcı şirket kuralları yöntemini duyurmuştur.[643] Bağlayıcı şirket kuralları, "*yeterli korumanın bulunmadığı ülkelerde faaliyet gösteren çok uluslu grup şirketleri için kişisel verilerin yurt dışına aktarımında kullanılan ve yeterli bir korumanın yazılı olarak taahhüt edilmesini sağlayan veri koruma kuralları*" olarak tanımlanmıştır.[644] GVKT'nin Dibacesi'nin 110. maddesinde bağlayıcı şirket kuralları (*binding corporate rules-BCR)* düzenlenmiştir. Söz konusu kuralların ilgili kuruma onaylatılarak ortak ekonomik faaliyetlere sahip grup şirketlerinin yurtdışına aktarım yapabileceğini düzenlemiştir. İlgili maddede söz konusu kuralların kişisel verilerin aktarım kategorilerine veya aktarımına ilişkin uygun önlemlerin sağlanması için gerekli ilkeleri ve hakları içermesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı şekilde GVKT'nin 47. maddesinde yurtdışına aktarım yapılabilmesi için şirketlerin bağlayıcı şirket kuralları düzenlenerek ilgili ülkedeki Kurum'a onaylatılması gerektiği düzenlenmiş ve söz konusu kuralların içeriğinde bulunması gereken hususlar belirtilmiştir. Şirketlerin bu kuralları sayesinde ilgili kişilerden açık rıza alınmaksızın yurtdışına kişisel veriler aktarılabilecektir. Güvenli ülke listesinin de yayınlanmadığı ve Kurul'dan söz konusu taahhütnameler veya bağlayıcı şirketler kuralları konusunda izin alınması sürecinin de uzunluğu göz önünde bulundurulduğunda, uygulamada yurtdışına kişisel verilerin

---

[642] Yurtdışına Veri Aktarımına İlişkin Taahhütname Örnekleri için bkz. https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5255/Taahhutnameler (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[643] KVKK Bağlayıcı Şirket Kuralları Hakkında Duyuru, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6728/YURT-DISINA-KISISEL-VERI-AKTARIMINDA-BAGLAYICI-SIRKET-KURALLARI-HAKKINDA-DUYURU (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

[644] *Ibid.*

aktarılması için ilgili kişilerden açık rıza alınması dışında başka uygun bir yol bulunmamaktadır.

Üçüncü Bölüm'de değinildiği üzere Kurul'un verdiği kararda sunucularının yurtdışında bulunması gerekçesiyle G-Mail kullanılması halinde yurtdışına aktarım yapıldığına karar verilmiştir. Uygulamada bu karar çok eleştiri almış olup, işleri aksatacağı düşünülmektedir. Zira sunucuları yurtdışında olan Office365, Hotmail, G-Mail, Yahoo gibi e-posta sistemleri çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Örneğin veri sorumlusu şirket nezdinde hiçbir şekilde yurtdışına aktarım faaliyeti söz konusu olmadığı halde, salt G-Mail kullanıldığı için şirketin yurtdışına veri aktarımı yaptığını belirtmek yerinde olmayacaktır. Dolayısıyla örnek üzerinden açıklanacak olursa Google şirketinin Kurul'dan izin alınması yoluna başvurup, e-posta hizmetine ilişkin bir taahhütname alınması gerektiği kanaatindeyim.

4.4. VERİ SORUMLUSUNA BAŞVURUYA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR

6698 sayılı Kanun'un 13. maddesi uyarınca veri sorumlusuna yapılan başvuruda bazı bilgilerin bulunması zorunludur. Bu bilgiler: ilgili kişinin adı, soyadı, yazılı başvuruda imzası, T.C. kimlik numarası (yabancılar için pasaport veya kimlik numarası), tebligata esas adresi, varsa elektronik posta adresi, telefon numarası ve faks numarası ile talep konusudur. Ancak bu bilgilerin veri sorumlusuna ilgili kişi tarafından bizzat iletilmesi çok önemli bir problem teşkil etmektedir. Örneğin veri sorumlusunun elinde ilgili kişiye dair sadece adı, soyadı ve telefon numarası varken; yapılan başvuru ile birçok kişisel verinin veri sorumlusuna bizzat iletildiği bir durum söz konusu olacaktır.

Kurul'un bir kararında[645] ilgili kişinin veri sorumlusuna yaptığı başvuruda, Tebliğ'de yer alması zorunlu olarak belirtilen T.C. kimlik numarası ve adres bulunmadığı ve kimlik teyidi yapılamadığı gerekçesiyle, başvurunun Tebliğ'e uygun olmadığına karar verilmiştir. Aynı zamanda karardan anlaşıldığı kadarıyla, ilgili kişinin başvurusunun şirketin internet sitesinde bulunan formun, formda belirtilen yöntemlerle

[645] Bkz. *supra note* 414 (2019/296 Sayılı Karar Özeti)

şirkete iletilmediği ve bu nedenle şirketin kimlik teyidi yapamadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Söz konusu karardan anlaşılacağı üzere bu bilgilerin veri sorumlusunun başvuruyu yapan ilgili kişiyi tanıyabilmesi, kimliğini tespit edebilmesi olduğu düşünülebilecektir. Ancak kişisel verilerin korunması hakkının kullanılmasına ilişkin olarak veri sorumlusuna başvuruda, ulaşılmak istenen amaç (veri sorumlusundan bilgi alma veya veri sorumlusuna talep etme) ile kullanılan araç (veri sorumlusuna bütün bilgileri sağlama) arasında bir denge bulunmamaktadır. Söz konusu kararda ilgili kişinin veri sorumlusu operatör şirketten telekomünikasyon hizmeti aldığı belirtilmiştir. Dolayısıyla ilgili kişi veri sorumlusu şirketin müşterisidir. Dolayısıyla T.C. kimlik numarası ve ilgili kişinin adres bilgileri veri sorumlu şirkette bulunmaktadır. İlgili kişi tarafından müşterisi olduğu şirkete bu bilgilerin gönderilmesi herhangi bir sorun teşkil etmeyecektir. Ancak ilgili kişilerin tanımadığı, ilgisinin bulunmadığı şirketlere gereğinden fazla bilgi gönderilmesinin Tebliğ ile yeniden düzenlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Zira ilgili kişiler hiç tanımadığı ve güvenmediği bir veri sorumlusuna yalnızca bir iki bilgiye bile nasıl ulaştığı konusunda endişe duyarken T.C. kimlik numarası, adres vb. bilgilerin söz konusu güven duyulmayan şirkete verilmemesi ve bu durumun doğrudan Kurul'a şikâyet edilebilmesi gerektiği kanaatindeyim.

6698 sayılı Kanun'da Kurul'a şikâyet edilebilmesi için öncelikle veri sorumlusuna başvurunun zorunlu olduğu düzenlenmiştir. İlgili kişinin veri sorumlusunu belirleyemediği durumlarda bu durum problemlere yol açmaktadır. Zira bazı durumlarda kişinin veri sorumlusuna Tebliğ'de yer alan yöntemler ile başvurabileceği bir durum söz konusu olmayabilmektedir. Veri sorumlusunun ilgili kişi tarafından tespit edilemediği ve ilgili kişinin verilerinin ihlal edildiğini düşündüğü durumda ilgili kişinin Cumhuriyet Başsavcılığına yapacağı suç duyurusunun yanı sıra, doğrudan Kurul'a şikâyette bulunulabileceğine imkân sağlanması gerektiği kanaatindeyim.

4.5. KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULUNUN KARARLARINA İLİŞKİN BAŞLICA SORUNLAR

Uygulamada son olarak değinilecek husus ise Kurul'un karalarına ilişkin bir değerlendirmedir. Teorideki bazı eksiklikler sebebiyle Kurul'un kararlarını hangi hususlara dikkat ederek verdiği, ihlal değerlendirmesinin neye göre yapıldığı çok önemli nitelikte olup; kararların yayımlanıp yayımlanmayacağı, kararlarda veri sorumlularının açıklanıp açıklanmayacağı gibi soru işaretleri bulunmaktadır.[646] Ancak uygulamanın yeni olması sebebiyle bu soru işaretlerinin bulunması çok doğaldır. Kişilerin, kurumların konu hakkında bilinç düzeyleri arttığında ilgili soru işaretleri de zamanla azalacaktır.

4.5.1. Kurul Kararlarının Yayımlanmasına İlişkin Sorunlar

Kurul, son 3 yıldır Kurum'un internet sitesinde karar ve karar özeti yayımlamaktadır. Bunlar ilke kararlar ile şikâyet, ihbar veya re'sen inceleme üzerine verilen kararlardır.[647] Kurul'un kararlarının bazıları özet şeklinde yayımlanmakta, bazıları yayımlanmamaktadır. Yayımlanan kararların özet olarak yayımlanması, uygulamada ilgili kişilerin, veri sorumlularının ve veri işleyenlerin akıllarına Kanun'un yorumuna dair bazı soru işaretleri getirmektedir. 6698 sayılı Kanun'un 95/46 sayılı Direktif'i baz alarak çıkarılması ve Kanun'da yer alan birtakım eksikliklerin bulunması, kişisel verilerin korunması uygulamasında birtakım problemlere yol açmaktadır. Bu nedenle Kurul'un kararları uygulamada kişisel verilerin korunması alanında en önemli yol gösterici olma özelliğini haizdir. Nitekim hukuk, yasal düzenlemelerle ve içtihatlarla bir bütün hale gelmektedir.[648]

Hukuk güvenliği, mevzuatta belirtilen kuralların öngörülebilir şekilde uygulanmasını ve idarenin uygulamalarında kişilerin kendilerine duyduğu güven duygusunu zedeleyecek işlemler ve eylemler yapmalarından kaçınmalarını sağlamaktadır.[649] Anayasa Mahkemesi'ne göre hukuki güvenlik ilkesi, "*bir kanuni*

---

[646] DÜLGER, *op.cit.*, s. 275
[647] *Ibid.*
[648] *Ibid.*
[649] Gülden ŞİŞMAN, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Vergi Hukukunda Öngörülebilirlik, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 65, Sayı 4, 2016, ss. 2423-2444, s. 2429, http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2150/22291.pdf (Erişim Tarihi: 19.1.2020)

düzenlemenin bireylerin davranışını ona göre düzenleyebileceği kadar kesinlik içermesi, kişinin gerektiği takdirde hukuki yardım almak suretiyle, bu kanunun düzenlediği alanda belli bir eylem nedeniyle ortaya çıkacak sonuçları makul bir düzeyde öngörebilmesi" olarak ifade edilmiştir.[650] Hukuki güvenlik ilkesi hukuki belirlilik, hukuki istikrar ve hukuki öngörülebilirlik olarak üç alt ilkeye ayrılmaktadır.[651] Bu ilkenin bir alt ilkesi olan hukuki öngörülebilirlik ilkesi, "*bireylerin hukukun gerektirdiği şeyi önceden bilmelerini ve buna göre davranışlarını düzenlemelerini"* sağlamaktadır.[652] Bu ilke ancak hukuki istikrarın ve belirliliğin gerçekleşmesiyle sağlanabilecektir.[653] Ayrıca hukuki öngörülebilirlik ilkesinin gerçekleşebilmesi için, mevzuatta belirtilen kuralların ve uygulamanın yanı sıra yargı kararlarının da bir bütün olarak öngörülebilmesi gerekmektedir.[654] Hukuki öngörülebilirlik ilkesinin önemi bireylerin öngöremedikleri sonuçlarla karşılaşmamaları için kamu kurum ve kuruluşlarının işlemlerinin öngörülebilir olması ve bu sayede hukuk güvenliği ilkesinin sağlanmasıdır.[655]

Kurul'un yayımladığı kararlarda ihlalin ne olduğu, olayın kısa özeti, tarafların iddiası ve savunması ve uygulanan yaptırım belirtilmektedir. Ancak ihlal konusu faaliyetin içeriği, hangi hususların ihlal olarak nitelendirildiği ve Kurul'un hangi faaliyetlere ceza verdiği anlaşılmamaktadır. Bu durum hukuki öngörülebilirlik

---

[650] AYM, Murat Çevik Başvurusu, Başvuru No: 2013/3245, 11.12.2014, para. 44, http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/

[651] Çınar Can EVREN, Bir Örnek Olay Üzerinden Mahkeme Kararlarında İstikrar, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Yıl 4, Sayı 2019/2, 2019, ss. 113-136, s.113, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/774926 (Erişim Tarihi: 19.1.2020); Bayram KESKİN / Zühal YAĞCI, Türk İdare Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesinin Uygulanması, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt 13, Sayı 148, 2018, ss. 56-74, s. 56, https://jurix.com.tr/article/18222 (Erişim Tarihi: 10.7.2020); İsmail KÖKÜSARI, Anayasa Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2015, s. 3

[652] Gülriz ÖZKÖK, Hukuki Belirsizlik Problemi Üzerine, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 51, Sayı 2, 2002, ss. 1-18, s. 7, http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/286/2612.pdf (Erişim Tarihi: 19.1.2020)

[653] KÖKÜSARI, *op.cit.,* s. 104

[654] *Ibid.,* KESKİN / YAĞCI, *op.cit.,* s. 61

[655] Abdulkadir GÜLÇÜR, AİHM ve Türk Anayasa Mahkemesi'nin Kararları Işığında Hukuki Kesinlik (Belirlilik) İlkesinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt 24, Sayı I, Haziran 2018, ss. 149-175, s. 163, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/509543 (Erişim Tarihi: 23.1.2020)

ilkesinin ihlaline yol açabilecektir. Örneğin Kurul'un bir kararında[656] ilgili kişinin kullanıcı adı ve şifre bilgilerinin değiştirilmesi talebi sonucunda veri sorumlusunun kimlik görüntüsünün ön ve arka yüzünün kendisine gönderilmesi talep etmiştir. İlgili kişi kimlik görüntüsünün silinmesini ve üçüncü kişilere aktarılması halinde bu kişilerin kayıtlarından silinmesini talep etmiştir. Bunun üzerine veri sorumlusu kimlik görüntüsünü sistemde tuttuğu halde ilgili kişiye sistemde tutmadığını ve üçüncü kişilerle paylaşmadığını iletmiştir. Karar metninde *"veri sorumlusunun kimlik görüntüsünü işlediği gibi, kimlik doğrulama işlemi bittikten sonra bu verileri silmediği"* belirtilmiştir. Bu metinden herhangi bir verinin kimlik doğrulama amacıyla alındıktan sonra kimlik doğrulama işlemi bittikten sonra bu verilerin silinmesi gerektiği mi yoksa ilgili kişiye verilerin silindiğinin beyan edilmesine rağmen silinmediğini ve kimlik doğrulama işlemi bittikten sonra bu verilerin silinmesi gerektiğinin mi anlatılmak istendiği net değildir. Bir başka örnekte ise Kurul bir kararında ilgili kişinin özel nitelikli kişisel verisinin köşe yazısında yayımlanmasını kamu yararı bulunmadığı gerekçesiyle ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmemiştir.[657] İfade özgürlüğü kapsamında bilginin yayılmasında bir kamu yararının bulunduğu noktada 6698 sayılı Kanun'un uygulanmayacağı aşikardır. Ancak Kurul kararında kamu yararının bulunmadığına karar verirken hangi kriterleri esas aldığını, olay özelinde hangi konuların kamu yararı kapsamında değerlendirildiğini açıklamamıştır. Kararın kapsamı belirtilmediği için uygulamada yorum farklılıkları da mevcut olmakta ve bir yeknesaklık oluşturulamamaktadır. Ayrıca idarenin hukuki öngörülebilirlik ilkesi göz önünde bulundurmayıp, belirsiz, öngörülemeyen işlemler yapması kişilerin haklarını zedelemekte ve kişiler güven duyulmayan bir idari otorite ile karşı karşıya gelmektedir.[658] Bu nedenle bu karmaşıklığın yaşanmaması, uygulamaya ilişkin daha kolay çözümlerin üretebilmesi ve 6698 Kanun ile ilgili mevzuat metinlerinin daha kolay

---

[656] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Havayolu Taşımacılık Şirketinin (Veri Sorumlusu) Sunduğu Sadakat Programını Kullanan İlgili Kişinin Kullanıcı Adı ve Parola Bilgilerini Değiştirme Talebi Karşısında İlgili Kişiden Arkalı Önlü Kimlik Görüntüsü Talep Eden Veri Sorumlusu hakkında 01.10.2019 Tarihli ve 2019/294 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294

[657] İlgili karar için bkz. *supra note* 201 (2019/372 Sayılı Karar Özeti)

[658] KÖKÜSARI, *op.cit.*, s. 130

uygulanabilirliği açısından karar metinlerinin açık olması ve ihlal ile yaptırımın unsurlarının belirli olması gerekmektedir. Nitekim Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin İdari Otoritelerin İşlemleri Karşısında Bireylerin Korunmasına İlişkin Kararı'nda idari işlemin bireylerin haklarını, özgürlüklerini ve menfaatlerini olumsuz şekilde etkileyecek nitelikte olduğu durumda, bunun temelinde yer alan sebeplerin işlemin gerekçesinde belirtilerek veya kişilerin talebi üzerine makul süre içinde kişilere iletilerek açıklanması gerektiği öngörülmüştür.[659] İşlemin gerekçesinin açıklanması, işlemin mevzuat hükümlerine hangi hususlarda aykırılık taşıdığı konusunda ilgililere yardımcı olmaktadır.[660] Ayrıca işlemin gerekçesinin açıklanması, ilgili kişilerin savunma hakkına saygının bir parçası olarak değerlendirilmektedir.[661]

Kurul kararlarının gerekçesinin yayımlanmaması hukuki öngörülebilirlik ilkesini ihlal edebileceği gibi, aynı zamanda bu sebeple Kurul kararına karşı iptal davası da açılabilecektir. Önceki bölümlerde belirtildiği üzere Kurul'un kararına karşı iptal davası kararda yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden birinde hukuka aykırılık olması sebebiyle açılabilecektir.[662] Şekil yönünden hukuka aykırılık, idari işlem tesis edilirken uyulması gereken şekil ve usul kurallarına uyulmaması halinde ortaya çıkmaktadır.[663] Söz konusu kararın, yayımlandığı gibi gerekçe bulunmadan ilgililere tebliğ edilip edilmediğine ilişkin bir bilgi mevcut olmamakla birlikte, eğer gerekçesiz bir şekilde ilgililere tebliğ edilirse, ilgililer kararın şekil yönünden sakatlığı sebebiyle iptal davası açabilecektir.

4.5.2. Kurul'un Uyguladığı Cezalarda Esas Alınan Kriterlerin Belirli Olmaması

[659] Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Resolution (77) 31 on the Protection of the Individual in Relation to the Acts of Administrative Authorities, https://rm.coe.int/16804dec56 (Erişim Tarihi: 23.1.2020); Tekin AKILLIOĞLU, Yönetimde Açıklık-Gizlilik ve Bilgi Alma Hakkı, s. 10, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/38240 (Erişim Tarihi: 23.1.2020)
[660] YILDIRIM / YASİN / KAMAN / ÖZDEMİR / ÜSTÜN / OKAY TEKİNSOY, *op.cit.*, s. 451
[661] OĞURLU, *op.cit.*, s. 234
[662] İlgili kişilerin idari yargıya başvurma hakları kapsamında iptal davasına ilişkin detaylı açıklamalar için bkz. 3.9.2.5. numaralı başlık
[663] KALABALIK, İdari Yargılama Usulü Hukuku, *op.cit.*, s. 199

Hukuki öngörülebilirlik ilkesinin bir sonucu da kişilere uygulanacak kuralların genel ve önceden bilinebilir olmasıdır.[664] Bu sayede temel düzenlemeler kanunlarla yapılmakta, uygulamadaki belirliliğin ve öngörülebilirliğin bir sonucu olarak ikincil mevzuatlar çıkarılmaktadır.[665]

Kurul, 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesinde belirli yükümlülüklere aykırılık halinde uygulayacağı idari para cezalarını düzenlemiştir. Uygulanan cezalarda hukuki dayanak olarak 6698 sayılı Kanun'un 18. maddesi gösterilmekte ve ceza miktarının belirlenmesindeki esas neden gösterilmemektedir. Ayrıca uygulamada Kurul'un kararlarında idari para cezasının yanı sıra, veri sorumlusunu talimatlandırma ve ilgili kişiye hükümlerin hatırlatılması vb. yaptırımlar da uygulanmaktadır. Verilen cezaların miktarını ölçmeye uygun bir düzenleyici işlem bulunmaması, içtima gibi kavramların uygulanmasına ilişkin mevzuat hükümlerinin bulunmaması uygulamada sorunlara sebep olmaktadır.

GVKT'nin 83. maddesinde idari para cezalarının uygulanması için genel şartlar düzenlenmiştir. Maddenin hükümlerinde bazı ihlaller halinde 10 milyon avroya veya bir önceki finansal yılda dünya çapında toplam yıllık cirosunun %2'sine kadar; bazı ihlaller halinde 20 milyon avroya veya bir önceki finansal yılda dünya çapında toplam yıllık cirosunun %4'üne kadar idari para cezasına hükmedileceği düzenlenmiştir.

Uygulamanın çok yeni olması ve çoğu şirkette henüz bu kültürün oluşmaması sebebiyle genellikle idari para cezaları ve suç düzenlemeleri dikkat çekmektedir. Cezaların hangi kriterlere göre verilmesinin belli olmaması veri sorumluları nezdinde ihlalin önemsiz olması sonucunu doğurabilmektedir. Zira veri sorumluları kişisel verilere ilişkin ihlalleri, ihlal sonucunda verilen para cezasına göre değerlendirebilecektir. Dolayısıyla verilen cezaların hangi sebebe dayandırılarak verildiğinin açıklanması büyük önem taşımaktadır. Örneğin bir başka düzenleyici ve denetleyici kurum olan Rekabet Kurumunun Para Cezalarına İlişkin Yönetmeliği bulunmakta olup, ihlallere göre verilecek cezanın dayanakları her kararda açıklanmaktadır. Benzer şekilde Kurul'un da verdiği idari para cezalarına ilişkin olarak

---

[664] KÖKÜSARI, *op.cit.*, s. 128
[665] *Ibid.*

cezanın miktarının belirlenmesine yönelik olarak düzenleyici işlem tesis edilmesi gerekmektedir. Söz konusu eksiklik, hukuki öngörülebilirlik ilkesinin ihlal edilmesi ve idarenin geniş bir takdir yetkisinin bulunması sonucunu doğurmaktadır.[666] Kişisel verilerin korunması kurallarına uyum açısından yaptırım önemli ve gerekli bir araç olmakla birlikte, söz konusu yaptırımların koşullarının, nasıl uygulandığının, neye dayanarak verildiğinin veya "*yaptırımlar arasında makul bir derecelendirmenin"* yapılamaması hukuki belirlilik ilkesini ihlal etmiş olacaktır.[667] Ayrıca para cezalarına ilişkin bir düzenleyici işlemin bulunması veri sorumluları ve ilgili kişiler açısından öngörülebilirliği sağlamasının yanı sıra yargısal denetimin daha kolay hale getirilmesini sağlayacaktır.[668]

4.5.3. Kurul Kararlarında Veri Sorumlusunun Belirtilmemesi

Yayımlanan karar özetlerinin bazılarında ceza verilen veri sorumlusunun kimliğini açıklamakta, bazılarında ise veri sorumlusunun kimliğini açıklamamaktadır.[669] Şu ana kadar yayımlanan 78 karar özetinden 11 tanesinin ismi açıklanmıştır. Bunlar: Facebook[670], T.C. Ziraat Bankası A.Ş.[671], Clickbus Seyehat Hizmetleri A.Ş.[672], Marriott International Inc.[673], Cathay Pasific Airway Limited[674], Mimar Sinan Güzel Sanatlar

---

[666] *Ibid.*
[667] KÜZECİ, 2019, *op.cit.,* s. 375
[668] Haluk ARI, Rekabet Kurulu'na 5728 Sayılı Kanunla Verilen, Cezalara İlişkin Yönetmelik Çıkarma Yetkisinin Kanunilik İlkesi Bağlamında Değerlendirilmesi, Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu VI, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Rekabet Kurumu, 4-5 Nisan 2008, Rekabet Kurumu Yayınları, Yayın No. 216, Ankara, 2008, ss. 241-286, s. 280
[669] DÜLGER, *op.cit.,* s. 275
[670] Bkz. *supra note* 243 (2019/104 Sayılı Karar Özeti) ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Facebook hakkında 18.09.2019 Tarihli ve 2019/269 Sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/5534/2019-269
[671] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İlgili Kişinin Yaptığı Başvuruyu Cevaplandırmayan ve İnternet Sitesi Üzerinden Yayımladığı Aydınlatma Metni Mevzuatta Düzenlenen Şartları Taşımayan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Hakkında 02/05/2019 Tarihli ve 2019/122 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5461/2019/122
[672] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Clickbus Seyahat Hizmetleri A.Ş. Hakkında 16.05.2019 Tarihli ve 2019/141 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5485/Clickbus-Seyahat-Hizmetleri-A-S-nezdinde-gerceklesen-veri-ihlalinin-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-16-05-2019-tarih-ve-2019-141-sayili-Karar-Ozeti
[673] Bkz. *supra note* 170 (Marriott International Inc.)
[674] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Cathay Pasific Airway Limited Hakkında 16.05.2019 Tarihli ve 2019/144 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5487/Cathay-Pasific-Airway-Limited-Hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-16-05-2019-Tarih-ve-2019-144-Sayili-Karar-Ozeti

Üniversitesi[675], Dubsmash Inc.[676], S Şans Oyunları A.Ş.[677], Sevinç Eğitim Kurumları[678] ve Amazon[679]'dur. Kurul'un hangi durumda veri sorumlusunun ismini açıkladığı henüz tam olarak anlaşılmamaktadır. Ancak bu durumun kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı olduğu söylenebilecektir. Anayasa'nın 10. maddesinin son fıkrası şu şekilde düzenlemektedir: "*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar*." Rekabet Kurumu, Radyo Televizyon Üst Kurulu gibi diğer düzenleyici ve denetleyici kurumların uygulamasına bakıldığında ceza verilen teşebbüslerin veya teşebbüs derneklerinin isimlerinin açıklandığı, kararın içeriğinin ise sadece ticari sır olarak değerlendirilen kısımlarının da karartıldığı görülmektedir. Aynı şekilde, uluslararası alanda birçok veri koruma kurumunun verdiği kararlar incelendiğinde, karara konu veri sorumlusu veya veri işleyenlerinin isimlerinin açıklandığı görülecektir. Sonuç olarak, Kurul uygulamalarının da diğer örneklerle aynı şekilde değerlendirilmesi gerektiği ve eşitlik ilkesi uyarınca, herhangi bir gizlilik kararı olmadığı sürece, karara konu öznelerin isimlerinin açıklanması gerektiği kanaatindeyim.

---

[675] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Öğrencilerin Kişisel Verisi Niteliğindeki Sınav Sonuçlarını İnternet Ortamında Yayımlayan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin Uygulaması Hakkında Kuruma Yapılmış Olan Başvuru Hakkında 01/07/2019 Tarihli ve 2019/188 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5506/2019-188

[676] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Dubsmash Inc. Hakkında 17/07/2019 Tarihli ve 2019/222 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5523/-Dubsmash-Inc-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-17-07-2019-Tarihli-ve-2019-222-Sayili-Karari-Ozeti

[677] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun S Şans Oyunları A.Ş. Hakkında 27.08.2019 Tarihli ve 2019/254 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5535/2019-254

[678] Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Sevinç Eğitim Kurumlarının Kişisel Veri İşleme Şartları Olmaksızın İlgili Kişinin Cep Telefonuna Reklam Amaçlı Kısa Mesaj Göndermesi Hakkında 18.09.2019 Tarihli ve 2019/276 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6558/2019-276

[679] Bkz. *supra note* 191 (2020/173 Sayılı Karar Özeti)

BÖLÜM 5. SONUÇ

Ulusal ve uluslararası birçok düzenlemede kişisel veri kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. Bir verinin kişisel veri olabilmesi için bir gerçek kişinin kimliğini belirli veya belirlenebilir hale getirmesi gerekmektedir. Bu tür özelliğe sahip verinin herhangi bir sınırı bulunmamaktadır. Kimliği belirleyen veya belirlenebilir hale getiren her türlü verinin kişisel veri olabileceği açıktır. Ancak her kişisel veri aynı derecede korumaya sahip olmamalıdır. Bazı kişisel veriler öğrenilmesi halinde ayrımcılığa sebep olabilecekleri gerekçesiyle özel nitelikli kişisel veriler olarak değerlendirilmekte ve korumaları daha sıkı şartlara bağlanmaktadır. Teknolojinin ve internetin gelişmesi ile kişisel veriler kişilerin bilgisi dahilinde olmadan saliseler içinde her alana yayılabilmektedir. Bu nedenle kişisel verilerin korunmasına ilişkin ulusal ve uluslararası düzenlemelere ihtiyaç duyulmuştur. Kişisel verilerin korunması hakkı bağımsız bir temel hak olma niteliğini haizdir. Birçok düzenlemede ayrı bir temel hak olarak düzenlenmekteyken, bazı düzenlemelerde ise özel hayatın gizliliği hakkı kapsamı altında değerlendirilmiştir. Ülkemizde ilk düzenleme 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile olmuştur. Özel hayatın gizliliği hakkını düzenleyen 20. maddenin üçüncü fıkrasında kişisel verilerin korunması hakkı ayrı bir hak olarak düzenlenmiştir. 2014 yılında TCK'ya yapılan değişiklikler ile kişisel verilerin kaydedilmesi, hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi veya verilmesi ile verilerin yok edilmemesi suç tiplerinin ceza oranları artırılmıştır. İlk bağımsız kanuni düzenleme ise 6698 sayılı Kanun olmuştur. Bu kanun ile kişisel verileri işlenen gerçek kişilerin haklarının korunması amaçlanmış ve verileri işleyen gerçek veya tüzel kişilerin yükümlülükleri düzenlenmiştir.

Kişisel verilerin korunması hakkının uygulamasında birtakım sorunlar oluşmakta ve bu sorunlara ilişkin genel kurallara göre yorum yapılmaktadır. Örneğin tüzel kişilerin verilerinin kişisel veri olarak kabul edilip edilmeyeceği hususunda doktrinde tartışmalar mevcuttur. 6698 sayılı Kanun bireyin haklarının korunmasını amaçladığı için bu kanun ile tüzel kişilerin verilerinin korunmayacağı ancak TMK, TTK veya TCK'daki genel hükümler ile korunabileceği yorumu yapılabilecektir. Ölen kişilerin verilerinin niteliği ise tartışma konularından bir diğeridir. TMK uyarınca kişilik sona erdiği için ölen

kişilerin de verilerinin kişisel veri olarak kabul edilemeyecektir. TCK'da ölen kişinin hatırasına hakaret suç tipinden hareketle kişilerin öldükten sonra hatıralarının korunması yolu bulunmaktadır. Çocukların kişisel verilerinde ise uygulamada henüz Avrupa Birliği mevzuatında olduğu gibi özel ve farklı korumaya tabi tutacak bir hüküm bulunmamaktadır. Ayırt etme gücüne sahip çocukların kişisel verilerinin üçüncü kişiler tarafından ihlal edilmesi halinde yasal temsilcinin rızası bulunmaksızın kendi adlarına dava açabileceklerdir. Ayırt etme gücüne sahip olmayan çocuk için ise bu konuda yasal temsilcileri onlar adına yasal yollara başvurabileceklerdir.

Uygulamada karşılaşılan bir diğer sorun ise açık rıza kavramının oluşturduğu sorunlardır. Bazı durumlarda kişisel verilerin işlenmesinin açık rıza olmaksızın yapılamayacağı, ancak bu durumda açık rıza verilmediğinde hizmetin ifa edilemeyeceği göz önünde bulundurulduğunda açık rıza hizmet şartına bağlı olarak alınmış olacaktır. Dolayısıyla bazı durumlarda kişisel verilerin işlenmesinin mevzuatta öngörüldüğü takdirde ilgili kişilerden açık rıza şartı aranmamasına ilişkin bir kanuni düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Ayrıca 6698 sayılı Kanun'da yer alan diğer işleme şartlarının varlığı halinde açık rızaya başvurulmamalıdır. Pazarlama ve reklam faaliyetine ilişkin kişisel verilerin işlenmesinde ise ilgili kişinin açık rızasının bulunması şarttır. Bu konuda uygulamada Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile birlikte yorum yapılmalı ve kişilerle bu kapsamda iletişime geçerken mutlaka rızalarının varlığı aranmalıdır. Avrupa Birliği uygulamasında her iki mevzuat birbirine paralel olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla benzer şekilde, 6698 sayılı Kanun ile Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un da buna göre paralel düzenlemelere sahip olması gerekmektedir. Açık rızaya ilişkin belirtilmesinde önem arz edilen son husus ise çerez faaliyetleridir. Uygulamada henüz çerez politikalarının ve çerez aydınlatmalarının olması gerektiği gibi düzenlenmediğinden, birtakım sorunlarla karşılaşılmaktadır. Hizmetin ifa edilmesinde zorunlu çerezler için açık rıza alınmamalı, analitik veya istatistiki çerezler için kişilerin açık rızası alınmalıdır. Ancak mevcut durumda neredeyse çerez faaliyetlerinin tamamında kişinin açık rızasının alındığı varsayılmaktadır. Bu durum ilgili kişinin açık rızasının özgür iradesine dayanma unsurunu içermemektir. Dolayısıyla alınan açık rıza geçersiz bir açık rıza olacaktır. Çerez faaliyetlerine ilişkin olarak daha uygun bir şekilde mevzuatta düzenlemelerin

yapılması gerekmektedir. İlgili kişiler yanlış çerez uygulamalarına ilişkin olarak veri sorumlularına başvuru ve Kurul'a şikâyet yöntemleri tercih edilebilecektir.

Uygulamada kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin iki hususa değinilmiştir: grup şirketler arasında aktarım ve yurtdışına aktarım. Kurul'un, kişisel verilerin grup şirketler arasında aktarılmasına ilişkin bir kararında bu faaliyetin yalnızca kişinin açık rızası ile yapılması gerektiğine karar vermiştir. Ancak bu faaliyet kapsamında veri sorumlusunun meşru menfaatine dayandırılabilecek ve ilgili kişilerden açık rıza alınmasına gerek olmayabilecektir. Bu durumda meşru menfaat için üçlü denge testinin çok iyi bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Yurtdışına aktarımda ise kişilerin açık rızasının bulunmadığı hallerde yeterli koruma bulunan ülkelere diğer işleme şartlarından birinin varlığı halinde aktarım yapılabilecektir. Henüz Kurul yeterli korumanın bulunduğu ülkelerin listesini yayınlamadığı için aktarım bu şarta dayandırılamamaktadır. Bu durumda bir diğer işleme şartı ise taahhütnameler imzalatılarak Kurul'un izni aranmaktadır. Bu yolun çok uzun olması sebebiyle uygulamada açık rızaya başvurulmaktadır. Kurul'un yeterli koruma bulunan ülkelerin listesini yayınlaması çok daha iyi bir yöntem olacaktır. Ayrıca Kurul son dönemde G-Mail gibi sunucuları yurtdışında bulundurduğu için yurtdışına aktarım faaliyeti kapsamında değerlendirmiştir. Bu durumda uygulamada çok ciddi problemler oluşturmaktadır.

Uygulamada karşılaşılan bir diğer sorun ise veri sorumlusuna başvuruda ilgili kişilerin veri sorumlusunun elinde bulunmama ihtimali olan kişisel verilerin veri sorumlusuna iletilmesidir. Örneğin ilgili kişinin sadece isim-soy isim, cep telefonu bilgisinin bulunduğu halde veri sorumlusuna kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin bilgi talep ettiğinde T.C. kimlik numarası, yerleşim yeri adresi gibi bilgilerin de başvuruda bulunması gerekmektedir. Bu durumun bireyin kişisel verilerinin korunmasını daha da imkânsız hale getirdiği düşünülmektedir. Dolayısıyla veri sorumlusuna başvuruya ilişkin düzenlemelerde bu hususun kişisel verilerin korunması hakkının korunarak değiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Uygulamada karşılaşılan bir diğer sorun ise Kurul kararlarının özet şeklinde yayımlanması ve kararlarda verilerin idari yaptırımlarda hangi kriterlerin esas alındığının belirtilmemesidir. Bu durum hukuki öngörülebilirlik ilkesini ihlal etmekte ve idarenin belirsiz, öngörülmeyen işlemler yapması bireylerin güven duyulmayan bir

otorite ile karşılaşmasına sebep olmaktadır. Kararların gerekçesinin yayımlanmaması hukuki öngörülebilirlik ilkesini ihlal edebileceği gibi, aynı zamanda bu sebeple Kurul kararına karşı iptal davası da açılabilecektir. Zira gerekçenin bulunması idari işlemlerde bir şekil unsurudur. Şekil unsuruna aykırılık olması halinde iptal davası açılabilecektir. Kurul'un bugüne kadar verdiği kararlarda idari yaptırım olarak para cezalarının yanı sıra talimatlandırma, hatırlatma, uyarı gibi yaptırımlar da uygulanmaktadır. 6698 sayılı Kanun'da böyle bir idari yaptırım düzenlenmediği gibi, idari para cezası yaptırım olarak uygulandığında, idari para cezasının belirlenmesinde esas alınan kriterler belli olmamaktadır. Bu durum idarenin geniş bir takdir yetkisinin bulunmasına ve kararlara karşı yargısal denetimin daha zor hale getirilmesine sebep olmaktadır. Son olarak Kurul'un yayımladığı kararlarda ihlali gerçekleştiren kişilerin unvanlarının, isimlerinin bazılarının belirli olup, bazılarının belirli olmamasının kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akgüner, Tayfun ve Kahraman Berk. *İdare Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları, Nisan 2017

Akıllıoğlu, Tekin. "Yönetimde Açıklık-Gizlilik ve Bilgi Alma Hakkı", https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/38240

Akkurt, Sinan Sami. "Kişisel Veri Kavramının Hukuki Niteliğine İlişkin Yaklaşımlara Mukayeseli Bir Bakış" *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1 (Haziran 2020): 20-32, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1187007

Aksoy, Hüseyin Can. *Medeni Hukuk ve Özellikle Kişilik Hakkı Yönünden Kişisel Verilerin Korunması*, Ankara: Çakmak Yayınevi, Mart 2010

Arı, Haluk. "Rekabet Kurulu'na 5728 Sayılı Kanunla Verilen, Cezalara İlişkin Yönetmelik Çıkarma Yetkisinin Kanunilik İlkesi Bağlamında Değerlendirilmesi" *Rekabet Hukukunda Güncel Gelişmeler Sempozyumu VI Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi – Rekabet Kurumu, 4-5 Nisan 2008, Rekabet Kurumu Yayınları*, Yayın No. 216, Ankara (2008): 241-286

Aslan, Yasin. "İdari Yaptırımlar" *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 85 (2009): 173-188, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-85-564

Aşıkoğlu, Şehriban İpek. *Avrupa Birliği ve Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması ve Büyük Veri*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2018

Atak, İsmail. "Tıbbi Müdahalelerin Hukuka Uygunluk Şartları" T*ürk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği*, (2020): 19-26, http://dergi.totbid.org.tr/191/totbid.dergisi.2020.04.pdf

Atasoy, Kemal. "Kişilik Hakkı Kapsamında Sosyal Medyada Kişisel Verilerin Korunması ve Veri Sahibinin Rızası, Cevdet Yavuz'a Armağan" (2016): 269-301, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/333494

Aydın, Kerem ve Gökçe Üstündağ. *Açıklamalı Anlatımıyla Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve İşletmeler*. Adana: Karahan Kitabevi, Aralık 2019

Aydın, Sedat Erdem. *AİHM İçtihatları Bağlamında Kişisel Verilerin Kaydedilmesi Suçu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2015

Ayözger Öngün, Çiğdem. *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Özel Düzenlemeler Dahil*. Ankara: Beta Yayıncılık, Ocak 2019

Başlar, Kemal. "Uluslararası Hukukta "Erga Omnes" Kavramı", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni* (2002), http://static.dergipark.org.tr/article-download/imported/1019002898/1019002492.pdf?

Beşkirli, Ayşe, Durmuş Özdemir ve Mehmet Beşkirli. "Şifreleme Yöntemleri ve RSA Algoritması Üzerine Bir İnceleme", *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, Özel Sayı, (Ekim 2019): 284-291,

http://static.dergipark.org.tr/articledownload/d71c/a751/9924/5db2a8d33216c.pdf?

Boyar, Oya ve Sezen Kama Işık. "Dördüncü Kuşak Haklar ve Bilişim Teknolojilerinin Doğuşunda Mahremiyet Kavramına Karşılaştırmalı Bir Bakış", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, Prof. Dr. Hakan Baykal Armağanı (Aralık 2019): 602-623, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/909496

Clarke, Roger. "Beyond the OECD Guidelines: Privacy Protection for the 21st Century" (Ocak 2000), http://www.rogerclarke.com/DV/PP21C.html

Çekin, Mesut Serdar. *Avrupa Birliği Hukukuyla Mukayeseli Olarak 6698 Sayılı Kanun Çerçevesinde Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, Ekim 2019

Develioğlu, Hüseyin Murat. *6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2017

Dinçkol H., Alphan. *İktisadi Kamu Hizmetlerinde Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması*. İstanbul: Der Yayınları, 2017

Domaradzki, Spasimir, Margaryta Khvostova, David Pupovac. "Karel Vasak's Generations of Rights and the Contemporary Human Rights Discourse", *Human Rights Review*, (Eylül 2019): 423-443, https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12142-019-00565-x.pdf

Dural, Mustafa ve Tufan Öğüz. *Türk Özel Hukuku: Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, Eylül 2019

Dülger, Murat Volkan. *Kişisel Verilerin Korunması Hukuku*. İstanbul: Hukuk Akademisi, Kasım 2019

Erarslan Türkmen, Sevgi. *Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Açık Rızanın Aranmadığı Haller*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2019

Eraslan, Yunus ve Ayşegül Çoban Atik. "Yargı Kararları Işığında İdari Yaptırımlarda Görevli Yargı Yeri Sorunu", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Sayı: 41, (Ocak 2020): 151-186, https://yayin.taa.gov.tr/makaleler/41/5.pdf

Erdinç, Göksu Hazar. "Ölçülülük İlkesi ve Açık Rıza Kapsamında Biyometrik Verilerin İşlenmesi", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, (Haziran 2020): 1-19, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1195495

Evren, Çınar Can. "Bir Örnek Olay Üzerinden Mahkeme Kararlarında İstikrar", *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, Yıl 4, Sayı 2019/2, (2019): 113-136, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/774926

Göçmen Uyarer, Sinem. *Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Kapsamında Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Ağustos 2019

Gözler, Kemal. *İnsan Hakları Hukuku*. Bursa: Ekin Yayınevi, Temmuz 2017

Gözler, Kemal ve Gürsel Kaplan. *İdare Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Yayıncılık, Haziran 2019

Gözler, Kemal. *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım, Şubat 2014

Gözübüyük, Şeref ve Turgut Tan. *İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar*. Ankara: Turhan Kitabevi, Ekim 2019

Gülçür, Abdulkadir. "AİHM ve Türk Anayasa Mahkemesi'nin Kararları Işığında Hukuki Kesinlik (Belirlilik) İlkesinin İncelenmesi", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi,* Cilt 24, Sayı I, (Haziran 2018): 149-175, https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/509543

Hafızoğulları, Zeki ve Devrim Güngör. "Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 69, (2007): 21-50, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2007-69-298

Harbınja, Edina. "Does the EU Data Protection Regime Protect Post-Mortem Privacy and What Could Be The Potential Alternatives?", https://script-ed.org/article/eu-data-protection-regime-protect-post-mortem-privacy-potential-alternatives/#_ftn13

Heywood, Debbie. "Children's Personal Data: GDPR++", https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5bc8885e-b78e-43c3-b100-200da67c5cbf

Kalabalık, Halil. *İdari Yargılama Usulü Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Ocak 2019

Kalabalık, Halil. *İnsan Hakları Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Eylül 2017

Kangal, Zeynel T.. *Kişisel Verilerin Ceza ve Kabahatler Hukukunda Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2019

Karasu, Rauf, Cahit Suluk ve Temel Nal. *Fikri Mülkiyet Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Eylül 2019

Kart, Aslıhan ve Muammer Ketzimen. "Kabahatler Kanunu'nun İçtima Hükümleri Açısından Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Suç ve Kabahatler ile Kurul'un İdari Ceza Kararlarına İlişkin Bir Değerlendirme", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, Cilt: 1 Sayı: 2, (2019): 17-29, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/904821

Kaya, Mine. "Telekomünikasyon Alanında Kişilik Hakların Korunması", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl 68, Sayı 2010/4, (2010): 281-334, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397786

Keser Berber, Leyla. *Çevrimiçi Davranışsal Reklamcılık (Online Behavioral Advertising) Uygulamaları Özelinde Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2014

Keser Berber, Leyla, Ayça Atabey ve Melis Mert. "E-Gizlilik Tüzük Taslağının Son Versiyonu Üzerine Düşünceler", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, (2019): 66-74, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/904846

Keskin, Bayram ve Zühal Yağcı. "Türk İdare Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesinin Uygulanması", *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt 13, Sayı 148, (2018): 56-74, https://jurix.com.tr/article/18222

Kılınç, Doğan. "Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 61, Sayı 3, (2012): 1089-1169, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/623968

Koç, Emin. "4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da Düzenlenen İdari Para Cezaları için Öngörülen İdari Usul", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 98, (Ocak 2012): 231-282, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2012-98-1127

Korff, Douwe. "European Commission Study on Implementation of Data Protection Directive, Report on the Findings of the Study", (2002), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1287667

Korkmaz, İbrahim. *Kişisel Verilerin Ceza Hukuku Kapsamında Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Nisan 2019

Kuçuradi, İoanna. *İnsan Hakları: Kavramları ve Sorunları*. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu, 2011

Kuru, Baki, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz. *Medeni Usul Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınevi, 2014

Küçük, Tevfik Sönmez. "Kişisel Verilerin Korunması Hakkı Çerçevesinde Kamuya Açık Alanların Kamu Tüzel Kişileri Tarafından Video Kamera Aracılığı ile Önleyici Amaçla İzlenmesi", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 15, Sayı: 1, (2018): 49-87, https://law.yeditepe.edu.tr/sites/default/files/yuhf_dergisi_v.14.pdf

Küzeci, Elif. "Anayasal Bir Hak: Kişisel Verilerin Korunması", *Bilişim Dergisi*, Sayı: 128, (Ocak 2011): 142-149, http://www.bilisimdergisi.org.tr/s128/pdf/142-149.pdf

Küzeci, Elif. *Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Turhan Kitabevi, Şubat 2019

Oğurlu, Yücel. *İdari Yaptırımlar Karşısında Yargısal Korunma*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Mayıs 2001

Oğuzman, Kemal ve Nami Barlas. *Medeni Hukuk*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013

Özdel, Gizem. "Foucault Bağlamında İktidarın Görünmezliği ve ''Panoptikon'' İle ''İktidarın Gözü'' Göstergeleri", *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, Volume: 2, Issue: 1, (Ocak 2012): 22-29, http://dergipark.gov.tr/download/article-file/138301

Özdemir, Hayrunnisa. "Haberleşmenin Gizliliği ve Kişisel Veriler", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1-2, (2009): 285-303, https://hukukdergi.ebyu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/10/2009-XIII_1-11.pdf

Özkök, Gülriz. "Hukuki Belirsizlik Problemi Üzerine", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 51, Sayı 2, (2002): 1-18, http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/286/2612.pdf

Öztürk, Bahri ve Elif Altınok Çalışkan. "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu", *Fasikül Hukuk*

Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 100, (Mart 2018): 277-336, https://www.jurix.com.tr/article/12127

Perçin, Önder. "Bağımsız İdari Otoriteler", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 1, (2011): 325-343, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208242

Prins, Corien. "Property and Privacy: European Perspectives and the Commodification of Our Identity", *Information Law Series*, Volume 16, (2006): 223-257, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=929668

Reisoğlu, Safa. *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayıncılık, Eylül 2014

Saha, Chandra Nath ve Sanjib Bhattacharya. "Intellectual property rights: An overwiew and implivations in pharmaceutical industry", *Journal of Advanced Pharmaceutical Technology&Research*, Volume 2, Issue 2, (2011): 88-92, https://www.researchgate.net/publication/51881407_Intellectual_property_rights_An_overview_and_implications_in_pharmaceutical_industry

Salihpaşaoğlu, Yaşar. "Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 17, Sayı 3, (2013): 227-266, http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/17_3_8.pdf

Samuelson, Pamela "Privacy As Intellectual Property?", *Berkeley Law Review*, Volume 52, (Mayıs 2000): 1125-1173, https://scholarship.law.berkeley.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3137&context=facpubs

Sarısoy, Sinan. "Düzenleyici Devlet ve Regülasyon Uygulamalarının Etkinliği Üzerine Tartışmalar", *Maliye Dergisi*, Sayı: 159, (Temmuz-Aralık 2010): 278-298, https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/SinanSARISOY.pdf

Schwartz, Paul M.. "Property, Privacy, and Personal Data", *Harvard Law Review*, Volume 117, (2004): 2056-2128, https://berkeleylawir.tind.io/record/1119442?ln=en

Serozan, Rona. "Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler", *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 11, (1977): 93-112, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/14235

Sert, Şeyma. *Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Şubat 2019

Sınar, Hasan. "Kişisel Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme, Yayma veya Ele Geçirme Suçu (TCK Md. 136)", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, (Haziran 2020): 33-62, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1187047

Sirmen, Lale. *Eşya Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018

Subaşı, İlhan. *Hekimin Aydınlatma Yükümlülüğü-Aydınlatılmış Onam-Tazminat Sorumluluğu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Ekim 2016

Şahin, Seçil. *Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler ve Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2015

Şimşek, Oğuz. *Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: Beta Yayıncılık, Şubat 2008

Şimşek, Uğur. "Sağlık Hukukunda Aydınlatılmış Rıza", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 16, Özel Sayı 2014, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, (2015): 3535-3556, https://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2015/09/U%c4%9eUR-%c5%9e%c4%b0M%c5%9eEK.pdf

Şişman, Gülden. "Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Vergi Hukukunda Öngörülebilirlik", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 65, Sayı 4, (2016): 2423-2444, http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2150/22291.pdf

Tandoğan, Haluk. "Şahsiyetin Akit Dışı İhlallere Karşı Korunmasının İşleyiş Tarzı ve Basın Yoluyla Olan İhlallere Karşı Özel Hayatın Korunması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, (1963): 1-36, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/632430

Taşkın, Ozan Ercan. "Son Çare (Ultima Ratio) Olarak Ceza Hukuku", *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, (Haziran 2016): 59-91, https://jurix.com.tr/article/5809

Taştan, Furkan Güven. *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2017

Tekinalp, Ünal. *Fikri Mülkiyet Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2012

Terkan, Remziye. "Importance of Creative Advertising and Marketing According to University Students' Perspective", *International Review of Management and Marketing*, Volume: 4, No: 3, (2014): 239-246, https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/366692

Tezcan, Durmuş, Mustafa Ruhan Erdem ve Murat R. Önok. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Eylül 2019

Turan, Metin. *Karşılaştırmalı Hukukta Kişisel Verilerin Korunması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Ocak 2020

Ulusoy, Ali. "Regülasyon Kurumları Hakkında Genel Bir Değerlendirme", *Ankara Barosu Dergisi*, Sayı: 2, (2000): 45-59, http://www.ankarabarosu.org.tr/siteler/ankarabarosu/tekmakale/2000-2/4.pdf

Uran, Emrah. *Türkiye'deki Bağımsız İdari Otoritelerin İdari Yaptırım Yetkisi*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ağustos, 2012

Ünver, Yener. *Ceza Hukukunda Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Ocak 2003

Yayla, Yıldızhan. *İdare Hukuku*. İstanbul: Beta Yayıncılık, Eylül 2009

Yıldırım, Nuran. "Aydınlatılmış Onamın Osmanlı Devleti'ndeki Öncülleri ve 1897 Türk-Yunan Savaşı Yaralılarına Ait Onam Belgeleri, Hüsni- Rıza Senetleri", *Toplumsal Tarih*, Sayı: 202, (Ekim 2010): 46-53, www.academia.edu

Yıldırım, Turhan, Melikşah Yasin, Nur Kaman, Eyüp H. Özdemir, Gül Üstün Özge Okay Tekinsoy. *İdare Hukuku.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ekim 2013

TEZLER

Başar, Cemal. "Türk İdare Hukuku ve Avrupa Birliği Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması" Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, 2019

Erdinç, Göksu Hazar. "Bilgi Güvenliği, Kişisel Verilerin Korunması ve Biyometrik Verilerin İşlenmesine İlişkin Öneriler" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 2017

Ersoy, Uğur. "Bir İnsan Hakları Kavramı Olarak Kişisel Verilerin Korunması" Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2009

Köküsarı, İsmail. "Anayasa Hukukunda Hukuki Güvenlik İlkesi" Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 2015

Kuşkonmaz, Elif Mendos. "Kişisel Verilerin Türk Ceza Kanunu Kapsamında Korunması" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013

Öztürk, Ebru. "Türk İdare Sisteminde Rekabet Kurumunun Yeri ve Diğer Bağımsız İdari Otoritelerle Karşılaştırılması" Uzmanlık Tezi, Rekabet Kurumu, 2003

ABAD KARARLARI

ABAD, *Coty Almanya GmbH v. Stadsparkasse Magdeburg*, C-580/13, 16 Temmuz 2015

ABAD, *Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos, Mario Costeja González,* C-131/12, 13 Mayıs 2014

ABAD, *Yehova Şahitleri* kararı, C-25/17, 10 Temmuz 2018

ABAD, *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände — Verbraucherzentrale Bundesverband eV v. Planet49 GmbH*, C-673/17, 1 Ekim 2019

AİHM KARARLARI

AİHM, *P.G. ve J.H. v. Birleşik Krallık,* Başvuru No.: 44787/98, 25 Eylül 2001

AİHM, *Eweida ve Diğerleri v. Birleşik Krallık*, Başvuru No.: 48420/10, 59842/10, 51671/10 ve 36516/10, 27 Mayıs 2013

AİHM, *Leyla Şahin v. Türkiye*, Başvuru No.: 44774/98, 10 Kasım 2005

AİHM, *Ahmet Arslan v. Türkiye* Kararının Özet Çevirisi, Başvuru No.: 41135/98, 23 Şubat 2010

AİHM, *Niemietz v. Almanya* kararı, Başvuru No.:13710/88, 16 Aralık 1992

AİHM, *Von Hannover v. Almanya* kararı, Başvuru No: 59320/00, 24 Eylül 2004

AİHM, *Klass ve diğerleri v. Almanya* kararı, Başvuru No.: 5029/71, 6 Eylül 1978

AİHM, *Z. v. Finlandiya* kararı, Başvuru No.: 22009/93, 25 Şubat 1997

AİHM, *M.S. v. İsveç* kararı, Başvuru No.: 20837/92, 27 Ağustos 1997

AİHM, *Y.Y.. v. Rusya* kararı, Başvuru No.: 40378/06, 23 Şubat 2016

AİHM, *A.T. v. Estonya* kararı, Başvuru No.: 23183/15, 13 Kasım 2018

AİHM, *I. v. Finlandiya* kararı, Başvuru No.: 20511/03, 17 Ekim 2008

AİHM, *Rotaru v. Romanya* kararı, Başvuru No: 28341/95, 4 Mayıs 2000

AİHM, *Sunday Times v. Birleşik Krallık,* Başvuru No.: 6538/74, 26.4.1979

AİHM, *Maslov v. Avusturya* kararı, Başvuru No.: 1638/03, 23 Haziran 2008

AİHM, *Üner v. Hollanda* kararı, Başvuru No.: 46410/99, 18 Ekim 2006

AİHM, *Mehemi v. Fransa* kararı, Başvuru No.: 85/1996/704/896, 26 Eylül 1997

AİHM, *Slivenko v. Letonya* kararı, Başvuru No.: 48321/99, 9 Ekim 2003

AİHM, *S. ve Marper v. Birleşik Krallık,* Başvuru No.: 30562/04 ve 30566/04, 4 Aralık 2008

AYM KARARLARI

AYM, E. 2015/79, K. 2017/164, 29 Kasım 2017

AYM, E. 2017/178, K. 2018/82, 11 Temmuz 2018

AYM, E. 2016/125, K. 2017/143, 28 Eylül 2017

AYM, E. 2012/149, K. 2013/63, 22 Mayıs 2013

AYM, E. 2013/122, K. 2014/74, 9 Nisan 2014

AYM, E. 2013/84, K. 2014/183, T. 04.12.2014, R.G. Tarih-Sayı: 13.03.2015-29294

AYM, Murat Çevik Başvurusu, Başvuru No: 2013/3245, 11.12.2014

YARGITAY KARARLARI

Yargıtay 12. C.D., E. 2017/2960, K. 2018/1541, T. 14.2.2018

Yargıtay 12. C.D., E. 2013/10672, K. 2013/15772, T. 10.06.2013

Yargıtay HGK, E.2010/6-404 K.2010/533 T. 20.10.2010

Yargıtay HGK, E.2011/4-410 K.2011/511, T. 13.07.2011

Yargıtay CGK, E. 2012/12-1510, K. 2014/331, T. 17.6.2014

Yargıtay CGK E. 2012/12-1514 K. 2014/312 T. 10.6.2014

Yargıtay CGK, E. 2012/12-1510 K. 2014/331 T. 17.6. 2014

DANIŞTAY KARARLARI

Danıştay İDDGK, E. 2014/2242, K. 2015/4991, T. 9.12.2015

Danıştay 11. Daire, E. 2017/816, K. 2017/4906, T. 13.6.2017

Danıştay İBK, E. 1983/1 K. 1983/10 T. 29.12.1983

Danıştay 10. Dairesi, E. 2016/1866 K. 2016/3488, T. 22.09.2016

KURUL KARARLARI

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Açık Rızanın Hizmet Şartına Bağlanmasına ilişkin Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizanin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Amazon Turkey Perakende Hizmetleri Limited Şirketi hakkındaki başvuru ile ilgili 27/02/2020 Tarihli ve 2020/173 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6739/2020-173

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Arabulucuların Veri Sorumluları Siciline Kayıt Zorunluluğundan İstisna Tutulması ile ilgili 05/07/2018 Tarihli ve 2018/75 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5270/2018-75

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Banko, Gişe, Masa gibi Hizmet Alanlarında Kişisel Verilerin Korunmasına Yönelik 21/12/2017 Tarihli ve 2017/62 Sayılı İlke Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4114/2017-62

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Gazete Tarafından İlgili Kişinin Özel Nitelikli Kişisel Verileri Hakkında Haber Yapılmasına İlişkin 9.12.2019 Tarihli ve 2019/372 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6663/2019-372

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Gerçek Kişinin Adının Geçtiği Köşe Yazısının Silinmesi Talebi hakkındaki Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5407/-Bir-Gercek-Kisinin-Adinin-Gectigi-Kose-Yazisinin-Silinmesi-Talebi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Havayolu Taşımacılık Şirketinin (Veri Sorumlusu) Sunduğu Sadakat Programını Kullanan İlgili Kişinin Kullanıcı Adı ve Parola Bilgilerini Değiştirme Talebi Karşısında İlgili Kişiden Arkalı Önlü Kimlik Görüntüsü Talep Eden Veri Sorumlusu hakkında 01.10.2019 Tarihli ve 2019/294 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6556/2019-294

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Market Zincirinin Sadakat Kart Uygulamasına İlişkin İhbar ve Şikayetler Hakkındaki 25/03/2019 Tarihli ve 2019/82 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5463/-Bir-market-zincirinin-sadakat-kart-uygulamasina-iliskin-ihbar-ve-sikayetler-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-25-03-2019-tarihli-ve-2019-82-sayili-Karari

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Bir Operatör Şirketinin, İlgili Kişinin İnternet Sitesi Üzerinden Yapmış Olduğu Başvurusunu Kimlik Teyidi Yapamadığı Gerekçesiyle Reddetmesine İlişkin Olarak Kurula Yapılan Başvuru Hakkında 01/10/2019 Tarihli ve 2019/296 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6557/2019-296

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Bir uçak bileti satış firması olan veri sorumlusu hakkındaki şikayetle ilgili" 06.02.2020 Tarihli ve 2020/86 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6732/2020-86

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Cathay Pasific Airway Limited Hakkında 16.05.2019 Tarihli ve 2019/144 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5487/Cathay-Pasific-Airway-Limited-Hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-16-05-2019-Tarih-ve-2019-144-Sayili-Karar-Ozeti

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Clickbus Seyahat Hizmetleri A.Ş. Hakkında 16.05.2019 Tarihli ve 2019/141 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5485/Clickbus-Seyahat-Hizmetleri-A-S-nezdinde-gerceklesen-veri-ihlalinin-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-16-05-2019-tarih-ve-2019-141-sayili-Karar-Ozeti

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Dubsmash Inc. Hakkında 17/07/2019 Tarihli ve 2019/222 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5523/-Dubsmash-Inc-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-17-07-2019-Tarihli-ve-2019-222-Sayili-Karari-Ozeti

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Facebook hakkında 11.04.2019 Tarihli ve 2019/104 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5450/2019-104

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Facebook hakkında 18.09.2019 Tarihli ve 2019/269 Sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/5534/2019-269

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Gümrük Müşavirlerinin Sicile Kayıt İstisnası Hakkında Görüş Talebi ile ilgili 28/06/2018 Tarihli ve 2018/68 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5269/2018-68

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İlgili Kişinin Kişisel Verilerinin Silinmesi Talebinin Yerine Getirilmemesi Hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5415/Ilgili-Kisinin-Kisisel-Verilerinin-Silinmesi-Talebinin-Yerine-Getirilmemesi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İlgili Kişi Tarafından Alenileştiren Kişisel Verinin Alenileştirme Amacı Dışında İşlenmesi Hakkında 7.11.2019 Tarihli ve 2019/331 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6623/2019-331

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İlgili Kişinin Yaptığı Başvuruyu Cevaplandırmayan ve İnternet Sitesi Üzerinden Yayımladığı Aydınlatma Metni Mevzuatta Düzenlenen Şartları Taşımayan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Hakkında 02/05/2019 Tarihli ve 2019/122 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5461/2019/122

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "İlgili kişiye rızası bulunmamasına rağmen bir gayrimenkul şirketi tarafından SMS aracılığıyla gönderilen reklam ve bildirimler hakkında" 27/01/2020 tarih ve 2020/67 sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/6718/2020-67

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İş Başvurusu Sürecinde İşlenen Kişisel Verilerin Hukuka Aykırı Şekilde Paylaşılması hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5410/Is-Basvurusu-Surecinde-Islenen-Kisisel-Verilerin-Hukuka-Aykiri-Sekilde-Paylasilmasi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun İşlenme Amacının Gerektirdiğinden Fazla Kişisel Veri İşlenmesi/Aktarılması (Veri Minimizasyonu İlkesine Aykırılık) hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5413/Islenme-Amacinin-Gerektirdiginden-Fazla-Kisisel-Veri-Islenmesi-Aktarilmasi-Veri-Minimizasyonu-Ilkesine-Aykirilik-

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kanunda Yer Alan Genel İlkelere Aykırı Şekilde Kişisel Veri İşlenmesi (Hukuka ve Dürüstlük Kurallarına Uygun Olma ile Belirli, Açık ve Meşru Amaçlar İçin İşleme İlkelerine Aykırı Kişisel Veri İşlenmesi) başlıklı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5417/Kanunda-Yer-Alan-Genel-Ilkelere-Aykiri-Sekilde-Kisisel-Veri-Islenmesi-Hukuka-ve-Durustluk-Kurallarina-Uygun-Olma-ile-Belirli-Acik-Ve-Mesru-Amaclar-Icin-Isleme-Ilkelerine-Aykiri-Kisisel-Veri-Islenmesi-

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kişisel Veri İhlali Bildirim Usul ve Esaslarına İlişkin 24.01.2019 Tarih ve 2019/10 Sayılı Kararına İlişkin Duyuru, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5362/Veri-Ihlali-Bildirimi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kişisel Veri Güvenliği İhlalinin Geç Bildirimi hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5411/Kisisel-Veri-Guvenligi-Ihlalinin-Gec-Bildirimi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Kurumsal E-Posta Hizmetinin Google (G-mail) üzerinden Yine Aynı Uzantıya Sahip Olarak Kullanılıp Kullanılamayacağına İlişkin 31/05/2019 Tarihli ve 2019/157 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5493/2019-157

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Marriott International Inc. hakkında 16.05.2019 tarih ve 2019/143 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5479/2019-143

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Öğrencilerin Kişisel Verisi Niteliğindeki Sınav Sonuçlarını İnternet Ortamında Yayımlayan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin Uygulaması Hakkında Kuruma Yapılmış Olan Başvuru Hakkında 01/07/2019 Tarihli ve 2019/188 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5506/2019-188

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Ölü kişilerin verilerine yakınlarının erişim talebi hakkında" 18/09/2019 Tarihli ve 2019/273 Sayılı Karar Özeti, https://kvkk.gov.tr/Icerik/6710/2019-273

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Özel Nitelikli Kişisel Verilerin Kanuna Aykırı Şekilde İnternet ve Sosyal Medya Mecralarında Paylaşılması Hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5408/Ozel-Nitelikli-Kisisel-Verilerin-Kanuna-Aykiri-Sekilde-Internet-ve-Sosyal-Medya-Mecralarinda-Paylasilmasi

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesinde Veri Sorumlularınca Alınması Gereken Yeterli Önlemler ile ilgili 31/01/2018 tarihli ve 2018/10 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4110/2018-10

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Sağlık Verilerini Kanunun 6 ncı Maddesinde Yer Alan İşleme Şartlarından Birine Dayanmadan Üçüncü Bir Kişiye Aktaran Veri Sorumlusu Hakkında 05/12/2018 Tarihli ve 2018/143 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5364/2018-143

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Sevinç Eğitim Kurumlarının Kişisel Veri İşleme Şartları Olmaksızın İlgili Kişinin Cep Telefonuna Reklam Amaçlı Kısa Mesaj Göndermesi Hakkında 18.09.2019 Tarihli ve 2019/276 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6558/2019-276

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Sicile Kayıt Yükümlülüğünün Başlama Tarihleri ile ilgili 19/07/2018 Tarihli ve 2018/88 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5272/2018-88

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun spor salonu hizmeti sunan veri sorumlularının, üyelerinin giriş-çıkış kontrolünü biyometrik veri işleyerek yapması ile ilgili 25/03/2019 Tarihli ve 2019/81 Sayılı Karar ve 31/05/2019 Tarihli ve 2019/165 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5496/2019-81-165

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun spor salonu hizmeti sunan veri sorumlusunun, üyelerinin giriş-çıkış kontrolünü biyometrik veri işleyerek yapması ile ilgili 27/02/2020 Tarihli ve 2020/167 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6738/2020-167

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun S Şans Oyunları A.Ş. Hakkında 27.08.2019 Tarihli ve 2019/254 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5535/2019-254

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Teknik servis hizmeti veren firmanın müşterilerine verdiği form/takip numarasının son hanelerinin değiştirilmesi yoluyla farklı kişilere ait kişisel verilere ulaşıldığı yolunda Kuruma iletilen ihbarın incelenmesi ve ihbara ilişkin alınan Kurul Kararının yerine getirilmemesi hakkında" 14/02/2019 tarihli ve 2019/23 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5464/2019/52

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Tüzel kişiliğe ait elektronik ortamda yer alan verilerin başka bir tüzel kişilik tarafından talep edilmesi hakkında 19/11/2018 tarihli ve 2018/131 sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5423/-Tuzel-kisilige-ait-elektronik-ortamda-yer-alan-verilerin-baska-bir-tuzel-kisilik-tarafindan-talep-edilmesi-hakkinda-Kisisel-Verileri-Koruma-Kurulunun-19-11-2018-tarihli-ve-2018-131-sayili-Karari-Ozeti

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun VERBİS Kayıt Sürelerinin Uzatılması hakkında 03/09/2019 tarihli ve 2019/265 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5525/2019-265

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili 02/04/2018 Tarihli ve 2018/32 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4233/2018-32

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğünden İstisna Tutulacak Veri Sorumluları ile ilgili 19/07/2018 Tarihli ve 2018/87 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5271/2018-87

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğüne İlişkin Kurulca Belirlenen Tarihler Hakkında 2019/387 Sayılı Karar Özeti https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6631/Veri-Sorumlulari-Siciline-Kayit-Yukumlulugune-Iliskin-Kurulca-Belirlenen-Tarihler-Hakkinda-2019-387-Sayili-Kurul-Karar-Ozeti

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun "Veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından ilgili kişilerin e-posta adreslerine veya SMS ya da çağrı ile cep telefonlarına reklam bildirimleri/aramaları yönlendirilmesinin önüne geçilmesi" ile ilgili 16/10/2018 Tarihli ve 2018/119 Sayılı İlke Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5299/2018-119

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusuna Başvuru ve Kurula Şikayet Sürelerinin Hesaplanmasına İlişkin 24.01.2019 Tarih ve 2019/9 Sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5358/Kamuoyu-Duyurusu

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusunun Kanuni Yükümlülüğünü Yerine Getirmek için İşlediği Kişisel Verileri Meşru Menfaat Çerçevesinde Kullanma Talebiyle Kuruma Yapmış Olduğu Başvuru Hakkında 25/03/2019 Tarihli ve 2019/78 Sayılı Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5434/2019-78

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusu Tarafından İlgili Kişiye Yapılan Veri İhlali Bildiriminde Yer Alması Gereken Asgari Unsurlara İlişkin 18.09.2019 tarih ve 2019/271 sayılı Kararı, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5547/2019-271

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun Veri Sorumlusu Tarafından Kanunda Belirlenen Süre İçerisinde İlgili Kişiye Cevap Verilmemesi Hakkında Karar Özeti, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5414/Veri-Sorumlusu-Tarafindan-Kanunda-Belirlenen-Sure-Icerisinde-Ilgili-Kisiye-Cevap-Verilmemesi

REHBERLER

Açık Rıza, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/66b2e9c4-223a-4230-b745-568f096fd7de.pdf

Article 29 Working Party, Guidelines on Automated individual decision-making and Profiling for the purposes of Regulation 2016/679, 6 Şubat 2018, WP251rev.01, https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en

Article 29 Working Party, Working Document on the processing of personal data relating to health in electronic health records (EHR), WP no. 131, 15 Şubat 2007, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp131_en.pdf

Article 29 Working Party, Working Document 02/2013 providing guidance on obtaining consent for cookies, 2 Ekim 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp208_en.pdf

Article 29 Working Party, Opinion 03/2013 on purpose limitation, WP no. 203, 2 Nisan 2013, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2013/wp203_en.pdf

Article 29 Working Party, Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC, WP 217, 2014, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf

Article 29 Working Party, Opinion 15/2011 on the definition of consent, 13 Temmuz 2011, WP 187, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2011/wp187_en.pdf

Article 29 Working Party, Opinion 3/2012 on developments in biometric technologies, 27 Nisan 2012, WP 193, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp193_en.pdf

Article 29 Working Party, Opinion 4/2007 on the concept of personal data, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Resolution (77) 31 on the Protection of the Individual in Relation to the Acts of Administrative Authorities, https://rm.coe.int/16804dec56

Avrupa Konseyi, Convention 108+, Convention for the protection of individuals with regard to the processing of personal data, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/LIBE/DV/2018/09-10/Convention_108_EN.pdf

Avrupa Konseyi, Data Protection, https://rm.coe.int/leaflet-data-protection-final-26-april-2019/1680943556

Avrupa Konseyi, Handbook on European Data Protection Law, 2018, https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-data-protection-law

Aydınlatma Yükümlülüğünün Yerine Getirilmesi Rehberi, KVKK Yayınları, https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/a569a068-c079-4189-b134-f57bc727af7d.pdf

European Data Protection Board, Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679, Version 1.1., 13 Mayıs 2020, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202005_consent_en.pdf

European Data Protection Board, Opinion 5/2019 on the interplay between the ePrivacy Directive and the GDPR, in particular regarding the competence, tasks and powers of data protection authorities, 12 Mart 2019, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/201905_edpb_opinion_eprivacydir_gdpr_interplay_en_0.pdf

European Data Protection Board, Administrative fines imposed on a telephone service provider, 7 Ekim 2019, https://edpb.europa.eu/news/national-news/2019/administrative-fines-imposed-telephone-service-provider_en

Guidelines for the Regulation of Computerized Personal Data Files Adopted by General Assembly Resolution 45/95 of 14 December 1990, https://www.refworld.org/pdfid/3ddcafaac.pdf

Kanun Kapsamındaki Hak ve Yükümlülükler, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/37fa799d-818b-4654-bca0-3be8e5d88ddf.pdf

Kişisel Veri Güvenliği Rehberi (Teknik ve İdari Tedbirler), KVKK Yayınları, Ankara, Ocak 2018, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7512d0d4-f345-41cb-bc5b-8d5cf125e3a1.pdf

Kişisel Veri İşleme Envanteri Hazırlama Rehberi, KVKK Yayınları, Ankara, Temmuz 2019, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/14a17049-71da-4417-a07b-961f75a0070e.PDF

Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/8c90423f-97ea-4d81-a7c1-ace74295c2b8.pdf

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Sıkça Sorulan Sorular, KVKK Yayınları, Ankara, Mart 2018, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4196/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Hakkinda-Sikca-Sorulan-Sorular

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Rehberi, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/bc1cb353-ef85-4e58-bb99-3bba31258508.pdf

Kişisel Verilerin İşlenmesine İlişkin Temel İlkeler, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/d0fbca08-30af-41fe-a7c9-65663b9c5231.pdf

Kişisel Verilerin Korunması Alanında Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4183/Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Alaninda-Uluslararasi-ve-Ulusal-Duzenlemeler

Kişisel Verilerin Korunması Kanununa İlişkin Uygulama Rehberi, KVKK Yayınları, Mart 2018, Ankara, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/0517c528-a43d-49f5-b1eb-33dc666cb938.pdf

Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, KVKK Yayınları, Mart 2019, Ankara, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5388/Madde-ve-Gerekcesi-ile-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanunu-Bilgi-Notu-ve-Kisisel-Verilerin-Korunmasina-Iliskin-Terimler-Sozlugu

Information Commissioner's Office, Data Protection by Design and Default, https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/accountability-and-governance/data-protection-by-design-and-default/

Information Commissioner's Office, Direct Marketing Guidance, https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/1555/direct-marketing-guidance.pdf

Information Commissioner's Office, Guidance on the use of cookies and similar technologies, 3.7.2019, https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-pecr/guidance-on-the-use-of-cookies-and-similar-technologies-1-0.pdf

Information Commissioner's Office, Guide to General Data Protection Regulation, https://ico.org.uk/media/for-organisations/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr-1-0.pdf

Information Commissioner's Office, Subject Acess Code of Practice, Dealing With Requests from Individuals for Personal Information, Version 1.2., 2017, https://ico.org.uk/media/for-organisations/documents/2259722/subject-access-code-of-practice.pdf

Information Commissioner's Office, What are PECR?, https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-pecr/what-are-pecr/

İlgili Kişinin Hak Arama Yöntemleri, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7226b55d-b1e7-4e78-a3c4-0b1ba82ce542.pdf

Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/fae2e7c8-f24f-457f-a71d-2d5ed599cf15.pdf

Sorularla Veri Sorumluları Sicil Bilgi Sistemi, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, https://verbis.kvkk.gov.tr/UploadedFiles/SORULARLA_VERB%C4%B0S.pdf

Veri Sorumluları Sicili, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/1ac84b2a-e12f-4dc8-a779-3fb166cb6756.pdf

Veri Sorumlusu ve Veri İşleyen, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/f63e88cd-e060-4424-b4b5-f6413c602060.pdf

100 Soruda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, KVKK Yayınları, https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/7d5b0a2f-e0ea-41e0-bf0b-bc9e43dfb57a.pdf

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar, KVKK Yayınları, Ankara, Nisan 2020, https://kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/ca752cda-c3df-4645-8d5e-e2a507e63200.pdf

İNTERNET KAYNAKLARI

Açık Rıza Alınırken Dikkat Edilecek Hususlar, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2037/Acik-Riza-Alirken-Dikkat-Edilecek-Hususlar (Erişim Tarihi: 23.05.2020)

Akıncı, Ayşe Nur. "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün Getirdiği Yenilikler ve Türk Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi, Çalışma Raporu-6", T.C. Kalkınma Bakanlığı İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, Yayın No: 2968, Haziran 2017, http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2017/07/AB_Veri_Koruma_Tuzugu.pdf (Erişim Tarihi: 8.1.2020)

Austrian DPA Issues Decision on Validity of Cookie Consent Solution, https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=8f3e8760-75c7-40b4-b85e-9ebc0e4bbb4f (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

Avrupa Birliği Elektronik Haberleşme Sektöründe Özel Hayatın Gizliliğine Saygı ve Kişisel Verilerin Korunmasına ve 2002/58/EC Sayılı Yönergenin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tüzüğü Taslak metni, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017PC0010&from=EN (Erişim Tarihi: 3.7.2020)

Avrupa Birliği ile İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Avrupa_Birligi_Temel_Haklar_Sarti%E2%80%8B.pdf (Erişim Tarihi: 29.05.2020)

Avrupa Komisyonu, Can Personal Data About Children Be Collected?, https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rights-

citizens/how-my-personal-data-protected/can-personal-data-about-children-be-collected_en (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, https://tuketici.btk.gov.tr/projeler/elektronik-haberlesme-sektorunde-kisisel-verilerin-islenmesi-ve-gizliliginin-korunmasi-hakkinda-yonetmelik-calismasi (Erişim Tarihi: 7.12.2019)

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme (Erişim Tarihi: 22.1.2020)

European Data Protection Board, The Spanish Data Protection Authority fined the company Vueling for the cookie policy used on its website with 30,000 euros, https://edpb.europa.eu/news/national-news/2019/spanish-data-protection-authority-fined-company-vueling-cookie-policy-used_en (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

European Digital Rights, An Introduction to Data Protection, https://edri.org/files/paper06_datap.pdf (Erişim Tarihi: 8.1.2020)

Explanatory Memorandum, https://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprotectionofprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm (Erişim Tarihi: 8.7.2020)

Information Commissioner's Office, Bounty UK fined £400,000 for sharing personal data unlawfully, 12 Nisan 2019, https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2019/04/bounty-uk-fined-400-000-for-sharing-personal-data-unlawfully/ (Erişim Tarihi: 14.1.2020)

Information Commissioner's Office, Marketing agency fined £60,000 for nuisance emails, 5 Eylül 2018, https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2018/09/marketing-agency-fined-60-000-for-nuisance-emails/ (Erişim Tarihi: 14.1.2020)

Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması Bakımından Dikkat Edilmesi Gerekenler, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6737/Cocuklarin-Kisisel-Verilerinin-Korunmasi-Bakimindan-Dikkat-Edilmesi-Gerekenler (Erişim Tarihi: 10.8.2020)

Kişisel Verileri Koruma Kurumunun Uzaktan Eğitim Platformları Hakkında Kamuoyu Duyurusu, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6723/Uzaktan-Egitim-Platformlari-Hakkinda-Kamuoyu-Duyurusu (Erişim Tarihi: 10.8.2020)

KVKK Bağlayıcı Şirket Kuralları Hakkında Duyuru, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6728/YURT-DISINA-KISISEL-VERI-AKTARIMINDA-BAGLAYICI-SIRKET-KURALLARI-HAKKINDA-DUYURU (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

Millî Eğitim Bakanlığı Açıklaması, https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr (Erişim Tarihi: 10.8.2020)

Privacy International, A Guide for Policy Engagement on Data Protection, Part 3: Data Protection Principles, ss. 35-48

https://privacyinternational.org/sites/default/files/2018-09/Part%203%20-%20Data%20Protection%20Principles.pdf (Erişim Tarihi: 6.1.2020)

TCK Madde Gerekçeleri, http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 10.5.2020)

The CNIL's restricted committee imposes a financial penalty of 50 Million euros against GOOGLE LLC, https://www.cnil.fr/en/cnils-restricted-committee-imposes-financial-penalty-50-million-euros-against-google-llc (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

The Economist, "The World's Most Valuable Resource is No Longer Oil, But Data", https://www.economist.com/leaders/2017/05/06/the-worlds-most-valuable-resource-is-no-longer-oil-but-data (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

The Independent, Woman faces £9,000 fine if she posts pictures of her son on Facebook, 12.7.2018, https://www.independent.co.uk/news/world/europe/facebook-fines-woman-son-photos-post-social-media-court-italy-rome-a8155361.html (Erişim Tarihi: 24.1.2020)

The OECD Privacy Framework, http://www.oecd.org/sti/ieconomy/oecd_privacy_framework.pdf (Erişim Tarihi: 15.12.2019)

The Register, Washington Post offers invalid cookie consent under EU rules – ICO, https://www.theregister.co.uk/2018/11/19/ico_washington_post/ (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı E-Ticaret Bilgi Platformu, https://www.eticaret.gov.tr/duyurular/10012/detay (Erişim Tarihi: 2.7.2020)

Türkiye İstatistik Kurumu, Sabit Telefon, Cep Telefonu ve İnternet Abone Sayısı, http://tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1062 (Erişim Tarihi: 29.05.2020)

International Commission of Jurists, Türk Sulh Ceza Hakimlikleri ve Uluslararası Hukuk, İsviçre, 2018, https://www.icj.org/wp-content/uploads/2019/02/Turkey-Judgeship-Advocacy-Analysis-brief-2018-TUR.pdf (Erişim Tarihi: 11.05.2020)

Veri Sorumluları Sicili Hakkında Bilgilendirme, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Yayımlanma Tarihi: 5.1.2018, https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4117/Veri-Sorumlulari-Sicili-Hakkinda-Bilgilendirme (Erişim Tarihi: 18.05.2020)

World Economic Forum, Personal Data: The Emergence of New Asset Class, http://www3.weforum.org/docs/WEF_ITTC_PersonalDataNewAsset_Report_2011.pdf (Erişim Tarihi: 5.1.2020)

World Intellectual Property Organization, What is Intellectual Property?, https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/450/wipo_pub_450.pdf (Erişim Tarihi: 19.1.2020)

World Wide Alliance, WWA FTP/STFP Connection Guide, Know How to Connect to WWA Using FTP/SFTP, https://www.wwalliance.com/wiki/images/9/9b/WWA_FTP_CONNECTION_GUIDE.pdf (Erişim Tarihi: 25.05.2020)

Yurtdışına Veri Aktarımına İlişkin Taahhütname Örnekleri https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5255/Taahhutnameler (Erişim Tarihi: 10.7.2020)

1961 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası - https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/ (Erişim Tarihi: 10.5.2020)

1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Gerekçeli), Anayasa Mahkemesi Yayınları, Mart 2019, https://www.anayasa.gov.tr/media/6382/gerekceli_anayasa.pdf (Erişim Tarihi: 10.5.2020)

22 Nisan 2008 tarihli 1/576 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı ve Gerekçesi, https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0576.pdf (Erişim Tarihi: 6.7.2020)

5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun genel gerekçesi, madde gerekçeleri ve kanun teklifi https://www2.tbmm.gov.tr/d23/2/2-0656.pdf (Erişim Tarihi: 10.11.2019)

6698 Sayılı Kanun'un madde gerekçeleri, tasarısı (1/541) ve Adalet Komisyonu Raporu, 3. madde. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss117.pdf (Erişim Tarihi: 13.12.2019)

https://www.ab.gov.tr/files/pub/antlasmalar.pdf (Erişim Tarihi: 1.7.2020)

https://blogs.dla piper.com/privacymatters/finland-data-protection-authority-sends-gdpr-anniversary-greetings-issuing-its-first-fines/ (Erişim Tarihi: 28.6.2020)

https://ico.org.uk/ (Erişim Tarihi: 15.1.2020)

https://www.ntv.com.tr/turkiye/blogger-annenin-isyani-kocam-da-ayni-paylasimlarin-icinde-vardi,0Oq1W0nULk2yjxf5uxbOMQ (Erişim Tarihi: 29.1.2020)

http://www.oecd.org/about/ (Erişim Tarihi: 26.06.2020)

http://www.oecd.org/sti/ieconomy/privacy.htm (Erişim Tarihi: 19.11.2019)

https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/11/20181101.pdf (Erişim Tarihi: 14.1.2020)

https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 4.1.2020)

https://tietosuoja.fi/-/tietosuojavaltuutetun-toimiston-seuraamuskollegio-maarasi-kolme-seuraamusmaksua-tietosuojarikkomuksista (Erişim Tarihi: 28.6.2020)